

לאומי | דוחות כספיים

30.09.2019

הדוח על הסיכונים ותיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו נכללים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: www.leumi.co.il < אודות < מידע כספי < גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים ובאתר מגנ"א של רשות ניירות ערך: www.magna.isa.gov.il

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו
תמצית דוח כספי ליום 30 בספטמבר 2019
תוכן העניינים

עמוד

דין וחשבון של הדירקטוריון והנהלה

א. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

5	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים
7	מידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון והנהלה

ב. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

7	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
9	שינויים מהותיים בסעיפים בדוחות הכספיים
10	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר
21	המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
33	מגזרי פעילות
41	חברות מוחזקות עיקריות

ג. סקירת הסיכונים

42	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם
42	סיכוני אשראי
61	סיכוני שוק
65	סיכון נזילות
65	סיכונים תפעוליים
66	סיכונים אחרים

ד. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקרות ונהלים

70	מדיניות חשובנאית ואומדנים בנושאים קריטיים
71	בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי
72	דירקטוריון

צצהרה Certification

73

דוחות כספיים

76	דוח סקירת רואי החשבון המבקרים המשותפים
77	דוח רווח והפסד - מאוחד
78	דוח על הרווח הכולל - מאוחד
79	מאזן - מאוחד
80	דוח על השינויים בהון העצמי - מאוחד
86	דוח על תזרימי מזומנים - מאוחד
89	פירוט הביאורים לדוחות הכספיים - מאוחדים

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

א. ממשל תאגידי

216	שינויים בדירקטוריון
217	המבקרת הפנימית

ב. פרטים נוספים

217	השליטה בבנק
219	מינויים ופרישות ומבנה ארגוני
219	הסכמים מהותיים
220	חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית
223	דירוג אשראי

ג. נספחים

224	שיעורי הכנסה והוצאה
-----	---------------------

דין וחשבון של הדירקטוריון והנהלה

דוח הדירקטוריון נערך בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. הכללים שישמשו בעריכת דוחות הביניים הינם עקביים לכללים ששימשו בעריכת הדוח השנתי ליום 31 בדצמבר 2018. יש לעיין בדוחות אלה ביחד עם [הדוח השנתי של 2018](#).

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים

להלן מדדי ביצוע עיקריים (ב-%)

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר	
2018	2018	2019	
מדדי ביצוע עיקריים:			
9.5	10.2	10.4	תשואה להון ^(א)
0.72	0.76	0.80	תשואה לנכסים ממוצעים ^{(ג)(ה)}
11.07	11.25	11.73	יחס הון עצמי רובד 1
7.05	7.05	7.41	יחס מינוף
121	121	121	יחס כסיו נזילות
3.05	3.08	3.05	יחס הכנסות ^(ב) לנכסים ממוצעים ^{(ג)(ה)}
60.6	59.5	55.2	יחס יעילות
1.97	1.97	1.93	יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים ^{(ג)(ה)}
0.91	0.91	0.70	יחס עמלות לנכסים ממוצעים ^{(ג)(ה)}
מדדי ביצוע נוספים:			
14.54	14.69	15.55	ההון הכולל לרכיבי סיכון ^(א)
7.7	7.7	7.7	הון (לא כולל זכויות שאינן מקנות שליטה) למאזן
33.0	33.5	33.8	שיעור הפרשה למס מהרווח לפני מיסים
0.19	0.15	0.21	הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך היתרה הממוצעת של האשראי לציבור ^(ה)
0.26	0.22	0.20	מזה: הוצאות בגין הפרשה קבוצתית מתוך היתרה הממוצעת של האשראי לציבור ^(ה)
2.19	2.18	2.15	הכנסות ריבית נטו, ליתרה ממוצעת של נכסים נושאי ריבית (NIM) ^(ג)
0.96	0.90	0.91	סך כל ההכנסות לסך כל הנכסים בניהול הקבוצה ^{(ב)(ג)(ד)}
0.58	0.54	0.50	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כל הנכסים בניהול הקבוצה ^{(ג)(ד)}
מדדי איכות אשראי עיקריים:			
1.41	1.36	1.32	שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין האשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור ^(ה)
1.36	1.37	1.21	שיעור אשראי לציבור פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור ^(ה)
(0.09)	(0.07)	(0.18)	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מאשראי ממוצע לציבור ^(ה)

- (א) הון - בתוספת זכויות שאינן מקנות שליטה והתאמות שונות.
- (ב) סך כל ההכנסות - הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית.
- (ג) על בסיס שנתי.
- (ד) כולל פעילות חוץ מאזנית.
- (ה) הנכסים הממוצעים הינם סך הנכסים המאזניים המניבים והאחרים.
- (ו) כולל יתרות ששווגו כנכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה במספרי השוואה. למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 136](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

להלן נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2018	2018	2019	2018	2019	
במיליוני ש"ח					
3,257	2,569	2,780	936	765	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
8,890	6,616	6,678	2,196	2,092	הכנסות ריבית, נטו
519	314	451	198	181	הוצאות בגין הפסדי אשראי
4,871	3,724	3,881	1,483	1,132	הכנסות שאינן מריבית
4,121	3,068	2,426	1,023	800	מזה: עמלות
8,337	6,154	5,832	2,045	1,936	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
4,544	3,412	3,304	1,119	1,043	מזה: משכורות והוצאות נלוות
<u>רווח נקי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק (בש"ח):</u>					
2.15	1.69	1.87	0.62	0.52	רווח נקי בסיסי ומדולל

להלן נתונים עיקריים מהמאזן

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
2018 ^(א)	2018 ^(א)	2019	
במיליוני ש"ח			
460,657	450,675	454,508	סך כל הנכסים
81,419	74,789	62,809	מזה: מזומנים ופיקדונות בבנקים
74,571	76,861	85,781	ניירות ערך
271,173	267,681	279,678	אשראי לציבור, נטו
424,496	415,079	418,905	סך כל ההתחייבויות
364,591	358,875	358,921	מזה: פיקדונות הציבור
5,210	5,168	4,317	פיקדונות מבנקים
17,798	17,805	20,002	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
35,305	34,760	35,144	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק

(א) ללא יתרות לאומי קארד¹ אשר בשנת 2018 מסווגות כנכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה. למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק שינויים עיקריים בשנה החולפת וכיאר 36. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

¹ כיום מקס איט פיננסים בע"מ (להלן: "לאומי קארד").

מידע צופה פני עתיד בדוח הדיסקטוריון וההנהלה

דוח הדיסקטוריון וההנהלה כולל, בנוסף לנתונים המתייחסים לעבר, גם מידע והערכות המתייחסים לעתיד, המוגדרים בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 (להלן - החוק) כ"מידע צופה פני עתיד". מידע צופה פני עתיד מתייחס לאירוע או לעניין עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתו של הבנק בלבד.

מידע צופה פני עתיד מנוסח בדרך כלל באמצעות מילים או ביטויים כגון "הבנק מאמין", "הבנק צופה", "הבנק מצפה", "הבנק מתכוון", "הבנק מתכנן", "הבנק מעריך", "מדיניות הבנק", "תכניות הבנק", "תחזית הבנק", "צפוי", "אסטרטגיה", "יעדים", "עלול להשיע" וביטויים נוספים המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא בעובדות עבר.

מידע צופה פני עתיד הנכלל בדוח הדיסקטוריון וההנהלה ונסמך, בין השאר, על תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ובמיוחד לשוקי המטבע ושוקי ההון, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כח אדם.

כתוצאה מאי היכולת לחזות בוודאות שאמנם תחזיות אלה תתממשנה ומכך שבפועל האירועים יכולים להיות שונים מאלו שנחזו, קוראי הדוח צריכים להתייחס בזהירות למידע המוגדר כ"צופה פני עתיד", שכן הסתמכות על מידע כאמור כרוכה בסיכונים ובאי ודאות והתוצאות הכספיות והעסקיות העתידיות של קבוצת לאומי עשויות להיות שונות באופן מהותי.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה. האמור אינו גורע מחובות הדיווח של הבנק על פי כל דין.

גממות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים התפתחויות עיקריות במשק¹

בתשעת החודשים הראשונים של השנה צמח המשק הישראלי בקצב שנתי של כ-3.2% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, בעיקר בהשפעת התרחבות מהירה יחסית של הצריכה הפרטית והיצוא בעוד שההשקעות בנכסים קבועים והצריכה הציבורית התרחבו בקצב איטי יותר מקצב הצמיחה הכולל. ברבעון השלישי הסתכם קצב הצמיחה בכ-4.1%, במונחים שנתיים, בהשוואה לרבעון השני של השנה.

המשק העולמי

בחודש אוקטובר 2019, עדכנה קרן המטבע הבינלאומית (IMF), את התחזיות להתפתחות הצמיחה בעולם בשנת 2019. התחזיות המעודכנות, מצביעה על התמתנות של 0.2% בתחזית הנוכחית (ביחס לקודמתה מחודש יולי 2019), לצמיחה עולמית בשיעור של כ-3.0% בשנת 2019, השיעור הנמוך ביותר מאז שנות המשבר של 2008-9. ברקע הדברים, ההשפעה המצטברת של מלחמת הסחר בין ארה"ב לסין, אשר על פי אומדני ה-IMF עלולה לגרום להתוצר העולמי כ-0.8%, בשנת 2020, משבר ה-BREXIT המתמשך בבריטניה ואי הוודאות הכרוכה בהשגת/אי השגת הסדר. הסלמת מלחמת הסחר, שבאה לידי ביטוי בסדרה של מהלכי מכס בארה"ב מאז אמצע שנת 2018, וצעדי נגד מצד סין, והתפתחותה של מלחמת מטבעות עלולה להזיק במישורין ובעקיפין לכלכלות העולם, תוך עלייה בסיכון המקרו כלכלי. מלחמת הסחר גם באה לידי ביטוי ביחסי יפן-קוריאה ויחסי ארה"ב-אירופה.

למידע נוסף ראה פרק [סיכונים אחרים, סיכון מאקרו כלכלי](#).

כל אלה, לצד ההאטה שכבר הסתמנה בפעילות מרבית המשקים הגדולים, לאחר מספר שנים של צמיחה הגבוהה מהפוטנציאל, הביאו את הבנקים המרכזיים הגדולים בעולם לאותות, ובחלקם גם להתחיל, ביישום של מדיניות מוניטרית מרחיבה מאוד - שינוי מגמה לעומת המהלכים שננקטו עד לאחרונה (על השינוי בדגשים למדיניות המוניטרית בישראל בהקשר של "הכוונה קדימה" (forward guidance)- ראה בפסקה על [אינפלציה ומדיניות מוניטרית](#) בהמשך סקירה זו). הצמיחה החזויה בארה"ב לשנת 2019 צפויה, על פי הערכת ה-IMF, להסתכם בכ-2.4% לעומת כ-2.6% בתחזית קודמת. באזור גוש האירו צפויה צמיחה של כ-1.2% ב-2019, ירידה של 0.1 נקודת האחוז בהשוואה לתחזית קודמת. המשמעות של עדכון התחזיות הללו, אשר נמוכות מהנתונים בפועל בשנת 2018, לצד הורדת התחזיות להיקף הסחר העולמי בשנת 2019 בקרב המדינות המתקדמות, מ-2.2% ביולי ל-1.2% באוקטובר, היא הערכה כי צפויה האטה בצמיחה במרבית אזורי הסחר המרכזיים של המשק הישראלי.

תקציב המדינה ומימון

בתשעת החודשים הראשונים של השנה, הסתכם הגירעון בתקציב המדינה בכ-30.9 מיליארד ש"ח לעומת גירעון בהיקף של כ-23.8 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. יעד הגירעון לשנת 2019 כולה מסתכם בכ-40.2 מיליארד ש"ח שהם כ-2.9% מהתוצר כאשר הגירעון המצטבר ב-12 החודשים האחרונים אשר הסתיימו בחודש ספטמבר 2019 הסתכם בכ-3.3% תוצר. עם זאת, נתון זה הושפע מתשלומי מס גבוהים שהיו בחודש אוקטובר 2018, עקב דחיית תשלומי מיסים מספטמבר לאוקטובר 2018, עקב מועדי חגי תשרי ב-2018. בנטרול השפעה זו הגירעון היה עומד על 3.8% תוצר.

¹ מקורות הנתונים: פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בנק ישראל, משרד האוצר, הבורסה לניירות ערך.

בחדש ינואר 2019, הגיש שר האוצר לממשלה עדכון של תחזיות ההכנסות וההוצאות הצפויות לשנת 2019 המביאות לתחזית לגירעון בהיקף של 3.6% תוצר בשנה הקרובה (כ-50 מיליארד ש"ח). משמעות הדבר היא חריגה של 0.7% תוצר ביחס לתקרת הגרעון המותרת בחוק, אשר ככל שתתמשש במהלך השנה, תצריך התאמות שונות לצורך הקטנת הגירעון ושמירה על היציבות הפיסקלית.

סחר חוץ ותנועות הון

הגירעון המסחרי של ישראל הסתכם בחודשים ינואר-ספטמבר 2019, בכ-17.4 מיליארד דולר, בהשוואה לגירעון של כ-15.8 מיליארד דולר שהיה בתקופה המקבילה בשנת 2018. העלייה בגירעון המסחרי מקורה בעלייה קלה ביבוא הסחורות תוך ירידה ביצוא הסחורות.

בשמונת החודשים הראשונים של השנה, הסתכמו ההשקעות הישירות בישראל של תושבי חוץ, דרך המערכת הבנקאית, בכ-6.5 מיליארד דולר ואילו ההשקעות הפיננסיות בניירות ערך סחירים של תושבי חוץ בישראל הסתכמו בהיקף שלילי של כ-0.2 מיליארד דולר. לעומת זאת, היקף ההשקעות של תושבי ישראל בחו"ל (ההשקעות הישירות באמצעות הבנקים בישראל וההשקעות הפיננסיות בניירות ערך סחירים) הסתכם בכ-6.7 מיליארד דולר, כך שהיקף ההשקעות היוצאות מישראל היה מעט גבוה מהיקף ההשקעות הנכנסות במט"ח.

שער החליפין ויתרות המט"ח

בתשעת החודשים הראשונים של השנה, יוסיף השקל ביחס לדולר בשיעור של כ-7.1% וביחס לאירו הוא יוסיף בשיעור של כ-11.3%. בבחינת השפעות הגורמים המאקרו-כלכליים, נראה שחלק מן ההסבר לייסוף משמעותי זה, נובע מגידול בעודף בחשבון השוטר של מאזן התשלומים של ישראל. במחצית הראשונה של השנה (הנתון הידוע בעת פרסום הדוח) עודף זה הסתכם בכ-7.0 מיליארד דולר (על בסיס נתונים מנוכחי עונתיים) בהשוואה לעודף של כ-3.6 מיליארד דולר בתקופה המקבילה אשתקד.

יתרות מטבע החוץ בבנק ישראל עמדו בסוף חודש ספטמבר 2019, על כ-119.5 מיליארד דולר, בהשוואה לכ-115.3 מיליארד דולר בסוף חודש דצמבר 2018.

במהלך החודשים ינואר-ספטמבר 2019, רכש בנק ישראל מט"ח בהיקף של כ-88 מיליון דולר.

אינפלציה ומדיניות מוניטרית

מדד המחירים לצרכן (המדד "בגין") עלה בחודשים ינואר-ספטמבר ב-0.6% ואילו ב-12 החודשים האחרונים המסתיימים בספטמבר 2019 הסתכמה עלייתו ב-0.3%, שיעור המצוי מתחת לגבול התחתון של יעד יציבות המחירים (3%-1%) אותו קבעה הממשלה.

מדד המחירים לצרכן ("הידוע") עלה בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-0.5%.

במהלך תקופת הדוח לא חל שינוי בריבית בנק ישראל והיא עומדת על 0.25%. עם זאת, בהחלטת הריבית של הוועדה המוניטרית מה-7 באוקטובר, חל שינוי במלל של ההודעה, בהשוואה להודעות קודמות, בהקשר של "הכוונה קדימה" (forward guidance). כעת נאמר כי "הוועדה מעריכה שלאור סביבת האינפלציה בישראל, המדיניות המוניטרית של הבנקים המרכזיים העיקריים, ההתמתנות בכלכלה העולמית, והמשך הייסוף, יהיה צורך להותיר את הריבית ברמתה למשך זמן ממושך או להפחיתה על מנת לתמוך בתהליך שבסופו האינפלציה תתייצב בסביבת מרכז תחום היעד, ושהמשך ימשיך לצמוח בקצב נאה. יתרה מזאת, במידת הצורך, הוועדה תנקוט בצעדים נוספים כדי להרחיב עוד יותר את המדיניות המוניטרית".

שוק ההון הישראלי

מדד המניות וניירות הערך הניתנים להמרה עלה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 בכ-11.6% לאחר ירידות שערים של כ-3.9% בשנת 2018. זאת, על רקע מגמות דומות שהיו בבורסות בעולם ובפרט, בארה"ב.

מחזור המסחר היומי הממוצע של המניות וניירות הערך הניתנים להמרה בתשעת החודשים הראשונים של השנה ירד בשיעור של כ-21.0% בהשוואה לממוצע 2018 והסתכם בכ-1.259 מיליארד ש"ח.

שוק אגרות החוב הממשלתיות התאפיין בחודשים ינואר-ספטמבר בעלויות שערים חדות, על רקע הציפיה להמשך המדיניות המוניטרית המרחיבה בארץ ובעולם. מדד אגרות החוב הממשלתיות צמודות המדד עלה בשיעור של כ-9.3% ואילו מדד אגרות החוב הממשלתיות הלא-צמודות עלה בשיעור של כ-7.3%.

במדד אגרות החוב הלא-ממשלתיות (אג"ח חברות) צמודות המדד, נרשמו עלויות שערים של כ-7.5% בחודשים ינואר-ספטמבר 2019, לאחר ירידות שערים של כ-0.8% בשנת 2018.

הנכסים הכספיים שבידי הציבור

שווי תיק הנכסים הכספיים שבידי הציבור הסתכם בסוף חודש אוגוסט 2019 בכ-3,925 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-6.9% בהשוואה לחודש דצמבר 2018. משקל המניות (בארץ ובחו"ל) בתיק הנכסים הכספיים של הציבור הישראלי הגיע בסוף חודש אוגוסט 2019 לכ-23.3% לעומת כ-22.6% בסוף חודש דצמבר 2018.

שינויים מהותיים בסעיפים בדוחות הכספיים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות (להלן - "הרווח הנקי") הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 (להלן - "התקופה המדווחת") לסך של כ-2,780 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של כ-2,569 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 8.2%.

התשואה להון בתקופה המדווחת עמדה על שיעור של כ-10.4% בהשוואה לכ-10.2% בתשעת החודשים הראשונים אשתקד. בנטרול השפעות לאומי קארד, התשואה להון בתקופה המדווחת עמדה על שיעור של כ-9.6%, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

התשואה להון ברבעון השלישי של שנת 2019 עמדה על שיעור של 8.7% בהשוואה לכ-11.2% בתקופה המקבילה אשתקד. בנטרול השפעת לאומי קארד התשואה להון ברבעון השלישי של שנת 2018 עמדה על שיעור של 10.6%. לפרטים נוספים ראה [עמוד 12 בדוח הדירקטוריון](#) (להלן - "נתוני פרופורמה ללא לאומי קארד").

התוצאות הן לתקופה המדווחת והן לרבעון, הושפעו לרעה, ביחס לתקופות המקבילות אשתקד, מהשונות במדד המחירים לצרכן בכל אחת מהתקופות. המדד לתשעת החודשים הראשונים של השנה עמד על שיעור של כ-0.5% בהשוואה לשיעור של 1.1% אשתקד. המדד לרבעון השלישי היה שלילי בשיעור של 0.7% בהשוואה למדד חיובי בשיעור של 0.2% ברבעון המקביל אשתקד. לפרטים נוספים ראה פרק [הכנסות ריבית, נטו](#).

יחס הון עצמי רוכד 1 לרכיבי סיכון עמד ליום 30 בספטמבר 2019 על שיעור של 11.73%. יחס ההון כולל ליום 30 בספטמבר 2019 עמד על שיעור של 15.55%.

ביום 26 בנובמבר 2019 אישר דירקטוריון הבנק חלוקת דיבידנד בגובה של 40% מהרווח הנקי של הרבעון השלישי של שנת 2019. סכום הדיבידנד שאושר לרבעון הסתכם לסך של כ-306 מיליון ש"ח. הדיבידנד המצטבר לתשעת החודשים הראשונים של השנה הסתכם בכ-1,112 מיליון ש"ח.

יצוין כי תכנית הרכישה העצמית של מניות הבנק שאושרה בחודש מאי 2019, הסתיימה ביום 21 בנובמבר 2019, במסגרתה נרכשו מניות בהיקף של 700 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים ראה פרק [הון והלימות ההון](#).

הכנסות הריבית נטו בתשעה חודשים ראשונים של שנת 2019 עלו בכ-287 מיליון ש"ח, גידול בשיעור של כ-4.5%, וזאת בהתייחס לנתוני פרופורמה ללא לאומי קארד בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהכנסות הריבית נטו נובע בעיקר מגידול ביתרה הממוצעת של האשראי לציבור ומעלייה בתשואה על נכסים נושאי ריבית.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי לתשעה חודשים ראשונים של שנת 2019 משקפות שיעור הוצאה של כ-0.21% מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור לעומת שיעור הוצאה של 0.12% בתקופה המקבילה אשתקד בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד. הגידול בשיעור ההוצאה נובע בעיקר מגידול בהיקפי הפעילות, ירידה בגביית ושינויי סיווג.

הכנסות מימון שאינן מריבית בתשעה חודשים ראשונים של שנת 2019 הסתכמו לסך של כ-1,303 מיליון ש"ח בהשוואה לסך 594 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות בתשעה חודשים ראשונים של שנת 2019 הושפעו ממכירת לאומי קארד בסך של 314 מיליון ש"ח, מהשפעת מכירת סופר פארם בסך של כ-71 מיליון ש"ח, מהשפעת מכירת שב"א ושיערוך בסך של כ-52 מיליון ש"ח, והיתר מהשפעת נגזרים והפרשי שער. ההכנסות בתקופה המקבילה אשתקד כללו רווח ממכירת אבגול תעשיות בסך של כ-121 מיליון ש"ח ורווח ממכירת הבורסה לניירות ערך בסך של כ-47 מיליון ש"ח.

העמלות התפעוליות והאחרות ירדו בכ-28 מיליון ש"ח בתשעה חודשים ראשונים של שנת 2019 בהתייחס לנתוני פרופורמה ללא לאומי קארד בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הירידה הינה כתוצאה מעמלות מהפצת מוצרים פיננסיים.

הכנסות אחרות הסתכמו לסך של 152 מיליון ש"ח בהשוואה ל-62 מיליון ש"ח. עיקר הגידול מקורו ברווח ממכירת מבנים.

ההוצאות התפעוליות והאחרות עלו בתשעה חודשים ראשונים של שנת 2019 בהתייחס לנתוני פרופורמה ללא לאומי קארד בתקופה המקבילה אשתקד בסך של כ-173 מיליון ש"ח, גידול בשיעור של 3.1%.

הוצאות השכר והנלוות עלו ב-106 מיליון ש"ח בעיקר על רקע הפרשות לבנוס גבוהות יותר, הכוללות גם את המענק החד פעמי שניתן במועד החתימה על הסכם השכר הקיבוצי. ההוצאות התפעוליות האחרות עלו ב-67 מיליון ש"ח בעיקר מרישום הפסד חשבונאי חד פעמי בסך של כ-54 מיליון ש"ח שנרשם בגין החלפת סדרות אגרות חוב כמפורט בפרק [הון והלימות ההון](#).

יחס היעילות לתשעת החודשים הראשונים של השנה עמד על שיעור של 55.2%. בנטרול השפעת הרווח ממכירת לאומי קארד עמד יחס היעילות על שיעור של 56.9%, בהשוואה לשיעור של 59.6% בהתייחס לנתוני פרופורמה ללא לאומי קארד בתקופה המקבילה אשתקד.

חלקו של התאגיד בחברות כלולות לאחר מס בתשעה חודשים ראשונים של השנה הסתכם בהפסדים של 22 מיליון ש"ח, בעיקר על רקע הפרשות לירידת ערך בגין השקעות בחברות כלולות שנרשמו ברבעון הראשון של השנה.

הרווח הבסיסי הנקי למניה המיוחס לבעלי המניות בתקופה המדווחת הסתכם לכ-1.87 ש"ח לעומת 1.69 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

להלן השינוי ברווח הנקי ברבעון שלישי של 2019 לעומת התקופה המקבילה אשתקד

		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
		2018	2019	
באחוזים	השינוי במיליוני ש"ח			
				הכנסות ריבית, נטו
(4.7)	(104)	2,196	2,092	
				הוצאות בגין הפסדי אשראי
(8.6)	(17)	198	181	
				הכנסות שאינן מריבית
(23.7)	(351)	1,483	1,132	
				הוצאות תפעוליות ואחרות
(5.3)	(109)	2,045	1,936	
				רווח לפני מיסים
(22.9)	(329)	1,436	1,107	
				הפרשה למס
(37.1)	(191)	515	324	
				רווח לאחר מס
(15.0)	(138)	921	783	
				חלק הבנק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
-	(43)	35	(8)	
				רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
50.0	10	(20)	(10)	
				רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
(18.3)	(171)	936	765	
				תשואה להון (באחוזים)
		11.2	8.7	
				רווח בסיסי למניה (ש"ח)
		0.62	0.52	

להלן השינוי ברווח הנקי בתשעה חודשים ראשונים של 2019 לעומת התקופה המקבילה אשתקד

		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
		2018	2019	
באחוזים	השינוי במיליוני ש"ח			
				הכנסות ריבית, נטו
0.9	62	6,616	6,678	
				הוצאות בגין הפסדי אשראי
43.6	137	314	451	
				הכנסות שאינן מריבית
4.2	157	3,724	3,881	
				הוצאות תפעוליות ואחרות
(5.2)	(322)	6,154	5,832	
				רווח לפני מיסים
10.4	404	3,872	4,276	
				הפרשה למס
11.2	146	1,298	1,444	
				רווח לאחר מס
10.0	258	2,574	2,832	
				חלק הבנק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
-	(69)	47	(22)	
				רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
42.3	22	(52)	(30)	
				רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
8.2	211	2,569	2,780	
				תשואה להון (באחוזים)
		10.2	10.4	
				רווח בסיסי למניה (ש"ח)
		1.69	1.87	

להלן התפתחות הרווח הנקי לפי רבעונים

		2018			2019			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי		
במיליוני ש"ח								
2,006	2,414	2,196	2,274	2,120	2,466	2,092	הכנסות ריבית, נטו	
130	(14)	198	205	(18)	288	181	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	
1,092	1,149	1,483	1,147	1,555	1,194	1,132	הכנסות שאינן מריבית	
1,976	2,133	2,045	2,183	1,946	1,950	1,936	הוצאות תפעוליות ואחרות	
992	1,444	1,436	1,033	1,747	1,422	1,107	רווח לפני מיסים	
262	521	515	321	621	499	324	הפרשה למס	
730	923	921	712	1,126	923	783	רווח לאחר מס	
10	2	35	(11)	(24)	10	(8)	חלק הבנק ברווחי (הפסדי) חברות כולות	
(10)	(22)	(20)	(13)	(10)	(10)	(10)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	
730	903	936	688	1,092	923	765	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	
9.0	11.1	11.2	8.1	12.7	10.6	8.7	תשואה להון (באחוזים)	
0.48	0.59	0.62	0.46	0.73	0.62	0.52	רווח בסיסי למניה (בש"ח)	

לאומי קארד¹

בהתאם להוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל ולאחר בחינת החלופות השונות, ובתום תהליך למכירת החזקות הבנק בחברה, נחתם ביום 28 ביולי 2018 הסכם בין הבנק ועזריאלי לכין Warburg Pincus Financial Holdings (Israel LTD.), תאגיד בשליטת קרן ההשקעות Warburg Pincus, למכירת מלוא החזקות המוכרים בלאומי קארד. ביום 25 בפברואר 2019, הושלמה עסקת המכירה, לאחר שהתקיימו התנאים המתלים לעסקה.

להלן דוח רווח והפסד נתוני פרופורמה מאוחד ללא השפעת לאומי קארד^(א)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	2019	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	2019	
2018	2018	2019	2018	2019	
במיליוני ש"ח					
11,030	8,193	8,761	2,729	2,526	הכנסות ריבית
2,447	1,802	2,083	614	434	הוצאות ריבית
8,583	6,391	6,678	2,115	2,092	הכנסות ריבית, נטו
403	236	451	172	181	הוצאות בגין הפסדי אשראי
8,180	6,155	6,227	1,943	1,911	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית					
684	595	1,303 ^(ב)	454	305	הכנסות מימון שאינן מריבית
3,304	2,454	2,426	805	800	עמלות
68	62	152	6	27	הכנסות אחרות
4,056	3,111	3,881	1,265	1,132	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות					
4,245	3,198	3,304	1,046	1,043	משכורות והוצאות נלוות
1,495	1,109	1,124	363	379	אחזקה ופחת בניינים וציוד
1,904	1,352	1,404	455	514	הוצאות אחרות
7,644	5,659	5,832	1,864	1,936	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
4,592	3,607	4,276	1,344	1,107	רווח לפני מיסים
1,504	1,203	1,444	474	324	הפרשה למיסים על הרווח
3,088	2,404	2,832	870	783	רווח לאחר מיסים
חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר מס					
30	41	(22)	31	(8)	
3,118	2,445	2,810	901	775	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(19)	(12)	(30)	(7)	(10)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
158	136	-	42	-	חלקו של התאגיד הבנקאי בתוצאות לאומי קארד
3,257	2,569	2,780	936	765	המיוחס לבעלי מניות הבנק

(א) לא כולל קיזוז עסקאות בינחברתיות בין הבנק ללאומי קארד.

(ב) כולל רווח ממכירת לאומי קארד בסך 314 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס).

הערה: בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 התשואה להון בנטרול השפעת לאומי קארד עמדה על שיעור של כ-9.6%, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד ו-9.0% בכל שנת 2018.

למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה במספרי השוואה ראה פרק [חברות מוחזקות עיקריות, לאומי קארד וביאור 36](#) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

¹ כיום מקס איט פיננסים בע"מ (להלן: "לאומי קארד").

הכנסות ריבית, נטו

הכנסות הריבית, נטו של קבוצת לאומי, בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד עלו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 בכ-287 מיליון ש"ח בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-4.5%. הגידול בהכנסות הריבית נובע בעיקר מגידול ביתרה הממוצעת של האשראי לציבור ומעלייה בתשואה על נכסים נושאי ריבית. הכנסות הריבית נטו בתשעה חודשים ראשונים של השנה ובתקופה המקבילה אשתקד, הושפעו לטובה מהמדד בסך של כ-91 מיליון ש"ח לעומת 241 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המדד הן לתשעת החודשים הראשונים של השנה והן לתקופה המקבילה אשתקד היה חיובי בשיעור של 0.5% ו-1.1%, בהתאמה.

ברבעון שלישי של השנה בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד, הכנסות הריבית נטו ירדו בכ-23 מיליון ש"ח בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ-1.1%. הקיטון בהכנסות הריבית, נטו נובע בעיקר מההשפעה השלילית של השינוי במדד בסך של כ-118 מיליון ש"ח, בהשוואה להשפעה חיובית של 33 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. המדד לרבעון השלישי של השנה היה שלילי בשיעור של 0.7% ולרבעון המקביל אשתקד היה חיובי בשיעור של 0.2%.

היחס של הכנסות ריבית, נטו ליתרה הממוצעת של נכסים נושאי ריבית (התשואה נטו על נכסים נושאי ריבית) בתשעה חודשים ראשונים של השנה הינו 2.15% לעומת 2.12% בתקופה המקבילה אשתקד בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד. היחס בתקופה המקבילה אשתקד כולל לאומי קארד הינו 2.18%.

התשואה נטו על נכסים נושאי ריבית ברבעון השלישי של השנה הינו 2.03% לעומת 2.10% בתקופה המקבילה אשתקד, בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד. היחס בתקופה המקבילה אשתקד כולל לאומי קארד הינו 2.16%.

פער הריבית הכולל בתקופה המדווחת הינו 1.91% לעומת פער של 1.88% בתקופה המקבילה אשתקד, בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד. היחס בתקופה המקבילה אשתקד הינו 1.94%.

להלן נתונים על פערי הריבית בחלוקה למגזרים:

במגזר המדדי פער הריבית בתקופה המדווחת עמד על שיעור של 0.95% לעומת 1.11% בתקופה המקבילה אשתקד. במגזר המט"ח פער הריבית 0.82% לעומת 0.78% בתקופה המקבילה אשתקד. במגזר השקלי הלא צמוד פער הריבית 2.21% לעומת 2.18% בתקופה המקבילה אשתקד. בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד פער הריבית במגזר השקלי הלא צמוד בתקופה המקבילה אשתקד הינו 2.09%.

למידע נוסף בנוגע להכנסות והוצאות ריבית ראה נספח 1 - [שיעורי הכנסות והוצאות וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית](#).

הוצאות בגין הפסדי אשראי

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר				
		2018	2019	
באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
+	152	(135)	17	הוצאה (הכנסה) פרטנית בגין הפסדי אשראי
(3.3)	(15)	449	434	הוצאה קבוצתית בגין הפסדי אשראי
43.6	137	314	451	סך כל הוצאה בגין הפסדי אשראי
מזה:				
+	197	130	327	הוצאות להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
(46.2)	(12)	26	14	הוצאות להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
(30.0)	(48)	160	112	הוצאות להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
-	-	(2)	(2)	הכנסות להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות
43.6	137	314	451	סך כל הוצאה בגין הפסדי אשראי
יחסים באחוזים: ^(א)				
+	0.07	(0.06)	0.01	שיעור הוצאה (ההכנסה) הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
40.00	0.06	0.15	0.21	שיעור הוצאה להפסדי אשראי ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
-	(0.16)	(0.06)	(0.22)	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
31.57	(1.31)	(4.15)	(5.46)	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

(א) נתוני תשעת החודשים הראשונים אשתקד ללא השפעת לאומי קארד הינם: שיעור ההכנסה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור - (0.06), שיעור הוצאה להפסדי אשראי ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור - 0.12, שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור - (0.07), שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור - (5.79).

		2018			2019		
	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי
במיליוני ש"ח							
הוצאה (הכנסה) פרטנית בגין הפסדי אשראי	(64)	(71)	-	(56)	(124)	73	68
הוצאה קבוצתית בגין הפסדי אשראי	194	57	198	261	106	215	113
סך כל ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי	130	(14)	198	205	(18)	288	181
מזה:							
הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי	63	(47)	114	117	(22)	202	147
הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיוור	6	(2)	22	6	(9)	25	(2)
הוצאות להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר	63	35	62	80	14	60	38
הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות	(2)	-	-	2	(1)	1	(2)
סך כל ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי	130	(14)	198	205	(18)	288	181
יחסים באחוזים: ^(ב)							
שיעור ההוצאה (ההכנסה) הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ^(א)	(0.10)	(0.11)	-	(0.09)	(0.18)	0.10	0.10
שיעור ההוצאה (ההכנסה) להפסדי אשראי ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ^(א)	0.19	(0.02)	0.29	0.30	(0.03)	0.41	0.26
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ^(א)	(0.04)	(0.09)	(0.17)	(0.08)	(0.09)	(0.29)	(0.29)
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי לציבור ^(א)	(2.80)	(6.60)	(11.94)	(5.54)	(6.48)	(19.66)	(19.66)

(א) כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה במספרי השוואה. למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 136](#) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

(ב) נתוני רבעון שלישי 2018 ללא השפעת לאומי קארד הינם: שיעור ההכנסה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור - 0, שיעור ההוצאה להפסדי אשראי ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור - 0.25, שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור - (0.14), שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור - (10.67).

למידע נוסף בנוגע להוצאות הפסדי אשראי ראה [ביאור 6](#) וביאור 13.

הכנסות שאינן מריבית

		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
	השינוי	2018	2019
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח
הכנסות מימון שאינן מריבית	+	594	1,303
עמלות ^(א)	(20.9)	3,068	2,426
הכנסות אחרות	+	62	152
סך הכל	4.2	3,724	3,881

(א) בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד, ירדו העמלות בסך של כ-28 מיליון ש"ח בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

		2018			2019		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
במיליוני ש"ח							
51	89	454	88	665	333	305	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,023	1,022	1,023	1,053	809	817	800	עמלות
18	38	6	6	81	44	27	הכנסות אחרות
1,092	1,149	1,483	1,147	1,555	1,194	1,132	סך הכל

משקל ההכנסות שאינן מריבית מסך כל ההכנסות (קרי, הכנסות מריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית) בתשעה חודשים ראשונים של השנה עמד על שיעור של 36.8% לעומת 36.0% בתקופה המקבילה אשתקד ו-35.4% בכל שנת 2018.

להלן פירוט הכנסות מימון מריבית

		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
		2018	2019	
באחוזים	במיליוני ש"ח	השינוי	במיליוני ש"ח	
				הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים והפרשי שער, נטו בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר
+	301	276	577	
+	159	(7)	152	רווחים (הפסדים) ממכירת אג"ח זמינות למכירה, נטו
(18.0)	(20)	111	91	רווחים ודיבידנד ממניות שאינן למסחר ^(ג)
+	160	127	287	רווחים ממכירת מניות של חברות מוחזקות ^(ב)
-	15	-	15	רווחים בגין הלוואות שנמכרו, נטו
56.3	18	32	50	הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים בגין פעילויות למטרות מסחר
+	76	55	131	רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו ^(א)
+	709	594	1,303	סך הכל

- (א) רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו כוללים בעיקר השפעת הפרשי שער.
(ב) בתשעת החודשים הראשונים בשנת 2019 כולל רווח ממכירת לאומי קארד בסך של 314 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס) ורווח ממכירת סופר פארם בסך של 71 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס), בקיזוז הפסד ממכירת השלוחה ברומניה בסך 99 מיליון ש"ח.
(ג) בתשעת החודשים הראשונים בשנת 2019 כולל רווח ממכירת מניות שב"א ושיעורן בסך של כ-52 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס).
(ד) עד ליום 31 בדצמבר 2018 הוצגו כמניות זמינות למכירה.

		2018			2019		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
במיליוני ש"ח							
(62)	98	240	(184)	219	73	285	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים והפרשי שער, נטו בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר
25	(11)	(21)	(3)	2	32	118	רווחים (הפסדים) ממכירת אג"ח זמינות למכירה, נטו
-	31	80	60	60	63	(32)	רווחים (הפסדים) ודיבידנד ממניות שאינן למסחר ^(ג)
(1)	7	121	96	314	70	(97)	רווחים (הפסדים) ממכירת מניות של חברות מוחזקות
-	-	-	-	-	-	15	רווחים בגין הלוואות שנמכרו, נטו
19	(37)	50	114	25	78	(53)	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים בגין פעילויות למטרות מסחר
70	1	(16)	5	45	17	69	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו ^(א)
51	89	454	88	665	333	305	סך הכל

- (א) רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו כוללים גם השפעת הפרשי שער.
(ב) עד ליום 31 בדצמבר 2018 הוצגו כמניות זמינות למכירה.

להלן פירוט העמלות

		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
		2018	2019
השינוי			
באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
		528	519
(1.7)	(9)	489	481
(72.7)	(613)	843	230
6.7	9	135	144
(6.7)	(16)	238	222
1.1	3	270	273
-	-	326	326
(3.3)	(8)	239	231
(20.9)	(642)	3,068	2,426

(א) בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד, עמלות כרטיסי האשראי נותרו בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.
(ב) בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד, ירדו העמלות בסך של כ-28 מיליון ש"ח בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

		2018			2019		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
במיליוני ש"ח							
179	175	174	188	175	172	172	
168	166	155	149	160	158	163	
268	276	299	286	71	85	74	
46	47	42	51	55	45	44	
80	79	79	78	70	76	76	
94	87	89	91	91	91	91	
109	110	107	128	109	114	103	
79	82	78	82	78	76	77	
1,023	1,022	1,023	1,053	809	817	800	

להלן פירוט ההכנסות האחרות

		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
		2018	2019
השינוי			
באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
33.3	5	15	20
+	85	47	132
+	90	62	152

2018			2019			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי
במיליוני ש"ח						
3	6	6	(7)	8	9	3
רווחים (הפסדים) מיעודה לפיציזים						
15	32	-	13	73	35	24
הכנסות אחרות כולל מכירת בניינים וציוד						
18	38	6	6	81	44	27
סך הכל						

הוצאות תפעוליות ואחרות

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר						
2018		2019				
באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
(3.2)	(108)	3,412	3,304	(108)	3,304	משכורות והוצאות נלוות ^(א)
5.2	22	425	447	22	447	פחת והפחתות
(8.8)	(65)	742	677	(65)	677	הוצאות אחזקת בניינים וציוד
(10.9)	(171)	1,575	1,404	(171)	1,404	הוצאות אחרות
(5.2)	(322)	6,154	5,832	(322)	5,832	סך כל הוצאות התפעוליות והאחרות

(א) בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד עלו המשכורות וההוצאות הנלוות בסך של כ-106 מיליון ש"ח בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

2018			2019			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי
במיליוני ש"ח						
1,068	1,225	1,119	1,132	1,136	1,125	1,043
משכורות והוצאות נלוות						
160	126	139	146	148	147	152
פחת והפחתות						
251	250	241	256	227	223	227
הוצאות אחזקת בניינים וציוד						
497	532	546	649	435	455	514
הוצאות אחרות						
1,976	2,133	2,045	2,183	1,946	1,950	1,936
סך כל הוצאות התפעוליות והאחרות						

ההוצאות התפעוליות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019 מהוות 55.2% מסך כל ההכנסות לעומת 59.5% בתקופה המקבילה אשתקד ו-60.6% בכל שנת 2018. בנטרול השפעת לאומי קארד ובהתייחס לנתוני הפרופורמה יחס היעילות הוא 56.9% לעומת 59.6% בתקופה המקבילה אשתקד ו-60.5% בכל שנת 2018.

יחס היעילות ברבעון השלישי של שנת 2019 הינו 60.0% לעומת 55.6% בתקופה המקבילה אשתקד. בנטרול הוצאה החשבונאית החריגה הרבעון כתוצאה מהחלפת סדרות אגרות החוב יחס היעילות הינו 58.4% בהשוואה ל-55.1% אשתקד ובהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד.

סך כל הוצאות התפעוליות והאחרות (במונחים שנתיים) מהווה 1.71% מסך כל המאזן, לעומת 1.82% בתקופה המקבילה אשתקד ולעומת 1.81% בכל שנת 2018.

הוצאות שכר

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
	2019	2018	השינוי
	במיליוני ש"ח		
שכר ונלוות	3,043	3,141	(98)
הוצאות פנסיה, פיצויים ופרישה	261	271	(10)
סך הכל הוצאות שכר	3,304	3,412	(108)

במיליוני ש"ח						
	2019	2018				
	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני
שכר ונלוות	953	1,035	1,055	1,055	1,028	1,134
הוצאות פנסיה, פיצויים ופרישה	90	90	81	77	91	91
סך הכל הוצאות שכר	1,043	1,125	1,136	1,132	1,119	1,225

להלן תמצית דוח על הרווח הכולל:

מתחילת שנת 2019 ירדה ריבית ההיוון בגין ההתחייבויות לעובדים משיעור של 2.74% לשיעור של 1.55%, והובילה לגידול בהתחייבויות לעובדים כמפורט [בביאור 8](#) לדוח הכספי. מנגד, נרשמו עליות בשווי ההוגן של אגרות חוב זמינות למכירה. כתוצאה מהאמור ההפסד הכולל האחר לתשעת החודשים הראשונים של השנה הסתכם בסך של 1,382 מיליון ש"ח, כאשר כ-694 מיליון ש"ח מתוכו נרשם כהפסד כולל אחר ברבעון השלישי של השנה.

שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 ו-2018 (בלתי מבוקר)

רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה							
	רווח (הפסד) כולל אחר	רווח (הפסד) כולל אחר	רווח (הפסד) כולל אחר	רווח (הפסד) כולל אחר	רווח (הפסד) כולל אחר	רווח (הפסד) כולל אחר	רווח (הפסד) כולל אחר
	התאמות בגין הצגת אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום נטו לאחר השפעת גידורים ^(ב)	המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)	סך הכל	מקנות שליטה	הבנק
יתרה ליום 30 ביוני 2018	(157)	(119)	(36)	(2,106)	(2,418)	(42)	(2,376)
שינוי נטו במהלך התקופה	(2)	(8)	10	(197)	(197)	(6)	(191)
יתרה ליום 30 בספטמבר 2018	(159)	(127)	(26)	(2,303)	(2,615)	(48)	(2,567)
יתרה ליום 30 ביוני 2019	226	(147)	(6)	(2,934)	(2,861)	(33)	(2,828)
שינוי נטו במהלך התקופה	265	(41)	(2)	(927)	(705)	(11)	(694)
יתרה ליום 30 בספטמבר 2019	491	(188)	(8)	(3,861)	(3,566)	(44)	(3,522)

[ראה הערות בעמוד הבא.](#)

שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 ו-2018 (בלתי מבוקר)

רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה						
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)
(3,051)	(4)	(3,055)	(2,950)	(39)	(170)	104
453	-	453	647	13	56	(263)
31	(44)	(13)	-	-	(13)	-
(2,567)	(48)	(2,615)	(2,303)	(26)	(127)	(159)
(2,132)	(30)	(2,162)	(1,763)	(9)	(73)	(317)
(1,382)	(18)	(1,400)	(2,121)	1	(115)	835
(27)	-	(27)	-	-	-	(27)
19	4	23	23	-	-	-
(3,522)	(44)	(3,566)	(3,861)	(8)	(188)	491

שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)

רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה						
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)
רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)
(3,051)	(4)	(3,055)	(2,950)	(39)	(170)	104
888	18	906	1,187	30	110	(421)
31	(44)	(13)	-	-	(13)	-
(2,132)	(30)	(2,162)	(1,763)	(9)	(73)	(317)

(א) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמתבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

(ב) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(ג) ההתאמות בגין הטבות לעובדים כוללות את עלויות תכניות הפרישה מרצון שבוצעו.

(ד) כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה. למידע נוסף ראה [ביאור 136 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ה) השפעה מצטברת בגין יישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ולרבות

העדכונים המתייחסים אליהם. ראה [ביאור 1.ב.1](#).

המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

המאזן של קבוצת לאומי הסתכם ב-30 בספטמבר 2019 ב-454.5 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-460.7 מיליארד ש"ח לסוף 2018 - קיטון של 1.3%, ובהשוואה לספטמבר 2018 גידול של 0.9%.

ערך הנכסים הנקובים במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ מסך מאזן הקבוצה הינו כ-96.1 מיליארד ש"ח, כ-21.1% מסך הנכסים. בתשעת החודשים הראשונים של 2019 יוסף השקל ביחס לדולר של ארה"ב ב-7.1%, יוסף ביחס לאירו ב-11.3% ויוסף ביחס לליש"ט ב-10.7%. השינוי בשערי החליפין של השקל מול כלל מטבעות החוץ תרם לירידה בשיעור של כ-1.6% בסך כל המאזן של הקבוצה.

סך כל הנכסים בניהול הקבוצה - סך כל המאזן וכן תיקי ניירות ערך של הלקוחות וקופות גמל וקרנות השתלמות לגביהם ניתנים שירותי ניהול תפעולי וניהול פיקדון, מסתכמים בכ-1,557 מיליארד ש"ח ב-30 בספטמבר 2019, בהשוואה לסך של כ-1,434 מיליארד ש"ח בסוף 2018.

1. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים

	30 בספטמבר		31 בדצמבר		השינוי
	2019	2018 ^(א)	2018	מדצמבר 2018	מספטמבר 2018
	במיליוני ש"ח				
סך כל המאזן	454,508	460,657	(1.3)	0.9	
מזומנים ופיקדונות בבנקים	62,809	81,419	(22.9)	(16.0)	
ניירות ערך	85,781	74,571	15.0	11.6	
אשראי לציבור, נטו	279,678	271,173	3.1	4.5	
בניינים וציוד	2,973	2,853	4.2	8.7	
פיקדונות הציבור	358,921	364,591	(1.6)	-	
פיקדונות מבנקים	4,317	5,210	(17.1)	(16.5)	
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	20,002	17,798	12.4	12.3	
הון המיוחס לבעלי מניות הבנק	35,144	35,305	(0.5)	1.1	

(א) ללא יתרות לאומי קארד אשר בשנת 2018 מסווגות כנכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה. למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וכיאר 36](#). [כדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

2. להלן התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים

	30 בספטמבר		31 בדצמבר		השינוי
	2019	2018	2018	מדצמבר 2018	מספטמבר 2018
	במיליוני ש"ח				
אשראי תעודות, נטו	1,109	1,359	(18.4)	(14.7)	
ערבויות להבטחת אשראי, נטו	5,126	5,143	(0.3)	(1.2)	
ערבויות לרוכשי דירות, נטו	20,897	18,655	12.0	15.1	
ערבויות והתחייבויות אחרות, נטו	16,301	16,231	0.4	3.7	
מכשירים נגזרים ^(א)	798,281	737,779	8.2	6.5	
אופציות מכל הסוגים	356,937	208,519	71.2	20.5	

(א) כולל עסקאות "פורוורד", חוזי החלפות פיננסיות, swaps, futures ונגזרי אשראי. למידע נוסף ראה [כיאר 11](#).

האשראי לציבור, נטו

האשראי לציבור נטו בקבוצת לאומי, הסתכם ב-30 בספטמבר 2019 לסך של כ-279.7 מיליארד ש"ח לעומת 271.2 מיליארד ש"ח בסוף 2018, גידול בשיעור של 3.1%.

יצוין כי השינוי בשערי החליפין של השקל מול כלל מטבעות החוץ תרם לירידה בשיעור של 1.2% בסך האשראי לציבור, כך שבנטרול השפעת השינוי בשערי החליפין גדל האשראי בשיעור של 4.3% ביחס ליום 31 בדצמבר 2018.

בנוסף לאשראי לציבור משקיעה הקבוצה בניירות ערך של חברות המסתכמים ב-30 בספטמבר 2019 ב-15,120 מיליון ש"ח בהשוואה ל-17,426 מיליון ש"ח בסוף 2018, והמגלמים גם כן סיכוני אשראי.

להלן התפתחות האשראי לציבור, לאחר הפרשה להפסדי אשראי לפי ענפי משק עיקריים^(א)

שינוי ללא השפעת הפרשי שער	31 בדצמבר		30 בספטמבר		במיליוני ש"ח
	השינוי	2018	2019	2019	
באחוזים					
3.5	3.3	2,652	80,411	83,063	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
(1.8)	(2.0)	(571)	28,736	28,165	אנשים פרטיים - אחר
5.6	4.0	2,332	58,765	61,097	בינוי ונדל"ן
0.7	(0.7)	(209)	28,588	28,379	מסחרי
10.6	7.8	1,500	19,112	20,612	תעשייה
7.2	5.0	2,801	55,561	58,362	אחר
4.3	3.1	8,505	271,173	279,678	סך הכל

(א) הנתונים ליום 31 בדצמבר 2018 הינם ללא האשראי של לאומי קארד אשר בשנת 2018 סווג כנכס מוחזק למכירה. למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 36](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

למידע נוסף בנוגע להתפתחות האשראי וסיכוני האשראי לפי ענפי משק ראה פרק [סיכוני אשראי](#).

סיכון אשראי בעייתי

להלן סיכון אשראי בעייתי לאחר הפרשות פרטניות וקבוצתיות

	31 בדצמבר			30 בספטמבר		
	2018	2019	2019	2018	2019	2019
	סך הכל	חוץ מאזני	מאזני	סך הכל	חוץ מאזני	מאזני
	במיליוני ש"ח					
סיכון אשראי פגום, נטו	2,267	86	2,181	1,992	79	1,913
סיכון אשראי נחות, נטו	342	45	297	590	148	442
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת, נטו	3,880	743	3,137	2,602	406	2,196
בניכוי סיכון אשראי בעייתי של יתרות שסווגו כנכסים המוחזקים למכירה ^(א)	(297)	(4)	(293)	-	-	-
סך הכל	6,192	870	5,322	5,184	633	4,551

(א) למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה במספרי השוואה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 36](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

30 בספטמבר		31 בדצמבר
2019		2018
במיליוני ש"ח		
סיכון אשראי בעייתי מסחרי	5,070	6,168
סיכון אשראי בעייתי קמעונאי	1,415	1,889
בניכוי סיכון אשראי בעייתי של יתרות שסווגו כנכסים המוחזקים למכירה ^(א)	-	(372)
סך הכל	6,485	7,685
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	1,301	1,568
בניכוי יתרת הפרשה להפסדי אשראי של יתרות שסווגו כנכסים המוחזקים למכירה ^(א)	-	(75)
אשראי בעייתי לאחר הפרשה להפסדי אשראי	5,184	6,192

(א) למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה במספרי השוואה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 136](#). בדוחות הכספיים ליום 31 [דצמבר 2018](#).

למידע נוסף בנוגע לאשראי בעייתי ראה פרק [סיכון אשראי וביאור 13](#).

סיווג מחדש של יתרות אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיר) ואשראי לעסקים קטנים

יצוין כי, בהמשך להטמעת מערכת ייעודית לטיפול בחובות בעייתיים, בוצע פיתוח לזיהוי ממוכן טוב יותר של חובות שאורגנו מחדש חלף חובות תקינים או בעייתיים, ובעקבותיו עדכן הבנק את סכום החובות שאורגנו מחדש.

בעקבות האמור, במסגרת הביאורים לדוחות הכספיים, סווגו מחדש יתרות אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיר) ואשראי לעסקים קטנים, ליום 30 בספטמבר 2018 מחובות לא בעייתיים לחובות בעייתיים. בגין אשראי ברוטו לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיר) סווג סך של 259 מיליון ש"ח. בגין אשראי ברוטו לעסקים קטנים סווג סך של 239 מיליון ש"ח.

בנוסף, סווגו מחדש לחובות הפגומים ברוטו בגין אשראי לאנשים פרטיים סך של 222 מיליון ש"ח ליום 30 בספטמבר 2018 (כ-182 מיליון ש"ח סווגו מהחובות הלא בעייתיים וכ-40 מיליון ש"ח סווגו מהחובות הבעייתיים שאינם פגומים). כן סווגו לחובות פגומים ברוטו בגין אשראי לעסקים קטנים סך של 252 מיליון ש"ח ליום 30 בספטמבר 2018 (כ-174 מיליון ש"ח סווגו מהחובות הלא בעייתיים וכ-78 מיליון ש"ח סווגו מהחובות הבעייתיים שאינם פגומים). ראה גם [ביאור 6](#).

השפעת עדכון זה על התוצאות הכספיות לתקופות המדווחות אינה מהותית.

ניירות ערך

השקעות הקבוצה בניירות ערך ב-30 בספטמבר 2019 הסתכמו ב-85.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-74.6 מיליארד ש"ח בסוף 2018, גידול של 15.0%.

ניירות הערך בקבוצה מסווגים לארבע קטגוריות: ניירות ערך למסחר, מניות שאינן למסחר (2018 - מניות זמינות למכירה), אגרות חוב זמינות למכירה וניירות ערך מוחזקים לפדיון.

סיווג נייר ערך הנרכש על ידי הבנק לתיק ניירות ערך למסחר, לאגרות חוב זמינות למכירה, לניירות ערך לא למסחר (2018 - מניות זמינות למכירה) או לתיק ניירות ערך מוחזקים לפדיון מתבצע במועד רכישתו ונעשה בהתאם לכוונת הבנק לשימוש בנייר. ניירות שנרכשים לצורכי מסחר (או במטרה לגדר רכיבים אחרים של התיק למסחר), לצורכי עשיית שוק או במסגרת חדר עסקאות, מסווגים לתיק ניירות ערך למסחר. ניירות הנרכשים במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק מסווגים בתיק הזמין למכירה או כמניות שאינן למסחר (החל מיום 1 בינואר 2019). ניירות ערך הנרכשים על מנת להחזיקם עד לפדיונם מסווגים בתיק המוחזק לפדיון.

ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי שווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת נזקף לדוח רווח והפסד. אגרות חוב זמינות למכירה מוצגות במאזן לפי שווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת מוצג בסעיף נפרד בהון ברווח כולל אחר שנקרא "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בניכוי המס המתייחס. החל מיום 1 בינואר 2019 מניות שאינן למסחר שיש להן שווי הוגן זמין מוצגות במאזן לפי שווי הוגן וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת מוצג בסעיף נפרד במסגרת הכנסות מימון שאינן מריבית ברווח והפסד ונקרא "רווחים מהשקעות במניות". בכל מקרה שבו קיימת ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני ההפרש נזקף לרווח והפסד. ניירות ערך מוחזקים לפדיון מוצגים במאזן לפי עלות מופחתת.

להלן סיווג סעיף ניירות הערך במאזן המאוחד

30 בספטמבר 2019		31 בדצמבר 2018							
ניירות	אגרות	ניירות	אגרות	ניירות	אגרות	ניירות	אגרות	ניירות	אגרות
ערך	חוב	ערך	חוב	ערך	חוב	ערך	חוב	ערך	חוב
מוחזקים לפדיון	זמינות למכירה ^(א)	מוחזקים לפדיון	זמינות למכירה ^(א)	מוחזקים לפדיון	זמינות למכירה ^(א)	מוחזקים לפדיון	זמינות למכירה ^(א)	מוחזקים לפדיון	זמינות למכירה ^(א)
למסחר	למסחר	למסחר	למסחר	למסחר	למסחר	למסחר	למסחר	למסחר	למסחר
סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
במיליוני ש"ח									
אגרות חוב									
	של ממשלת ישראל	3,063	36,385	3,243	42,691	2,334	30,573	5,677	38,584
	של ממשלות זרות ^(ב)	-	15,383	81	15,464	-	5,904	52	5,956
	של מוסדות פיננסיים בישראל	-	-	71	71	-	-	119	119
	של מוסדות פיננסיים זרים ^(ד)	-	9,832	190	10,022	-	9,707	132	9,839
	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	1,558	7,713	183	9,454	1,596	9,433	271	11,300
	של אחרים בישראל	-	128	64	192	-	242	290	532
	של אחרים זרים	1,313	3,133	148	4,594	946	3,517	220	4,683
	מניות וקרנות נאמנות		3,274	19	3,293		3,556	2	3,558
	סך כל ניירות הערך^(ה)	5,934	72,574	3,999	85,781	4,876	59,376	6,763	74,571

- (א) כולל רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בסך 1,005 מיליון ש"ח שנרשמו ברווח כולל אחר (31 בדצמבר 2018 - (494) מיליון ש"ח).
 (ב) כולל רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בסך 42 מיליון ש"ח שנרשמו ברווח והפסד (31 בדצמבר 2018 - (24) מיליון ש"ח).
 (ג) מזה: ממשלת ארה"ב בסך 11,275 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2018 - 2,362 מיליון ש"ח).
 (ד) מרבית אגרות החוב של מוסדות פיננסיים זרים הינם מסוג supranational או עם גיבוי מדינות.
 (ה) למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה במספרי השוואה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 36](#). [בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#)

ליום 30 בספטמבר 2019 כ-84.6% מתיק הנוסטרו של הקבוצה סווג כזמין למכירה, כ-4.7% כתיק למסחר, כ-3.8% כמניות שאינן למסחר וכ-6.9% בתיק לפדיון. כ-3.8% משווי ניירות הערך הינן השקעות במניות של חברות שאינן מוצגות על בסיס השווי המאזני, אלא לפי עלות או שווי שוק של המניות הנסחרות בבורסה.

למידע בנוגע לשווי ניירות ערך לפי אופן המדידה ראה [ביאור 15 א](#).

התיק הזמין למכירה

- בתשעה חודשים ראשונים של 2019 היה גידול ברווח כולל אחר בגין אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה בסך 1,265 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס) בהשוואה לקיטון בסך של 401 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס) בתקופה המקבילה אשתקד.
 - בתשעה חודשים ראשונים של 2019 נזקפו לרווח והפסד רווחים נטו ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה בסך של 152 מיליון ש"ח בהשוואה להפסדים נטו בסך 7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
- היתרה המצטברת נטו של התאמות לשווי הוגן של אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) המוחזקות בתיק הזמין למכירה ליום 30 בספטמבר 2019 מסתכמת בסכום חיובי של 491 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס), לעומת סכום שלילי של 317 מיליון ש"ח בסוף 2018. סכומים אלה מייצגים רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו לתאריכי הדוחות.
- למידע בנוגע להתאמות לשווי הוגן של ניירות זמינים למכירה שנזקפו להן ראה [ביאור 5](#).

התיק למסחר

ב-30 בספטמבר 2019, בתיק למסחר יש כ-4.0 מיליארד ש"ח אגרות חוב, לעומת 6.8 מיליארד ש"ח אגרות חוב ב-31 בדצמבר 2018. נכון ל-30 בספטמבר 2019 התיק למסחר מהווה כ-4.7% מסך תיק הנוסטרו של הקבוצה לעומת 9.1% ב-31 בדצמבר 2018. בגין אגרות חוב למסחר נרשמו בתשעה חודשים ראשונים של 2019 בדוח רווח והפסד רווחים שמומשו וטרם מומשו בסך של 127 מיליון ש"ח לעומת הפסדים בסך 30 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

השקעות במניות ובקרנות

סך כל ההשקעות במניות ובקרנות מסתכמות ליום 30 בספטמבר 2019 בכ- 3,293 מיליון ש"ח, מזה מניות סחירות 2,131 מיליון ש"ח ושאינן סחירות 1,162 מיליון ש"ח. החל מינואר 2019, שינויים בשווי ההון של מניות וקרנות שאינן למסחר שטרם מומשו יוכרו באופן שוטף ישירות בדוח רווח והפסד במקום ברווח הכולל האחר.

מסך כל ההשקעה 3,274 מיליון ש"ח מסווגים בתיק שאינו למסחר ו-19 מיליון ש"ח מסווגים בתיק למסחר.

ההון הנדרש בגין השקעות אלה עומד ליום 30 בספטמבר 2019 על סך של 453 מיליון ש"ח.

למידע נוסף בנוגע להרכב התיק ראה [ביאור 5](#).

השקעות בניירות ערך שהונפקו בחו"ל

א. השקעות באגרות חוב מגובות נכסים שהונפקו בחו"ל

תיק ניירות ערך מגובי נכסים של הקבוצה (משכנתאות ושאינים משכנתאות), שכולו מדורג בדירוג השקעה (Investment Grade), מסתכם בכ- 9.5 מיליארד ש"ח (כ- 2.7 מיליארד דולר) ל-30 בספטמבר 2019 לעומת 11.3 מיליארד ש"ח בסוף 2018. מתוך התיק הנ"ל ל-30 בספטמבר 2019 כ- 7.7 מיליארד ש"ח (כ- 2.2 מיליארד דולר) מסווג בתיק הזמין למכירה והיתרה בתיק למסחר ובתיק לפדיון.

התיק הזמין למכירה של השקעות באגרות חוב מגובי נכסים בחו"ל ליום 30 בספטמבר 2019 כולל השקעה באגרות חוב מגובות משכנתאות בסכום של כ- 6.0 מיליארד ש"ח. 97.7% מסך אגרות החוב המגובות משכנתאות שבתיק הזמין הונפקו על ידי סוכנויות פדראליות בארה"ב (FNMA, FHLMC, GNMA) ומדורגות, נכון למועד הדוח, בדירוג AAA.

נכון ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכמה עליית הערך המצטברת נטו שנזקפה להון עצמי הנובעת מתיק אגרות החוב המגובות משכנתאות בכ- 37 מיליון ש"ח.

סך אגרות החוב המגובות משכנתאות שאינן בערבות מדינה (ארה"ב) ואינן בחסות מוסדות פדראליים אמריקאים, מסתכם בכ- 448 מיליון ש"ח.

התקופה החזויה לפדיון של כל תיק אגרות החוב המגובות משכנתאות היא כ- 3.25 שנים בממוצע (מח"מ). בנוסף לאגרות החוב המגובות משכנתאות, כולל התיק הזמין למכירה של הקבוצה גם אגרות חוב אחרות מגובות נכסים שאינם משכנתאות בסך של 1.7 מיליארד ש"ח, מתוכן אגרות חוב מסוג CLO בסך של כ- 1.2 מיליארד ש"ח. התקופה החזויה לפדיון של תיק אגרות החוב המגובות נכסים שאינם משכנתאות היא כ- 4.39 שנים בממוצע.

למידע נוסף בנוגע להשקעות באגרות חוב מגובות נכסים ראה [ביאור 5](#).

ב. השקעות בניירות ערך שאינם מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל

בתיק ניירות הערך של הקבוצה ב-30 בספטמבר 2019 כ- 35.8 מיליארד ש"ח (10.3 מיליארד דולר) ניירות ערך שאינם מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל. 33.2 מיליארד ש"ח (9.5 מיליארד דולר) הינן מאגרות החוב המסווגות בתיק הזמין למכירה והיתרה בתיק למסחר ובתיק לפדיון. 98.2% מסך ניירות הערך הינם בדירוג השקעה והם כוללים בעיקר ניירות ערך של ממשלת ארה"ב, בנקים ומוסדות פיננסיים, אגרות חוב של חברות בדירוג השקעה והיתר בעיקר ניירות ערך של ממשלת ישראל.

למידע נוסף בנוגע לחשיפה מוסדות פיננסיים זרים ראה פרק [סיכוני אש"א](#).

ליום 30 בספטמבר 2019 הסתכמה יתרת עליית הערך המצטברת בהון העצמי בגין אגרות חוב שאינם מגובות נכסים שהונפקו בחו"ל, ושהם בתיק הזמין למכירה ב- 532 מיליון ש"ח (שהם 350 מיליון ש"ח לאחר מס).

כאמור, בנוסף לתיק הזמין למכירה קיימים ניירות ערך שאינם מגובים בנכסים גם בתיק למסחר ובתיק לפדיון. התיק למסחר כולל בעיקר ניירות ערך של מדינות, בנקים ומוסדות פיננסיים. 91.5% מניירות הערך שבתיק למסחר הינם בדירוג השקעה (Investment Grade).

שווי התיק למסחר שאינו מגובה בנכסים ב-30 בספטמבר 2019 הסתכם ב- 0.4 מיליארד ש"ח (0.1 מיליארד דולר). ההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת, במידה שיש הפרש כזה, נזקף לרווח והפסד.

השקעות באגרות חוב - שהונפקו בישראל

ההשקעות באגרות חוב שהונפקו בישראל הסתכמו ב-30 בספטמבר 2019 ב-39.7 מיליארד ש"ח, מזה סך של 39.4 מיליארד ש"ח אגרות חוב שהונפקו על ידי ממשלת ישראל בשקלים, והיתר אגרות חוב שהונפקו על ידי חברות. כ-48.7% מההשקעות באגרות חוב חברות שהם כ-0.1 מיליארד ש"ח נכללו בתיק הזמין למכירה, והיתר בתיק למסחר.

תיק אגרות החוב של חברות, שבתיק הזמין למכירה בהיקף של 0.1 מיליארד ש"ח כולל קרן הון חיונית בסך של 4 מיליון ש"ח. כל אגרות החוב של החברות שבתיק למסחר רשומות למסחר וסחירות בבורסה.

למידע נוסף ראה [ביאור 5](#).

פיקדונות הציבור

פיקדונות הציבור בקבוצה הסתכמו ב-30 בספטמבר 2019 ב-358.9 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-364.6 מיליארד ש"ח בסוף 2018, קיטון של 1.6%.

השינוי בשערי החליפין של השקל מול כלל מטבעות החוץ הקטין בשיעור של 2.4% את סך כל פיקדונות הציבור כך שבנטרול השפעת השינוי היה גידול בפיקדונות הציבור בשיעור של 0.9%.

להלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים של לקוחות בקבוצת לאומי

		30 בספטמבר		31 בדצמבר	
		2019		2018	
		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
תיקי ניירות ערך ^(א)		782,915	665,268	117,647	17.7
נכסים בגינם ניתנים שירותי תפעול ^(א,ב)					
קרנות נאמנות		52,810	47,536	5,274	11.1
קופות גמל ופנסיה		143,677	146,187	(2,510)	(1.7)
קרנות השתלמות		122,710	113,864	8,846	7.8

(א) לרבות שינוי בשווי השוק של ניירות ערך ושווי הניירות שבמשמרת (custody) של קרנות נאמנות וקופות גמל, לגביהם ניתנים שירותי ניהול תפעולי ומשמורת.

(ב) הקבוצה בארץ אינה מנהלת קרנות נאמנות, קופות גמל וקרנות השתלמות.

(ג) נכסי לקוחות לגביהם מעניקה הקבוצה שירותי ניהול תפעולי, כולל יתרות הקופות של לקוחות מיועצים בלאומי.

אגרות חוב, שטרי הון וכתבי התחייבות נדחים

אגרות חוב, שטרי הון וכתבי התחייבויות נדחים הסתכמו ב-30 בספטמבר 2019 בכ-20.0 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-17.8 מיליארד ש"ח בסוף 2018, גידול בשיעור של 12.4% ובהשוואה לספטמבר 2018 גידול של 12.3%.

תשקיף מדף והנפקת אגרות חוב

ביום 25 במאי 2018 פרסם הבנק תשקיף מדף בהתאם להיתר שהתקבל מרשות לניירות ערך.

על פי דוח הצעת מדף מיום 30 בינואר 2019, הנפיק הבנק, בתאריך 31 בינואר 2019 סך של כ-1.69 מיליארד ש"ח אגרות חוב סדרה 180. אגרות החוב עומדות לפירעון בשני תשלומים שווים ביום 28 בפברואר 2023 וביום 28 בפברואר 2025, ונושאות ריבית שנתית בשיעור של 2.02% לשנה, אשר תשולם אחת לשנה ביום 28 בפברואר של כל אחת מהשנים 2020 עד 2025 (כולל).

אגרות החוב סדרה 180 אינן מוכרות לצורך הון פיקוחי.

על פי דוח הצעת מדף מיום 30 בינואר 2019, הנפיק הבנק, בתאריך 31 בינואר 2019 סך של 664.2 מיליון ש"ח כתבי התחייבות נדחים סדרה 403.

על פי דוח הצעת מדף מיום 12 במרס 2019, בוצעה בתאריך 13 במרס 2019 הרחבה של סדרה 403, במסגרתה הנפיק הבנק, סך של 777 מיליון ש"ח ע.ג. כתבי התחייבויות נדחים, בתמורה לכ-798.4 מיליון ש"ח.

כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה 403 עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 28 בפברואר 2030 עם אופציה למנפיק לפירעון מוקדם לא לפני יום 31 בינואר 2025, ולא יאוחר מיום 28 בפברואר 2025. כתבי ההתחייבות צמודים למדד המחירים לצרכן, נושאים ריבית שנתית קבועה בשיעור של 2.42% לשנה, עד ליום 28 בפברואר 2025. במועד זה, בהינתן אי מימוש זכותו של הבנק לפדיון מוקדם, תעודכן הריבית הנקובה באגרת בהתאם להפרש בין ריבית העוגן (כהגדרתה בדוח הצעת המדף) במועד ההנפקה לבין זו שבמועד עדכון הריבית.

בהתקיים נסיבות לאירוע מכונן (אירוע מכונן לאי קיימות או אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן, המוקדם מביניהם), ימרו כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה 403 למניות על פי ממוצע שערי הסגירה שנקבעו למניות הבנק בבורסה ב-14 ימי המסחר העוקבים האחרונים לפני היום בו נמסרה הודעת ההמרה או על פי שער הרצפה שנקבע (11.53 ש"ח למניה, כפוף להתאמות), כגובה מביניהם.

על פי דוח הצעת מדף מיום 4 ביולי 2019 אשר תוקן ביום 9 ביולי 2019, הציע הבנק שתי הצעות רכש חליפין כדלקמן: (1) הצעה לכלל מחזיקי שטרי ההון הנדחים (סדרה 201) לרכוש מהם את כל כמות שטרי ההון סדרה 201 המוחזקים על ידם, בדרך של הצעת רכש חליפין שאינה מוגבלת בכמות, בתמורה להנפקה של יחידות בנות 50,000 ש"ח ע.ג. כל אחת של כתבי התחייבות נדחים (סדרה 404) של הבנק, נושאי ריבית שנתית של 1.95%, לפי יחס החלפה של 50,000 : 49,262, והכל כמפורט בדוח הצעת המדף. (2) הצעה לכלל מחזיקי כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה יד') לרכוש מהם את כל כמות כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה יד' המוחזקים על ידם, בדרך של הצעת רכש חליפין שאינה מוגבלת בכמות, בתמורה להנפקה של יחידות בנות 50,000 ש"ח ע.ג. כל אחת של כתבי התחייבות נדחים (סדרה 404) של הבנק, נושאי ריבית שנתית של 1.95%, לפי יחס החלפה של 50,000 : 44,445, והכל כמפורט בדוח הצעת המדף.

בהתאם להיענות המשקיעים להצעות רכש החליפין הנ"ל, ביום 15 ביולי 2019 הוחלפו כ-139.9 מיליון ש"ח ע.ג. סדרה 201 בתמורה לכ-142 מיליון ש"ח ע.ג. סדרה 404, וכן הוחלפו כ-976.9 מיליון ש"ח ע.ג. סדרה יד' בתמורה לכ-1,099 מיליון ש"ח ע.ג. סדרה 404, כך שבסך הכל הונפקו כ-1,241 מיליון ש"ח ע.ג. סדרה 404. כתוצאה מההחלפה נרשם הפסד חשבונאי של כ-54 מיליון ש"ח.

כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה 404 עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 30 בספטמבר 2029 עם אופציה למנפיק לפירעון מוקדם לא לפני יום 19 בספטמבר 2024, ולא יאוחר מיום 30 בספטמבר 2024. כתבי ההתחייבות צמודים למדד המחירים לצרכן, נושאים ריבית שנתית קבועה בשיעור של 1.95% לשנה, עד ליום 30 בספטמבר 2024. במועד זה, בהינתן אי מימוש זכותו של הבנק לפדיון מוקדם, תעודכן הריבית הנקובה באגרת בהתאם להפרש בין ריבית העוגן (כהגדרתה בדוח הצעת המדף) במועד ההנפקה לבין זו שבמועד עדכון הריבית.

בהתקיים נסיבות לאירוע מכונן (אירוע מכונן לאי קיימות או אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן, המוקדם מביניהם), ימרו כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה 404 למניות על פי ממוצע שערי הסגירה שנקבעו למניות הבנק בבורסה ב-14 ימי המסחר העוקבים האחרונים לפני היום בו נמסרה הודעת ההמרה או על פי שער הרצפה שנקבע (12.54 ש"ח למניה, כפוף להתאמות), כגובה מביניהם.

כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה 403 וסדרה 404 כשירים להיכלל בהון רובד 2 החל ממועד ההנפקה.

פדיון מוקדם של שטרי הון נדחים

ביום 10 בפברואר 2019 החליט דירקטוריון הבנק לפדות במהלך אפריל-מאי 2019 בפדיון מוקדם מלא 1 מיליארד ש"ח ע.ג. שטרי הון נדחים (לא סחירים) צמודים למדד אשר הונפקו בשנת 2009. בהתאם לכך, במהלך החודשים אפריל ומאי 2019 נפדו שטרי ההון בסכום כולל של כ-1.2 מיליארד ש"ח.

הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-30 בספטמבר 2019 ב-35,144 מיליון ש"ח, לעומת 35,305 מיליון ש"ח בסוף 2018, קיטון של 0.5%. הירידה נובעת בעיקר מחלוקת דיבידנד, רכישה עצמית של מניות והפסד כולל אחר לאור גידול בהתאמות השליליות בגין הטבות לעובדים כתוצאה מירידת ריבית ההיוון והשפעת השינויים האקטואריים מהסכם השכר ותכנית ההתייעלות. הירידה קוזזה בחלקה מהרווח הנקי בתקופה ומגידול בקרן הון בגין התיק הזמין למכירה.

הון זה מהווה בסיס לחישוב ההון הפיקוחי המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק בתוספת מכשירים הוניים והתאמות פיקוחיות כפי שנקבע בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 של הפיקוח על הבנקים.

יחס הון למאזן ב-30 בספטמבר 2019 הגיע ל-7.7% בדומה ל-31 בדצמבר 2018.

מבנה הלימות ההון

31 בדצמבר		30 בספטמבר		
2018	2018	2019	2018	2019
במיליוני ש"ח				
הון לצורך חישוב יחס ההון				
35,190	35,451	36,882		הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
11,033	10,827	12,009		הון רובד 2, לאחר ניכויים
46,223	46,278	48,891		סך הכל הון כולל
יתרות משוקללות של נכסי סיכון^(א)				
288,837	288,449	285,798		סיכון אשראי
6,295	4,059	5,313		סיכוי שוק
22,713	22,485	23,205		סיכון תפעולי
317,845	314,993	314,316		סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
יחס ההון לרכיבי סיכון				
11.07%	11.25%	11.73%		יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ^(ב)
14.54%	14.69%	15.55%		יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ^(ב)

(א) למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה במספרי השוואה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וכיאר 36](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

(ב) יחס הון עצמי רובד 1 ויחס ההון הכולל בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד ליום 30 בספטמבר 2018 הינו 11.37% ו-14.80%, בהתאמה ליום 31 בדצמבר 2018 הינו 11.23% ו-14.66%, בהתאמה.

מבנה ההון הפיקוחי

במאי 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים את ההוראות הסופיות ליישום באזל 3 בישראל, וזאת על ידי תיקון הוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 (להלן בפרק זה: "ההוראות"). הוראות אלה נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014 בכפוף להוראות המעבר שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 של הפיקוח על הבנקים.

על פי הוראות אלו, רכיבי ההון בקבוצה לצורך חישוב הלימות ההון משויכים לשני רבדים:

1. הון רובד 1, הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף.

2. הון רובד 2.

סיכום הרבדים האלו מכונה "בסיס ההון לצורך הלימות ההון" או "ההון הפיקוחי" או "ההון הכולל".

הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף

הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מזכויות המיעוט (זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים.

בנוסף לאלו, נכללות התאמות להון עצמי רובד 1, אשר נובעות מיישום תכניות התייעלות תפעולית וכן מאופן חישוב ריבית ההיוון שמשמשת לחישוב ההתייבות לזכויות עובדים, כמפורט בהמשך.

הון רובד 1 נוסף, מורכב ממכשירי הון העומדים בקריטריונים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202. בקבוצת לאומי לא קיימים מכשירי הון ברובד זה.

הון רובד 2

הון רובד 2 כולל בעיקר מכשירי הון ויתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בכפוף לתקרה שנקבעה בהוראות.

לגבי מכשירי ההון שהיו כלולים בהון רובד 2 בתאריך 31 בדצמבר 2013 נקבעו הוראות מעבר ותקרת הכרה, כמפורט בהוראות, כך שהסכום המוכר בגינם בפועל הינו הנמוך מבין סכומם המופחת של המכשירים עצמם ותקרת הכרה המתבססת על יתרת מכשירי ההון שהיו כלולים בהון רובד 2 ביום 31 דצמבר 2013 אשר מופחתת בתחילת כל שנה ב-10% עד ליום 1 בינואר 2022. בשנת 2019 תקרת ההכרה הינה 30%.

מכשירי הון המונפקים מתחילת שנת 2014 נדרשים לעמוד בקריטריונים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין 202. לצורך הכללתם בהון הקריטריונים העיקריים שעל המכשיר לכלול הינם: (1) מנגנון לספיגת הפסדי קרן על ידי המרה למניות רגילות או הפחתת המכשיר כאשר יחס הון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי יורד מ-5%; (2) סעיף הקובע שבהתרחש האירוע המכונן לאי-קיימות (כמוגדר בנספח ה' להוראת ניהול בנקאי תקין 202), יומר המכשיר באופן מיידי למניות רגילות או יימחק.

למידע בנוגע להנפקות כתבי התחייבויות נדחים שהנפיק הבנק בשנת 2019 והכשירים להיכלל בהון רובד 2 ראה פרק [אגרות חוב שטרי הון וכתבי התחייבויות נדחים](#).

תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחי שהונפקו מוצג באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: www.leumi.co.il בפרק אודות > מידע כספי > גילוי לפי נדבר 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים.

הלימות ההון

יחסי ההון מחושבים כיחס שבין ההון לנכסי הסיכון המשוקללים. יחס הון עצמי רובד 1 מחושב כיחס שבין סכום הון עצמי רובד 1 לנכסי הסיכון המשוקללים, ויחס ההון הכולל מחושב כיחס שבין סכום ההון הכולל לנכסי הסיכון המשוקללים.

יעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי בנק ישראל

לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 201 "מדידה והלימות הון - מבוא, תחולה וחישוב דרישות", תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, נדרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10%, וביחס הון כולל מזערי בשיעור של 13.5%. זאת החל מיום 1 בינואר 2017. דרישה זו חלה על לאומי.

כמו כן, על פי תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 "מגבלות למתן הלוואות לדויר" התאגיד הבנקאי נדרש להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 ואת יעד ההון הכולל, בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדויר. השפעת דרישה זו לתקופת הדיווח עומדת על כ-0.26% ביחס ההון.

לאור זאת, דרישות ההון המינימליות שחלות על הבנק ליום 30 בספטמבר 2019 הינן 10.26% ליחס הון עצמי רובד 1 ו-13.76% ליחס ההון הכולל.

תכנון ההון ויעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי הבנק

תכנון ההון בקבוצת לאומי משקף ראייה צופה פני עתיד של תיאבון ופרופיל הסיכון, האסטרטגיה העסקית והלימות ההון הנדרשת כתוצאה מכך. תכנון ההון מאושר על ידי הנהלה ודירקטוריון הבנק ולוקח בחשבון את הצמיחה בפעילות של מרכזי הרווח השונים בקבוצה וגורמים נוספים המשפיעים על עמידת הבנק בדרישות ההון, כגון: תחזיות רווח, שינויים ברווח כולל אחר, התאמות פיקוחיות, השפעת הוראות מעבר ושיעור הגידול בנכסי הסיכון. תחזית יחסי ההון נבחנת גם תחת מבחני רגישות ותרחישי קיצון שונים.

מדיניות הקבוצה שאושרה על ידי הדירקטוריון, הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהסף המזערי שיוגדר מעת לעת על ידי בנק ישראל ואשר לא תפחת משיעור ההון הנדרש לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך ה-ICAAP. בנוסף, הוגדרו יעדי הון לעת אירוע תרחיש קיצון.

במסגרת הליך הסקירה הפיקוחי, הנחה הפיקוח על הבנקים על קביעת יעדי הון פנימיים אשר יהלמו את פרופיל הסיכון של הבנק. בהמשך לכך, דירקטוריון הבנק אישר להגדיל את יעד ההון העצמי רובד 1 הפנימי של הבנק באופן שמיים 31 בדצמבר 2017 יעמוד על 10.5%.

התאמות להון עצמי רובד 1

מדידת ההתחייבות בנין זכויות עובדים

התקינה בדבר זכויות עובדים אשר יושמה לראשונה בינואר 2015, הינה גורם המשפיע באופן מהותי על הון עצמי רובד 1 של לאומי, בעיקר בשל העובדה שמדידת ההתחייבות הינה בהתאם לריביות שוק שהינן ברמות נמוכות היסטוריות וכן בשל התנודתיות הרבה שמדידה מעין זו יוצרת בהון הפיקוחי של הבנק.

ביולי 2016 כיבל הבנק אישור פרטני מאת בנק ישראל לעניין אופן חישוב ריבית ההיוון שתשמש לחישוב ההתחייבות לזכויות עובדים לצורך מדידת ההון הפיקוחי. בהתאם לאישור, ריבית ההיוון מחושבת על פי ממוצע נע של תשואות השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח. השינוי מישם החל מהדוחות הכספיים לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2016 ועד לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020 (כולל). שינוי השיטה ממתן באופן משמעותי את התנודתיות בהון הפיקוחי של הבנק הנובעת משינויים בריבית להיוון.

למידע נוסף בנוגע למתודולוגית ההיוון ראה פרק [מדיניות חשבונאית ואומדנים בנושאים קריטיים](#).

הקלה בגין תכניות התייעלות תפעולית

בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". על פי מכתב זה, תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו, יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התכנית על ההון הפיקוחי על פני חמש שנים בקו ישר.

ביוני 2016 אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות שעלותה הסתכמה בכ-438 מיליון ש"ח (לאחר מס). נכון ליום 30 בספטמבר 2019 מיוחסים להון הפיקוחי 65% מעלויות תכנית זו.

ביוני 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב נוסף בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל - התייעלות בתחום הנדל"ן". המכתב האריך את תוקף ההקלה בגין התייעלות בכך אדם עד לסוף יוני 2018.

ביולי 2017, אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות נוספת שעלותה הסתכמה בכ-204 מיליון ש"ח (לאחר מס). נכון ליום 30 בספטמבר 2019 מיוחסים להון הפיקוחי 45% מעלויות תכנית זו.

בספטמבר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב על הארכת תוקף שני המכתבים בשנה וחצי נוספות, עד ליום 31 בדצמבר 2019, במטרה לאפשר יישום של תכניות התייעלות נוספות.

ביום 29 ביולי 2019 חתם הבנק עם ארגון העובדים על הסכם קיבוצי מיוחד לשנים 2019-2022. כתוצאה מכך חל גידול חד פעמי בהתחייבות האקטוארית של הבנק בסך של כ-526 מיליון ש"ח לפני מס (כ-329 מיליון ש"ח אחרי מס). אומדן השפעת ההסכם על יחס הלימות ההון של הבנק הנו קיטון של כ-0.1% ביחס הון עצמי רובד 1.

במסגרת ההבנות הנוגעות להסכם הקיבוצי, אישר דירקטוריון הבנק יציאה בתכנית פרישה מרצון שהשפעתה על ההון הפיקוחי, המוערכת בקיטון של כ-0.07% ביחסי ההון, תיפרס על פני חמש שנים בקו ישר, מדי רבעון. נכון ליום 30 בספטמבר 2019 מיוחסים להון הפיקוחי 5% מעלויות תכנית זו.

למידע נוסף ראה [ביאור 8](#).

שינויים רגולטוריים ונוספים במדידת דרישות ההון

התפתחויות בהוראות ועדת באזל לפיקוח על הבנקים בנוגע למדידת הלימות ההון

במהלך חודש דצמבר 2017 סיימה ועדת באזל לפיקוח על הבנקים את עבודתה לעדכון המסגרת הכוללת להלימות ההון. במסגרת העדכונים, אשר לעתים מקבלים את המונח "באזל 4", נקבעו עדכונים משמעותיים בנוגע לאופן החישוב של נכסי סיכון שבגינם נדרש לחשב את דרישות ההון בנדבך הראשון. בין היתר, נקבעו שינויים באופן החישוב של דרישות ההון על פי הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי, נקבעה גישה סטנדרטית אחידה לגבי הסיכון התפעולי וכן נקבעו שינויים במסגרת מדידת סיכוני השוק. על פי הוראות ועדת באזל, שינויים אלה אמורים להיכנס לתוקף באופן מדורג החל מה-1 בינואר 2022 ועד 1 בינואר 2027. בשלב זה, לא ידוע באיזה אופן ומתי יאומצו הוראות אלה על ידי הפיקוח על הבנקים בישראל.

חוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 בנושא מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי והוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בנושא מגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים

ביום 13 בנובמבר 2018 פרסם בנק ישראל חוזר לתיקון הוראות ניהול בנקאי תקין 203 ו-313. על פי החוזר, מקדם ההמרה לאשראי על ערבויות להבטחת השקעות של רוכשי דירות שניתנו על פי חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה-1974, יעמוד על 30% חלף 50%, אם הדירה טרם נמסרה למשתכן.

חוזרים לתיקון הוראות ניהול בנקאי תקין בעקבות החוק להגברת התחרותיות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (חוק שטרום)

במהלך חודש יולי 2018 פרסם בנק ישראל חוזרים לתיקון הוראות ניהול בנקאי תקין, שמטרתם להקל על חברות כרטיסי האשראי ביום שלאחר היפרדותן מהבנקים. בין היתר, תיקון בהקשר לכך שבנקים ישקללו אשראי שניתן לחברות כרטיסי אשראי באופן דומה לאשראי שניתן לבנקים, גם לאחר הפרדתן מהתאגיד הבנקאי כחלק מיישום "חוק שטרום". כלומר, משקל הסיכון של חברת כרטיסי אשראי יהיה נחות בדרגה אחת ממשקל הסיכון הנגזר מדירוג מדינת ישראל ובנוסף חוב שתקופת פירעונו המקורי הינו שלושה חודשים או פחות ישוקלל במשקל סיכון של 20%.

חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 332 בנושא רכישה עצמית על ידי תאגידים בנקאיים

ביום 28 בפברואר 2019 פרסם בנק ישראל חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 332 בנושא רכישה עצמית על ידי תאגידים בנקאיים. העדכון מבטל את האיסור על רכישה עצמית ומאפשר לתאגידים בנקאיים לבצע רכישה של מניותיהם בכפוף לתנאים מסוימים. בנוסף, עודכנו המגבלות על מתן מימון בביטחון ניירות ערך שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי.

מכירת חברת לאומי קארד בע"מ

בהתאם להוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) התשע"ז-2017, ביום 25 בפברואר 2019 הושלמה העסקה למכירת החזקות הבנק בחברת לאומי קארד בע"מ.

למידע בנוגע להסכם המכירה האמור ראה פרק [חבחת מחזקות עיקריות, לאומי קארד](#).

הלן ניתוח רגישות לגורמים העיקריים המשפיעים על הלימות ההון של קבוצת לאומי

- שינוי היקף נכסי סיכון - נכסי הסיכון של לאומי מסתכמים לסוף ספטמבר 2019 בכ-314.3 מיליארד ש"ח. כל גידול של 1% בנכסי הסיכון (כ-3.1 מיליארד ש"ח), יקטין את יחס הון עצמי רובד 1 ב-0.12% ואת יחס ההון הכולל ב-0.15%.
- רווח שייצבר או שינוי בקרן ההון - הון עצמי רובד 1 של לאומי לסוף ספטמבר 2019 מסתכם בכ-36.9 מיליארד ש"ח. ההון הכולל מסתכם בכ-48.9 מיליארד ש"ח. כל צבירת רווח נקי ו/או תנועה חיובית בקרן ההון בהיקף של 1 מיליארד ש"ח, תשפר את יחס הון עצמי רובד 1 ואת יחס ההון הכולל ב-0.32%.
- התחייבויות בדבר זכויות עובדים - ההתחייבות האקטוארית לעובדים מהונת על פי ממוצע נע של שמונה רבעונים של תשואות השוק המושפעות מעקום אג"ח ממשלת ישראל ומרווח אג"ח קונצרני AA בארה"ב. שינוי של 0.1% לאורך עקום הריבית להיוון, בהנחה שהעקום עולה ויורד בצורה אחידה, משמעותה השפעה מצטברת של 0.08% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל. מזה על פי חישוב ממוצע נע לשמונה רבעונים, השפעה של כ-0.01% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל, לרבעון השוטף.

המידע הנ"ל לגבי הלימות ההון וניהולה מתייחס לפעולות עתידיות של הבנק, והוא בגדר "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 20 בנובמבר 2017 אישר דירקטוריון הבנק מדיניות חלוקת דיבידנד לפיה מדי רבעון יחולק דיבידנד בגובה של עד 40% מהרווח הנקי של הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לרבעון שחלף. בכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון שלו, גם לאחר חלוקת הדיבידנד.

ביום 6 במרס 2019 אישר דירקטוריון הבנק שינוי במדיניות חלוקת הדיבידנד לפיו מדי רבעון יחולק דיבידנד בגובה של עד 50% מהרווח הנקי של הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לרבעון שחלף. זאת, בכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון שלו, גם לאחר חלוקת הדיבידנד. חלוקת הדיבידנד בפועל כפופה להחלטות פרטניות של הדירקטוריון בטרם כל חלוקה, ובכפוף להוראות הדין שחלות על חלוקת דיבידנד ובכלל זה הוראות חוק החברות והוראות בנק ישראל.

ביום 26 בנובמבר 2019, אישר הדירקטוריון בגין הרבעון השלישי של שנת 2019 דיבידנד בגובה של 40% מהרווח הנקי של הרבעון. סכום הדיבידנד שאושר הסתכם לסך של כ-306 מיליון ש"ח, המהווה 20.87% לכל מניה בת 1 ש"ח ע.נ. הדירקטוריון קבע את יום 11 בדצמבר 2019 כיום הקובע לעניין תשלום דיבידנד ואת יום 22 בדצמבר 2019 כיום התשלום.

פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד ההכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה באגורות	דיבידנד ששולם במזומן במיליוני ש"ח
21 בנובמבר 2017	21 בדצמבר 2017	21.51	328
6 במרס 2018	28 במרס 2018	22.41	342
24 במאי 2018	19 ביוני 2018	19.18	292
14 באוגוסט 2018	6 בספטמבר 2018	23.96	361
12 בנובמבר 2018	10 בדצמבר 2018	25.08	375
6 במרס 2019	3 באפריל 2019	18.40	275
26 במאי 2019	23 ביוני 2019	29.27	437
13 באוגוסט 2019	8 בספטמבר 2019	24.95	369

תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק

ביום 26 במאי 2019 אישר דירקטוריון הבנק תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק בהיקף שלא יעלה על 700 מיליון ש"ח, החל מיום 28 במאי 2019 ועד ליום 27 במאי 2020. תכנית הרכישה תבוצע במסגרת המסחר בבורסה ו/או בעסקאות מחוץ לבורסה, באמצעות חבר בורסה חיצוני ובלתי תלוי שיפעל על פי ייפוי כוח בלתי חוזר, בהתאם למנגנון הגנת נמל מבטחים שפרסמה רשות ניירות ערך. אישור הפיקוח על הבנקים לביצוע תכנית הרכישה, כנדרש בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 332, התקבל ביום 19 במאי 2019, בכפוף לעמידה במגבלות וביעדי ההון, ובכלל זאת התנאי לפיו התכנית תופסק לאלתר אם במהלך תקופת התכנית יתברר כי על פי הדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו הבנק אינו עומד ביחס הון עצמי רובד 1 של 10.9% לפחות.

תכנית הרכישה התבצעה בשני שלבים נפרדים, שכל אחד מהם היה בלתי הדיר, בהתאם לתנאי מנגנון נמל מבטחים (להלן: "שלב א'" ו-"שלב ב'"). ביצוע שלב א' החל ביום 28 במאי 2019, והסתיים ביום 2 באוגוסט 2019, ובמסגרתו רכש הבנק (כאמצעות חבר בורסה בלתי תלוי עמו התקשר) 11,961,092 מניות בהיקף של כ-301 מיליון ש"ח מכוח התכנית האמורה.

בהמשך לאמור בדוח לרבעון השני לשנת 2019, ביום 15 באוגוסט 2019 החל ביצוע שלב ב' של התכנית, אשר הסתיים ביום 21 בנובמבר 2019 ובמסגרתו רכש הבנק (כאמצעות חבר הבורסה החיצוני האמור) 15,962,567 מניות בהיקף של כ-399 מיליון ש"ח. סך הכל נרכשו על פי התכנית האמורה 27,923,659 מניות בהיקף כספי כולל של 700 מיליון ש"ח.

יחס מינוף

יחס המינוף מחושב באחוזים ומוגדר כמדידת ההון הרגולטורי מחולק במדידת החשיפה. ההון הרגולטורי לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 להגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. מדידת החשיפה של תאגיד בנקאי היא סכום החשיפות המאזניות, החשיפות לנגזרים, החשיפות לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. יחס המינוף הינו מדד משלים ליחס ההון ומהווה מגבלה נוספת על רמת המינוף של המגזר הבנקאי.

יחס המינוף עשוי להיות מושפע מהשינויים בהון הרגולטורי של הבנק. בין היתר, בחישוב יחס המינוף הובאה בחשבון השפעה של יישום תכנית ההתייעלות והתאמות מיישום ריבית ההיוון המחושבת על פני ממוצע נע של תשואת השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח, בקשר להתחייבויות אקטואריות מסוימות.

30 בספטמבר	
2018	2019
במיליוני ש"ח	
בנתוני המאוחד	
35,451	36,882
הון רובד 1	
502,536	497,819
סך החשיפות	
יחס מינוף	
7.05%	7.41%
יחס מינוף ^(א)	
6.00%	6.00%
יחס מינוף מזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים	

(א) יחס המינוף בהתייחס לנתוני הפרופורמה ללא לאומי קארד ליום 30 בספטמבר 2018 הינו 7.16%.

למידע נוסף בנושא הלימות הון ומינוף ראה [ביאור 29](#).

מגזרי פעילות - גישת ההנהלה

דיווח מגזרי פעילות על פי גישת ההנהלה מציג את תוצאות הבנק בחלוקה לקווי עסקים, בהתאם למבנה הארגוני של הבנק. קווי העסקים מתמחים במתן שירות למגזרי לקוחות בעלי מאפיינים וצרכים דומים.

למידע נוסף בדבר קווי עסקים בגישת הנהלה ראה פרק [מגזרי פעילות בדוחות הכספיים לשנת 2018](#).

להלן תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019												
במיליוני ש"ח												
בנק קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטית	עסקים קטנים	משכנתאות	סך הכל בנקאות	מסחרית	עסקית	נדל"ן	שוקי הון	אחר והתאמות	חברות בנות בארץ	חברות בנות בחו"ל	סך הכל	בנק
												קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטית
הכנסות ריבית נטו:												
300	322	332	954	237	192	188	267	(1)	27	228	2,092	הכנסות (הוצאות) ריבית - מחיצוניים
238	5	(70)	173	86	(36)	(29)	(191)	3	2	(8)	-	הכנסות (הוצאות) ריבית - בינמגזרי
538	327	262	1,127	323	156	159	76	2	29	220	2,092	הכנסות ריבית נטו
325	109	1	435	102	49	80	385	(65)	67	79	1,132	הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית
863	436	263	1,562	425	205	239	461	(63)	96	299	3,224	סך כל ההכנסות (ההוצאות)
60	80	(8)	132	(26)	64	(3)	4	(9)	(1)	20	181	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
739	272	66	1,077	170	62	31	89	273	50	184	1,936	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
64	84	205	353	281	79	211	368	(327)	47	95	1,107	רווח (הפסד) לפני מס
22	29	71	122	96	27	72	126	(144)	6	19	324	הפרשה (הטבה) למס
42	55	134	231	185	52	139	243	(183)	32	66	765	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018

במיליוני ש"ח

בנק	קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטית	עסקים קטנים	משכנתאות	סך הכל בנקאית	מסחרית	עסקית	נדל"ן	שוקי הון	אחר והתאמות	חברות בנות בארץ	חברות בנות בחו"ל	סך הכל
הכנסות ריבית נטו:												
215	325	583	1,123	258	213	183	30	1	103	285	2,196	הכנסות ריבית - מחיצוניים
291	9	(352)	(52)	30	(63)	(49)	154	(1)	(7)	(12)	-	הכנסות (הוצאות) ריבית - בינמגזרי
506	334	231	1,071	288	150	134	184	-	96	273	2,196	הכנסות ריבית נטו
326	118	2	446	96	47	77	320	54	379	64	1,483	הכנסות שאינן מריבית
832	452	233	1,517	384	197	211	504	54	475	337	3,679	סך כל ההכנסות
44	79	12	135	8	5	(7)	1	(2)	22	36	198	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
669	282	61	1,012	157	70	40	79	238	230	219	2,045	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
119	91	160	370	219	122	178	424	(182)	223	82	1,436	רווח (הפסד) לפני מס
40	31	54	125	75	42	61	177	(54)	71	15	515	הפרשה (הטבה) למס
79	60	106	245	144	80	117	250	(131)	172	59	936	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019												
במיליוני ש"ח												
בנק	קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטית	עסקים קטנים	משכנתאות	סך הכל בנקאית	מסחרית	עסקית	נדל"ן	שוקי הון	אחר והתאמות	חברות בנות בארץ	חברות בנות בחו"ל	סך הכל
הכנסות ריבית נטו:												
664	956	1,815	3,435	719	688	621	346	1	58	810	6,678	הכנסות ריבית - מציגות
962	36	(1,058)	(60)	238	(209)	(155)	208	-	10	(32)	-	הכנסות (הוצאות) ריבית - בינמגזרי
1,626	992	757	3,375	957	479	466	554	1	68	778	6,678	הכנסות ריבית נטו
970	343	4	1,317	311	153	239	982	403	258	218	3,881	הכנסות שאינן מריבית
2,596	1,335	761	4,692	1,268	632	705	1,536	404	326	996	10,559	סך כל ההכנסות
168	226	(2)	392	56	(8)	8	(32)	(10)	3	42	451	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,113	811	208	3,132	551	202	95	269	820	156	607	5,832	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
315	298	555	1,168	661	438	602	1,299	(406)	167	347	4,276	רווח (הפסד) לפני מס
108	102	190	400	226	150	206	444	(93)	40	71	1,444	הפרשה (הטבה) למס
207	196	365	768	435	288	396	857	(313)	103	246	2,780	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרות ליום 30 בספטמבר 2019												
29,298	25,320	84,425	139,043	40,407	38,248	26,096	6,824	5,947	753	22,360	279,678	אשראי לציבור, נטו
156,991	37,981	-	194,972	50,685	17,440	6,491	66,731	13	-	22,589	358,921	פיקדונות הציבור
180,463	17,721	-	198,184	24,433	20,844	2,148	521,592	21,446	296,427	17,038	1,102,112	נכסים בנייהול

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018

במיליוני ש"ח

בנק	קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטית	עסקים קטנים	משכנתאות	סך הכל בנקאית	מסחרית	עסקית	נדל"ן	שוקי הון	אחר והתאמות	חברות בנות בארץ	חברות בנות בחו"ל	סך הכל
הכנסות ריבית נטו:												
737	997	1,878	3,612	785	631	540	(85)	4	298	831	6,616	הכנסות (הוצאות) ריבית - מחיצוניים
772	4	(1,199)	(423)	62	(196)	761	(155)	(4)	(15)	(30)	-	הכנסות (הוצאות) ריבית - בינמגזרי
1,509	1,001	679	3,189	847	435	676	385	-	283	801	6,616	הכנסות ריבית נטו
979	360	6	1,345	298	152	477	231	115	888	218	3,724	הכנסות שאינן מריבית
2,488	1,361	685	4,534	1,145	587	616	1,153	115	1,171	1,019	10,340	סך כל ההכנסות
151	192	21	364	(3)	(61)	(85)	4	(9)	70	34	314	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,032	812	194	3,038	513	215	102	267	718	649	652	6,154	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
305	357	470	1,132	635	433	599	882	(594)	452	333	3,872	רווח (הפסד) לפני מס
104	122	159	385	217	148	205	303	(159)	125	74	1,298	הפרשה (הטבה) למס
201	235	311	747	418	285	394	584	(435)	330	246	2,569	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרות ליום 30 בספטמבר 2018												
29,608	26,620	80,574	136,802	37,211	34,461	23,580	4,558	5,661	495 ^(א)	24,913	267,681	אשראי לציבור, נטו
155,197	35,870	-	191,067	44,541	20,454	5,479	70,967	227	- ^(ב)	26,140	358,875	פיקדונות הציבור
178,990	20,010	-	199,000	24,070	19,965	1,090	504,074	27,069	288,867	18,031	1,082,166	נכסים בניהול

(א) לא כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה בסך 8,310 מיליון ש"ח.
 (ב) לא כולל יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה בסך 84 מיליון ש"ח.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018												
במיליוני ש"ח												
סך הכל	חברות בנות בחו"ל	חברות בנות בארץ	אחר והתאמות	שוקי הון	נדל"ן	עסקית	מסחרית	סך הכל בנקאית	משכנתאות	עסקים קטנים	בנק קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטית	
הכנסות ריבית נטו:												
8,890	1,115	390	6	(23)	748	827	1,039	4,788	2,441	1,335	1,012	הכנסות (הוצאות) ריבית - מחיצוניים
-	(36)	(4)	(3)	848	(207)	(243)	122	(477)	(1,529)	9	1,043	הכנסות (הוצאות) ריבית - בינמגרי
8,890	1,079	386	3	825	541	584	1,161	4,311	912	1,344	2,055	הכנסות ריבית נטו
4,871	300	1,180	140	492	315	217	408	1,819	10	487	1,322	הכנסות שאינן מריבית
13,761	1,379	1,566	143	1,317	856	801	1,569	6,130	922	1,831	3,377	סך כל ההכנסות
519	92	113	(10)	23	(170)	(70)	28	513	30	270	213	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
8,337	893	896	958	363	132	276	713	4,106	274	1,099	2,733	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
4,905	394	557	(805)	931	894	595	828	1,511	618	462	431	רווח (הפסד) לפני מס
1,619	91	158	(381)	330	332	221	308	560	227	172	161	הפרשה (הטבה) למס
3,257	284	383	(424)	607	562	374	520	951	391	290	270	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרות ליום 31 בדצמבר 2018												
271,173	25,421	560 ^(א)	5,860	5,251	24,462	33,533	38,490	137,596	81,524	26,478	29,594	אשראי לציבור, נטו
364,591	25,908	- ^(ב)	274	65,910	6,597	19,592	49,671	196,639	-	38,046	158,593	פיקדונות הציבור
972,855	17,625	285,016	21,085	421,022	1,008	19,122	22,137	185,840	-	18,354	167,486	נכסים בניהול

(א) לא כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה בסך 8,042 מיליון ש"ח.
 (ב) לא כולל יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה בסך 71 מיליון ש"ח.

מגזרי פעילות פיקוחיים

לגבי תיאור מגזרי הפעילות העיקריים ראה פרק [מגזרי פעילות פיקוחיים בדוחות הכספיים לשנת 2018](#).

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019										
במיליוני ש"ח										
סך הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל								
		משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	סך הכל
2,092	219	2	35	40	366	210	540	32	648	הכנסות ריבית נטו
1,132	79	(69)	419	40	127	74	189	36	237	הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית
3,224	298	(67)	454	80	493	284	729	68	885	סך כל ההכנסות (הוצאות)
181	20	-	(15)	(4)	59	(2)	74	-	49	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,936	184	257	63	61	92	122	367	23	767	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
1,107	94	(324)	406	23	342	164	288	45	69	רווח (הפסד) לפני מס
324	21	(93)	122	5	104	47	83	14	21	הפרשה (הטבה) למס
765	63	(231)	276	18	238	117	205	31	48	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018										
במיליוני ש"ח										
סך הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל								
		משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	סך הכל
2,196	271	1	78	48	349	196	540	27	686	הכנסות ריבית נטו
1,483	64	14	465	51	150	77	203	42	417	הכנסות שאינן מריבית
3,679	335	15	543	99	499	273	743	69	1,103	סך כל ההכנסות
198	36	-	(4)	(4)	47	(4)	49	-	78	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,045	219	165	62	64	115	125	372	30	893	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
1,436	80	(150)	485	39	337	152	322	39	132	רווח (הפסד) לפני מס
515	14	(18)	199	6	102	43	98	13	58	הפרשה (הטבה) למס
936	59	(129)	322	33	234	109	223	26	59	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019										
במיליוני ש"ח										
סך הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל								
		משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	סך הכל
1,950	96	1,636	640	1,107	148	320	3	778	6,678	הכנסות ריבית נטו
726	112	562	225	409	129	1,149	351	218	3,881	הכנסות שאינן מריבית
2,676	208	2,198	865	1,516	277	1,469	354	996	10,559	סך כל ההכנסות
127	-	259	12	55	(8)	(36)	-	42	451	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,303	77	1,153	373	302	185	213	619	607	5,832	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
246	131	786	480	1,159	100	1,292	(265)	347	4,276	רווח (הפסד) לפני מס
80	45	260	161	387	32	476	(69)	72	1,444	הפרשה (הטבה) למס
166	86	526	319	772	68	794	(196)	245	2,780	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרה ליום 30 בספטמבר 2019										
100,324	368	60,847	28,824	68,196	1,608	-	-	22,783	282,950	אשראי לציבור, ברוטו
108,614	24,571	54,994	37,955	48,898	61,300	-	-	22,589	358,921	פיקדונות הציבור
68,755	48,592	49,070	25,671	72,385	773,366	47,234	-	17,039	1,102,112	נכסים בניהול
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018										
במיליוני ש"ח										
סך הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל								
		משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	סך הכל
2,019	83	1,600	575	975	126	436	1	801	6,616	הכנסות ריבית נטו
1,213	119	617	241	454	154	641	67	218	3,724	הכנסות שאינן מריבית
3,232	202	2,217	816	1,429	280	1,077	68	1,019	10,340	סך כל ההכנסות
180	-	215	(153)	34	(4)	8	-	34	314	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,578	87	1,174	386	355	199	203	520	652	6,154	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
474	115	828	583	1,040	85	866	(452)	333	3,872	רווח (הפסד) לפני מס
158	41	280	201	350	18	294	(118)	74	1,298	הפרשה (הטבה) למס
273	74	546	382	688	68	621	(331)	248	2,569	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרה ליום 30 בספטמבר 2018										
104,784 ^(א)	395	60,623	26,631	60,439	1,253	-	-	25,239	279,364	אשראי לציבור, ברוטו ^(א)
106,777 ^(ב)	24,856	52,191	35,928	47,892	65,176	-	-	26,139	358,959	פיקדונות הציבור ^(ב)
71,601	47,689	46,449	24,125	77,851	744,969	51,451	-	18,031	1,082,166	נכסים בניהול

(א) כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה בסך 8,462 מיליון ש"ח.
 (ב) כולל יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה בסך 84 מיליון ש"ח.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018										
במיליוני ש"ח										
סך הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל								
		משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי	אחר	סך הכל
8,890	1,080	-	507	166	1,330	786	2,160	117	2,744	הכנסות ריבית נטו
4,871	300	79	714	206	621	331	832	155	1,633	הכנסות שאינן מריבית
13,761	1,380	79	1,221	372	1,951	1,117	2,992	272	4,377	סך כל ההכנסות
519	92	-	20	4	7	(156)	279	-	273	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
8,337	893	672	271	269	472	544	1,560	113	3,543	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
4,905	395	(593)	930	99	1,472	729	1,153	159	561	רווח (הפסד) לפני מס
1,619	92	(278)	291	34	537	271	422	59	191	הפרשה (הטבה) למס
3,257	284	(311)	678	66	932	456	728	100	324	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018										
282,735	25,753	-	-	687	61,674	27,515	60,578	396	106,132	אשראי לציבור, ברוטו ^(א)
364,662	25,908	-	-	61,003	49,553	38,867	54,329	26,128	108,874	פיקדונות הציבור ^(ב)
972,855	17,624	-	42,260	666,146	68,113	23,801	42,951	43,916	68,044	נכסים בניהול

(א) כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה בסך 8,210 מיליון ש"ח.
(ב) כולל יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה בסך 71 מיליון ש"ח.

חברות מוחזקות עיקריות

קבוצת לאומי פועלת בארץ ובחו"ל באמצעות חברות בנות שהינן: בנקים, חברות למימון וחברות לשירותים פיננסיים. כמו כן משקיעה הקבוצה בתאגידים ריאליים העוסקים בפעילות לא בנקאית.

סך כל השקעות הבנק בחברות מוחזקות (כולל השקעות בשטרי הון) הסתכם ב-30 בספטמבר 2019 בכ-11.7 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-11.8 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2018 והתרומה של החברות המוחזקות בתשעה חודשים ראשונים של 2019 לרווח הנקי של הקבוצה הסתכמה לרווח בסך 214 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 601 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

חברות מאוחדות בארץ

סך כל השקעות הבנק (כולל השקעות בשטרי הון) בחברות המאוחדות בארץ הסתכם ב-30 בספטמבר 2019 בכ-7,898 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-7,535 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2018. התרומה שלהן לרווח הנקי של הקבוצה הסתכמה בתשעה חודשים ראשונים של 2019 בכ-103 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-330 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

לאומי קארד בע"מ

ביום 25 בפברואר 2019 הושלמה העסקה למכירת לאומי קארד בע"מ לחברת Warburg Pincus Financial Holdings (Israel LTD.).

לפירוט נוסף נעניין מכירת לאומי קארד בע"מ ראה דוח כספי לשנת 2018. פרק [חברות מוחזקות עיקריות, לאומי קארד](#).

לאומי פרטנרס בע"מ

מכירת החזקות בסופר פארם

ביום 7 במאי 2019 הושלמה עסקת מכירת החזקות לאומי פרטנרס בע"מ, בסופר פארם ישראל בע"מ (להלן: "החברה") ליוניון השקעות ופיתוח בע"מ. המניות הנמכרות מהוות כ-15% מהונה המונפק והנפרע של החברה. הבנק רשם רווח לפני מס של כ-75 מיליון ש"ח מהעסקה. למידע נוסף ראה דיווח מיידי מיום 7 במאי 2019.

רכישת מניות תעבורה אחזקות בע"מ

ביום 25 ביוני 2019 השלימה לאומי פרטנרס רכישה של כ-20% ממניות תעבורה מנשר מפעלי מלט ישראלים בע"מ בתמורה לכ-251.1 מיליון ש"ח. גופים מקבוצת הפניקס רכשו מנשר במועד זה כ-20% נוספים ממניות תעבורה. למידע נוסף ראה דיווח מיידי מיום 25 ביוני 2019.

חברות מאוחדות בחו"ל

סך כל ההשקעות של הבנק (כולל השקעות בשטרי הון) בשלוחות בחו"ל ב-30 בספטמבר 2019 הסתכם ב-3,774 מיליון ש"ח בהשוואה ל-4,190 מיליון ש"ח בסוף 2018.

התרומה של השלוחות בחו"ל לרווח הנקי בשקלים של הקבוצה בתשעה חודשים ראשונים של 2019 הסתכמה ברווח בסך 109 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 266 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

למידע נוסף בנוגע לתביעות משפטיות ונושאים אחרים הקשורים לחברות מאוחדות ראה [ביאור 10](#).

בנק לאומי ארה"ב

ביום 22 במאי 2019 בוצעה חלוקת דיבידנד בסך של 60 מיליון דולר. חלקו היחסי של בנק לאומי מכח החזקותיו ב-BLC, הינו 50.8 מיליון דולר.

בנק לאומי רומניה

ביום 10 ביולי 2019 הושלמה העסקה למכירת החזקות הבנק בלאומי רומניה ל-First Bank S.A שהינו בנק ברומניה בשליטת קרן ההשקעות JC Flowers. להשלמת העסקה אין השפעה מהותית על התוצאות הכספיות של הבנק. למידע נוסף ראה דיווח מיידי מיום 10 ביולי 2019.

בנק לאומי בריטניה

ביום 2 בנובמבר 2017 התקיימה ישיבת סקופינג (scoping) עם מחלקת האכיפה של ה-Financial Conduct Authority ("FCA"), להליך ב-Bank Leumi UK ("BLUK"), בנושא בקרות ומערכות ליישום רגולציית איסור הלבנת הון. ההליך שננקט במסגרת מכלול הסמכויות שמוקנות ל-FCA. ביום 11 ביולי 2019 התקבל אישור מה-FCA המאשר סיום ההליך ללא נקיטת צעדים כלפי BLUK.

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

פרק זה נכתב בפירוט רב [בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2018](#) ו**בדוח על הסיכונים לשנת 2018** על כן יש לקרוא את הפרק בהמשך לכתוב בדוחות אלו.

הפעילות העסקית של הבנק כרוכה בניהול סיכונים פיננסיים ושינויים פיננסיים. הסיכונים הפיננסיים המרכזיים אותם מנהל הבנק הינם: סיכונים אשראי שהינם אינטגרליים בעיסוק הליכה של הבנק וכן סיכונים שוק ונזילות. לצד ניהול הסיכונים הפיננסיים, פעילות הבנק כרוכה בסיכונים שאינם פיננסיים אשר ניהולם הינו תנאי הכרחי לעמידה במטרות השוטפות ובמטרות ארוכות הטווח של הקבוצה. בין סיכונים אלה נכללים סיכונים תפעוליים, לרבות סיכונים טכנולוגיים וסייבר, סיכונים משפטיים, סיכונים רגולציה, סיכונים ציות, סיכונים מוניטין, סיכונים הבנקאות ההוגנת (conduct) וסיכון אסטרטגי.

אסטרטגיית ניהול הסיכונים בלאומי הינה שמירה על יציבות הקבוצה ותמיכה בהשגת היעדים העסקיים. מטרות אלו מושגות תוך עמידה בתיאבון הסיכון שהוגדר, במדיניות ובמגבלות הנגזרות מהם, אשר יוצרים גבולות גזרה לפעילות העסקית. מסגרת ניהול הסיכונים כוללת מנגנונים לזיהוי סיכונים ואמידתם, הגדרת מבנה ארגוני ותחומי אחריות לניהולם לרבות מנגנוני בקרה ודיווח נאותים.

בבנק מתבצעת פעילות מתמדת לשדרוג תשתית ניהול הסיכונים וניתוח תמונת הסיכון, דבר המאפשר קבלת החלטות באופן מושכל.

במהלך התקופה המדווחת לא חלו שינויים מהותיים בסיכונים וברמת חומרתם ביחס [לטבלה שפורסמה בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2018](#), למעט סיכון מערכתי עולמי וסיכון אסטרטגי.

סיכון מערכתי עולמי

אומדן השפעת סיכון מערכתי עולמי על יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק ירדה ברבעון הראשון של שנת 2019 מ"בינונית-גבוהה" ל"בינונית". הורדת רמת חומרת הסיכון מוסברת בשילוב של גורמים אשר השפעתם נטו הינה חיובית. בין היתר: בשיפור מרכיבי מאזן הבנק, המשך צמיחה בכלכלת ארה"ב, המשך שיפור בשוק העבודה בארה"ב ושינוי גישה בקרב בנקים מרכזיים לטובת המשך הרחבה של המדיניות המוניטארית ובכלל זה עצירה של מתווה עליית הריבית בארה"ב. נושאים שעדיין מוסיפים לחוסר הוודאות הם בעיקר גורמים גיאופוליטיים גלובליים (כמו הסדרת BREXIT) ומידת חוסר הוודאות סביב השגת הסכם סחר בין סין לארה"ב.

סיכון אסטרטגי

חקיקת שטרם מיקדה את נושא התשלומים כנושא שמצוי בליבת התחרות בין בנקים לכין גורמים שאינם בנקים שקיבלו עידוד להתחיל פעילות פיננסית באמצעות כניסה לתחום התשלומים. מכירת חברות כרטיסי האשראי על ידי שני הבנקים הגדולים העצימה את התחרות בתחום זה ומאפשרת לחברות כרטיסי האשראי להתחרות בבנקים גם בשירותים פיננסיים מרכזיים דוגמת מתן אשראי צרכני ואשראי לעסקים קטנים ובינוניים. כחלק מהיערכות הבנק להתמודדות עם שינויים תחרותיים אלו השיק הבנק ארנק דיגיטלי - PAY. בתקופת הדוח הטיל בנק ישראל הגבלה על יכולת ההתפתחות של אפליקציות התשלומים של הבנקים בתקופה הקרובה. ההגבלה הינה כמותית (היקף העסקאות השנתי שניתן יהיה לבצע למול בתי עסק) וכן איכותית - התניית האפשרות לביצוע תשלומים ישירות מחשבון לחשבון בכך שמסב יעניקו את השירות לגופים שאינם בנקאיים. פעילות התשלומים הנה פעילות יום יומית של הלקוחות ומהווה קשר רציף עם הלקוחות. בהנחה שההגבלה של בנק ישראל תחול למשך תקופה ממושכת, חלק מפעילות זו יעבור לחברות כרטיסי אשראי וגופים אחרים באופן שעלול לפגוע בקשר של הבנקים עם לקוחותיהם ועלול להחליש את יכולת המכירה של מוצרים נוספים כדוגמת הלוואות. לאור זאת אנו רואים החמרה בסיכון של השפעת קשרי הגומלין מול סיכונים אחרים, ורמת הסיכון האסטרטגי עלתה ברבעון השני של שנת 2019 מ"נמוכה-בינונית" ל"בינונית".

למידע נוסף ראה פרק [סיכונים אחרים, פרופיל הסיכון - הגדרת חומרת גורמי הסיכון בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2018](#).

סיכונים אשראי

אשראי הינו פעילות ליבה מרכזית של הבנק והקבוצה, המתקיימת באופן מבוצר במספר קווי עסקים.

סיכון האשראי הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שצד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי כפי שסוכמו.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות: אשראי לציבור, אשראי לבנקים, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים, השקעות באגרות חוב.

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון האשראי בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 בנושא ניהול סיכון אשראי ובהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא הערכה נאותה של סיכונים אשראי ומדידה נאותה של חובות, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון. כמו כן, הבנק מקפיד על ניהול הסיכון בהתאם להנחיות ודרישות נוספות שנכללות בהוראות הפיקוח על הבנקים תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה".

במסגרת ניהול סיכונים אשראי מנטר הבנק את איכות תיק האשראי, לרבות נאותות כוללת של ההפרשה להפסדי אשראי לכיסוי ההפסדים הגלומים בתיק האשראי, ריכוזיות תיק האשראי ופעילות לפי מוצרים עיקריים, כגון: אשראי לענף בינוי ונדל"ן, הלוואות לדיר, אשראי לאנשים פרטיים ואשראי ממונף.

למידע נוסף ופירוט לגבי התפתחויות שחלו בתיק האשראי ומדדים איכותיים המאפיינים את התיק ניתן לראות בהמשך פרק זה וכן [בדוח על הסיכונים](#).

סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים

30 בספטמבר 2019			
	מאזני	חוץ מאזני	כולל
	במיליוני ש"ח		
1. סיכון אשראי בעייתי: ^(א)			
סיכון אשראי פגום	2,392	209	2,601
סיכון אשראי נחות	579	160	739
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת ^(ב)	2,698	447	3,145
סך הכל סיכון אשראי בעייתי	5,669	816	6,485
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר ^(ג)	1,033	-	1,033
2. נכסים שאינם מבצעים:			
חובות פגומים (NPL)	2,023	-	2,023
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	7	-	7
סך הכל נכסים שאינם מבצעים	2,030	-	2,030
שיעור אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL) מסך האשראי לציבור ^(ד)	0.71%		

30 בספטמבר 2018			
	מאזני	חוץ מאזני	כולל
	במיליוני ש"ח		
1. סיכון אשראי בעייתי: ^(א)			
סיכון אשראי פגום	2,950	224	3,174
סיכון אשראי נחות	517	58	575
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת ^(ב)	3,138	928	4,066
בניכוי סיכון אשראי בעייתי של יתרות שסווגו כנכסים המוחזקים למכירה ^(ג)	(361)	(16)	(377)
סך הכל סיכון אשראי בעייתי	6,244	1,194	7,438
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר ^(ג)	947	-	947
2. נכסים שאינם מבצעים:			
חובות פגומים (NPL)	2,664	-	2,664
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	10	-	10
בניכוי חובות פגומים של יתרות שסווגו כנכסים המוחזקים למכירה ^(ג)	(37)	-	(37)
סך הכל נכסים שאינם מבצעים	2,637	-	2,637
שיעור אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL) מסך האשראי לציבור ^(ד)	0.94%		

ליום 31 בדצמבר 2018			
	מאזני	חוץ מאזני	כולל
	במיליוני ש"ח		
1. סיכון אשראי בעייתי: ^(א)			
סיכון אשראי פגום	2,804	226	3,030
סיכון אשראי נחות	426	48	474
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת ^(ב)	3,732	821	4,553
בניכוי סיכון אשראי בעייתי של יתרות שסווגו כנכסים המוחזקים למכירה ^(ג)	(368)	(4)	(372)
סך הכל סיכון אשראי בעייתי	6,594	1,091	7,685
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר ^(ג)	1,054	-	1,054
2. נכסים שאינם מבצעים:			
חובות פגומים (NPL)	2,521	-	2,521
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	9	-	9
בניכוי חובות פגומים של יתרות שסווגו כנכסים המוחזקים למכירה ^(ג)	(45)	-	(45)
סך הכל נכסים שאינם מבצעים	2,485	-	2,485
שיעור אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL) מסך האשראי לציבור ^(ד)	0.89%		

הערה: סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

- (א) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (ב) לרבות בגין הלוואות לדויר שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדויר שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ג) למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה במספרי השוואה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאר 36. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).
- (ד) שיעור אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL) מסך האשראי לציבור הינו כולל יתרות שסווגו כנכסים המוחזקים למכירה.

תנועה ביתרת פגומים

תנועה בחובות פגומים בגין אשראי לציבור

תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019				
במיליוני ש"ח				
סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
2,751	340	31	2,380	יתרת חובות פגומים לתחילת התקופה
1,131	137	-	994	חובות שסווגו כחובות פגומים במהלך התקופה
(32)	(1)	-	(31)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום
(571)	(56)	-	(515)	חובות פגומים שנמחקו
(807)	(111)	(13)	(683)	חובות פגומים שנפרעו
(48)	-	(3)	(45)	אחר
(39)	(1)	(15)	(23)	מימוש השקעה בחברת בת שאוחדה בעבר
2,385	308	-	2,077	יתרת חובות פגומים לסוף התקופה

תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018				
במיליוני ש"ח				
סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
3,455	377	29	3,049	יתרת חובות פגומים לתחילת התקופה
836	186	1	649	חובות שסווגו כחובות פגומים במהלך התקופה
(309)	-	-	(309)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום
(337)	(91)	-	(246)	חובות פגומים שנמחקו
(597)	(96)	-	(501)	חובות פגומים שנפרעו
(107)	-	-	(107)	אחר
(37)	(34)	-	(3)	בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(א)
2,904	342	30	2,532	יתרת חובות פגומים לסוף התקופה

(א) למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 136](#). [דוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש

תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019				
במיליוני ש"ח				
סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
1,645	319	8	1,318	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת התקופה
352	122	-	230	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה
-	-	-	-	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום בשל ארגון מחדש עוקב
(152)	(36)	-	(116)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(725)	(111)	-	(614)	חובות בארגון מחדש שנפרעו
(21)	-	(1)	(20)	אחר
(26)	(1)	(7)	(18)	מימוש השקעה בחברת בת שאוחדה בעבר
1,073	293	-	780	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה

תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018				
במיליוני ש"ח				
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	
1,756	10	332	2,098	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת התקופה
207	-	134	341	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה
(162)	-	-	(162)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום בשל ארגון מחדש עוקב
(102)	-	(41)	(143)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(418)	-	(97)	(515)	חובות בארגון מחדש שנפרעו
9	-	3	12	אחר
-	-	(13)	(13)	בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(א)
1,290	10	318	1,618	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה

(א) כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה במספרי השוואה. למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וכיאר 136 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

גילוי, הערכה, סיווג וכללי הפרשה להפסדי אשראי

בנושא הוצאות בגין הפסדי אשראי וסיווג חובות בעייתיים הבנק פועל בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים שנכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2011 והעדכונים של הוראות אלו ממועד זה. הבנק נוהג לאמוד, להעריך ולעדכן את גובה הפרשה להפסדי אשראי באופן שוטף, בהתאם לניסיון העבר, ניתוח מצבם של הלווים הנבחנים באופן פרטני, וכן בהתאם לתחזיות כלכליות והערכות לגבי השווקים והסקטורים העסקיים השונים.

תנועה ביתרת הפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים

תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019				
במיליוני ש"ח				
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	
459	4	150	613	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לתחילת התקופה
70	-	(43)	27	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(515)	-	(56)	(571)	מחיקות חשבונאיות
320	-	108	428	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(2)	-	-	(2)	אחר
(12)	(4)	-	(16)	מימוש השקעה בחברת בת שאוחדה בעבר
320	-	159	479	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לסוף התקופה

תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018

במיליוני ש"ח

סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
513	61	5	447	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לתחילת התקופה
(100)	30	-	(130)	הכנסות בגין הפסדי אשראי
(337)	(91)	-	(246)	מחיקות חשבונאיות
496	124	-	372	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(10)	(7)	-	(3)	בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(א)
562	117	5	440	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לסוף התקופה

(א) למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה במספרי השוואה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וכיאר 136](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

למידע נוסף בנוגע לאופן קביעת שיעורי הפרשה קבוצתית ראה פרק [מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים](#). למידע נוסף להפרשות ראה [כיאר 6](#).

להלן פירוט מדדי סיכון האשראי

31 בדצמבר		30 בספטמבר		
2018 ^{(א)(ב)}	2018 ^{(א)(ב)}	2019		
באחוזים				
0.99	1.04	0.84		שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור
0.37	0.33	0.37		שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
1.94	1.90	1.59		שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
0.19	0.12	0.16		שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
(0.09)	(0.07)	(0.18)		שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור הממוצעת
1.41	1.36	1.32		שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
142.95	130.60	156.02		שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום
103.82	98.79	108.86		שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר
(6.40)	(5.26)	(13.54)		שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

(א) כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה במספרי השוואה. למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וכיאר 136](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

(ב) סווג מחדש. למידע נוסף ראה [כיאר 6](#).

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק

30 בספטמבר 2019						
הפסדי אשראי ^(א)						
מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:
סיכון	דירוג	ביצוע	אשראי	סיכון	הוצאות	מחיקות
אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	הכנסות	הפרשה
כוללי ^(א)	אשראי ^(ה)	אשראי ^(ה)	אשראי	פגום	בגין הפסדי	להפסדי
	בעיית ^(ד)	בעיית ^(ד)	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי
			נטו	נטו	נטו	נטו
במיליוני ש"ח						
בנין פעילות לווים בישראל						
ציבור-מסחרי						
תעשייה	25,552	24,900	652	399	53	150
בנינו ונדל"ן - בינוי ^(א)	52,516	52,072	444	129	18	14
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	30,693	30,171	522	410	(20)	(39)
מסחר	30,996	30,086	910	437	228	177
שרותים פיננסיים	32,507	32,496	11	4	(17)	(9)
ענפים אחרים	44,424	43,411	1,013	333	2	18
סך הכל מסחרי^(א)	216,688	213,136	3,552	1,712	264	311
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	85,706	84,899	807	-	14	17
אנשים פרטיים - אחר	45,425	44,819	606	308	113	103
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	347,819	342,854	4,965	2,020	391	431
בנקים בישראל וממשלות בישראל	46,437	46,437	-	-	(2)	-
סך הכל פעילות בישראל	394,256	389,291	4,965	2,020	389	431
בנין פעילות לווים בחו"ל						
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	58,812	57,292	1,520	574	62	73
בנקים וממשלות בחו"ל	49,422	49,422	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	108,234	106,714	1,520	574	62	73
סך הכל פעילות בישראל ובחו"ל	502,490	496,005	6,485	2,594	451	504

(א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות^(ב), אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 293,189,82,488 מיליון ש"ח בהתאמה.

(ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ג) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(ד) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לכיצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(ו) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

(ז) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור בסך 808 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

30 בספטמבר 2018

הפסדי אשראי ^(ג)						
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום	מזה: סיכון אשראי בעייתי ^(ד)	מזה: דירוג ביצוע אשראי ^(ה)	סיכון אשראי כולל ^(א)
במיליוני ש"ח						
בנין פעילות לווים בישראל						
ציבור-מסחרי						
(463)	(51)	(21)	413	749	23,582	24,331
(346)	(2)	5	306	813	51,987	52,800
(381)	(81)	(96)	450	633	27,522	28,155
(292)	112	80	317	760	28,487	29,247
(179)	-	(11)	5	24	24,316	24,340
(525)	58	123	590	1,392	43,151	44,543
(2,186)	36	80	2,081	4,371	199,045	203,416
(467)	4	27	-	807	80,411	81,218
(767)	125	161	372	978	63,313	64,291
168	-	-	(37)	(377)	(19,365)	(19,742)
(3,252)	165	268	2,416	5,779	323,404	329,183
(1)	-	(2)	-	-	40,584	40,584
-	-	-	-	-	(33)	(33)
(3,253)	165	266	2,416	5,779	363,955	369,734
בנין פעילות לווים בחו"ל						
(421)	37	48	712	1,659	60,379	62,038
-	-	-	-	-	44,592	44,592
-	-	-	-	-	(34)	(34)
(421)	37	48	712	1,659	104,937	106,596
(3,674)	202	314	3,128	7,438	468,892	476,330

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות^(ב), אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 280,778, 110,747, 9,827, 1,465, 73,513 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ד) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שביגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ו) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (ז) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור בסך 1,087 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (ח) למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 36](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.
- (ט) נתונים סווגו מחדש בעקבות מהלך טיוב שבוצע בשנת 2018.

31 בדצמבר 2018

הפסדי אשראי ^(ג)						
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום	מזה: סיכון אשראי בעייתי ^(ד)	מזה: דירוג ביצוע אשראי ^(ה)	סיכון אשראי כולל ^(א)
במיליוני ש"ח						
בנין פעילות לווים בישראל						
ציבור-מסחרי						
(513)	(76)	9	470	857	23,457	24,314
(348)	10	7	282	765	46,704	47,469
(372)	(80)	(107)	433	604	28,061	28,665
(323)	131	129	277	1,091	28,465	29,556
(185)	(6)	(13)	8	22	28,054	28,076
(544)	56	151	553	1,309	43,377	44,686
(2,285)	35	176	2,023	4,648	198,118	202,766
(473)	4	32	-	862	81,477	82,339
(808)	165	241	383	979	63,951	64,930
184	-	-	(45)	(372)	(19,497)	(19,869)
(3,382)	204	449	2,361	6,117	324,049	330,166
(3)	-	-	-	-	44,203	44,203
-	-	-	-	-	(33)	(33)
(3,385)	204	449	2,361	6,117	368,219	374,336
בנין פעילות לווים בחו"ל						
(431)	52	70	616	1,568	63,277	64,845
-	-	-	-	-	38,689	38,689
-	-	-	-	-	(2)	(2)
(431)	52	70	616	1,568	101,964	103,532
(3,816)	256	519	2,977	7,685	470,183	477,868

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות^(ב), אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חכות של לווה בסך 290,254, 71,013, 1,257, 12,756, 102,588 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ד) סיכון אשראי מאזני חוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיר שביגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ה) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ו) כולל הלוואות לדיר, שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (ז) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיר בסך 913 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (ח) למידע נוסף בנוגע לפעילות המוחזקת למכירה ראה פרק [שינויים עיקריים בשנה החולפת וביאור 36](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

הפעילות ומגבלות הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן

ענף הבינוי והנדל"ן הינו תחום הפעילות שבו לבנק חשיפת האשראי הגדולה ביותר מבין ענפי המשק העסקיים. בדומה ליתר ענפי המשק, מוגדרים במדיניות האשראי מתודולוגיות ופרמטרים פנימיים למימון עסקאות בכל אחד מענפי המשנה של תחום הנדל"ן.

האשראי לענף הנדל"ן תואם את תיאבון הסיכון של הבנק לאור רמת הסיכון והתמחור הכולם. בשל כך ומתוך רצון להמשיך ולהיות דומיננטיים במימון ענף הנדל"ן הבנק פועל לניצול מיטבי ואפקטיבי של המגבלות הפנימיות והרגולטוריות בנושא.

המעקב אחר תיק האשראי בתחום הנדל"ן מבוצע באופן הדוק תוך ניטור המגמות בנתונים המאקרו כלכליים במשק וניטור התפתחות מאפייני הסיכון של סגמנט זה בבנק.

בנוסף, מנותח הסיכון לתחום הנדל"ן במסגרת תרחיש קיצון מרכזי שהבנק בוחן, כאשר הפסדי האשראי מפולחים לפי ענפי המשנה ובבחינים אל מול הערכת הסיכון ותיאבון הסיכון.

בנוסף למגבלה הרגולטורית ובמטרה לנהל באופן אפקטיבי את התמהיל הפנימי של סיכון האשראי, מקפיד הבנק על פיזור בין איזורים גיאוגרפיים שבהם מוקמים הפרויקטים בהתאם לביקושים, ובין ענפי המשנה השונים.

בהמשך לפוליסות דומות שנרכשו בעבר, נרכשה בשנת 2018 פוליסת ביטוח לתיק ערבויות מכוח חוק מכר (דירות) ולהתחייבות להוצאת ערבות ממבטחי משנה בינלאומיים, בעלי דירוג אשראי בינלאומי גבוה. פוליסת הביטוח מבטיחה את הבנק למקרה בו יידרש לשלם בשל חילוט הערבויות, והכל על פי תנאי הפוליסה. רכישת הביטוח מאפשרת להפחית את ההון המרותק בגין סיכון האשראי הנובע מהנפקת הערבויות תוך שימוש בפוליסה "כמפחיתת סיכון אשראי" (ההפחתה הינה בהתאם לדירוג מבטחי המשנה). הביטוח הינו בגין פרויקטים שיחלו עד ליום 31 בדצמבר 2019.

למידע נוסף בגין סגמנט זה ראה פרק [סיכונים אשראי בדוח על הסיכונים וכדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2018](#).

קבוצות לווים¹

הקבוצה מקיימת תהליכי מעקב סדורים על מנת לוודא כי היא ממלאת אחר מגבלות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בנושא מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

ביום 1 באוגוסט 2018 פרסם בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313. על פי התיקון, חשיפה של בנק ל"קבוצת לווים חברת כרטיסי אשראי" לא תעלה על 15% מהון התאגיד הבנקאי, וזאת בדומה למגבלה החלה על חשיפה ל"קבוצת לווים בנקאית". הוראה זו תכנס לתוקף באופן מדורג בתוך 3 שנים ממועד ההפרדה של חברת כרטיסי האשראי מהתאגיד הבנקאי. נכון ליום 30 בספטמבר 2019, הבנק עומד בדרישות ההוראה.

ביום 27 באוקטובר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בנושא מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. העדכון קובע כי חבות נטו של לווה העוסק בפעילות ספקולטיבית ושאינו לווה מפוקח, תוגבל לשיעור של 10% מהון התאגיד הבנקאי (חלף מגבלה של 15%). מגבלה זו תחול גם על החבות המצטברת של לווים כאמור השייכים לקבוצת לווים העוסקים בפעילות ספקולטיבית (זאת חלף מגבלת קבוצת לווים רגילה של 25%). תחולת ההוראה לבנק העומד במגבלות הינה ביום פרסומה. בנק שאינו עומד במגבלות נדרש לצמצם את החריגה של החשיפה בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 1 ביולי 2020. נכון ליום 30 בספטמבר 2019, הבנק עומד במגבלה הקבועה בהוראה.

נכון ליום 30 בספטמבר 2019, אין לקבוצה חשיפת אשראי לקבוצת לווים שחבותם עולה על 15% מהון הבנק (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313).

¹ קבוצת לווים הם כל אלה יחד: הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה, למעט בנקים. כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד יש לכלול בקבוצת לווים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם. כאשר תאגיד מוחזק על ידי יותר מאדם אחד, יש לכלול מחזיק שאין לו שליטה, שהתאגיד המוחזק הוא מהותי עבורו (כגון: מבחינה הונית), יחד עם התאגיד המוחזק וכן כל מי שנשלט על ידם בקבוצת לווים אחת. לווים הקשורים באופן שפגיעה ביציבות הפיננסית של אחד מהם עלולה להשליך על היציבות הפיננסית של האחר, או שאותם גורמים עלולים להשליך על היציבות הפיננסית של שניהם.

חשיפה למדינות זרות

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות, ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך הנכסים או מעל 20% מסך ההון לצורך חישוב יחס ההון, לפי הנמוך ביניהם:

30 בספטמבר 2019		
חשיפה ^{(א)(ב)}		
סך הכל	חוץ מאזנית ^(ג)	מאזנית
במיליוני ש"ח		
31,704	6,474	25,230
22,699	9,794	12,905
4,074	1,786	2,288
3,071	1,557	1,514
6,338	1,271	5,067
15,027	2,054	12,973
82,913	22,936	59,977
917	152	765
2,101	900	1,201
454	227	227
סך הכל החשיפה למדינות זרות		
מזה: סך החשיפות למדינות ה-GIPS ^(ד)		
מזה: סך החשיפות למדינות ה-LDC ^(ה)		
מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות ^(ו)		
30 בספטמבר 2018		
חשיפה ^{(א)(ב)}		
סך הכל	חוץ מאזנית ^(ג)	מאזנית
במיליוני ש"ח		
38,919	6,611	32,308
21,054	9,607	11,447
4,461	2,063	2,398
3,669	1,677	1,992
7,141	2,033	5,108
16,781	2,230	14,551
92,025	24,221	67,804
811	219	592
2,723	1,070	1,653
398	87	311

[ראה הערות בעמוד הבא.](#)

31 בדצמבר 2018

חשיפה^{(א)(ב)}

סך הכל	חוץ מאזנית ^(א)	מאזנית	במיליוני ש"ח
40,908	6,704	34,204	ארצות הברית
17,878	6,983	10,895	בריטניה
4,448	1,654	2,794	צרפת
2,291	1,064	1,227	שוויץ
5,537	1,086	4,451	גרמניה
16,102	2,300	13,802	אחרות
87,164	19,791	67,373	סך הכל החשיפה למדינות זרות ^(א)
676	221	455	מזה: סך החשיפות למדינות ה-GIPS ^(ד)
3,110	1,072	2,038	מזה: סך החשיפות למדינות ה-LDC ^(ה)
711	325	386	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות ^(ז)

(א) החשיפה למדינות זרות מוצגת על בסיס סיכון סופי.

(ב) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה וקבוצת לווים ולפני השפעת קיזוז דו צדדי בגין נגזרים.

(ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוף מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, לפני השפעת קיזוז דו צדדי בגין נגזרים.

(ד) החשיפה למדינות ה-GIPS כוללת את המדינות: יוון, איטליה, פורטוגל וספרד.

(ה) החשיפה למדינות ה-LDC כוללת את המדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות, שהינן ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

(ו) חשיפה למדינות זרות עם בעיות נזילות כפי שהוגדר על ידי בנק ישראל (מדינה אשר מקבלת סיוע כספי מ-IMF או שהתחייבויותיה מדורגות בדירוג אשראי CCC או נמוך יותר). הסכום מתייחס ל-10 מדינות (ב-30 בספטמבר 2018 מתייחס ל-9 מדינות, ב-31 בדצמבר 2018 מתייחס ל-13 מדינות).

(ז) בשנת 2018 כולל יתרות בגין נכסים המוחזקים למכירה בסך 33 מיליון ש"ח נכון ל-30 בספטמבר 2018 ובסך 1.3 מיליון ש"ח נכון ל-31 בדצמבר 2018.

חלק ב' - ליום 30 בספטמבר 2019 וליום 30 בספטמבר 2018 אין חשיפה מאזנית מצרפית למדינות זרות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים מתייחסת לבנקים מסחריים, לחברות החזקה בנקאיות, בנקים להשקעות, חברות ביטוח וגופים מוסדיים.

החשיפה כוללת בעיקר פיקדונות בבנקים הזרים לתקופות קצרות עד שבוע ואגרות חוב בדרך כלל לתקופה של עד 5 שנים. הבנק מנהל מעקב הדוק אחר מצבם של בנקים בעולם ומנתח באופן תדיר את איתנותם הפיננסית. הבנק מנהל רשימה מצומצמת של בנקים איכותיים שבהם הבנק והשלוחות בחו"ל מבצעים פיקדונות.

להלן חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים^(א)

ליום 30 בספטמבר 2019			
סיכון אשראי מאזני ^(ב)	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ^(א)	חשיפת אשראי נוכחית	
במיליוני ש"ח			
			חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים^(א)
17,365	723	18,088	AAA עד AA-
4,556	468	5,024	A+ עד A-
187	108	295	BBB+ עד BBB-
32	11	43	BB+ עד B-
-	-	-	נמוך מ: B-
204	-	204	כלא דרוג
22,344	1,310	23,654	סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים
-	-	-	סיכון אשראי בעייתי

ליום 30 בספטמבר 2018			
סיכון אשראי מאזני ^(ב)	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ^(א)	חשיפת אשראי נוכחית	
במיליוני ש"ח			
			חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים^(א)
17,623	790	18,413	AAA עד AA-
3,861	538	4,399	A+ עד A-
311	215	526	BBB+ עד BBB-
28	9	37	BB+ עד B-
1	-	1	נמוך מ: B-
186	-	186	כלא דרוג
22,010	1,552	23,562	סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים ^(א)
-	-	-	סיכון אשראי בעייתי

[ראה הערות בעמוד הבא.](#)

ליום 31 בדצמבר 2018			
סיכון אשראי מאזני ^(ב)	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ^(א)	חשיפת אשראי נוכחית	במיליוני ש"ח
חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים^(ה)			
19,229	967	20,196	AA- עד AAA
3,253	476	3,729	A- עד A+
397	188	585	BBB- עד BBB+
26	8	34	B- עד BB+
1	-	1	נמוך מ: B-
225	-	225	ללא דרוג
23,131	1,639	24,770	סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים ^(ה)
-	-	-	סיכון אשראי בעייתי

- (א) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, דילרים/ברוקרים, חברות ביטוח וגופים מוסדיים.
- (ב) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים (שווי הוגן של נגזרים) והשקעות באגרות חוב כולל אגרות חוב של בנקים מסוג Subordinated ב-30 בספטמבר 2019 בשווי של 476 מיליון ש"ח (ב-30 בספטמבר 2018 - 294 מיליון ש"ח וב-31 בדצמבר 2018 - 345 מיליון ש"ח).
- (ג) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי (ללא נגזרים חוץ מאזניים).
- (ד) הבנק משתמש בדירוג של סוכנות Moody's ו-S&P בלבד לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי.
- (ה) בשנת 2018 כולל יתרות בגין נכסים המוחזקים למכירה בסך 33 מיליון ש"ח נכון ל-30 בספטמבר 2018 ובסך 1.3 מיליון ש"ח נכון ל-31 בדצמבר 2018.

הערות:

1. חשיפות האשראי אינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים (למידע נוסף ראה [ביאור 5](#)).
2. חלק מהבנקים קיבלו תמיכות ממשלתיות באופנים שונים, ובכלל זה בהשקעה ישירה בהון הבנק, בערבות ממשלתית לתיקי נכסים מסוימים של הבנקים, בערבויות לניוס מקורות לבנקים, וכו'.
3. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה [ביאור 11](#).

סיכונים בתיק הלוואות לדיור

התפתחויות בסיכונים אשראי

במהלך התקופה המדווחת חל גידול בהעמדות אשראי חדש ("ביצועים") בקשר עם ביקושים לאשראי לדיור בישראל הן למטרת מגורים והן למטרת השקעה.

לאור המגמות בשנים האחרונות, ועל מנת לוודא ניהול סיכונים אפקטיבי, מנוטר תיק הלוואות לדיור באופן שוטף, תוך ניתוח המגמות במאפייני ובמוקדי הסיכון בעיקר במאפיינים הבאים: שיעורי המימון, יכולת החזר חודשי, דירוגי אשראי בהתאם למודל הסטטיסטי הפנימי של הבנק.

הבנק מקפיד על מדיניות חיתום מאוזנת הלוקחת בחשבון את יכולת החזר של הלווה, בסיס ההצמדה והריבית, שיעור המימון ועוד, זאת תוך עמידה בכל דרישות הפיקוח על הבנקים.

במסגרת העמדת הלוואות לדיור, מעמיד הבנק גם הלוואות פרטניות למשתתפים בקבוצת רכישה. מימון במסגרת קבוצת רכישה נותן מענה לביקושי שוק של התארגנויות פרטיות, בעלי קרקע היסטוריים וכיו"ב. מהיבט הסיכון, המימון ניתן לאוכלוסיות שונות, בפיזור גיאוגרפי, ולאחר שכל לווה עובר בדיקת יכולת סילוק הלוואה.

להלן נתונים על ביצועי הלוואות חדשות שניתנו והלוואות שמוחזרו לרכישת דירת מגורים ובמשכון דירת מגורים בישראל

	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		שיעור השינוי
	2018	2019	
	במיליוני ש"ח		ב-%
מכספי הבנק	8,513	10,253	20.4
מכספי האוצר	72	115	59.7
סך כל הלוואות חדשות	8,585	10,368	20.8
הלוואות שמוחזרו	1,352	1,798	33.0
סך כל ביצועים	9,937	12,166	22.4

גילוי על הלוואות לדיור

להלן הנתונים בנוגע להתפתחות תיק הלוואות לדיור.

התפתחות יתרת האשראי לדיור נטו בישראל

	יתרת תיק האשראי		שיעור השינוי
	במיליוני ש"ח	ב-%	
31 בדצמבר 2017	77,005	(1.5)	
31 בדצמבר 2018	79,944	3.8	
30 בספטמבר 2019	82,851	3.6	

בשנת 2018 חל גידול בהיקף האשראי לדיור הנובע מגידול בכמות הלוואות המועמדות ומסיום שיתוף העמדות אשראי עם גוף מוסדי. המגמה נמשכה גם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2019. בין היתר על רקע ההתעוררות בשוק הנדל"ן כתוצאה מהבשלת פרויקטים של מחיר למשתכן.

התפתחות יתרת האשראי לדיור נטו לפי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

סך כל תיק האשראי במיליוני ש"ח	מגזר לא צמוד			מגזר צמוד מדד			מגזר מט"ח				
	ריבית קבועה		ריבית משתנה	ריבית קבועה		ריבית משתנה	ריבית משתנה		ריבית קבועה		
	שיעור מתיק	יתרה במיליוני האשראי ב-%	שיעור מתיק	יתרה במיליוני האשראי ב-%	שיעור מתיק	יתרה במיליוני האשראי ב-%	שיעור מתיק	יתרה במיליוני האשראי ב-%	שיעור מתיק		
31 בדצמבר 2017	13,858	18.0	31,730	41.2	12,002	15.6	18,405	23.9	1,010	1.3	77,005
31 בדצמבר 2018	14,848	18.6	33,038	41.3	12,596	15.8	18,503	23.1	959	1.2	79,944
30 בספטמבר 2019	15,714	19.0	34,055	41.1	13,323	16.0	18,998	23.0	761	0.9	82,851

התפתחות האשראי החדש לדיור על פי מסלולי ריבית בישראל

להלן התפתחות ביצועי האשראי החדש על פי מסלולי ריבית משנתה וקבועה (הלוואה בריבית משתנה הינה הלוואה שהריבית שהיא נושאת עשויה להשתנות לאורך תקופת חיי הלוואה):

2017		2018			2019			
ממוצע שנתי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
שיעור מביצוע באחוזים								
15.3	15.0	15.8	17.7	19.4	19.7	22.0	20.3	קבועה - צמודה
16.4	15.6	16.6	17.5	18.9	20.4	19.0	19.4	משתנה כל 5 שנים ומעלה - צמודה
0.1	-	0.1	-	-	-	-	-	משתנה עד 5 שנים - צמודה
29.6	31.3	28.8	26.1	25.8	23.2	23.2	24.4	קבועה - לא צמודה
6.9	6.3	5.9	5.2	4.0	3.7	3.0	3.3	משתנה כל 5 שנים ומעלה - לא צמודה
31.3	31.2	32.7	33.1	31.6	33.0	32.6	32.3	משתנה עד 5 שנים - לא צמודה
0.4	0.6	0.1	0.4	0.3	-	0.2	0.3	משתנה - מט"ח

שיעור האשראי החדש שהעמיד הבנק בהלוואות לדיור בריבית משתנה במהלך התקופה המדווחת עמד על 55.6% לעומת 55.0% בשנת 2018. הנתונים מתייחסים לכל מסלולי הריבית המשתנה ומגזרי ההצמדה השונים לרבות הלוואות בהן הריבית משתנה מדי תקופה של חמש שנים ומעלה. בנטרול הלוואות בהן שיעור הריבית המשתנה, משתנה מדי תקופה של 5 שנים ומעלה, אשר הוראת המפקח מחריגה אותה מהגדרת הלוואות בריבית משתנה, שיעור האשראי לדיור בריבית משתנה שהועמד במהלך התקופה המדווחת הינו 32.8% לעומת 32.4% בכל שנת 2018.

נתונים המתייחסים לאשראי חדש לדיור בישראל

במהלך התקופה המדווחת הועמדו הלוואות חדשות לדיור בסך של כ-10.4 מיליארד ש"ח מכספי הבנק. ההלוואה הממוצעת שהועמדה מכספי בנק בתקופה המדווחת הייתה 729 אלפי ש"ח זאת לעומת 732 אלפי ש"ח בשנת 2018 ו-529 אלפי ש"ח בשנת 2017.

יובהר כי ב-31 בדצמבר 2017 הסתיים שיתוף העמדת האשראי עם גוף מוסדי (להלן: "השיתוף"). הנתונים בגין שנת 2017 מתייחסים לחשיפת הבנק בתקופת השיתוף ואינם מתייחסים לחשיפת הלקוח שהייתה גבוהה יותר (חשיפת הלקוח בשנת 2017 הינה 708 אלפי ש"ח). עם סיום השיתוף הנתון הינו חשיפת הלקוח אשר זהה לחשיפת הבנק.

להלן יתרת תיק הלוואות לדיור והיתרות מעל 90 יום פיגור בישראל

שיעור הסכום בפיגור	סכום בפיגור	יתרת חוב רשומה	
ב-%		במיליוני ש"ח	
0.93	722	77,448	31 בדצמבר 2017
1.07	862	80,417	31 בדצמבר 2018
0.97	807	83,321	30 בספטמבר 2019

ההפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2019, הכוללת את ההפרשה הקבוצתית על הלוואות לדיור, הינה 470 מיליון ש"ח, ומהווה 0.57% מיתרת האשראי לדיור.

התפתחות ביתרות אשראי חדש שניתן בשיעור מימון מעל 60%

להלן התפתחות האשראי החדש שהעמיד הבנק בשיעור מימון הגבוה מ-60% (שיעור מימון הינו היחס בין שיעור האשראי שאושר ללווה, אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל, לכין שווי הנכס המשועבד, בעת העמדת מסגרת האשראי):

2017		2018				2019		שיעור מימון
ממוצע ממוצע שנתי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
באחוזים ^(א)								
18.0	18.0	18.0	16.7	17.2	16.9	18.0	17.9	מעל 60 ועד 70 כולל
16.0	13.0	16.3	16.6	16.1	16.5	19.3	17.5	מעל 70 ועד 80 כולל
0.09	0.20	0.05	0.07	0.20	0.20	0.20	0.10	מעל 80

(א) מסך האשראי החדש שהעמיד הבנק.

התפתחות שיעור מימון, יתרת תיק האשראי בישראל

שיעור המימון הממוצע של יתרת תיק האשראי ליום 30 בספטמבר 2019 עמד על 45.4% לעומת 45.6% בשנת 2018.

התפתחות באשראי חדש, בו יחס ההחזר נמוך מ-2.5 בישראל

שיעור ההלוואות בהן יחס ההחזר נמוך מ-2.5 במועד אישור האשראי שהועמדו בתקופה המדווחת, עמד על 0.5% מסך העמדות האשראי החדשות לעומת 0.6% בשנת 2018.

חישוב זה תואם את הנחיות בנק ישראל לצורך הדיווח על פי הוראה 876.

התפתחות באשראי חדש, בו מועדי הפירעון ארוכים מ-25 שנה בישראל

שיעור האשראי החדש של הלוואות לדיוור, בהן מועדי הפירעון על פי חוזה הלוואה ארוכים מ-25 שנה, עמד בתקופה המדווחת בממוצע על כ-38.3% מסך האשראי החדש שהועמד, לעומת שיעור ממוצע של כ-36% במהלך שנת 2018 ושל כ-35% בשנת 2017.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיוור)

האשראי הפרטי, אשר יכולת ההחזר שלו מבוססת בעיקרה על כושר ההשתכרות של משק הבית, מאופיין בפיזור נרחב מאוד של לוויים, במגוון של מוצרי אשראי (הלוואות לסוגיהן, עו"ש, כרטיסי אשראי) ובהיקף נמוך (בממוצע) של אשראי ללקוח בודד. פעילות הלקוחות הפרטיים מרוכזת, רובה ככולה, בחטיבה הבנקאית.

במטרה להתמודד עם הגידול בהיקפי האשראי הפרטי ועם מוטת השליטה הרחבה הנדרשת לניהולו, וכן במטרה ליישם ממשל תאגידי נאות, הורחבו וחוזקו בשנים האחרונות מספר פונקציות, הן בחטיבה הבנקאית המהווה קו הגנה ראשון, והן בחטיבה לניהול סיכונים המהווה קו הגנה שני.

מדיניות האשראי הפרטי, אותה מגבשת החטיבה לניהול סיכונים בשיתוף החטיבה הבנקאית, מהווה נדבך חשוב בהתוויית תיאכון הסיכון ובהכוננת הניהול השוטף של פעילות זאת.

לאור העלייה שחלה בשנים האחרונות ברמת המינוף של משקי הבית בישראל, בנוסף להקפדה על תהליכי החיתום, הניהול והבקרה ברמת הלווה הבודד, הורחב והוגבר גם הניטור השוטף אחר האשראי הפרטי ברמה האגרגטיבית.

הבנק נערך בשנים האחרונות ליישום חוק נתוני אשראי. ב-12 באפריל 2019 החלה לפעול מערכת נתוני אשראי. לפירוט ראה [סיכון אסטרטגי](#) בפרק סיכונים אחרים.

להלן התפתחות יתרות סיכון האשראי (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיוור)

יתרת סיכון אשראי במיליוני ש"ח	
46,325	31 בדצמבר 2017
45,806	31 בדצמבר 2018
45,418	30 בספטמבר 2019

להלן התפלגות של סיכון האשראי המאזני (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק לפי התקופה הנותרת לפירעון (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור)

2018 בדצמבר 31		30 בספטמבר 2019		
שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח	שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח	
19.3	5,564	19.2	5,460	עד שנה
17.7	5,101	17.8	5,053	מעל שנה עד 3 שנים
34.9	10,046	38.1	10,821	מעל 3 שנים עד 5 שנים
17.6	5,046	14.9	4,218	מעל 5 שנים עד 7 שנים
1.5	419	1.4	390	מעל 7 שנים
9.0	2,589	8.6	2,448	ללא תקופת פירעון ^(א)
100.0	28,765	100.0	28,390	סך הכל

(א) יתרה זאת כוללת יתרות חובה בחשבונות עובר ושב ויתרות אשראי בפיגור.

להלן התפלגות סיכון האשראי הכולל (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק לפי גודל החבות ללווה בודד (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור)

2018 בדצמבר 31		30 בספטמבר 2019		גודל סיכון האשראי באלפי ש"ח	
שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח	שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח	עד	מ-
11.2	5,143	11.4	5,187	25	-
15.0	6,879	14.7	6,682	50	25
13.8	6,324	13.5	6,122	75	50
12.2	5,598	11.9	5,409	100	75
17.7	8,093	17.5	7,952	150	100
11.4	5,201	12.2	5,540	200	150
10.8	4,930	10.6	4,817	300	200
7.9	3,638	8.2	3,709		מעל 300
100.0	45,806	100.0	45,418		סך הכל סיכון אשראי כולל

להלן התפלגות סיכון האשראי הכולל (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק לפי מוצרי אשראי עיקריים (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור)

2018 בדצמבר 31		30 בספטמבר 2019		
שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח	שיעור מהתיק ב-%	במיליוני ש"ח	
14.6	6,710	14.4	6,543	יתרות עובר ושב ויתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי
3.8	1,731	3.2	1,453	הלוואות לרכישת רכב (ששועבד)
44.4	20,324	44.9	20,394	הלוואות אחרות
62.8	28,765	62.5	28,390	סך הכל סיכון אשראי מאזני
14.5	6,659	14.8	6,730	מסגרת עובר ושב לא מנוצלת
22.1	10,103	22.1	10,023	מסגרת כרטיסי אשראי לא מנוצלת
0.6	279	0.6	275	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר
37.2	17,041	37.5	17,028	סך הכל סיכון אשראי חוץ מאזני
100.0	45,806	100.0	45,418	סך הכל סיכון אשראי כולל

להלן התפלגות סיכון האשראי המאזני (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק בחלוקה למגזרי הצמדה ובסיסי ריבית (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור)

30 בספטמבר 2019					
	לא צמוד	צמוד	מט"ח	סך הכל סיכון האשראי המאזני	שיעור מהתיק
הלוואות בריבית משתנה	27,114	41	70	27,225	95.9
הלוואות בריבית קבועה	1,119	31	15	1,165	4.1
סך הכל סיכון אשראי מאזני	28,233	72	85	28,390	100.0

31 בדצמבר 2018					
	לא צמוד	צמוד	מט"ח	סך הכל סיכון האשראי המאזני	שיעור מהתיק
הלוואות בריבית משתנה	27,336	42	70	27,448	95.4
הלוואות בריבית קבועה	1,252	39	26	1,317	4.6
סך הכל סיכון אשראי מאזני	28,588	81	96	28,765	100.0

להלן יתרות תיק הנכסים הפיננסיים של האנשים הפרטיים בבנק בעלי סיכון אשראי כולל (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור)

	30 בספטמבר		31 בדצמבר	
	2019	2018	2019	2018
	במיליוני ש"ח			
פיקדונות הציבור	88,836	90,500	88,836	90,500
תיקי ניירות ערך	59,228	56,094	59,228	56,094
סך תיק הנכסים הפיננסיים	148,064	146,594	148,064	146,594
סך החבות הכוללת ללקוחות בעלי תיק נכסים פיננסיים	35,325	35,569	35,325	35,569

להלן התפלגות סיכון האשראי המאזני (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק לפי גובה ההכנסה הקבועה^(א) לחשבון (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור)

	30 בספטמבר 2019		31 בדצמבר 2018	
	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%
גובה הכנסה				
חשבונות ללא הכנסה קבועה לחשבון	1,588	5.6	2,095	7.3
מזה: חשבונות לפירעון אשראי ^(ב)	1,062	3.7	1,413	4.9
נמוכה מ-10 אלפי ש"ח	8,460	29.8	9,035	31.4
הגבוהה מ-10 אלפי ש"ח ונמוכה מ-20 אלפי ש"ח	10,095	35.6	9,831	34.2
בגובה 20 אלפי ש"ח ומעלה	8,247	29.0	7,804	27.1
סך הכל	28,390	100.0	28,765	100.0

(א) הכנסה קבועה לחשבון (לפי תעודת זהות) כוללת את הזיכויים הקבועים בחשבון לקוח ובכלל זה משכורת, העברות מבנק/מחשבון אחר, הפקדות מזומן ושיקים ועוד. ההכנסה הקבועה החודשית מחושבת על בסיס ממוצע ההכנסה במשך מספר חודשים רצופים, ובנטרול זיכויים חריגים.

(ב) חשבונות לפירעון אשראי הינם חשבונות שהפעילות היחידה המבוצעת בהם הינה פירעון הלוואה בלבד, בעוד שתיקר פעילותו השוטפת של הלקוח מרוכזת בבנק אחר.

כאמור לעיל, מדיניות האשראי של הבנק לאנשים פרטיים מבוססת על יכולת שירות החוב של הלווה מתוך ההכנסות. בהלימה לכך, למעלה מ-90% מהאשראי המאזני הינו בקרב בעלי הכנסה קבועה.

הלך התפלגות סיכון האשראי המאזני (למעט נגזרים) לאנשים פרטיים בבנק (פעילות בישראל, ללא הלוואות לדיור)

30 בספטמבר		31 בדצמבר	
2019		2018	
במיליוני ש"ח			
אשראי לא בעייתי	27,799	28,168	
אשראי בעייתי לא פגום	284	258	
אשראי בעייתי פגום	307	339	
סך הכל סיכון אשראי מאזני	28,390	28,765	
שיעור סיכון האשראי הבעייתי מסך סיכון אשראי מאזני לאנשים פרטיים	2.1%	2.1%	
מחיקות חשבונאיות, נטו	103	99	
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	626	615	

למידע נוסף ובכלל זה הנוגע לחובות בעייתיים והוצאות בגין הפסדי אשראי ראה [ביאור 6 וביאור 13](#) ובפרק החשיפה לסיכונים, סיכוני אשראי סעיף [סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק](#).

חשיפת הבנק למימון ממונף

בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 נקבע כי מדיניות אשראי של בנק תתייחס, בין היתר, למימון ממונף. הבנק פועל על פי עקרונות ייחודיים במדיניות האשראי לסגמנט זה, ובכלל זה בהיבט של פרמטרים פיננסיים, סמכויות אשראי ועוד.

למידע נוסף ראה [דוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2018](#).

יתרות האשראי המצרפיות ללווים ממונפים אשר לכל אחד מהם יתרת אשראי בסכום המהווה לפחות 0.5% מהון רוברד 1 של הבנק

	30 בספטמבר			31 בדצמבר		
	2019			2018		
	מאזני	חוץ מאזני	סך הכל	מאזני	חוץ מאזני	סך הכל
במיליוני ש"ח						
ענף משק						
כרייה וחציבה	181	153	334	80	251	331
תעשייה וחרושת	490	220	710	656	26	682
אספקת חשמל, גז, קיטור ומיזוג אוויר	-	-	-	322	616	938
מסחר	735	28	763	464	33	497
תחבורה ואחסנה	729	2	731	180	15	195
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	235	-	235	274	-	274
בינוי ונדל"ן	76	-	76	19	160	179
שירותים ציבוריים וקהילתיים	-	-	-	212	31	243
שירותים פיננסיים	-	-	-	191	-	191
סך הכל	2,446	403	2,849	2,398	1,132	3,530
				1,768	739	2,507

סיכוני שוק

סיכון שוק מוגדר כסיכון להפסד הנובע משינוי בשווי הנכסים וההתחייבויות בשל שינוי ברמת מחירים בשווקים, שינוי בשיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה ומחירי מניות. החשיפה לסיכוני שוק מתבטאת בתוצאות העסקיות, בשווי ההון של הנכסים וההתחייבויות, בהון העצמי ובתזרימי המזומנים.

הבנק פועל בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא ניהול סיכוני השוק של הקבוצה, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 333 בנושא "ניהול סיכון ריבית" ומספר 339 בנושא "ניהול סיכוני שוק". במסגרת יישום הוראות אלה נקבעו עקרונות יסוד לאופן ניהול הסיכונים ובקרתם, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדיסקטוריון, הגדרת אמצעי הבקרה והכלים למדידת הסיכונים ואמצעי הבקרה והפיקוח על סיכונים אלה, תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה".

מדיניות ניהול סיכוני השוק

מדיניות ניהול סיכוני השוק מהווה ביטוי לאסטרטגית ניהול סיכון השוק של הקבוצה. זאת, לצד הנהלים הקיימים לזיהוי, מדידה, מעקב, פיתוח ובקרה אחר סיכוני השוק. המדיניות נועדה מחד לתמוך בהשגת היעדים העסקיים תוך הערכת הסיכונים והסיכויים שיכולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים וזאת בהשוואה לרווח הצפוי מהם, ומאידך, נועדה להפחית את רמת הסיכון הנובעת מהפעילות השוטפת של הבנק, ובכלל זה לשמור על רמת נזילות גבוהה.

המדיניות מהווה כלי חשוב להגדרת תיאבון הסיכון של הבנק בתחום הנוסטרו, חדרי העסקות וחשיפות השוק בכלל קבוצת לאומי. המדיניות מגדירה את הממשל התאגידי, חלוקת האחריות הארגונית ומנגנוני האסקלציה. תיאבון הסיכון בא לידי ביטוי במגבלות שנקבעו.

במסגרת המדיניות לניהול סיכוני השוק נקבעו מדדי סיכון שונים, ובהתאם לרמת המהותיות של גורם הסיכון נקבעו מגבלות ברמות היררכיה שונות: רמת דיסקטוריון, ראש החטיבה לניהול סיכונים וראש חטיבת שוקי הון. מגבלות אלו נועדו להגביל את הנזק שעלול להיגרם כתוצאה משינויים לא צפויים בגורמי הסיכון השונים הקיימים בשווקים, כגון: שיעורי הריבית, אינפלציה, שער חליפין, מרווחי אשראי סחיר ומחירי מניות.

החשיפות לסיכוני שוק מנוהלות באופן שוטף ברמת הקבוצה. חברות הבת בחו"ל קובעות מדיניות לניהול סיכוני שוק בהלימה עם המדיניות הקבוצתית ומסגרות הסיכון שאושרו בה וכן בהתאם לרגולציה המקומית והסביבה העסקית בה הן פועלות. המידע על מצב החשיפות בפועל בהתאם למסגרות שנקבעו מתקבל מהחברות הבנות ומובא בחשבון בניהול הכולל של החשיפות בקבוצה.

ניהול סיכוני השוק מתבצע בשני מוקדי סיכון עיקריים: התיק הבנקאי והתיק למסחר. הגדרת התיק למסחר נגזרת מהוראות באזל והיא כוללת את תיק ניירות הערך הסחיר של הבנק ועסקות נגזרים בפעילות הסחירה שאינם, בהכרח, לצרכי גידור. הפעילות למסחר מתבצעת בדסקים ייעודיים. הגדרת התיק הבנקאי כוללת את העסקות אשר אינן כוללות בתיק למסחר.

במטרה לפקח ולבקר אחר יישום מדיניות ניהול סיכוני השוק, מקבל הדיסקטוריון לפחות אחת לרבעון דיווח על עיקרי החשיפות לסיכוני שוק אל מול המגבלות שהוקצו, הצפת הסיכונים המרכזיים לפי קווי פעילות, מוצרים ומוקדי סיכון של הקבוצה, ודיווח על אירועים חריגים.

חשיפה לסיכוני שוק הנובעים מההתחייבויות הפנסיוניות לעובדים

הבנק מיישם את כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים, כפי שנקבעו על ידי בנק ישראל. ניהול סיכוני השוק בגין המחויבות לעובדים מבוצע בחלקו במסגרת התיק הבנקאי ובחלקו הנוסף מנוהל באופן נפרד ועצמאי אל מול "נכסי התכנית", אשר נועדו לשאת תשואה לאורך זמן, במטרה לשרת את ערך ההתחייבות. המחויבות האקטוארית לעובדים בעלת מח"מ ארוך ומושפעת באופן משמעותי משינויים בריבית ההיוון. שיעור ההיוון המשמש לחישוב ההתחייבויות האקטואריות לזכויות עובדים נעשה כפי הוראות בנק ישראל על בסיס תשואת אגרות חוב ממשלתיות בישראל בתוספת עקום מרווח קבוע של אגרות חוב קונצרניות בדירוג בינלאומי AA התואם למח"מ ההתחייבויות לזכויות עובדים.

בשנת 2016 קיבל הבנק אישור פרטני מבנק ישראל לפיו, עבור מדידת הלימות ההון, היוון ההתחייבויות לזכויות עובדים יבוצע על פי עקום ממוצע נע של שמונה רבעונים של תשואות השוק המושפעות, כאמור, מעקום אג"ח ממשלת ישראל ומרווח אג"ח קונצרני AA בארה"ב. אישור זה מיתן באופן משמעותי את התנודתיות של ההון הפיקוחי הנובעת משינויים בריבית ההיוון. תוקף האישור עד וכולל 31 בדצמבר 2020.

כנגד חלק מההתחייבות האקטוארית, קיימת השקעה ב"נכסי התכנית" שנועדה לשרת מחויבות זו, באמצעות השקעה בנכסים מגוונים ומפוזרים כדוגמת מניות ונכסי חוב. ההשקעה כפופה למגבלות רגולטוריות ומגבלות הנקבעות על ידי הקופות המנהלות את נכסי התכנית.

למידע כמותי אודות סיכוני שוק ראה פרק [סיכון שוק בדוח על הסיכונים](#).

סיכון הריבית

סיכון הריבית הוא הסיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית והוא נובע ממספר מקורות, כלהלן: סיכון תמחור מחדש (הבדלי עיתוי בתקופות לפירעון ובמועדי התמחור מחדש של נכסים, התחייבויות ופוזיציות חוץ מאזניות), סיכון עקום התשואה (תזוזות בלתי צפויות של עקום התשואה), סיכון בסיס Basis Risk (מתאם לא מושלם בשינויים של שיעורי הריבית בשווקים פיננסיים שונים או במכשירים שונים הדומים במאפייני התמחור מחדש) וסיכון אופציונליות (שינוי בעיתוי או בהיקף של תזרים מזומנים של מכשיר פיננסי עקב שינויים בשיעורי ריבית השוק).

הבנק מנהל את רגישות השווי הכלכלי של הון הבנק לשינויים אפשריים בריבית ובוחר את השפעתם של שינויים בעקומי ריבית על השווי הכלכלי, תחת הנחות שונות של שינויים בריבית, לרבות תרחישים של שינויים קיצוניים בריבית על בסיס תרחישים היסטוריים וסימולציות היפותטיות. בנוסף נעשה שימוש במודל האומד את השינוי בהכנסה המימונית הצפויה, כתוצאה משינויים בריבית ובמרווח העתידי ורגישות של ההון הפיקוחי, הכולל את ההשפעות על ההון וקרן ההון כתוצאה משינוי מידי בריבית. על מדדים אלה קיימות מגבלות ברמות היררכיה שונות.

סיכון הריבית נמדד ומנוהל בפועל על בסיס הנחות התנהגותיות שונות באשר לזמני הפירעון של הנכסים וההתחייבויות. על פי ניסיון העבר, הבנק מתייחס לחלק מיתרות העו"ש כהתחייבות לזמן ארוך. כמו כן, קיימות הנחות בהתייחס לפירעונות המוקדמים במשכנתאות על בסיס מודל סטטיסטי המנסה לחזות את הפירעונות המוקדמים כתלות בריבית. להערכות אלו חשיבות גדולה בניהול סיכוני הריבית, בין היתר בשל הגידול המשמעותי ביתרות אלו בשנים האחרונות.

מדידת החשיפה לשינויים בריבית מבוצעת הן לעלייה והן לירידת ריבית בכל מגזר הצמדה. מדידה זו נועדה לבחון את רגישות מבנה שווי הנכסים וההתחייבויות הקיים לשינויי ריבית, ולכן החישוב המבוצע נעשה מבלי לשנות את מבנה הנכסים וההתחייבויות.

מידע כמותי על סיכון ריבית - ניתוח רגישות שווי הוגן נטו מותאם^(א) של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

30 בספטמבר 2019			
שקל	מט"ח	סך הכל	
במיליוני ש"ח			
שווי הוגן נטו מותאם ^(א)	21,816	(705)	21,111
מזה: תיק בנקאי	18,776	(250)	18,526

30 בספטמבר 2018			
שקל	מט"ח	סך הכל	
במיליוני ש"ח			
שווי הוגן נטו מותאם ^(א)	20,521	(1,071)	19,450
מזה: תיק בנקאי	16,669	(1,124)	15,545

31 בדצמבר 2018			
שקל	מט"ח	סך הכל	
במיליוני ש"ח			
שווי הוגן נטו מותאם ^(א)	21,719	(772)	20,947
מזה: תיק בנקאי	15,377	(900)	14,477

ראה הערות [בטמוד 64](#).

למידע נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 15א](#).

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על שווי הוגן נטו מותאם^(*) על הבנק וחברות מאוחדות שלו

30 בספטמבר 2019			
סך הכל*	מט"ח	שקל	
במיליוני ש"ח			
שינויים מקבילים			
1,780	449	1,331	עלייה במקביל של 1%
1,862	428	1,434	מזה: תיק בנקאי
(2,386)	(562)	(1,824)	ירידה במקביל של 1%
(2,444)	(518)	(1,926)	מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים			
690	139	551	התלכה ⁽²⁾
(511)	(109)	(402)	השטחה ⁽¹⁾
369	69	300	עליית ריבית בטווח הקצר
(394)	(65)	(329)	ירידת ריבית בטווח הקצר
30 בספטמבר 2018			
סך הכל*	מט"ח	שקל	
במיליוני ש"ח			
שינויים מקבילים			
1,471	104	1,367	עלייה במקביל של 1%
1,482	110	1,372	מזה: תיק בנקאי
(2,026)	(196)	(1,830)	ירידה במקביל של 1%
(2,046)	(229)	(1,817)	מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים			
415	(62)	477	התלכה ⁽²⁾
(356)	(62)	(294)	השטחה ⁽¹⁾
332	(54)	386	עליית ריבית בטווח הקצר
(385)	42	(427)	ירידת ריבית בטווח הקצר
31 בדצמבר 2018			
סך הכל*	מט"ח	שקל	
במיליוני ש"ח			
שינויים מקבילים			
1,254	235	1,019	עלייה במקביל של 1%
1,294	212	1,082	מזה: תיק בנקאי
(1,787)	(389)	(1,398)	ירידה במקביל של 1%
(1,829)	(368)	(1,461)	מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים			
344	67	277	התלכה ⁽²⁾
(178)	(15)	(163)	השטחה ⁽¹⁾
473	129	344	עליית ריבית בטווח הקצר
(501)	(122)	(379)	ירידת ריבית בטווח הקצר

ראה הערות [בטבלה 64](#)

הערה: בטבלה זו מוצג השינוי בשווי הוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית⁽⁷⁾

30 בספטמבר 2019			
במיליוני ש"ח			
סך הכל*	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	
			שינויים מקבילים
729	229	500	עלייה במקביל של 1%
830	330	500	מזה: תיק בנקאי
(753)	(253)	(500)	ירידה במקביל של 1%
(830)	(330)	(500)	מזה: תיק בנקאי

30 בספטמבר 2018			
במיליוני ש"ח			
סך הכל*	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	
			שינויים מקבילים
800	239	561	עלייה במקביל של 1%
806	245	561	מזה: תיק בנקאי
(789)	(228)	(561)	ירידה במקביל של 1%
(806)	(245)	(561)	מזה: תיק בנקאי

31 בדצמבר 2018			
במיליוני ש"ח			
סך הכל*	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	
			שינויים מקבילים
817	226	591	עלייה במקביל של 1%
872	281	591	מזה: תיק בנקאי
(814)	(223)	(591)	ירידה במקביל של 1%
(872)	(281)	(591)	מזה: תיק בנקאי

(א) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

(ב) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.

(ג) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

(ד) חישוב החשיפה לירידת ריבית ב-1% מבוסס על הורדת שיעור הריבית על האשראי והפיקדונות בשיעור זה. מאחר ושיעור הריבית על רוב הפיקדונות כיום נמוך מ-1%, ומאחר וקיימת הסתברות נמוכה שהריבית על הפיקדונות תרד מתחת ל-0%, יש לראות בחישוב החשיפה המוצג לעיל אמת מידה בהתאם לסטנדרטים המקובלים.

* לאחר השפעות מקזזות.

סיכון הנזילות

סיכון הנזילות הוא הסיכון הנוצר בשל אי הוודאות ביחס לאפשרות לגיוס מקורות ו/או למימוש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי. מדיניות ניהול סיכון הנזילות מהווה חלק אינטגרלי מהניהול העסקי האסטרטגי של קבוצת לאומי והיא מותאמת לדרישות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא "יחס כיסוי נזילות", המאמצת את המלצות ועדת באזל 3, לחישוב יחס מזערי לנזילות ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא "יחס כיסוי נזילות", המאמצת את המלצות ועדת באזל 3, לחישוב יחס מזערי לנזילות (Liquidity Coverage Ratio - LCR), תוך ביצוע התאמות למשק הישראלי. החל מיום 1 בינואר 2017 יחס כיסוי הנזילות המזערי שהבנק והקבוצה נדרשים לעמוד בו הינו 100%.

לאומי שומר על רמת נזילות נאותה, באמצעות השקעת תיק הנוסטרו בנכסים איכותיים ומפוזרים בשקלים ובמט"ח אשר תאפשר לו לעמוד בכל צורכי הנזילות במגוון תרחישי קיצון, ובאמצעות מדיניות גיוס של מקורות יציבים ומגוונים ולטווחי זמן שונים בדגש על גיוס פיקדונות מקמעונאים וכן גיוס של אג"ח לתקופות ארוכות.

לאומי מקיים מעקב שוטף אחר מצב הנזילות שלו באמצעות מדדים המיועדים להתריע על שינויים במצב הנזילות, בין היתר באמצעות מודל רגולטורי וכן מודלים פנימיים שפותחו בלאומי בהתאם להוראת בנק ישראל, ובהתאם לסטנדרטים המקובלים בעולם.

יחס כיסוי הנזילות של התאגיד הבנקאי (המודל הרגולטורי) מחושב על בסיס ממוצע תצפיות יומיות.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2018	2018	2019
באחוזים		
א. בנתוני המאוחד		
121	121	121
100	100	100
ב. בנתוני התאגיד הבנקאי		
122	120	120
100	100	100

למידע נוסף ראה פרק סיכון נזילות [בדוח על הסיכונים וביאור 29](#).

סיכונים תפעוליים

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים.

קבוצת לאומי פועלת במגוון רחב של פעילויות פיננסיות ולפיכך חשופה לסיכונים תפעוליים הכוללים, בין היתר, סיכונים אבטחת מידע וסייבר, סיכונים טכנולוגיים, סיכונים המשכיות עסקית וסיכונים מעילות והונאות.

תפיסת ניהול הסיכון הינה בהלימה לאסטרטגיית קבוצת לאומי, מהווה בסיס להגדרת סובלנות הסיכון, לאופן ניהול הסיכון והממשל התאגידי ולקביעת המיקוד והדגשים בתהליכי ניהול הסיכונים התפעוליים, ומאפשרת ניהול סיכונים מושכל וממוקד תוך תעדוף משימות ומשאבים.

מכתב בנק ישראל בנושא עידוד חדשנות בבנקים ובסולקים

ביום 24 ביוני 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב הדין בעידוד חדשנות בבנקים ובסולקים. המכתב נועד לעודד הטמעת חדשנות טכנולוגית בבנקאות, וכן לחדד ולהתוות את העקרונות הפיקוחיים בתחום זה, תוך הגדרת הציפיות מהתאגידים הבנקאיים, הן בתחום האימוץ והבחינה של טכנולוגיות חדשות והן בהיבטי ניהול הסיכונים המושפעים מהסביבה המשתנה.

יישום האמור במכתב הנ"ל יאפשר לבנק לאמץ חדשנות במוצרים ובשירותים הבנקאיים וכן להרחיב את השימוש בטכנולוגיות מתקדמות, לשם התאמת פעילות הבנק לסביבה העסקית והטכנולוגית המשתנה. והכול, תוך המשך שיפור חווית הלקוח, ניהול מיטבי של הסיכונים התפעוליים, קידום תהליכי התייעלות וצמצום העלויות.

לאומי מוביל בשנים האחרונות אסטרטגיית עסקית המעודדת חדשנות טכנולוגית ודיגיטלית. הבנק פועל על פי מדיניות מוצר חדש אשר מתווה את תהליכי ניהול הסיכונים הכרוכים בהכנסת מוצרים חדשים ובכלל זה יוזמות טכנולוגיות וחדשנות.

למידע נוסף אודות הסיכון התפעולי ופירוט מוקדי הסיכון העיקריים בסיכון התפעולי ראה פרק [סיכון תפעולי בדוח על הסיכונים לשנת 2018](#).

סיכונים אחרים

סיכוני רגולציה וציות

סיכון רגולציה

סיכון רגולציה הינו הסיכון לשינויים בחקיקה וברגולציה העלולים להשפיע על היקף הכנסות וההוצאות של הקבוצה, ההון, תחומי הפעילות של הקבוצה או הסביבה העסקית בה היא פועלת.

קבוצת לאומי פועלת בסביבה רגולטורית מורכבת ורב תחומית. שינויים מהותיים ומתמשכים בתחומי רגולציה מגוונים מחייבים היערכות מתאימה ומתמשכת בפעילות הבנק.

בעת האחרונה מושם דגש על הוראות בתחומים הבאים:

- קידום תחרות במגזר הפיננסי
במסגרת זו ניתן למנות את ההוראות הבאות: הקלות לבנקים חדשים, לרבות הליך רישוי מקל והקמה של לשכת שירותי מחשוב שתשרת בנקים חדשים; הקלות לחברות כרטיסי האשראי המופרדות לצורך ביסוסן כשחקן מרכזי בתחרות מול הבנקים; רפורמת הניוד בין בנקים שנועדה לאפשר מעבר קל ומהיר מבנק לבנק ובכלל זה העברת האחריות המלאה לניוד החשבון על הבנקים; חוק נתוני אשראי ומאגר נתוני אשראי המאפשר הצגת מידע לנותני אשראי שונים על מנת שיוכלו להציג ללקוחות הצעות ערך מיטביות; ופתיחת אפשרות החיבור למערכות התשלומים לגורמים נוספים.
 - עידוד החדשנות
במסגרת זו ניתן למנות את ההוראות הבאות: מכתב הפיקוח בנוגע לעידוד חדשנות בבנקים ובסולקים (לרבות עידוד "ארגז חול רגולטורי"); מעבר להנפקת ערבויות בנקאיות במדיה דיגיטלית; רפורמת הבנקאות הפתוחה; היתר לפעילות הבנקים בתחום אפליקציות התשלומים לבתי עסק; המשך מתן הקלות לפתיחת חשבון מקוון; ואפשרות מתן ייפוי כוח מקוון למנהלי תיקים.
 - יחסי בנק לקוח ו-CONDUCT
במסגרת זו ניתן למנות את ההוראות הבאות: חוק מתן מענה טלפוני אנושי מקצועי (חוק 6 דקות); מהלך להורדת העמלות לעסקים קטנים וזעירים המחייב את הבנקים להעביר באופן יזום עסקים קטנים וזעירים למסלול עמלות מתאים; תיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח) בעניין דחיית מועדי הפירעון החדשי של הלוואה לדיור בנסיבות מיוחדות (לידה, מחלה, חופשת לידה); חוק אשראי הוגן (לשעבר חוק הסדרת הלוואות חוץ-בנקאיות) והוראת ניהול בנקאי "פישוט הסכמים ללקוח" המתייחסת ליישומן ומטרתה להקל על לקוחות להתמצא בהסכמים בנקאיים מורכבים; וחוק שירותי תשלום המחליף את חוק כרטיסי חיוב ומקנה הגנות צרכניות ביחס לאמצעי תשלום שונים.
 - מניעת פשיעה פיננסית - איסור הלבנת הון, שוחד ושחיתות
לצד כל זאת נמשכת המגמה, שרואה בבנקים הגורם שאחראי למנוע את הפשיעה הכלכלית. בנקים נדרשים לנטר פעילות חשודה ולהגיש דיווחים לרשויות. הבנק מתמודד עם יישום ה-FATCA והתקן האחיד של ה-OECD לאיסוף והחלפת מידע על חשבונות פיננסיים (ה-CRS), וזאת במקביל להמשך יישום מדיניות הכסף המוצהר, יישום החוק לצמצום השימוש במזומן וטיפול במניעת הפצת שטרות מזויפים.
 - הגנת הפרטיות ואבטחת מידע
נושאים אלה מצויים על סדר היום בארץ ובעולם וצוברים תאוצה עם המעבר לדיגיטציה, למיקור חוץ ולשימוש בשירותי מחשוב ענן במערכת הפיננסית. הנושאים משתקפים, בין היתר, בכללי ה-GDPR, אשר עוסקים בהגנת הפרטיות וכן בהוראות ספציפיות בנושא הגנת הסייבר ומיקור החוץ.
- המגמות והשינויים הנ"ל משפיעים וצפויים להשפיע בשנים הקרובות על שוק הבנקאות בישראל. הבנק פועל לניטור ואיתור הוראות הרגולציה הרלוונטיות, כוחן את היערכותו לתנאי השוק המשתנים, להגברת התחרות והשקיפות, לכניסתם של שחקנים חדשים לתחומי הבנקאות הקלאסיים, להשוואת עלויות בין הבנק לגופים נוספים, לשימוש במאגרי המידע והנתונים של לקוחות הבנק על ידי גופים חוץ בנקאיים וכן למתן הצעות ערך מתאימות ללקוחות הבנק. במקביל, הרגולציה גורמת לשחיקה בהכנסות, לגידול בהוצאות הנדרשות לשם עמידה בהוראות הרגולציה, ולצורך בשיפור מתמיד ברמת השירות והחדשנות.

סיכון ציות

סיכון ציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות החוק/הרגולציה.

א. ציות, איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

לצורך ניהול אפקטיבי של סיכוני הציות פועל בלאומי מערך ציות ואכיפה שבראשו עומדת קצינת הציות הראשית (Chief Compliance Officer). קצינת הציות הראשית אחראית, בין היתר, למילוי החובות לפי הוראות החקיקה בנושאי איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור. קצינת הציות הראשית משמשת גם כממונה על האכיפה בתחום דיני ניירות ערך וגם כ-Responsible Officer בתחום ה-FATCA.

מערך ציות ואכיפה כפוף ליועצת המשפטית הראשית.

המערך נמצא בקשר שוטף עם חברות הבנות בארץ ובחו"ל לצורך מעקב ליישום נושאי הציות בכללותם ויישום מדיניות הציות הקבוצתית.

בהתאם למגמות המתפתחות בעולם, מטפל הבנק במגוון נושאים בתחום ציות לרבות איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור והיבטי מיסוי, לרבות FATCA ו-CRS.

בין היתר, מתמקד הבנק במוקדי סיכון בעולם טכנולוגי פיננסי (כגון: פינטק, P2P, קרנות גידור, מטבעות וירטואליים וכדומה) - ניהול סיכוני ציות ואיסור הלבנת הון בעולם טכנולוגי פיננסי מתפתח המאופיין בהיעדר פיקוח רגולטורי מוגדר לצד מורכבות מקצועית והיעדר פרקטיקות מובנות לתהליכי בקרה עקב חדשנותם של הנושאים.

ב. אכיפה מנהלית

חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 בא לייעל את הליכי האכיפה של הוראות החקיקה בתחום דיני ניירות הערך. במסגרת חקיקה זו ניתן יהיה להטיל סנקציות שונות על תאגיד, שהפר את ההוראות הרלוונטיות וכן על עובדי התאגיד, לרבות נושאי המשרה.

בהמשך לחוק פרסמה הרשות לניירות ערך מסמך קריטריונים להכרה בתכנית אכיפה פנימית בתחום ניירות הערך וניהול השקעות (להלן: "מסמך הקריטריונים").

במסמך הקריטריונים הנחתה רשות ניירות ערך את התאגיד, בין היתר, למנות ממונה על האכיפה. תפקידו, על פי מסמך הקריטריונים, הוא להיות אחראי על יישום תכנית האכיפה.

ג. FATCA - Foreign Account Tax Compliance Act, CRS - Common Reporting Standard ומדיניות כסף מוצהר

ביום 14 ביולי 2016 פורסם החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מספר 227), התשע"ו-2016 בנושא יישום הסכם FATCA שנחתם בין מדינת ישראל לארה"ב והסכמים לחילופי מידע בין מדינת ישראל למדינות אחרות לפי התקן לחילופי מידע אוטומטיים לגבי חשבונות פיננסיים שפרסם ה-OECD.

תקנות מס הכנסה (יישום הסכם FATCA) התשע"ו-2016 פורסמו ביום 4 באוגוסט 2016 ומכוחן נדרש הבנק לבצע הליכי זיהוי לקוחות ולהעביר מידע לרשות המיסים בישראל אודות חשבונות המוחזקים על ידי לקוחות אמריקאים לצורך העברתו לרשות המיסים האמריקאית.

תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019 פורסמו ביום 6 בפברואר 2019, ומכוחן נדרש הבנק לבצע הליכים לזיהוי לקוחות תושבי מדינות זרות, ולדווח על לקוחות שזוהו כתושבי מדינות שישראל חתומה עמן על הסכמים לחילופי מידע לרשות המיסים בישראל לצורך העברת המידע לרשות המוסמכת במדינת התושבות שלהם.

הבנק מבצע את הדיווחים הנדרשים לרשות המיסים בישראל בהתאם להוראות החקיקה האמורה.

הבנק מיישם מדיניות כסף מוצהר תוך הקפדה כי לא ינהלו בבנק כספים שאינם מוצהרים לרשויות המס הרלוונטיות, בהקשר זה נערכו מהלכים רבים לאיתור זיהוי האוכלוסיות הרלוונטיות. במידת הצורך, נדרשים לקוחות להמציא הצהרות ואישורים שונים.

הבנק פועל במספר נדבכים על מנת לוודא ציות של קבוצת לאומי ויחידים בה להוראות החקיקה, בהם: מינוי קצינת הציות כממונה לנושא, אימוץ מדיניות ונהלי עבודה מתאימים, פיתוח כלים ממוכנים תומכים בתהליכי העבודה, גיבוש מנגנוני הדרכה והטמעה, בדיקה, בקרה ותפעול הנדרשים למילוי ההנחיות והנחיית החברות הבנות בקבוצה להיערכות מתאימה.

סיכון משפטי

הסיכון המשפטי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם או מהתחייבויות תלויות לרבות בגין תביעות ודרישות מהבנק. ההגדרה כוללת סיכונים הנובעים מחקיקה, תקנות, פסיקה והוראות רשויות, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי בהסכמים מספקים, ללא ייעוץ משפטי או על פי ייעוץ משפטי לקוי וכן כתוצאה מפרשנות לגבי זכויות הצדדים מכח הסכמים שבין הבנק לבין לקוחותיו.

קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הבנק והחברות המאוחדות ללקוחותיהם. מורכבות שירותים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות, פרשנויות ואחרות, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. לא ניתן לצפות מראש את כל סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם שירותי הבנק והחברות המאוחדות, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדינוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

כמו כן, קיימת חשיפה בשל שינויים רגולטורים והנחיות של המפקח על הבנקים, רשות ניירות ערך ורגולטורים אחרים להם כפופה פעילות הבנק. ההתקשרויות עם הלקוחות הינו, בחלקן, התקשרויות הנמשכות לאורך שנים רבות, במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. הבנק והחברות המאוחדות פועלים באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומשפטית מוגברת.

בנוסף קיימת חשיפה כללית הנובעת מכך שכנגד הבנק והחברות המאוחדות מוגשות מעת לעת תלונות למפקח על הבנקים, שעלולות בנסיבות מסוימות להביא לנקיטת הליכים משפטיים נגד הבנק. לעת הזו, לא ניתן להעריך האם קיימת חשיפה בגין תלונות אלו ולא ניתן להעריך אם תינתן הכרעה רוחבית של הפיקוח בעניין תלונות כנ"ל ו/או אם תוגשנה תביעות ייצוגיות או אחרות כתוצאה מהליכים שכאלו, וכן לא ניתן להעריך את החשיפה הפוטנציאלית לתלונות כנ"ל. לפיכך, לא נכללה הפרשה בגין החשיפה האמורה.

למידע נוסף ראה פרק [סיכונים אחרים בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2018](#).

סיכון מוניטין

סיכון מוניטין הינו הסיכון לפגיעה באמון של בעלי מניות ובעלי עניין שונים בקבוצת לאומי, זאת כתוצאה מהתנהגות, פעולה, או הימנעות מפעולה של הקבוצה, העובדים או מעורבים אחרים.

סיכון מוניטין מתייחס לתפיסותיהם של בעלי המניות, בעלי העניין, הציבור, מעצבי דעת הקהל והתקשורת, בין אם מתבססות על עובדות ובין אם אחרת. סיכון המוניטין הינו דינאמי ומשתנה בין נושאים שונים ואוכלוסיות שונות.

למידע נוסף ראה פרק [סיכונים אחרים בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2018](#).

סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הוא סיכון עסקי אשר הפגיעה שלו מהותית ונוגעת במודל העסקי של הבנק או של אחד מקווי העסקים שלו. למעשה זהו סוג של סיכון שההשפעה המיידית שלו על הרווח יכולה להיות לא משמעותית בטווח המידי, אך בטווח הבינוני או הארוך עלולה להיות משמעותית. סיכונים אסטרטגיים כוללים איומים אשר יכולים לנבוע מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים, רגולטוריים, צרכניים או טכנולוגיים.

הסיכון האסטרטגי העיקרי נובע מכך שענף השירותים הפיננסיים עובר שינויים משמעותיים בתחום הדיגיטיזציה. פתיחת ענף הבנקאות לתחרות וכניסת שחקנים חדשים כדוגמת חברות הטכנולוגיה המבוססות (גוגל, אמזון, פייסבוק, אפל), חברות הפינטק, חברות הביטוח וחברות האשראי החוץ בנקאי, מחייבות התאמת המודל העסקי. בנוסף, החוק להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים ("חוק שטרומ") כולל בתוכו רכיבים העלולים להשפיע בצורה אסטרטגית על מפת התחרות בישראל. בבנק לאומי, התוצאה הישירה הינה המכירה של לאומי קארד. נושא אסטרטגי נוסף הינו הבנקאות הפתוחה.

ב-12 באפריל 2019 החלה לפעול מערכת נתוני האשראי. המערכת, שהוקמה על ידי בנק ישראל כליווי משרד האוצר ומשרד המשפטים, נועדה להביא להגברת התחרות בתחום האשראי הקמעונאי, הן בתוך המערכת הבנקאית והן מצד שחקנים חוץ בנקאיים. בפרט, המערכת נועדה לאפשר ללקוח לקבל אשראי בתנאים המיטביים האפשריים עבורו. המערכת עשויה להשפיע על התחרות בשוק האשראי הקמעונאי.

למידע נוסף ראה פרק [סיכונים אחרים בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2018](#).

סיכון הבנקאות ההוגנת (Conduct)

סיכון הבנקאות ההוגנת הינו הסיכון שהתנהלות הבנק מול לקוחותיו תוביל, במעשה או במחדל, לתוצאה בלתי רצויה עבורם. זאת, ללא יכולת הלקוח לקחת מראש תוצאה זו בחשבון. בעקבות זאת עלולים להיגרם לבנק הפסדים הנובעים מתביעות משפטיות, מהטלת קנסות או מנזקי מוניטין.

הבנק מקפיד על התנהלות שקופה והוגנת במטרה להעניק ללקוחותיו שירותים ומוצרים בעלי ערך. עיקרון זה מקבל ביטוי בחזון הבנק - להוביל בנקאות יוזמת וחדשנית עבור הלקוח. כמו כן, תהליכי הייזום והמכירה כפופים לנהלים ולבקורות אשר מבטיחים התנהלות ראויה. תהליכים אלו נבחנים באופן שוטף, במטרה לשדרגם.

סיכון מאקרו-כלכלי

סיכון מאקרו-כלכלי הינו סיכון להכנסות ולהון הקבוצה הנובע מתנאים מאקרו כלכליים לרבות צמיחה כלכלית, סביבת ריבית נמוכה, יחסי הכח הפוליטיים בעולם והשפעתם על הסחר הבינלאומי.

גורמים כלכליים מקומיים ובינלאומיים שונים מצביעים לאחרונה על האטה כלכלית עולמית. המתחים הגיאוגרפיים וסכסוכי הסחר גרמו לעלייה בחוסר הוודאות לגבי עתידה של מערכת הסחר העולמית ושיתופי פעולה בינלאומיים. ישראל, כמשק קטן ופתוח, חשופה לשינויים החלים בכלכלת העולם, ועשויה להיות מושפעת מההתפתחויות בעולם.

הבנק בוחן את יכולתו לעמוד בהתפתחויות שליליות בסביבה המאקרו כלכלית באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים. כמו כן, מתבצע ניטור ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות בשוק על מנת להיערך מבעוד מועד ולהתאים את הפעילות, ככל שיידרש.

מדיניות חשבונאית ואומדנים בנושאים קריטיים

כללי

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי שנתי ורבעוני של תאגיד בנקאי כמפורט [בביאור 1 בדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים דורשת מהנהלה שימוש באומדנים והערכות המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות.

התוצאות בפועל של אומדנים אלו עלולות להיות שונות מהאומדנים ו/או ההערכות. האומדנים וההערכות מתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי השווקים השונים וניסיון העבר, תוך הפעלת שיקול דעת ואשר הנהלה מאמינה כי הינם סבירים בעת החתימה על הדוחות הכספיים.

הנושאים החשבונאיים הקריטיים העיקריים שצינו בדוח השנתי ליום 31 בדצמבר 2018 הינם כדלהלן: הפרשה להפסדי אשראי וסווג חובות בעייתיים, מכשירים נגזרים, ניירות ערך, התחייבויות לזכויות עובדים, התחייבויות בגין תביעות משפטיות, ומיסים על ההכנסה.

התחייבויות לזכויות עובדים

זכויות הפרישה והפנסיה בבנק נקבעות על פי סיווג תקופות ההעסקה השונות בבנק כאשר לעובדים שהחלו עבודתם בבנק מיום 1 בינואר 1999 קיימות הפקדות שוטפות לפיצויים ותגמולים ולגביהם לבנק אין חבות פנסיונית למעט השלמה לפיצויי פיטורין. לעובדים שהחלו את עבודתם בבנק לפני 1 בינואר 1999 הפורשים מעבודתם בבנק בגיל פרישה הזכות לבחור בקבלת פיצויי פרישה וכספי התגמולים או לקבל פנסיה מהבנק, הכל בהתאם ובכפוף להוראות ההסכמים השונים החלים על העובדים. הבנק מפקיד עבור עובדים אלה כספים לתגמולים ופיצויים בקופת גמל לתגמולים ופיצויים של עובדי הבנק אשר מנוהלת על ידי חברה מנהלת המוחזקת על ידי עמיתי הקופה (להלן - "עודה").

הסכומים של ההתחייבויות לפנסיה מחושבים על פי מודלים אקטואריים. שיעור ההיוון המשמש לחישוב ההתחייבות האקטוארית לזכויות עובדים, של הבנק לפנסיה נעשה על בסיס תשואות השוק בהתאם לחלופה שהבנק בחר מתוך החלופות שנקבעו על ידי בנק ישראל, לפיהם העקום מורכב מתשואות אגרות חוב ממשלתיות בישראל בתוספת עקום מרווח קבוע של אגרות חוב קונצרניות בדירוג בינלאומי AA התואם למח"מ ההתחייבויות לזכויות עובדים.

כמו כן החישובים האקטואריים לוקחים בחשבון את תחזית עליית השכר הריאלית על סמך ניסיון העבר שמשנתה בהתאם לגיל העובד.

המודלים האקטואריים כוללים הנחות לגבי: תוחלת חיים, שיעורי נכות, שיעורי עזיבה, שיעורי עזיבה עם תנאים מועדפים, שיעור ניצול זכויות הפנסיה ושיעור משיכת כספי פיצויים ותגמולים וכד'. על אף שהפרמטרים נקבעו בזירות ובמקצועיות ראויה, שינוי בכל אחד מהפרמטרים האקטואריים או בכמה מהם ו/או בשיעור ההיוון ו/או בשיעור עליית השכר יביא לשינוי בגובה ההתחייבויות של הבנק.

הערכת האקטואר של זכויות העובדים נמצאת באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך וכתובתו: www.magna.isa.gov.il.

ליום 30 בספטמבר 2019 יתרת רווח כולל אחר מצטבר בגין הטבות לעובדים הסתכמה ביתרה שלילית בסך 3,861 מיליון ש"ח לאחר השפעת מס, גידול של 2,098 מיליון ש"ח לאחר השפעת מס ביתרת הקרן השלילית בהשוואה ליום 31 בדצמבר 2018.

יתרת ההתחייבות להטבות לעובדים ליום 30 בספטמבר 2019 לפי שיעור היוון על בסיס אגרות חוב קונצרניות בישראל ("שוק עמוק לגישת הרשות לניירות ערך") גבוהה בכ-431 מיליון ש"ח מיתרת ההתחייבות בפועל.

בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

הוראות המפקח על הבנקים מחילות על תאגידיים בנקאיים את דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-Sox Act. בהתייחס לסעיפים אלו נקבעו על ידי ה-SEC וה-Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה לקביעתם וקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולקיום בקרה פנימית על הדיווח הכספי וחוות דעת רואי החשבון המבקרים לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

הוראות המפקח קובעות:

- תאגידיים בנקאיים יישמו את דרישות סעיפים 302 ו-404 וכן את הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחם.
- בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה-COSO (Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

הבנק מיישם באופן שוטף את ההוראה בקבוצת לאומי.

במהלך שנת 2019 מבצע הבנק תיקוף ועדכון של תהליכי בקרה מהותיים ובדיקות אפקטיביות של כל מערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

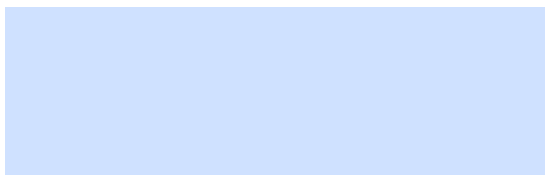
הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל, ראש החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל של הבנק, ראש החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

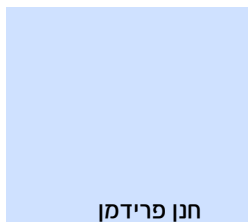
במהלך הרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2019 לא אירע כל שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק, אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

דירקטוריון

בתקופה ינואר-ספטמבר 2019 התקיימו 36 ישיבות של מליאת הדירקטוריון ו-75 ישיבות של ועדות הדירקטוריון. בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 26 בנובמבר 2019, הוחלט לאשר ולפרסם את תמצית הדוחות הכספיים המאוחדים - הבלתי מבוקרים של הקבוצה ליום 30 בספטמבר 2019 ולתקופה שהסתיימה באותו תאריך. דירקטוריון הבנק מביע את הערכתו ותודתו לעובדים ולמנהלים של הבנק ושל חברות הקבוצה, בארץ ובחו"ל, על עבודתם המסורה ותרומתם לקידום עסקי הקבוצה.

ד"ר סאמר חאג' יחיא
יו"ר הדירקטוריון

חנן פרידמן
מנהל כללי

26 בנובמבר 2019

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני חנן פרידמן מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

26 בנובמבר 2019

חנן פרידמן
מנהל כללי

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני עומר זיו מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

26 בנובמבר 2019

עומר זיו

סגן מנהל כללי בכיר
ראש החטיבה הפיננסית

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני שלמה גולדפרב מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2019 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
 - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

26 בנובמבר 2019

שלמה גולדפרב

סגן מנהל כללי בכיר

חשבונאי ראשי

ראש חטיבת החשבונאות

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות של בנק לאומי לישראל בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות בנות שלו (להלן - "הבנק"), הכולל את המאזן הביניים התמציתי המאוחד ליום 30 בספטמבר 2019 ואת הדוחות התמציתיים ביניים המאוחדים על רווח והפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות" ותקן סקירה שיישמו בסקירה של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחויבים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

רואי החשבון המבקרים המשותפים

26 בנובמבר 2019

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית דוח רווח והפסד מאוחד
לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2019

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	2019	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	2018	2019	2018
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר			
במיליוני ש"ח						
11,346	8,420	8,761	2,811		2,526	2
2,456	1,804	2,083	615		434	2
8,890	6,616	6,678	2,196		2,092	2
519	314	451	198		181	6, 13
8,371	6,302	6,227	1,998		1,911	
הכנסות שאינן מריבית						
682	594	1,303	454		305	3א
4,121	3,068	2,426	1,023		800	
68	62	152	6		27	
4,871	3,724	3,881	1,483		1,132	
הוצאות תפעוליות ואחרות						
4,544	3,412	3,304	1,119		1,043	
1,569	1,167	1,124	380		379	
2,224	1,575	1,404	546		514	
8,337	6,154	5,832	2,045		1,936	
4,905	3,872	4,276	1,436		1,107	
1,619	1,298	1,444	515		324	
3,286	2,574	2,832	921		783	
36	47	(22)	35		(8)	
רווח נקי						
3,322	2,621	2,810	956		775	
(65)	(52)	(30)	(20)		(10)	
3,257	2,569	2,780	936		765	
רווח בסיסי ומדולל למניה (בשקלים חדשים)						
2.15	1.69	1.87	0.62		0.52	3ב
2.15	1.69	1.87	0.62		0.52	3ב

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

חנן פרידמן
מנהל כללי

שלמה גולדפרב
סגן מנהל כללי בכיר
חשבונאי ראשי
ראש חטיבת החשבונאות

ד"ר סאמר חא'יחיא
יושב ראש הדירקטוריון

עומר זיו
סגן מנהל כללי בכיר
ראש החטיבה הפיננסית

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 26 בנובמבר 2019

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל
לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2019

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2018	2018	2019	2018	2019	
מבוקר					
בלתי מבוקר					
במיליוני ש"ח					
3,322	2,621	2,810	956	775	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
65	52	30	20	10	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
3,257	2,569	2,780	936	765	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים					
(634) ⁽¹⁾	(401)	1,265	(5)	402	התאמות בגין הצגת אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן, נטו
27	(4)	(60)	(3)	(24)	התאמות מתרגום דוחות כספיים נטו ⁽²⁾ , לאחר השפעת גידורים ⁽³⁾
1,796	971	(3,179)	(311)	(1,399)	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים ⁽⁴⁾
34 ⁽¹⁾	16	1	13	(2)	חלקו של הבנק ברווח (בהפסד) כולל אחר של חברות כלולות
1,223	582	(1,973)	(306)	(1,023)	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים
(330)	(142)	596	109	318	השפעת המס המתייחס
893	440	(1,377)	(197)	(705)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מיסים
(26)	(44)	(14)	(6)	(11)	הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
919	484	(1,363)	(191)	(694)	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק לאחר מיסים
4,215	3,061	1,433	759	70	רווח כולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
39	8	16	14	(1)	רווח (הפסד) כולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
4,176	3,053	1,417	745	71	רווח כולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

(א) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

(ב) גידורים - רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(ג) בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף תקופה של תכניות פנסיה להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

(ד) סווג מחדש.

ראה גם [ביאור 4](#) בדבר רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית מאזן מאוחד ליום 30 בספטמבר 2019

30 בספטמבר		31 בדצמבר		
2019	2018	2018	2018	
בלתי מבוקר		מבוקר		
ביאור		במיליוני ש"ח		
נכסים				
מזומנים ופיקדונות בבנקים		62,809	74,789	81,419
ניירות ערך ^{(א)(ב)}		85,781	76,861	74,571
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר		1,006	1,465	1,257
אשראי לציבור		282,950	270,902	274,525
הפרשה להפסדי אשראי		(3,272)	(3,221)	(3,352)
אשראי לציבור, נטו		279,678	267,681	271,173
אשראי לממשלות		672	642	782
השקעות בחברות כלולות		668	792	623
בניינים וציוד		2,973	2,736	2,853
מוניטין		16	17	17
נכסים בגין מכשירים נגזרים		12,321	9,820	12,750
נכסים אחרים ^(א)		8,584	7,066	6,642
נכסים המוחזקים למכירה ^(ג)		-	8,806	8,570
סך כל הנכסים		454,508	450,675	460,657
התחייבויות והון				
פיקדונות הציבור		358,921	358,875	364,591
פיקדונות מבנקים		4,317	5,168	5,210
פיקדונות ממשלות		439	790	709
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר		709	655	541
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים		20,002	17,805	17,798
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים		13,251	9,315	12,089
התחייבויות אחרות ^(א)		21,266	15,376	14,780
התחייבויות המוחזקות למכירה ^(ג)		-	7,095	8,778
סך כל ההתחייבויות		418,905	415,079	424,496
הון המיוחס לבעלי מניות הבנק		35,144	34,760	35,305
זכויות שאינן מקנות שליטה		459	836	856
סך כל ההון		35,603	35,596	36,161
סך כל ההתחייבויות וההון		454,508	450,675	460,657

(א) לפרטים בדבר סכומים הנמדדים בשווי הוגן ראה [ביאור 15.א](#).

(ב) לפרטים בדבר ניירות ערך ששועבדו למלווים ראה [ביאור 5](#).

(ג) מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים, 449 מיליון ש"ח (ביום 30 בספטמבר 2018 - 452 מיליון ש"ח, ביום 31 בדצמבר 2018 - 461 מיליון ש"ח).

(ד) למידע נוסף ראה [ביאור 36. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית דוח על השינויים בהון
לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2019

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)			
קרנות הון			
הון מניות	פרמיה	עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות ^(א)	
במיליוני ש"ח			
7,076	955	51	יתרה ליום 30 ביוני 2019
-	-	-	רווח נקי לתקופה
-	-	-	הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
-	-	-	דיבידנד ששולם על ידי חברות מאוחדות
-	-	-	דיבידנד ששולם
(14)	(339)	-	רכישה עצמית של מניות
-	-	-	הטבה לעובדים בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
7,062	616	51	יתרה ליום 30 בספטמבר 2019

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)			
קרנות הון			
הון מניות	פרמיה	עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות ^(א)	
במיליוני ש"ח			
7,104	1,600	30	יתרה ליום 30 ביוני 2018
-	-	-	רווח נקי לתקופה
-	-	-	הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
-	-	-	דיבידנד ששולם על ידי חברות מאוחדות
-	-	-	דיבידנד ששולם
(13)	(295)	-	רכישה עצמית של מניות
-	4	-	מכירת מניות של חברה מאוחדת לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
7,091	1,309	30	יתרה ליום 30 בספטמבר 2018

(א) כולל 10 מיליון ש"ח קרנות הון אחרות.

(ב) כולל 5,300 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה, מזה 1,197 מיליון ש"ח בגין רכישה עצמית של מניות (30 בספטמבר 2018 - 3,072 מיליון ש"ח, מזה 468 מיליון ש"ח בגין רכישה עצמית של מניות) יתרת הסכום לחלוקה כפופה להוראות בנק ישראל ולמגבלות המפורטות בהוראות ניהול בנקאי תקין.

הביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

סך כל הון המניות וקרנות ההון	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים שנצברו ^(ב)	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
8,082	(2,828)	30,541	35,795	458	36,253
-	-	765	765	10	775
-	(694)	-	(694)	(11)	(705)
-	-	-	-	-	-
-	-	(369)	(369)	-	(369)
(353)	-	-	(353)	-	(353)
-	-	-	-	2	2
7,729	(3,522)	30,937	35,144	459	35,603

סך כל הון המניות וקרנות ההון	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים שנצברו	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
8,734	(2,376)	28,322	34,680	835	35,515
-	-	936	936	20	956
-	(191)	-	(191)	(6)	(197)
-	-	-	-	(20)	(20)
-	-	(361)	(361)	-	(361)
(308)	-	-	(308)	-	(308)
4	-	-	4	7	11
8,430	(2,567)	28,897	34,760	836	35,596

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית דוח על השינויים בהון (המשך)
לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2019

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)

קרנות הון			
הון מניות	מפרמיה	מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות ^(א)	
במיליוני ש"ח			
7,081	1,087	58	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)
-	-	-	השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב ^(א)
-	-	-	רווח נקי לתקופה
-	-	-	הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
-	-	-	דיבידנד ששולם על ידי חברות מאוחדות
-	-	-	דיבידנד ששולם
1	6	(7)	הנפקת מניות
(20)	(477)	-	רכישה עצמית של מניות
-	-	-	מכירת מניות של חברה מאוחדת
-	-	-	הטבה לעובדים בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
7,062	616	51	יתרה ליום 30 בספטמבר 2019

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)

קרנות הון			
הון מניות	מפרמיה	מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות ^(א)	
במיליוני ש"ח			
7,110	1,729	38	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)
-	-	-	השפעת היישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 בחברות בנות בחו"ל
-	-	-	רווח נקי לתקופה
-	-	-	רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
-	-	-	דיבידנד ששולם על ידי חברות מאוחדות
-	-	-	דיבידנד ששולם
1	7	(8)	הנפקת מניות
(20)	(448)	-	רכישה עצמית של מניות
-	21	-	מכירת מניות של חברה מאוחדת לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
7,091	1,309	30	יתרה ליום 30 בספטמבר 2018

(א) כולל 10 מיליון ש"ח קרנות הון אחרות.

(ב) כולל 5,300 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה, מזה 1,197 מיליון ש"ח בגין רכישה עצמית של מניות (30 בספטמבר 2018 - 3,072 מיליון ש"ח, מזה 468 מיליון ש"ח בגין רכישה עצמית של מניות) יתרת הסכום לחלוקה כפופה להוראות בנק ישראל ולמגבלות המפורטות בהוראות ניהול בנקאי תקין.

(ג) השפעה מצטברת בגין יישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם. ראה [ביאור 1.1](#).

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

סך כל הון המניות וקרנות ההון	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים שנצברו ⁽²⁾	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
8,226	(2,132)	29,211	35,305	856	36,161
-	(27)	27	-	-	-
-	-	2,780	2,780	30	2,810
-	(1,363)	-	(1,363)	(18)	(1,381)
-	-	-	-	(33)	(33)
-	-	(1,081)	(1,081)	-	(1,081)
-	-	-	-	-	-
(497)	-	-	(497)	-	(497)
-	-	-	-	(378)	(378)
-	-	-	-	2	2
7,729	(3,522)	30,937	35,144	459	35,603

סך כל הון המניות וקרנות ההון	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים שנצברו	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
8,877	(3,051)	27,341	33,167	386	33,553
-	-	(18)	(18)	-	(18)
-	-	2,569	2,569	52	2,621
-	453	-	453	-	453
-	-	-	-	(30)	(30)
-	-	(995)	(995)	-	(995)
-	-	-	-	-	-
(468)	-	-	(468)	-	(468)
21	31	-	52	428	480
8,430	(2,567)	28,897	34,760	836	35,596

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית דוח על השינויים בהון (המשך)
לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2019

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)			
קרנות הון			
מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות ^(א)	מפרמיה	הון מניות במיליוני ש"ח	
38	1,729	7,110	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
-	-	-	השפעת היישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 בחברות בנות בחו"ל
-	-	-	רווח נקי
-	-	-	רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
-	-	-	דיבידנד ששולם על ידי חברות מאוחדות
-	-	-	דיבידנד ששולם
(8)	7	1	הנפקת מניות
-	(670)	(30)	רכישה עצמית של מניות
28	-	-	הטבה לעובדים בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
-	21	-	מכירת מניות של חברה מאוחדת לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
58	1,087	7,081	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

(א) כולל 10 מיליון ש"ח קרנות הון אחרות.

(ב) כולל 2,849 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה, מזה 700 מיליון ש"ח בגין רכישה עצמית של מניות. יתרת הסכום לחלוקה כפופה להוראות בנק ישראל ולמגבלות המפורטות בהוראות ניהול בנקאי תקין.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

סך כל הון המניות וקרנות ההון	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים שנצברו ^(ב)	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
8,877	(3,051)	27,341	33,167	386	33,553
-	-	(18)	(18)	-	(18)
-	-	3,257	3,257	65	3,322
-	888	-	888	18	906
-	-	-	-	(42)	(42)
-	-	(1,369)	(1,369)	-	(1,369)
-	-	-	-	-	-
(700)	-	-	(700)	-	(700)
28	-	-	28	1	29
21	31	-	52	428	480
8,226	(2,132)	29,211	35,305	856	36,161

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית דוח על תזרימי מזומנים מאוחד
לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2019

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2018	2018	2019	2018	2019
מבוקר				
בלתי מבוקר				
במיליוני ש"ח				
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת				
3,322	2,621	2,810	956	775
רווח נקי לתקופה				
התאמות:				
77	54	51	(30)	29
חלק הקבוצה ברווחים (הפסדים) בלתי מחולקים של חברות כלולות ^(א)				
572	426	447	139	152
פחת על בניינים וציוד (לרבות ירידת ערך)				
519	314	451	198	181
הוצאות בגין הפסדי אשראי				
-	-	(15)	-	(15)
רווח ממכירת תיקי אשראי				
(248)	(110)	(264)	(71)	(161)
רווחים, נטו ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר (2018 - ניירות ערך זמינים למכירה)				
(60)	(55)	(129)	16	(69)
הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר				
(224)	(128)	(287)	(121)	99
הפסד (רווח) ממכירת מניות של חברות מוחזקות				
(33)	(27)	(66)	3	(1)
הפסד (רווח) ממימוש בניינים וציוד				
84	-	19	-	-
הפרשה לירידת ערך מניות שאינן למסחר (2018 - מניות זמינות למכירה)				
19	19	-	13	-
הפרשה לירידת ערך אגרות חוב זמינות למכירה				
-	-	16	-	77
רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר				
28	-	-	-	-
הוצאות הנובעות מעסקאות תשלום מבוסס מניות				
199	221	(497)	25	(147)
מיסים נדחים - נטו				
134	1,040	(149)	(316)	(278)
פיצויי פרישה ופנסיה - גידול בעודף העתודה על הייעודה				
(177)	(33)	(207)	(88)	(66)
ריבית שטרם התקבלה מעבר לריבית שנצברה בתקופה בגין אג"ח זמין למכירה ואג"ח לפדיון				
144	436	(46)	147	(103)
ריבית שטרם שולמה (ששולמה) מעבר לריבית שנצברה בתקופה בגין אג"ח וכתבי התחייבות נדחים				
(467)	(252)	788	60	236
השפעת הפרשי שער על יתרות מזומנים ושוי מזומנים אחר, נטו				
4	3	(5)	3	(8)
שינוי נטו בכנסים שוטפים:				
(3,172)	(245)	425	2,255	(1,223)
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
(1,197)	(64)	2,893	788	1,736
ניירות ערך למסחר				
592	435	1,050	102	(85)
נכסים אחרים				
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:				
2,355	(351)	889	(1,981)	1,551
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
(595)	(1,682)	3,629	1,077	(166)
התחייבויות אחרות				
1,876	2,622	11,803	3,175	2,514
מזומנים נטו מפעילות שוטפת				

(א) בניכוי דיבינדנד שהתקבל.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית דוח על תזרימי מזומנים מאוחד (המשך)
לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2019

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	2019	2018	2019
2018	2018	2019	2018	2019
מבוקר				
במילוני ש"ח				
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה				
שינוי נטו בפיקדונות בבנקים לתקופה מקורית של יותר משלושה חודשים				
(3,866)	92	2,964	2,114	(1,240)
שינוי נטו באשראי לציבור				
(10,720)	(7,574)	(8,909)	(4,432)	(4,038)
שינוי נטו באשראי לממשלה				
(67)	73	110	115	62
שינוי נטו בניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר				
(3,997)	(2,639)	(1,179)	(1,118)	(260)
רכישת אגרות חוב מוחזקות לפדיון				
72	46	138	13	82
תמורה מפדיון אגרות חוב מוחזקות לפדיון				
רכישת אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר (2018 - ניירות ערך זמינים למכירה)				
(86,905)	(71,003)	(72,149)	(16,174)	(24,793)
תמורה ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר (2018 - ניירות ערך זמינים למכירה)				
54,122	35,773	34,803	9,020	9,309
תמורה מפדיון אגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר (2018 - ניירות ערך זמינים למכירה)				
40,945	38,231	25,968	12,979	9,449
(123)	⁽¹⁾ (152)	(278)	-	(9)
רכישת מניות בחברות כלולות				
260	⁽²⁾ 260	251	260	-
תמורה ממימוש השקעה בחברות כלולות				
11	11	712	-	41
תמורה ממימוש השקעה בחברת בת שאוחדה בעבר (נספח ב')				
503	77	639	63	164
תמורה ממכירת תיקי אשראי				
(716)	(499)	(742)	(175)	(198)
רכישת בניינים וציוד				
80	44	91	-	1
תמורה ממימוש בניינים וציוד				
251	216	122	39	41
קופה מרכזית לתשלום פיצויים				
(16)	(17)	-	2	-
אחר				
(10,262)	(7,365)	(17,208)	2,172	(9,432)
מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) השקעה				
תזרימי מזומנים מפעילות מימון				
שינוי נטו בפיקדונות מבנקים לתקופה מקורית של יותר משלושה חודשים				
1,113	705	(800)	2,220	(798)
שינוי נטו בפיקדונות הציבור				
275	(4,639)	(9,147)	(2,245)	(13,056)
שינוי נטו בפיקדונות מממשלה				
229	329	(245)	239	8
שינוי נטו בניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי מכר חוזר				
(17)	97	168	96	(245)
תמורה מהנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים				
3,378	2,109	4,393	820	1,241
פדיון אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים				
(32)	(317)	(2,143)	(116)	(1,117)
דיבידנד ששולם לבעלי המניות				
(1,369)	(995)	(1,081)	(361)	(369)
דיבידנד ששולם לבעלי מניות חיצוניים בחברות מאוחדות				
(42)	(30)	(33)	(20)	-
תמורה ממימוש השקעות בחברות מוחזקות				
512	512	-	11	-
רכישה עצמית של מניות				
(700)	(468)	(497)	(308)	(353)
3,347	(2,697)	(9,385)	336	(14,689)
מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) מימון				
גידול (קישון) במזומנים ושווי מזומנים כולל מזומנים ושווי מזומנים המסווגים כנכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה ^(א)				
(5,039)	(7,440)	(14,790)	5,683	(21,607)
בניכוי גידול (קישון) במזומנים ושווי מזומנים המסווגים כנכסים והתחייבויות מוחזקים למכירה ^(א)				
3	35	(3)	32	-
גידול (קישון) במזומנים ושווה מזומנים				
(5,042)	(7,475)	(14,787)	5,651	(21,607)
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה				
78,840	78,840	74,265	66,026	80,533
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים				
467	252	(788)	(60)	(236)
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה				
74,265	71,617	58,690	71,617	58,690

(א) למידע נוסף ראה [ביאור 36](#) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.
 (ב) סוגו מחדש.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
תמצית דוח על תזרימי מזומנים מאוחד (המשך)
לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2019

ריבית ומיסים ששולמו ו/או התקבלו ודיבידנדים שהתקבלו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2018	2018	2019	2018	2019	
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר		
במיליוני ש"ח					
10,631	7,842	8,438	2,663	2,775	ריבית שהתקבלה
(2,696)	(1,974)	(2,582)	(625)	(892)	ריבית ששולמה
129	114	45	6	23	דיבידנדים שהתקבלו
(1,093)	(734)	(1,722)	(426)	(663)	מיסים על הכנסה ששולמו

נספח א' - פעולות השקעה ומימון שלא במזומן בתקופת הדוח:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

ביום 17 בדצמבר 2018 נמכרה השקעה במימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ בתמורה למניות זמינות למכירה בסך 167 מיליון ש"ח. במשך השנה הונפקו מניות כנגד המרת זכויות שנצברו לטובת העובדים בסך 18 מיליון ש"ח.

נספח ב' - תמורה ממימוש השקעות בחברות בנות שאוחדו בעבר^(א):

נכסים והתחייבויות של חברות הבנות שאוחדו בעבר וזרימת מזומנים ממימוש השקעות בחברות הבנות שאוחדו בעבר ליום המכירה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2018	2018	2019	2018	2019	
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר		
במיליוני ש"ח					
-	-	20	-	17	מזומנים שנגרעו
8	8	15,398	-	1,076	נכסים (למעט מזומנים)
4	4	13,370	-	936	התחייבויות
4	4	2,048	-	157	נכסים והתחייבויות מזוהים
-	-	378	-	-	נכסים והתחייבויות המיוחסים לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
4	4	1,670	-	157	נכסים והתחייבויות שנגרעו
7	7	215	-	(99)	רווח (הפסד) הון ממימוש השקעה בחברות בנות שאוחדו בעבר
11	11	1,885	-	58	סך הכל תמורה שהתקבלה ממימוש השקעות בחברות בנות שאוחדו בעבר
-	-	1,153	-	-	בניכוי - תמורה שלא במזומן ממימוש השקעות בחברות בנות שאוחדו בעבר
11	11	732	-	58	תמורה שהתקבלה במזומן
-	-	20	-	17	בניכוי - מזומנים שנגרעו
11	11	712	-	41	זרימת מזומנים ממימוש השקעות בחברות בנות שיצאו מאוחד

(א) למידע נוסף ראה [ביאור 336](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018. [ביאור 336](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

הביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

עמוד	פירוט הביאורים	
91	עיקרי המדיניות החשבונאית	1
96	הכנסות והוצאות ריבית	2
97	הכנסות מימון שאינן מריבית	א3
99	רווח למניה רגילה	ב3
100	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	4
105	ניירות ערך	5
119	סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	6
125	פיקדונות הציבור	7
126	זכויות עובדים	8
133	הון, הלימות הון, מינוף ונזילות	9
141	התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות	10
145	פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון	11
155	מגזרי פעילות פיקוחיים וגישת ההנהלה	12
171	מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	13
192	נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה	14
195	יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים	15
213	נושאים שונים	16

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

1. עקרונות הדיווח

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים ליום 30 בספטמבר 2019 ערוכה בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי רבעוני של תאגיד בנקאי. ברוב הנושאים הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. ביתר הנושאים שהינם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים, פרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) וכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP).

כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות המפקח על הבנקים הנחיות יישום ספציפיות שמבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

הכללים החשבונאיים שישומו בעריכת דוחות ביניים הינם עקביים לכללים ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2018, פרט לאמור בסעיף ב' להלן. יש לעיין בדוחות אלה ביחד עם הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2018 ולביאורים הנלווים אליהם. תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים אושרה לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 26 בנובמבר 2019.

2. שימוש באומדנים

בעת הכנת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, נדרש מההנהלה שימוש באומדנים, הערכות והפעלת שיקול דעת, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות ועל סכומי הכנסות והוצאות בתקופת הדיווח. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

שינוי באומדנים

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ב. תקני חשבונאות חדשים, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות חדשות של המפקח על הבנקים שישומו לראשונה

החל מתקופות הדיווח המתחילות ביום 1 בינואר 2019 מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות המפורטים להלן:

1. דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מכשירים נגזרים וגידור, סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים, דוח תזרים ונושאים נוספים.

ביום 30 באוגוסט 2018 פורסם חוזר בנושא מכשירים נגזרים וגידור, סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים, דוח תזרים ונושאים נוספים.

מכשירים נגזרים וגידור

בחודש אוגוסט 2017 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (FASB) את ASU 2017-12 המעדכן את נושא 815 בקודיפיקציה בדבר מכשירים נגזרים וחשבונאות גידור. מטרת העדכון הינה לפשט את יישום חשבונאות הגידור ולשפר את הדיווח הכספי של יחסי גידור באופן שישקף בצורה טובה יותר את התוצאות הכלכליות של פעילויות ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי.

תמצית עיקרי השינויים הינה כדלקמן:

א. הקלה ביישום ההנחיות החשבונאיות בעיקר בכל הקשור לבחינת אפקטיביות הגידור ותיעוד הגידור.

ב. העדכון מרחיב את היכולת לגדר רכיבי סיכון מסוימים ובכך ליצור הקבלה בין ההכרה וההצגה של המכשירים המגדרים והפריטים המגודרים בדוחות הכספיים.

ג. העדכון מבטל את הצורך להתייחס בנפרד ל"חלק לא אפקטיבי" ביחסי גידור.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

התיקונים להוראות מאמצים בהוראות הדיווח לציבור את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שנקבעו בעדכון. כמו כן, הותאמה מתכונת הגילוי לדוחות הכספיים של בנקים בארה"ב.

הנחיות החוזר יושמו בדרך של מכאן ולהבא מיום 1 בינואר 2019.

ליישום החוזר לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים

עיקר השינויים בהוראות הדיווח לציבור בנושא סיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים הינם: שינויים בשווי ההוגן של השקעות במניות זמינות למכירה שיש להן שווי הוגן זמין ושטרם מומשו, יוכרו באופן שוטף ישירות בדוח רווח והפסד במקום ברווח כולל אחר. השקעות במניות שאין להן שווי הוגן זמין, אשר מוצגות היום לפי עלות (בניכוי ירידת ערך), יוצגו לפי עלות (בניכוי ירידת ערך) המותאמת לשינויים נצפים במחיר במניה של אותו מנפיק.

ההוראות החדשות יושמו החל מיום 1 בינואר 2019 בדרך של יישום למפרע מתואם, תוך זקיפת ההשפעה המצטברת ליתרת הפתיחה של העודפים במועד היישום לראשונה. ההוראות בדבר השקעות במכשירים הוניים שאינם בעלי שווי הוגן זמין יושמו באופן של מכאן ואילך.

ליישום העדכון לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

2. עדכון תקינה ASU 2018-02 בנושא סיווג מחדש של השפעות מס מסוימות מרווח כולל אחר מצטבר

בחודש פברואר 2018 פרסם המוסד לתקינה חשבונאית בארה"ב את עדכון תקינה מספר 2018-02 לקודיפיקציה בדבר דיווח על הרווח הכולל בהתייחס להשלכות הרפורמה במס בארה"ב. בהתאם לעדכון תאגיד בנקאי רשאי לזקוף את השפעות המס של פריטים שכלולים ברווח כולל אחר הנובעות מהשינוי בשיעורי המס בגין רפורמת המס, מרווח כולל אחר מצטבר לעודפים.

נדרש ליישם שינוי זה מיום 1 בינואר 2019.

ליישום העדכון לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

נושא הפרסום	דרישות הפרסום	תחילה והוראות מעבר	השפעה על הדוחות הכספיים
עדכון תקינה ASU 2017-04 בנושא ירידת ערך מוניטין	בחודש ינואר 2017 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית את עדכון 2017-04 אשר מהווה תיקון להוראות ASC 350 בנושא "נכסים בלתי מוחשיים - מוניטין ואחרים". בהתאם לתיקון לא נדרש עוד לחשב את שווי ההוגן של המוניטין ולהכיר בירידת ערך בגין הפער שבין השווי ההוגן לשווי בספרים. ירידת ערך מוניטין תוכר בגובה הפער שבין השווי ההוגן של היחידה המדווחת לבין הערך בספרים שלה. עם זאת, ההפסד מירידת הערך לא יעלה על סכום המוניטין שהוקצה ליחידה המדווחת.	נדרש ליישם שינוי זה בדרך של מכאן ולהבא מיום 1 בינואר 2020.	ליישום החוזר לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.
אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב - הפרשות להפסדי אשראי צפויים והוראות נוספות	ביום 28 במרס 2018 פורסם על ידי הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב - הפרשות להפסדי אשראי צפויים והוראות נוספות".	נדרש ליישם שינוי זה מיום 1 בינואר 2022 באמצעות רישום בעודפים במועד היישום לראשונה של ההשפעה המצטברת של יישום כללים אלה.	הבנק בוחן את ההשפעה על דוחותיו הכספיים ונערך ליישום המכתב באמצעות מיפוי של ההוראות החדשות מחד והפרקטיקות הנהוגות היום לניהול סיכוני האשראי ולאומדן ההפרשה להפסדי אשראי מאידך וזאת לצורך זיהוי הפערים וביצוע ההתאמות הדרושות.
	עדכון הטיפול החשבונאי הפרשות להפסדי אשראי - CECL המכתב מאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים כפי שפורסמו בעדכון תקינה ASU 2016-13. מטרת הכללים החדשים היא לשפר את איכות הדיווח על המצב הכספי של התאגיד הבנקאי באמצעות הקדמת רישום ההפרשות להפסדי אשראי, באופן שמחזק את אנטי המחזוריות בהתנהגות ההפרשות להפסדי אשראי, שתומך בתגובה מהירה יותר של הבנקים להידרדרות באיכות האשראי של לווים ולחיזוק הקשר בין ניהול סיכוני האשראי לבין אופן שבו סיכונים אלה משתקפים בדוחות הכספיים.		
	תמצית עיקרי השינויים הצפויים הינם כדלקמן: א. ההפרשה להפסדי אשראי תחושב לפי ההפסד הצפוי לאורך חיי האשראי במקום לאמוד את ההפסד שנגרם וטרם זוהה. ב. באומדן ההפרשה להפסדי אשראי יעשה שימוש משמעותי במידע צופה פני עתיד שישקף תחזיות סבירות לגבי אירועים כלכליים עתידיים. ג. יורחב הגילוי על ההשפעה של מועד מתן האשראי על איכות האשראי של תיק האשראי. ד. ישתנה האופן שבו נרשמות ירידות ערך של אגרות חוב בתיק הזמין למכירה.		

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

נושא הפרסום	דרישות הפרסום	תחילה והוראות מעבר	השפעה על הדוחות הכספיים
	ה. הכללים החדשים לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי יחולו על אשראי, אגרות חוב המוחזקות לפדיון וחשיפות אשראי חוץ מאזניות מסוימות.		
דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות	<p>עדכון הטיפול החשבונאי בחכירות</p> <p>ביום 1 ביולי 2018, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות", המאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חכירות כפי שפורסמו בעדכון תקינה ASU 2016-02 ובין היתר את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בנושא 842 בקודיפיקציה. תמצית עיקרי השינויים הצפויים הינם כדלקמן:</p> <p>א. עסקאות לחכירת נכסים לתקופה שעולה על 12 חודשים יוכרו במאזן גם אם החכירה מסוגת כחכירה תפעולית.</p> <p>ב. בעסקאות חכירה תפעולית ירשם במאזן נכס שמשקף את זכותו של התאגיד להשתמש בנכס החכור ומנגד תירשם התחייבות לשלם בגין החכירה.</p> <p>ג. עסקאות בהן התאגיד הבנקאי מוכר נכס וחוכר אותו בחזרה יוכלו במצבים מסוימים להיחשב כעסקאות מכירה חשבונאית בכפוף לכך שמתקיימים תנאים מסוימים שפורטו בנושא 842.</p> <p>ד. נכסי סיכון בגין נכסי זכות שימוש (Right of Use) בגין חכירות תפעוליות שיוכרו במאזן ישוקללו ב-100% לצורך יחס הון מזערי.</p> <p>הוראת המעבר שמנחה שלא לכלול את הפרשי השער בגין אגרות חוב זמינות למכירה כחלק מההתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב אלו, הוארכה עד ליום 1 בינואר 2021.</p>	נדרש ליישם שינוי זה מיום 1 בינואר 2020 ואילך.	לאימוץ התיקון לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.
עדכון תקינה ASU 2018-13 בדבר שינויים בדרישות הגילוי של מדידת שווי הוגן	<p>ביום 28 באוגוסט 2018 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית את עדכון 13-2018 מהווה עדכון לנושא 820 בקודיפיקציה. מטרת העדכון היא שיפור אפקטיביות הגילויים בביאורים לדוחות הכספיים.</p> <p>עיקרי התיקונים הינם, בין היתר:</p> <p>א. בוטלה הדרישה להצגת הסכומים הסיבות להעברות בין רמות 1 ו-2 בהיררכיית השווי ההוגן.</p> <p>ב. בוטלה הדרישה להצגת תיאור תהליך הערכת מדידת השווי ההוגן ברמה 3.</p>	נדרש ליישם שינוי זה מיום 1 בינואר 2020 אימוץ מוקדם אפשרי.	לאימוץ התיקון לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

נושא הפרסום	דרישות הפרסום	תחילה והוראות מעבר	השפעה על הדוחות הכספיים
	<p>ג. במסגרת הדרישה למתן תיאור מילולי של הרגישות לשינויים בנתונים לא נצפים עבור מדידות שווי הוגן חוזרות ונשנות המסווגות ברמה 3 במדרג השווי ההוגן, עודכן המונח "רגישות" ל"אי וודאות" כדי להדגיש כי המידע הנדרש הינו לגבי האי וודאיות.</p> <p>ד. התוספה דרישה לפיה יש להציג את השינויים ברווח הכולל האחר (OCI) שטרם מומש בתקופה, בגין מדידות שווי הוגן ברמה 3 בנכסים המוחזקים בסוף התקופה.</p>		
ASU 2018-14	<p>דרישות הגילוי של תכניות הטבה מוגדרת</p> <p>מטרת העדכון היא שיפור אפקטיביות הגילויים בביאורים לדוחות הכספיים. עיקרי התיקונים הינם:</p> <p>א. בוטלה הדרישה להצגת אומדן הסכמים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה בשנה העוקבת.</p> <p>ב. התוספה דרישה לפיה נדרש לתת פירוט בדבר הסיבות לרווחים או הפסדים מהותיים הקשורים לשינוי במחויבות בגין הטבה מוגדרת במהלך התקופה ושינויים מהותיים אחרים.</p>	<p>נדרש ליישם שינוי זה מיום 1 בינואר 2021 בדרך של יישום רטרואספקטיבי.</p>	<p>לאימוץ התיקון לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.</p>
ASU 2018-15	<p>עלויות הטמעה של הסדרי שירותי מחשוב ענן</p> <p>עלויות שהתהוו לצורך הטמעה של הסדרים של שירותי מחשוב ענן ידחו או ייזקפו לרווח או הפסד באותו האופן שבו הן היו מטופלות בהתאם להוראות בדבר תוכנות לשימוש עצמי וזאת למרות שמדובר בחוזה שירות. בנוסף במסגרת העדכון נקבע שעלויות ההטמעה הנדחות יופחתו לרווח והפסד בהתאם לתקופה החוזית של ההסדר הכוללת תקופות הארכה אשר ודאי באופן סביר שימומשו על ידי הלקוח או שמימושו נשלט על ידי הספק. עלויות ההטמעה הנדחות יהיו כפופות להוראות בדבר ירידת ערך באופן זהה לנכסי תוכנה לשימוש עצמי.</p>	<p>נדרש ליישם שינוי זה מיום 1 בינואר 2020. ניתן ליישם בדרך של מכאן ואילך או בחלופה של יישום למפרע.</p>	<p>הבנק בוחן את ההשפעה של העדכון על דוחותיו הכספיים.</p>

ביאור 2 - הכנסות והוצאות ריבית

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2018	2019	2018	2019
בלתי מבוקר			
במיליוני ש"ח			
א. הכנסות ריבית^(א)			
7,552	7,507	2,485	2,146
מאשראי לציבור			
24	25	8	8
מאשראי לממשלה			
54	108	19	33
מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים			
84	145	23	53
מפיקדונות בבנקים			
1	2	-	1
מניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר			
705	974	276	285
מאגרות חוב ^(ב)			
8,420	8,761	2,811	2,526
סך הכל הכנסות ריבית			
ב. הוצאות ריבית^(א)			
(1,344)	(1,611)	(460)	(403)
על פיקדונות הציבור			
(3)	(2)	(1)	(1)
על פיקדונות הממשלה			
(18)	(19)	(6)	(9)
על פיקדונות מבנקים			
(1)	(2)	-	(1)
על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר			
(438)	(449)	(148)	(20)
על אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים			
(1,804)	(2,083)	(615)	(434)
סך הכל הוצאות ריבית			
6,616	6,678	2,196	2,092
סך הכנסות ריבית, נטו			
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים הכנסות והוצאות ריבית^(א)			
1	2	1	1
הכנסות ריבית			
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות חוב			
(ד) ⁴⁹	126	(ד) ²⁴	43
מוחזקות לפדיון			
(ד) ⁶²³	819	(ד) ²⁴²	242
זמינות למכירה			
33	29	10	-
למסחר			
705	974	276	285
סך הכל כלול בהכנסות ריבית			

(א) כולל השפעת יחסי גידור (2018 - כולל מרכיב אפקטיבי ביחס גידור).

(ב) כולל ריבית בגין אגרות חוב מגובות משכנתאות (MBS) בסך 43 מיליון ש"ח ובסך 144 מיליון ש"ח לתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 (38 מיליון ש"ח ו-147 מיליון ש"ח לתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018).

(ג) פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א. ו-ב.

(ד) סווג מחדש.

ביאור צא - הכנסות מימון שאינן מריבית

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2018	2019	2018	2019
בלתי מבוקר במיליוני ש"ח			
א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר			
א.1. מפעילות במכשירים נגזרים^(א)			
1,655 ^(ב)	(1,188)	53 ^(ב)	(218)
1,655	(1,188)	53	(218)
א.2. מהשקעה באגרות חוב			
52	169	7	124
(59)	(17)	(28)	(6)
(7)	152	(24)	118
(1,379)	1,765	187	503
א.3. הפרשי שער, נטו			
א.4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות			
120	129	83	46
(23)	(19)	-	-
1	(17)	(4)	(3)
13	14	1	2
-	(16)	-	(77)
128	386	121	-
(1)	(99)	-	(97)
238	378	201	(129)
-	15	-	15
507	1,122	420	289
ב. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר^(א)			
32 ^(ב)	50	50 ^(ב)	(53)
(30)	127	(15)	64
85	2	(1)	5
-	2	-	-
87	181	34	16
פירוט על הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר, לפי חשיפת סיכון			
(102)	7	(69)	1
173	142	83	(5)
15	27	20	17
1	5	-	3
87	181	34	16
594	1,303	454	305

[ראה הערות בעמוד הבא](#)

ביאור צא - הכנסות מימון שאינן מריבית (המשך)

- (א) למעט השפעת יחסי גידור (2018 - למעט מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור).
- (ב) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
- (ג) רווח ממכירת מניות לאומי קארד בסך 314 מיליון ש"ח בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2019. למידע נוסף ראה [ביאור 136](#). [כדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#), רווחים ממכירת מניות סופר פארם בסך 71 מיליון ש"ח בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2019, לא היו רווחים ממכירת מניות בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018 (לא היו רווחים ממכירת מניות בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2018, רווח ממכירת מניות חברה לנאמנות בסך 7 מיליון ש"ח בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2018, רווח ממכירת מניות אבגול תעשיות בע"מ בסך 121 מיליון ש"ח בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018).
- (ד) הפסד ממכירת מניות רומניה בתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 בסך 99 מיליון ש"ח.
- (ה) מזה חלק הרווחים בסך 30 מיליון ש"ח ובסך 48 מיליון ש"ח לתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019, הקשורים לאגרות חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן (הפסדים) בסך 20 מיליון ש"ח ובסך 7 מיליון ש"ח לתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018).
- (ו) לא היו הפסדים, הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בשלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 ו-30 בספטמבר 2018).
- (ז) לא היו הפרשות מהותיות לירידת ערך בשלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 (הפרשות לירידת ערך הקשורות לאגרות חוב זמינות למכירה בסך 13 מיליון ש"ח ו-19 מיליון ש"ח בשלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018).
- (ח) סוג מחדש מרווח כולל אחר מצטבר.
- (ט) להכנסות ריבית מהשקעה באג"ח למסחר ראה [ביאור 2](#).
- (י) כולל הפרשי שער שנכטו מפעילות למסחר.
- (יא) לרבות רווחים והפסדים ממדידה לפי שווי הוגן של מניות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין וכן התאמות מעלה או מטה של מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין.
- (יב) סוג מחדש בנין יישום לראשונה של חוזר בנק ישראל בנושא מכשירים נגזרים וגידור. ראה [ביאור 1.1](#).

ביאור צב - רווח למניה רגילה

א. רווח בסיסי למניה

חישוב הרווח הבסיסי למניה מתבסס על הרווח המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור, באופן הבא:

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2018	2019	2018	2019
בלתי מבוקר			
רווח בסיסי			
2,569	2,780	936	765
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק (במיליוני ש"ח)			
ממוצע משוקלל של מספר המניות (באלפי מניות)			
1,523,516	^(א) 1,493,609	^(ב) 1,516,772	^(א) 1,488,160
יתרה לתחילת התקופה			
387	384	-	-
השפעה משוקללת של יחידות RSU, PSU שמומשו והנפקת מניות			
(5,358)	(4,761)	(7,259)	(7,050)
השפעה משוקללת בגין רכישה עצמית של מניות			
1,518,545	1,489,232	1,509,513	1,481,110
ממוצע משוקלל של מספר המניות			
1.69	1.87	0.62	0.52
רווח בסיסי למניה (בשקלים חדשים)			

(א) יתרה לתחילת התקופה בניכוי רכישה עצמית של מניות עד ליום 31 בדצמבר 2018.
(ב) סווג מחדש.

ב. רווח מדולל למניה

חישוב הרווח המדולל למניה של הבנק מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור, לאחר התאמה בגין כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדוללות, באופן הבא:

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2018	2019	2018	2019
בלתי מבוקר			
רווח מדולל			
2,569	2,780	936	765
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק (במיליוני ש"ח)			
ממוצע משוקלל של מספר המניות (באלפי מניות)			
1,518,545	1,489,232	^(א) 1,509,513	1,481,110
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב רווח בסיסי למניה			
817	315	699	193
השפעה משוקללת של יחידות RSU, PSU שטרם מומשו			
1,519,362	1,489,547	1,510,212	1,481,303
ממוצע משוקלל של מספר המניות בדילול מלא			
1.69	1.87	0.62	0.52
רווח מדולל למניה (בשקלים חדשים)			

(א) סווג מחדש.

ג. הון המניות

ליום 30 בספטמבר 2019 הון המניות המונפק והנפרע בניכוי תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק במהלך שנת 2018 ו-2019 הינו 1,474,203,005 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ.

ד. רכישה עצמית שהתרחשה לאחר מועד הדוח הכספי

מיום 1 באוקטובר 2019 ועד ליום 21 בנובמבר 2019 ביצע הבנק רכישה עצמית של 8,011,975 מניות בנות 1 ש"ח ע.נ. מהונו המונפק של הבנק, לפרטים בנושא אישור המפקח על הבנים לצורך ביצוע רכישה עצמית ראה [ביאור 9א](#).

ביאור 4 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת המס

1. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 ו-2018 (בלתי מבוקר)

רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה							
	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	התאמות בגין הצגת אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן	התאמות בגין התאמות מתרגום ^(א) נטו לאחר השפעת גידורים ^(ב)	חלק הבנק ברווח (הפסד) כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	התאמות בגין הצגת אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן
יתרה ליום 30 ביוני 2018	(2,376)	(42)	(2,418)	(157) ⁽¹⁾	(119) ⁽¹⁾	(36) ⁽¹⁾	10
שינוי נטו במהלך התקופה	(191)	(6)	(197)	(2)	(8)	10	(2)
יתרה ליום 30 בספטמבר 2018	(2,567)	(48)	(2,615)	(159)	(127)	(26)	(197)
יתרה ליום 30 ביוני 2019	(2,828)	(33)	(2,861)	226	(147)	(6)	(2)
שינוי נטו במהלך התקופה	(694)	(11)	(705)	265	(41)	(2)	(927)
יתרה ליום 30 בספטמבר 2019	(3,522)	(44)	(3,566)	491	(188)	(8)	(3,861)

2. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 ו-2018 (בלתי מבוקר)

רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה							
	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	התאמות בגין הצגת אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן	התאמות בגין התאמות מתרגום ^(א) נטו לאחר השפעת גידורים ^(ב)	חלק הבנק ברווח (הפסד) כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	התאמות בגין הצגת אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)	(3,051)	(4)	(3,055)	104 ⁽¹⁾	(170) ⁽¹⁾	(39) ⁽¹⁾	13
שינוי נטו במהלך התקופה	453	-	453	(263)	56	13	647
מכירת מניות של חברה מאוחדת לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	31	(44)	(13)	-	(13)	-	-
יתרה ליום 30 בספטמבר 2018	(2,567)	(48)	(2,615)	(159)	(127)	(26)	(197)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)	(2,132)	(30)	(2,162)	(317)	(73)	(9)	(2)
שינוי נטו במהלך התקופה	(1,382)	(18)	(1,400)	835	(115)	1	(121)
השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב ^(ה)	(27)	-	(27)	-	-	-	-
מכירת מניות בחברות בנות	19	4	23	-	-	-	23
יתרה ליום 30 בספטמבר 2019	(3,522)	(44)	(3,566)	491	(188)	(8)	(3,861)

ראה הערות [בעמוד הבא](#).

ביאור 4 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת המס (המשך)

3. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)

רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה						
רווח (הפסד) כולל אחר	רווח (הפסד) כולל אחר	רווח (הפסד) כולל אחר של חברות מוחזקות	התאמות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	התאמות מתרגום נטו לאחר השפעת גידורים ^(א)	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום נטו לאחר השפעת גידורים ^(ב)
רווח (הפסד) כולל אחר	רווח (הפסד) כולל אחר	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום נטו לאחר השפעת גידורים ^(ב)
רווח (הפסד) כולל אחר	רווח (הפסד) כולל אחר	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)	התאמות בגין הטבות לעובדים ^(א)	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום נטו לאחר השפעת גידורים ^(ב)
(3,051)	(4)	(3,055)	(2,950)	(39) ^(א)	104 ^(א)	170 ^(א)
888	18	906	1,187	30	(421)	110
31	(44)	(13)	-	-	(13)	-
(2,132)	(30)	(2,162)	(1,763)	(9)	(317)	(73)

במיליוני ש"ח

יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

שינוי נטו במהלך השנה^(ד)

מכירת מניות של חברה מאוחדת לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

(א) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

(ב) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(ג) התאמות בגין הטבות לעובדים כוללות את עלויות תכניות הפרישה מרצון שבוצעו.

(ד) כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה. למידע נוסף ראה [ביאור 136. דוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ה) השפעה מצטברת בגין יישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם. ראה [ביאור 1.ב.1](#).

(ו) סווג מחדש.

ביאור 4 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

ל שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר (בלתי מבוקר)					
2018			2019		
לאחר מס	השפעת מס	לפני מס	לאחר מס	השפעת מס	לפני מס
במיליוני ש"ח					
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:					
התאמות בגין אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן:					
28	(25)	53	343	(177)	520
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן					
(30)	28	(58)	(78)	40	(118)
(רווחים) בגין אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ^(א)					
(2)	3	(5)	265	(137)	402
שינוי נטו במהלך התקופה התאמות מתרגום ^(ב) :					
(17)	-	(17)	(75)	-	(75)
התאמות מתרגום דוחות כספיים גידורים ^(א)					
9	(5)	14	34	(17)	51
(8)	(5)	(3)	(41)	(17)	(24)
שינוי נטו במהלך התקופה					
10	(3)	13	(2)	-	(2)
חלק הבנק ברווח (הפסד) כולל אחר של חברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני					
10	(3)	13	(2)	-	(2)
שינוי נטו במהלך התקופה					
הטבות לעובדים:					
(245)	140	(385)	(999)	510	(1,509)
רווח (הפסד) אקטוארי נטו					
48	(26)	74	72	(38)	110
רווחים (הפסדים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ^(ג)					
(197)	114	(311)	(927)	472	(1,399)
שינוי נטו במהלך התקופה					
(197)	109	(306)	(705)	318	(1,023)
סך הכל שינוי נטו במהלך התקופה					
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
(6)	-	(6)	(11)	(1)	(10)
סך כל השינוי נטו במהלך התקופה					
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק					
(194)	109	(300)	(694)	319	(1,013)
סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה					

- (א) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. ראה [ביאור 3.א](#).
- (ב) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמתבע הפעילות שלהן שונה ממתבע הפעילות של הבנק.
- (ג) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.
- (ד) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות. פירוט נוסף ראה [ביאור 8](#).

ביאור 4 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר (בלתי מבוקר)					
2018			2019		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
במיליוני ש"ח					
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:					
התאמות בגין אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה לפי שווי הוגן:					
1,417	(482)	935	(287)	98	(189)
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן					
(רווחים) הפסדים בגין אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד^(א)					
(152)	52	(100)	(114)	40	(74)
שינוי נטו במהלך התקופה					
1,265	(430)	835	(401)	138	(263)
התאמות מתרגום^(ב):					
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
(222)	-	(222)	128	-	128
גידורים ^(ג)					
162	(55)	107	(112)	40	(72)
מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה - השפעת גידור					
-	-	-	(20)	7	(13)
שינוי נטו במהלך התקופה					
(60)	(55)	(115)	(4)	47	43
חלק הבנק ברווח כולל אחר של חברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני					
1	-	1	16	(3)	13
שינוי נטו במהלך התקופה					
1	-	1	16	(3)	13
הטבות לעובדים:					
רווח (הפסד) אקטוארי נטו					
(3,466)	1,177	(2,289)	697	(230)	467
רווחים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ^(ד)					
256	(88)	168	274	(94)	180
מכירת מניות של חברה מאוחדת					
31	(8)	23	-	-	-
שינוי נטו במהלך התקופה					
(3,179)	1,081	(2,098)	971	(324)	647
סך הכל שינוי נטו במהלך התקופה					
(1,973)	596	(1,377)	582	(142)	440
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
(5)	(9)	(14)	(44)	-	(44)
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק					
(1,968)	605	(1,363)	626	(142)	484

- (א) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. ראה [ביאור 3א](#).
 (ב) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמתבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.
 (ג) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.
 (ד) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות. פירוט נוסף ראה [ביאור 8](#).

ביאור 4 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)			
	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
	במיליוני ש"ח		
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:			
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:			
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	(489)	163	(326)
(רווחים) הפסדים בגין ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ^(א)	(145)	50	(95)
שינוי נטו במהלך השנה	(634)	213	(421)
התאמות מתרגום^(ב):			
התאמות מתרגום דוחות כספיים	229	-	229
גידורים ^(ג)	(182)	63	(119)
מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(20)	7	(13)
שינוי נטו במהלך השנה	27	70	97
חלק הבנק הפסד כולל אחר של חברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	34	(4)	30
שינוי נטו במהלך השנה	34	(4)	30
הטבות לעובדים:			
רווח אקטוארי נטו	1,434	(485)	949
רווחים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ^(ד)	362	(124)	238
שינוי נטו במהלך השנה	1,796	(609)	1,187
סך הכל שינוי נטו במהלך השנה	1,223	(330)	893
השינויים במרכיבי הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה			
סך הכל השינוי נטו במהלך השנה	(24)	(2)	(26)
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק			
סך הכל השינוי נטו במהלך השנה	1,247	(328)	919

- (א) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. ראה [ביאור 3.א](#).
 (ב) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.
 (ג) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.
 (ד) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות. פירוט נוסף ראה [כביאור 8](#).

ביאור 5 - ניירות ערך

ליום 30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)					
הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)	
1. אגרות חוב מוחזקות לפדיון:					
3,063	3,063	405	-	3,468	של ממשלת ישראל
1,558	1,558	16	(2)	1,572	מגובי משכנתאות (MBS)
1,313	1,313	59	(4)	1,368	של אחרים זרים
5,934	5,934	480	(6)	6,408	סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון
ליום 30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)					
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר					
הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ^(א)	
2. אגרות חוב זמינות למכירה:					
36,385	36,385	647	-	36,385	של ממשלת ישראל
15,383	15,316	73	(6)	15,383	של ממשלות זרות
-	-	-	-	-	של מוסדות פיננסיים בישראל
9,832	9,727	110	(5)	9,832	של מוסדות פיננסיים זרים
7,713	7,671	48	(6)	7,713	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
128	130	4	(6)	128	של אחרים בישראל
3,133	2,987	147	(1)	3,133	של אחרים זרים
72,574	71,569	1,029 ^(א)	(24) ^(א)	72,574	סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה ^(א)

ראה הערות [בעמוד 110](#).

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)					
	הערך במאזן	עלות ⁽¹⁾	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)
במיליוני ש"ח					
3. השקעה במניות וקרנות שאינן למסחר:					
מניות וקרנות	3,274	3,290	45	(61)	3,274
מזה: מניות וקרנות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין ⁽²⁾	1,162	1,162			1,162
סך כל מניות וקרנות שאינם למסחר	3,274	3,290	45⁽¹⁾	(61)⁽¹⁾	3,274
סך כל ניירות ערך שאינן למסחר	81,782	80,793	1,554	(91)	82,256
ליום 30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)					
	הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)
במיליוני ש"ח					
4. ניירות ערך למסחר:					
אגרות חוב -					
של ממשלת ישראל	3,243	3,214	30	(1)	3,243
של ממשלות זרות	81	80	1	-	81
של מוסדות פיננסיים בישראל	71	69	2	-	71
של מוסדות פיננסיים זרים	190	185	5	-	190
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	183	181	2	-	183
של אחרים בישראל	64	63	1	-	64
של אחרים זרים	148	146	3	(1)	148
סך הכל אגרות חוב	3,980	3,938	44	(2)	3,980
מניות וקרנות	19	19	-	-	19
סך הכל ניירות ערך למסחר	3,999	3,957	44⁽¹⁾	(2)⁽¹⁾	3,999
סך הכל ניירות ערך⁽¹⁾	85,781	84,750	1,598	(93)	86,255

ראה הערות [בעמוד 110](#).

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)					
הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)	
1. אגרות חוב מוחזקות לפדיון:					
1,433	1,433	1	(5)	1,429	של ממשלת ישראל
1,212	1,212	-	(29)	1,183	מגובי משכנתאות (MBS)
857	857	-	(25)	832	של אחרים זרים
3,502	3,502	1	(59)	3,444	סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון
ליום 30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)					
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר					
הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ^(א)	
2. אגרות חוב זמינות למכירה (2018 - ניירות ערך):					
30,498	30,596	45	(143)	30,498	של ממשלת ישראל
9,640	9,660	1	(21)	9,640	של ממשלות זרות
12	12	-	-	12	של מוסדות פיננסיים בישראל
11,913	11,972	18	(77)	11,913	של מוסדות פיננסיים זרים
9,270	9,512	4	(246)	9,270	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
187	182	5	-	187	של אחרים בישראל
2,871	2,954	1	(84)	2,871	של אחרים זרים
64,391	64,888	74 ^(ג)	(571) ^(ב)	64,391	סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה (2018 - ניירות ערך)^(ד)

ראה הערות [בעמוד 110](#).

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)

רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר				
שווי הוגן ^(א)	הפסדים	רווחים	עלות ⁽¹⁾	הערך במאזן במיליוני ש"ח
3. השקעה במניות וקרנות זמינות למכירה:				
3,343	(30)	185	3,188	3,343
מניות וקרנות				
1,037			1,037	1,037
מזה: מניות וקרנות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין ⁽²⁾				
3,343	^(א) (30)	^(א) 185	3,188	3,343
סך הכל מניות וקרנות זמינות למכירה				

ליום 30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)

רווחים שטרם מומשו				
שווי הוגן ^(א)	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	הערך במאזן במיליוני ש"ח
4. ניירות ערך למסחר - אגרות חוב -				
4,567	(5)	1	4,571	4,567
של ממשלת ישראל				
55	(2)	-	57	55
של ממשלות זרות				
127	-	-	127	127
של מוסדות פיננסיים בישראל				
144	(4)	-	148	144
של מוסדות פיננסיים זרים				
264	(2)	-	266	264
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)				
242	(3)	2	243	242
של אחרים בישראל				
221	(4)	1	224	221
של אחרים זרים				
5,620	(20)	4	5,636	5,620
סך הכל אגרות חוב				
5	(1)	-	6	5
מניות וקרנות				
5,625	⁽¹⁾ (21)	⁽¹⁾ 4	5,642	5,625
סך הכל ניירות ערך למסחר				
76,803	(681)	264	77,220	76,861
סך הכל ניירות ערך⁽³⁾				

ראה הערות [בעמוד 110](#).

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ^(א)	
1. אגרות חוב מוחזקות לפדיון: אגרות חוב -					
2,334	2,334	14	(3)	2,345	של ממשלת ישראל
1,596	1,596	4	(17)	1,583	מגובי משכנתאות (MBS)
946	946	-	(15)	931	של אחרים זרים
4,876	4,876	18	(35)	4,859	סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון
ליום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר					
הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ^(א)	
2. אגרות חוב זמינות למכירה (2018 - ניירות ערך):					
30,573	30,783	40	(250)	30,573	של ממשלת ישראל
5,904	5,898	13	(7)	5,904	של ממשלות זרות
-	-	-	-	-	של מוסדות פיננסיים בישראל
9,707	9,803	13	(109)	9,707	של מוסדות פיננסיים זרים
9,433	9,608	15	(190)	9,433	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
242	241	3	(2)	242	של אחרים בישראל
3,517	3,580	12	(75)	3,517	של אחרים זרים
59,376	59,913	96 ^(א)	(633) ^(א)	59,376	סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה (2018 - ניירות ערך)^(א)

ראה הערות [בעמוד 110](#).

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות ⁽¹⁾	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר		שווי הוגן ^(א)	
		רווחים	הפסדים		
3. השקעה במניות וקרנות זמינות למכירה:					
מניות וקרנות	3,513	100	(57)	3,556	
מזה: מניות וקרנות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין ⁽²⁾	1,079			1,079	
סך כל מניות וקרנות זמינות למכירה	3,513	100⁽³⁾	(57)⁽³⁾	3,556	
ליום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן ^(א)	
		מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן		
4. ניירות ערך למסחר: אגרות חוב -					
של ממשלת ישראל	5,680	4	(7)	5,677	
של ממשלות זרות	53	-	(1)	52	
של מוסדות פיננסיים בישראל	120	-	(1)	119	
של מוסדות פיננסיים זרים	137	-	(5)	132	
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	272	1	(2)	271	
של אחרים בישראל	298	-	(8)	290	
של אחרים זרים	225	-	(5)	220	
סך הכל אגרות חוב	6,785	5	(29)	6,761	
מניות וקרנות	2	-	-	2	
סך הכל ניירות ערך למסחר	6,787	5⁽⁷⁾	(29)⁽⁷⁾	6,763	
סך הכל ניירות ערך⁽⁷⁾	74,571	219	(754)	74,554	

הערות:

- (א) נתוני שווי הוגן מבוססים לרוב על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (ב) מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות לפי עלות בניכוי ירידת ערך, מותאמת מעלה או מטה למחירים נצפים בעסקאות דומות או זהות של אותו מנפיק (2018 - מוצגות לפי עלות בניכוי ירידת ערך).
- (ג) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו" במסגרת רווח כולל אחר למעט ניירות ערך שיועדו כמגודרים בגידור שווי הוגן.
- (ד) נזקפו לדוח רווח והפסד אך טרם מומשו.
- (ה) כולל אג"ח פגומות צוברות ריבית בסך 7 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2018 - 9 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2018 - 8 מיליון ש"ח).
- (ו) סך של 9.3 מיליארד ש"ח מתוך סך הכל ניירות ערך במט"ח הינם (SSA) Supernationals, Sovereign and Agencies (30 בספטמבר 2018 - 11.7 מיליארד ש"ח, 31 בדצמבר 2018 - 9.7 מיליארד ש"ח).
- (ז) הוצג מחדש, לרבות בגין יישום למפרע של כללי ההצגה שנקבעו בהוראה 321 בקודיפקציה בדבר "השקעות - מניות". העלות כוללת השפעה של העדכונים בכללי ההצגה אלו.

הערות כלליות:

ניירות ערך שהושאלו בסך 238 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2018 - 162 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2018 - 109 מיליון ש"ח) מוצגים במסגרת סעיף אשראי לציבור.

ניירות ערך ששוועדו למלווים הסתכמו בסך 3,833 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2018 - 2,817 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2018 - 2,989 מיליון ש"ח). לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב ובמניות ובקרנות נאמנות ראה [ביאורים 2 ו-3 א](#).

ההבחנה בין אג"ח של ישראל ובין אג"ח של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף בגין עלות מופחתת והפסדים שטרם הוכרו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות חוב מוחזקות לפדיון הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם הוכרו

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)										
12 חודשים ומעלה ^(ב)					פחות מ-12 חודשים ^(א)					
הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן					הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן					
סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	עלות מופחתת	סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	עלות מופחתת	
במיליוני ש"ח										
אגרות חוב										
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	של ממשלת ישראל
1	-	-	1	257	1	-	-	1	249	מגובי משכנתאות (MBS)
-	-	-	-	-	4	-	-	4	415	של אחרים זרים
1	-	-	1	257	5	-	-	5	664	סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון
30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)										
12 חודשים ומעלה ^(ב)					פחות מ-12 חודשים ^(א)					
הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן					הפסדים שטרם מומשו					
סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	עלות מופחתת	סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	עלות מופחתת	
במיליוני ש"ח										
אגרות חוב										
-	-	-	-	-	5	-	-	5	1,139	של ממשלת ישראל
20	-	-	20	202	9	-	-	9	820	מגובי משכנתאות (MBS)
8	-	-	8	84	17	-	-	17	681	של אחרים זרים
28	-	-	28	286	31	-	-	31	2,640	סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון

(א) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך פחות מ-12 חודשים.
 (ב) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה.
 (ג) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה עד 20% מהעלות המופחתת שלהן.
 (ד) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 20% ועד 35% מהעלות המופחתת שלהן.
 (ה) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 35% מהעלות המופחתת שלהן.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף בגין עלות מופחתת והפסדים שטרם הוכרו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות חוב מוחזקות לפדיון הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם הוכר (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)										
12 חודשים ומעלה ^(ב)					פחות מ-12 חודשים ^(א)					
הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן					הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן					
סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	עלות מופחתת	סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	עלות מופחתת	
במיליוני ש"ח										
אגרות חוב										
-	-	-	-	-	3	-	-	3	694	של ממשלת ישראל
13	-	-	13	285	4	-	-	4	465	מגובי משכנתאות (MBS)
13	-	-	13	293	2	-	-	2	179	של אחרים זרים
26	-	-	26	578	9	-	-	9	1,338	סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון

פירוט נוסף בגין שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם מומש

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)										
12 חודשים ומעלה ^(ב)					פחות מ-12 חודשים ^(א)					
הפסדים שטרם מומשו ^(ג)					הפסדים שטרם מומשו ^(א)					
סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	שווי הוגן	סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(ג)	שווי הוגן	
במיליוני ש"ח										
אגרות חוב										
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	של ממשלת ישראל
-	-	-	-	-	6	-	-	6	4,263	של ממשלות זרות
1	-	-	1	628	4	-	-	4	1,597	של מוסדות פיננסיים זרים
5	-	-	5	1,234	1	-	-	1	569	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
-	-	-	-	-	6	-	-	6	55	של אחרים בישראל
1	-	-	1	181	-	-	-	- ^(ז)	7	של אחרים זרים
7	-	-	7	2,043	17	-	-	17	6,491	סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה

- (א) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך פחות מ-12 חודשים.
- (ב) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה.
- (ג) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה עד 20% מהעלות המופחתת שלהן.
- (ד) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 20% ועד 35% מהעלות המופחתת שלהן.
- (ה) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 35% מהעלות המופחתת שלהן.
- (ו) סכומים שנוקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת המס.
- (ז) הפסדים נמוכים מ-1 מיליון ש"ח.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף בגין שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות חוב (2018) - ניירות ערך) זמינות למכירה הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם מומש (המשך)

30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)										
12 חודשים ומעלה ^(ב)					פחות מ-12 חודשים ^(א)					
הפסדים שטרם מומשו ^(ד)					הפסדים שטרם מומשו ^(ד)					
סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(א)	שווי הוגן	סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(א)	שווי הוגן	
במיליוני ש"ח										
אגרות חוב										
3	-	-	3	114	140	-	-	140	6,772	של ממשלת ישראל
-	-	-	-	-	21	-	-	21	6,392	של ממשלות זרות
19	-	-	19	1,085	58	-	-	58	5,805	של מוסדות פיננסיים זרים
188	-	-	188	4,759	58	-	-	58	3,280	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
-	-	-	-	-	-	-	-	- ^(ו)	10	של אחרים בישראל
34	-	-	34	711	50	-	-	50	1,626	של אחרים זרים
4	-	-	4	17	26	-	-	26	433	מניות וקרנות נאמנות
248	-	-	248	6,686	353	-	-	353	24,318	סך הכל ניירות הערך הזמינים למכירה

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)										
12 חודשים ומעלה ^(ב)					פחות מ-12 חודשים ^(א)					
הפסדים שטרם מומשו ^(ד)					הפסדים שטרם מומשו ^(ד)					
סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(א)	שווי הוגן	סך הכל	מעל 35% ^(ה)	20%-35% ^(ד)	0-20% ^(א)	שווי הוגן	
במיליוני ש"ח										
אגרות חוב										
19	-	-	19	818	231	-	-	231	23,891	של ממשלת ישראל
2	-	-	2	153	5	-	-	5	2,679	של ממשלות זרות
29	-	-	29	1,275	80	-	-	80	3,641	של מוסדות פיננסיים זרים
160	-	-	160	5,293	30	-	-	30	2,378	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
-	-	-	-	-	2	-	-	2	103	של אחרים בישראל
29	-	-	29	896	46	-	-	46	1,516	של אחרים זרים
12	-	-	12	35	45	-	2	43	680	מניות וקרנות נאמנות
251	-	-	251	8,470	439	-	2	437	34,888	סך הכל ניירות הערך הזמינים למכירה

(א) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך פחות מ-12 חודשים.
 (ב) השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה.
 (ג) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה עד 20% מהעלות המופחתת שלהן.
 (ד) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 20% ועד 35% מהעלות המופחתת שלהן.
 (ה) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 35% מהעלות המופחתת שלהן.
 (ו) סכומים שנזקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת המס.
 (ז) הפסדים נמוכים מ-1 מיליון ש"ח.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם מומש

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)					
סך הכל		מעל 12 חודשים		עד 12 חודשים	
הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי מהתאמות לשווי הוגן ^(א)
במיליוני ש"ח					
(4)	628	(4)	396	232	(ב) -
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)					
(1)	396	(ב) -	59	(1)	337
אגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל STRIPPED MBS-I REMIC, CMO)					
(1)	779	(1)	779	-	-
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS)					
(6)	1,803	(5)	1,234	(1)	569
סך הכל					

30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)					
סך הכל		מעל 12 חודשים		עד 12 חודשים	
הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי מהתאמות לשווי הוגן ^(א)
במיליוני ש"ח					
(89)	2,779	(53)	1,294	(36)	1,485
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)					
(138)	3,564	(119)	2,467	(19)	1,097
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל STRIPPED MBS-I REMIC, CMO)					
(19)	1,696	(16)	998	(3)	698
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)					
(246)	8,039	(188)	4,759	(58)	3,280
סך הכל					

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
סך הכל		מעל 12 חודשים		עד 12 חודשים	
הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי מהתאמות לשווי הוגן ^(א)
במיליוני ש"ח					
(58)	2,108	(54)	1,899	(4)	209
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)					
(97)	3,471	(87)	2,454	(10)	1,017
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל STRIPPED MBS-I REMIC, CMO)					
(35)	2,092	(19)	940	(16)	1,152
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)					
(190)	7,671	(160)	5,293	(30)	2,378
סך הכל					

(א) סכומים שנוקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת המס.
(ב) הפסדים נמוכים מ-1 מיליון ש"ח.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי אגרות חוב (2018 – ניירות ערך) לפדיון מגובי משכנתאות

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)			
אגרות חוב לפדיון מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
1,310	13	(2)	1,321
מזה: ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA			
832	6	(2)	836
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
478	7	-	485
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC או GNMA, או בערבותם			
93	1	-	94
1,558	16	(2)	1,572
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
1,558	16	(2)	1,572
סך הכל ניירות ערך לפדיון מגובי משכנתאות			
30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
אגרות חוב לפדיון מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
895	-	(4)	891
מזה: ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA			
715	-	(2)	713
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
180	-	(2)	178
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC או GNMA, או בערבותם			
140	-	(17)	123
1,212	-	(29)	1,183
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
1,212	-	(29)	1,183
סך הכל ניירות ערך לפדיון מגובי משכנתאות			

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך לפדיון מגובי משכנתאות (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו	הפסדים שטרם הוכרו	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
אגרות חוב לפדיון מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
1,280	4	(4)	1,280
מזה: ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA			
1,101	4	(3)	1,100
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
179	-	(1)	180
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
303	-	(13)	316
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC או בערבותם GNMA או			
126	-	(8)	134
1,583	4	(17)	1,596
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
1,583	4	(17)	1,596
סך הכל ניירות ערך לפדיון מגובי משכנתאות			

פירוט נוסף לגבי אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו	הפסדים שטרם הוכרו	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)			
אגרות חוב מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
2,519	20	(4)	2,503
מזה: אגרות חוב שקיימת לגביהם ערבות של GNMA			
345	4	(1)	342
אגרות חוב שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
2,174	16	(3)	2,161
אגרות חוב מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
3,467	22	(1)	3,446
מזה: אגרות חוב שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC או בערבותם GNMA או			
3,215	19	(1)	3,197
5,986	42	(5)	5,949
סך הכל אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)			
1,727	6	(1)	1,722
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS)			
מזה: אשראי שאינו לאנשים פרטיים - אגרות חוב מסוג CLO			
1,177	4	-	1,173
אשראי שאינו לאנשים פרטיים - ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של SBA			
483	-	(1)	484
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			
7,713	48	(6)	7,671

(א) סכומים שנזקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת המס.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי אגרות חוב (2018 - ניירות ערך) זמינות למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)			
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)			
עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
2,867	-	(89)	2,778
מזה: ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של			
470	-	(14)	456
GNMA			
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי			
2,397	-	(75)	2,322
FHLMC			
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
4,442	4	(138)	4,308
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או			
4,185	1	(138)	4,048
GNMA, או בערבותם			
7,309	4	(227)	7,086
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
2,203	-	(19)	2,184
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)			
מזה: אשראי שאינו לאנשים פרטיים - אגרות חוב			
1,536	-	(2)	1,534
מסוג CLO			
אשראי שאינו לאנשים פרטיים - ניירות ערך			
667	-	(17)	650
שקיימת לגביהם ערבות של SBA			
9,512	4	(246)	9,270
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			
31 בדצמבר 2018 (מבוקר)			
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)			
עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
2,956	5	(58)	2,903
מזה: ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של			
460	-	(1)	459
GNMA			
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי			
2,496	5	(57)	2,444
FHLMC			
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
4,398	10	(97)	4,311
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או			
4,156	9	(97)	4,068
GNMA, או בערבותם			
7,354	15	(155)	7,214
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
2,254	-	(35)	2,219
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)			
מזה: אשראי שאינו לאנשים פרטיים - אגרות חוב			
1,547	-	(21)	1,526
מסוג CLO			
אשראי שאינו לאנשים פרטיים - ניירות ערך			
648	-	(14)	634
שקיימת לגביהם ערבות של SBA			
9,608	15	(190)	9,433
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			

(א) סכומים שנוקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת המס.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן
	לשווי הוגן ^(א)	לשווי הוגן ^(א)	לשווי הוגן ^(א)
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
3	-	-	3
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
3	-	-	3
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
41	-	-	41
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או GNMA, או בערבותם			
-	-	-	-
44	-	-	44
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
139	-	2	137
סך הכל ניירות ערך למסחר מגובי נכסים (ABS)			
183	-	2	181
סך הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			

30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן
	לשווי הוגן ^(א)	לשווי הוגן ^(א)	לשווי הוגן ^(א)
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
4	-	-	4
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
4	-	-	4
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)			
42	-	-	42
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או GNMA, או בערבותם			
-	-	-	-
46	-	-	46
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
218	(2)	-	220
סך הכל ניירות ערך למסחר מגובי נכסים (ABS)			
264	(2)	-	266
סך הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים			

(א) רווחים (הפסדים) שנזקפו לדוח רווח והפסד.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)
פירוט נוסף לגבי ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)			
עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ^(א)	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass through securities)			
4	-	-	4
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
4	-	-	4
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-MBS STRIPPED)			
49	(1)	-	48
מזה: ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או GNMA, או בערבותם			
-	-	-	-
53	(1)	-	52
219	(1)	1	219
272	(2)	1	271

(א) רווחים (הפסדים) שנזקפו לדוח רווח והפסד.

ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סיווג מחדש של יתרות אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור) ואשראי לעסקים קטנים

יצוין כי, בהמשך להטמעת מערכת ייעודית לטיפול בחובות בעייתיים, בוצע פיתוח לזיהוי ממוכן טוב יותר של חובות שאורגנו מחדש חלף חובות תקינים או בעייתיים, ובעקבותיו עדכן הבנק את סכום החובות שאורגנו מחדש.

בעקבות האמור, במסגרת הביאורים לדוחות הכספיים, סווגו מחדש יתרות אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור) ואשראי לעסקים קטנים, ליום 30 בספטמבר 2018 מחובות לא בעייתיים לחובות בעייתיים. בגין אשראי ברוטו לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור) סווג סך של 259 מיליון ש"ח. בגין אשראי ברוטו לעסקים קטנים סווג סך של 239 מיליון ש"ח.

בנוסף, סווגו מחדש לחובות הפגומים ברוטו בגין אשראי לאנשים פרטיים סך של 222 מיליון ש"ח ליום 30 בספטמבר 2018 (כ-182 מיליון ש"ח סווגו מהחובות הלא בעייתיים וכ-40 מיליון ש"ח סווגו מהחובות הבעייתיים שאינם פגומים). כן סווגו לחובות פגומים ברוטו בגין אשראי לעסקים קטנים סך של 252 מיליון ש"ח ליום 30 בספטמבר 2018 (כ-174 מיליון ש"ח סווגו מהחובות הלא בעייתיים וכ-78 מיליון ש"ח סווגו מהחובות הבעייתיים שאינם פגומים).

השפעת עדכון זה על התוצאות הכספיות לתקופות המדווחות אינה מהותית.

ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות^(א), אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות^(א):					
128,798	-	748	129,546	9,858	139,404
שנבדקו על בסיס פרטני					
41,827	83,534	28,043	153,404	381	153,785
שנבדקו על בסיס קבוצתי ¹					
808 ^(ב)	83,335	-	84,143	-	84,143
מזה: לפי עומק פיגור					
170,625	83,534	28,791	282,950	10,239	293,189
סך הכל חובות^(א)					
מזה ² :					
780	-	293	1,073	-	1,073
חובות בארגון מחדש					
1,297	-	15	1,312	-	1,312
חובות פגומים אחרים					
2,077	-	308	2,385	-	2,385
סך הכל חובות פגומים					
176	807	50	1,033	-	1,033
חובות בפיגור 90 ימים או יותר					
2,009	-	235	2,244	-	2,244
חובות בעייתיים אחרים					
4,262	807	593	5,662	-	5,662
סך הכל חובות בעייתיים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א):					
1,688	-	167	1,855	1	1,856
שנבדקו על בסיס פרטני					
487	471	459	1,417	-	1,417
שנבדקו על בסיס קבוצתי ³					
-	470 ^(ב)	-	470	-	470
מזה: לפי עומק פיגור					
2,175	471	626	3,272	1	3,273
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי⁴					
320	-	159	479	-	479
מזה: בגין חובות פגומים					

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
 (ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 301 מיליון ש"ח.
 (ג) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות^(א), אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)					
אשראי לציבור					
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל ציבור	פרטי אחר ^(ה)	דיוור	מסחרי ^(ה)
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות^(א):					
129,020	9,205	119,815	1,075	30	118,710
שנבדקו על בסיס פרטני					
160,287	738	159,549	35,288	79,929	44,332
שנבדקו על בסיס קבוצתי ¹					
80,568	-	80,568	-	79,481	1,087 ^(א)
1 מזה: לפי עומק פיגור					
(8,529)	(67)	(8,462)	(7,450)	-	(1,012) ^(ד)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ד)					
280,778	9,876	270,902	28,913	79,959	162,030
סך הכל חובות^(א)					
מזה: ²					
1,631	-	1,631	331	10 ^(ה)	1,290
חובות בארגון מחדש					
1,310	-	1,310	45	20 ^(ה)	1,245
חובות פגומים אחרים					
2,941	-	2,941	376	30	2,535
סך הכל חובות פגומים					
947	-	947	53	806	88
חובות בפיגור של 90 ימים או יותר					
2,708	-	2,708	559	-	2,149
חובות בעייתיים אחרים					
(361)	-	(361)	(353)	-	(8)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ד)					
6,235	-	6,235	635	836	4,764
סך הכל חובות בעייתיים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א):					
1,827	1	1,826	128	5	1,693
שנבדקו על בסיס פרטני					
1,547	-	1,547	615	468	464
שנבדקו על בסיס קבוצתי ³					
467	-	467	-	467 ^(ב)	-
3 מזה: לפי עומק פיגור					
(152)	-	(152)	(141)	-	(11) ^(ד)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ד)					
3,222	1	3,221	602	473	2,146
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי ⁴					
556	-	556	110	5 ^(ה)	441
4 מזה: בגין חובות פגומים					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 290 מיליון ש"ח.

(ג) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

(ד) למידע נוסף ראה [ביאור 136. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ה) סווג מחדש, לרבות סיווג מחדש המפורט [בעמוד 119](#).

ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות^(א), אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות^(א):					
120,192	31	901	121,124	15,091	136,215
שנבדקו על בסיס פרטני					
44,746	80,859	36,006	161,611	673	162,284
שנבדקו על בסיס קבוצתי ¹					
913 ^(א)	80,432	-	81,345	-	81,345
מזה: לפי עומק פיגור					
(655)	-	(7,555)	(8,210)	(35)	(8,245)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ד)					
164,283	80,890	29,352	274,525	15,729	290,254
סך הכל חובות^(א)					
מזה²:					
1,318	8 ^(ה)	337 ^(ה)	1,663	-	1,663
חובות בארגון מחדש					
1,063	23 ^(ה)	47 ^(ה)	1,133	-	1,133
חובות פגומים אחרים					
2,381	31	384	2,796	-	2,796
סך הכל חובות פגומים					
120	862	72	1,054	-	1,054
חובות בפיגור של 90 ימים או יותר					
2,585	-	519	3,104	-	3,104
חובות בעייתיים אחרים					
(7)	-	(361)	(368)	-	(368)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ד)					
5,079	893	614	6,586	-	6,586
סך הכל חובות בעייתיים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א):					
1,792 ^(ה)	5	165 ^(ה)	1,962	3	1,965
שנבדקו על בסיס פרטני					
475 ^(ה)	474	609 ^(ה)	1,558	-	1,558
שנבדקו על בסיס קבוצתי ³					
-	473 ^(ב)	-	473	-	473
מזה: לפי עומק פיגור					
(11)	-	(157)	(168)	-	(168)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ד)					
2,256	479	617	3,352	3	3,355
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי ⁴					
459	4	150	613	-	613
מזה: בגין חובות פגומים					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 295 מיליון ש"ח.

(ג) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

(ד) למידע נוסף ראה [ביאור 136 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ה) סווג מחדש.

ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
2,682	483	644	3,809	3	3,812
(20)	(5)	(1)	(26)	-	(26)
2,662	478	643	3,783	3	3,786
147	(2)	38	183	(2)	181
(285)	(5)	(104)	(394)	-	(394)
86	-	69	155	-	155
(199)	(5)	(35)	(239)	-	(239)
(6)	-	-	(6)	-	(6)
2,604	471	646	3,721	1	3,722
429	-	20	449	-	449

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי ⁽¹⁾	דיוור	פרטי אחר ⁽¹⁾	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
2,539	453 ⁽³⁾	609	3,601	1	3,602
114	22 ⁽¹⁾	62	198	-	198
(175)	(2)	(122)	(299)	-	(299)
110	-	74	184	-	184
(65)	(2)	(48)	(115)	-	(115)
(1)	-	-	(1)	-	(1)
(2)	-	(8)	(10)	-	(10)
2,585	473	615	3,673	1	3,674
439	-	13	452	-	452

(א) השפעת היישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 בחברות בנות בחו"ל.

(ב) יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת התקופה מוצגת בניכוי נכסים שסווגו כמחזקים למכירה במספרי השוואה. למידע נוסף אודות יתרות ותנועות שסווגו כמחזקות למכירה במספרי השוואה ראה [ביאור 36. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ג) סווג מחדש, לרבות סיווג מחדש המפורט [בעמוד 119](#).

ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
2,697	479	637	3,813	3	3,816
327	14	112	453	(2)	451
(776)	(17)	(324)	(1,117)	-	(1,117)
391	-	222	613	-	613
(385)	(17)	(102)	(504)	-	(504)
(15)	-	-	(15)	-	(15)
(20)	(5)	(1)	(26)	-	(26)
2,604	471	646	3,721	1	3,722
429	-	20	449	-	449
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופת הדיווח					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
מחיקות חשבונאיות					
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות נטו					
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
מימוש השקעה בחברת בת שאוחדה בעבר					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח ¹					
¹ מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
2,510	450	737	3,697	3	3,700
21 ^(א)	-	-	21	-	21
2,531	450	737	3,718	3	3,721
130	26	160	316	(2)	314
(525)	(4)	(366)	(895)	-	(895)
452	-	241	693	-	693
(73)	(4)	(125)	(202)	-	(202)
8	1	-	9	-	9
(11)	-	(157)	(168)	-	(168)
2,585	473	615	3,673	1	3,674
439	-	13	452	-	452
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופת הדיווח					
שינויים שנזקפו להון ^(א)					
יתרה ליום 1 בינואר 2018					
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
מחיקות חשבונאיות					
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות נטו					
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ב)					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח ¹					
¹ מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					

(א) השפעת היישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 בחברות בנות בחו"ל.

(ב) יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת התקופה מוצגת בניכוי נכסים שסווגו כמוחזקים למכירה במספרי השוואה. למידע נוסף אודות יתרות ותנועות שסווגו כמוחזקות למכירה במספרי השוואה ראה [ביאור 136. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ג) סווג מחדש, לרבות סיווג מחדש המפורט [בעמוד 119](#).

ביאור 7 - פיקדונות הציבור

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

31 בדצמבר		30 בספטמבר		
2018	2018	2018	2019	
מבוקר		בלתי מבוקר		בישראל
		במיליוני ש"ח		לפי דרישה
88,151	82,443	77,391		אינם נושאים ריבית
121,269	118,896	128,845		נושאים ריבית
209,420	201,339	206,236		סך הכל לפי דרישה
129,334	131,481	130,096		לזמן קצוב
(71)	(84)	-		בניכוי יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה ^(א)
338,683	332,736	336,332		סך כל פיקדונות בישראל ¹
				מחוץ לישראל
				לפי דרישה
9,017 ^(א)	8,233 ^(א)	8,161		אינם נושאים ריבית
6,136 ^(א)	7,437 ^(א)	6,292		נושאים ריבית
15,153	15,670	14,453		סך הכל לפי דרישה
10,755	10,469	8,136		לזמן קצוב ²
19	21	-		מזה: שאינם נושאים ריבית
25,908	26,139	22,589		סך כל פיקדונות מחוץ לישראל
364,591	358,875	358,921		סך כל פיקדונות הציבור
				מזה: ¹
134,931 ^(ב)	131,549 ^(ב)	133,185		פיקדונות של אנשים פרטיים
61,003	65,176 ^(א)	61,300		פיקדונות של גופים מוסדיים
142,749	136,011 ^(א)	141,847		פיקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

31 בדצמבר		30 בספטמבר		
2018	2018	2018	2019	
מבוקר		בלתי מבוקר		תקרת הפיקדון במיליוני ש"ח
		במיליוני ש"ח		עד 1
101,053 ^(ב)	99,978 ^(ב)	103,433		מעל 1 ועד 10
95,364	91,548	91,852		מעל 10 ועד 100
64,272	61,787	61,818		מעל 100 ועד 500
37,944	36,155	36,868		מעל 500
65,958	69,407	64,950		סך הכל
364,591	358,875	358,921		

(א) למידע נוסף ראה [ביאור 136. דוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).
 (ב) לא כולל יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה בסך 84 מיליון ש"ח ליום 30 בספטמבר 2018 ו-71 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.
 (ג) סווג מחדש.

ביאור 8 - זכויות עובדים

א. חתימת הסכם קיבוצי

ביום 29 ביולי 2019 חתם הבנק עם ארגון העובדים על הסכם קיבוצי מיוחד לשנים 2019-2022 ועל הסכם קיבוצי מיוחד בעניין העסקת עובדים במקצועות טכנולוגיים.

להלן פרטים נוספים לגבי עיקרי ההסכם הקיבוצי:

1. קידום שכר - קידום שכר שנתי בשיעור ממוצע של 3.5% בשנים 2019-2022.
2. מענק קידום שכר חד פעמי לרתימה לתכנית ההתייעלות בשיעור כולל של 2%, שיינתן בשתי פעימות: 1% בשנת 2019 ו-1% בשנת 2020. מלוא קידומי השכר בסעיפים 1 ו-2 לעיל יהיו דיפרנציאליים ובהתאם לביצועי העובד.
3. התאמת לאומי לבנקאות החדשה - נחתם הסכם קיבוצי חדש בתנאים ייחודיים, במסגרתו יועסקו עד 450 עובדים בתחומי הטכנולוגיה, הדיגיטל והדאטה. זאת, מתוך הבנה כי תחומים אלו הכרחיים להצעת הבנק קדימה, ליישומה של הבנקאות החדשה ולנוכח התמורות בעולם הבנקאות, אשר הופכות יותר ויותר פעולות בנקאיות למבוססות טכנולוגיה. ההסכם החדש, לא יכלול את מרכיב הקביעות ומרכיבים נוספים ויקנה את הגמישות הנדרשת בקליטה ובניהול ההון האנושי בתחומים אלו.
4. השכר החודשי הבסיסי המינימלי יעודכן לסך של 6,200 ש"ח בשני שלבים, בשנים 2019 ו-2021.
5. הכללת רכיב נוסף בשכר להפרשות לפנסיה, לעובדים קבועים הזכאים לפנסיה צוברת.
6. הסכמות שונות הנוגעות לעדכון תשלומים נלווים, הסדרי שעות נוספות גלובליות, וכן הגדלת כמות העובדים המועסקים בחוזים אישיים מקצועיים.
7. מעבר יחידות המטה לאתר הבנק בלוד.
8. כחלק מההסכמות שילם הבנק מענק חתימה חד פעמי בגובה 6,000 ש"ח לעובד.

השפעת ההתקשרות בהסכם הקיבוצי הינה גידול חד פעמי בהתייבויות האקטואריות של הבנק בסך של כ-526 מיליון ש"ח לפני מס (כ-329 מיליון ש"ח אחרי מס), וגידול בהוצאות השכר בשנת 2019 בסך של כ-100 מיליון ש"ח לפני מס, מזה גידול בשל המענק החד פעמי, בסך של כ-60 מיליון ש"ח שנרשם ברבעון השני של השנה.

במסגרת ההבנות הנוגעות להסכם הקיבוצי הודיע הבנק כי כוונתו להתייעל ב-700 משרות עד סוף שנת 2020. לשם עמידה בתכנית זו אישר דירקטוריון הבנק תכנית פרישה מרצון של כ-250 עובדים, שתסתיים לכל המאוחר בסוף שנת 2019. לאור היקף ההיענות לתכנית, ביום 5 בספטמבר 2019 אישר דירקטוריון הבנק הגדלת היקף תכנית הפרישה מרצון, לפיה יתאפשר לכ-400 עובדים לפרוש מהבנק בפרישה מוקדמת עד לתום שנת 2019.

ההטבות שהוצעו במסגרת התכנית, כוללות בפרמטרים שהוגדרו, הינן בעיקר: הסדר פנסיה מוקדמת עד לגיל הפרישה על פי דין, וזאת לזכאים לפנסיה תקציבית מהבנק שעומדים בפרמטרים שמוגדרים בתכנית או פיצויים מוגדלים.

העלות הכוללת של התכנית מוערכת על ידי הבנק בכ-250 מיליון ש"ח לפני מס. העלות מהווה הפסד אקטוארי ותיזקף לרווח כולל אחר. בתקופות דיווח עוקבות יופחתו לרווח והפסד עלויות התכנית בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים שצפויים לקבל הטבות על פי התכנית. הבנק מעריך שהשפעת תכנית ההתייעלות על הלימות ההון לא תהיה מהותית.

ב. תנאי העסקה ופרישה לנושאי משרה בכירה בבנק

דירקטוריון הבנק אישר את תנאי הכהונה והעסקה של המנכ"ל, של יושב ראש הדירקטוריון ואת מדיניות התגמול המעודכנת של נושאי משרה בבנק. הנושאים הללו כפופים לאישור האסיפה הכללית אשר זומנה ביום 10 בנובמבר ליום 23 בדצמבר 2019.

1. המנכ"ל

מר חנן פרידמן מכהן כנושא משרה בבנק החל מיום 1 בספטמבר 2014, וכמנכ"ל של הבנק החל מיום 1 בנובמבר 2019 ("מועד התחילה"). תנאי הכהונה וההעסקה של המנכ"ל יחולו ממועד התחילה. תנאי הכהונה וההעסקה של המנכ"ל הינם בהתאם למדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק ונקבעו בהתאם לקבוע בהוראה 301A ולמגבלות הקבועות בחוק מגבלת התגמול.

ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

2. יושב ראש הדירקטוריון של הבנק

ד"ר סאמר חאג' יחיא החל לכהן כדירקטור בבנק ביום 30 בספטמבר 2014, והחל לכהן כיו"ר הדירקטוריון ("היו"ר", או "יו"ר הדירקטוריון") ביום 22 ביולי 2019 (בסעיף זה, "מועד התחילה"). תנאי הכהונה וההעסקה של יו"ר הדירקטוריון יחולו ממועד התחילה, כאמור, והינם בהתאם למדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק. תנאי הכהונה נקבעו בהתאם להוראה 301A הקובעת כי יו"ר הדירקטוריון יהיה זכאי לתגמול קבוע בלבד, וכן לתנאים סוציאליים והוצאות נלוות.

3. מדיניות תגמול נושאי משרה בבנק

ביום 29 באוקטובר 2019 אישר דירקטוריון הבנק מדיניות תגמול מעודכנת לנושאי משרה. מדיניות התגמול תהיה בתוקף החל מתחילת שנת 2020 ועד לתום שנת 2022. מדיניות התגמול מושתתת על הוראות תיקון 20 לחוק החברות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק, על הקבוע בהוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי ועל הוראות חוק מגבלת התגמול.

בכפוף לאישור האסיפה הכללית, במדיניות התגמול המעודכנת מוצעת מסגרת לתגמול נושאי המשרה בבנק, והיא כוללת, בין היתר, התייחסות לרכיבי התגמול הקבוע, שהינו התגמול העיקרי לנושאי המשרה, וכן, לרכיבי תגמול משתנה הכוללים כל תגמול שאינו קבוע, ובכלל זה: מענק שנתי מותנה ביצועים, המורכב מרכיב מענק המבוסס על תשואה משוקללת להון של הבנק, רכיב מענק המבוסס על תשואת המנייה של הבנק בהשוואה לתשואת מדד ת"א-בנקים ורכיב מענק המבוסס על יחס היעילות של הבנק; ממענק אישי איכותי, המתבסס על השגת יעדים אישיים וקריטריונים איכותיים בהתאם לתחומי אחריותו של נושא המשרה הרלוונטי; וממענק מיוחד בגין אירועים מיוחדים. יצוין, כי חברי הדירקטוריון לרבות יו"ר הדירקטוריון, אינם זכאים על פי מדיניות התגמול למענק שנתי משתנה.

במדיניות התגמול נקבעו מנגנונים והסדרים שונים שנועדו לאפשר לוועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק לאשר עדכונים במדיניות התגמול או ברכיבי התגמול בתנאי הכהונה וההעסקה של נושאי המשרה שמדיניות התגמול חלה עליהם במהלך תקופת מדיניות התגמול, מבלי להידרש לקבלת אישור מחודש של האסיפה הכללית של הבנק במועד העדכון כאמור. עדכונים כאמור במדיניות ייעשו ככל שהנסיבות הקיימות במועד העדכון, יצדיקו לדעת ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק את ביצוע העדכונים כאמור.

ג. הרכב ההטבות

1. הטבות לעובדים

ליום 30 בספטמבר		ליום 31 בדצמבר	
2019		2018	
בלתי מבוקר		מבוקר	
במיליוני ש"ח			
הטבות לאחר פרישה - פנסיה ופיצויים			
סכום ההתחייבות		15,867	16,968
השווי ההוגן של נכסי התכנית		6,235	6,590
עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כולל בהתחייבויות אחרות)		9,632	10,378
חופשת יובל צבורה			
סכום ההתחייבות		41	45
השווי ההוגן של נכסי התכנית		-	-
עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כולל בהתחייבויות אחרות)		41	45
הטבות אחרות			
סכום ההתחייבות		533	535
השווי ההוגן של נכסי התכנית		-	-
עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כולל בהתחייבויות אחרות)		533	535
סך הכל¹			
עודף ההתחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי תכנית שנכללו בסעיף "התחייבויות אחרות"		10,206	10,958
מזה: בגין הטבות לעובדים בחו"ל		64	59
		13,275	68

ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

ג. הרכב ההטבות (המשך)

2. תכנית הטבה מוגדרת

- א. מחויבות ומצב המימון
 1. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	2019	2018	2019	2018
2018	2018	2019	2018	2019	2018
מבוקר					
בלתי מבוקר					
במיליוני ש"ח					
17,995	17,995	15,867	16,499	18,137	מחויבות בגין הטבה חזויה בתחילת התקופה
145	114	103	35	39	עלות שירות
653	483	496	166	166	עלות ריבית
39	30	29	10	10	הפקדות משתפי תכנית
(1,801)	(693)	3,711	451	1,470	הפסד (רווח) אקטוארי
20	11	(30)	(4)	(13)	שינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ
(1,184)	(972)	(506)	(189)	(170)	הטבות ששולמו ^(א)
-	-	(31)	-	-	אחר
15,867	16,968	19,639	16,968	19,639	מחויבות בגין הטבה חזויה בסוף תקופת הדיווח
15,063	16,133	17,785	16,133	17,785	מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף תקופת הדיווח

(א) כולל סכומים לא מהותיים בגין צמצומים, סילוקים, הטבות מיוחדות וחוזיות בגין פיטורין.

2. שינוי בשווי ההוגן של נכסי התכנית ומצב המימון של התכנית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	2019	2018	2019	2018
2018	2018	2019	2018	2019	2018
מבוקר					
בלתי מבוקר					
במיליוני ש"ח					
6,708	6,708	6,235	6,430	6,625	שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת התקופה
(60)	236	499	168	89	תשואה בפועל על נכסי תכנית
110	85	378	36	331	הפקדות לתכנית על ידי הבנק ^(א)
39	30	29	10	10	הפקדות משתפי תכנית
3	9	(29)	(6)	(12)	שינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ
(572)	(489)	(108)	(48)	(39)	הטבות ששולמו ^(ב)
7	11	-	-	-	אחר
6,235	6,590	7,004	6,590	7,004	שווי הוגן של נכסי התכנית בסוף תקופת הדיווח
9,632	10,378	12,635	10,378	12,635	מצב המימון - התחייבות נטו שהוכרה בסוף תקופת הדיווח

ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

ג. הרכב ההטבות (המשך)

2. תכנית הטבה מוגדרת (המשך)

- א. מחויבות ומצב המימון (המשך)
 3. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר	
2018	2018	2018	2019
מבוקר		בלתי מבוקר	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
9,632	10,378	12,635	12,635
סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות		סכומים שהוכרו בסוף תקופת הדיווח	
9,632	10,378	12,635	12,635

4. סכומים שהוכרו ברווח כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר	
2018	2018	2018	2019
מבוקר		בלתי מבוקר	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
2,668	3,456	5,790	5,790
הפסד אקטוארי, נטו		יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר	
2,668	3,456	5,790	5,790

(א) ראה [ביאור 2.4.8](#).
 (ב) כולל סכומים לא מהותיים בגין צמצומים, סילוקים, הטבות מיוחדות וחוזיות בגין פיטורין.

ב. הוצאה לתקופה

1. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2018	2018	2018	2019	
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר		
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
145	114	103	35	39	עלות שירות
653	483	496	166	166	עלות ריבית
(356)	(258)	(267)	(85)	(95)	תשואה חזויה על נכסי התכנית
356	270	253	73	109	הפחתה של סכומים שלא הוכרו - הפסד אקטוארי נטו
-	-	31	-	-	אחר לרבות שינוי מבני
798	609	616	189	219	סך עלות ההטבה, נטו
200	^(N) 149	127	^(N) 49	42	סך הוצאה בגין תכנית פנסיה להפקדה מוגדרת
998	758	743	238	261	סך הוצאות שנכללו ברווח והפסד

(א) הוצג מחדש.

ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

ג. הרכב ההטבות (המשך)

2. תכנית הטבה מוגדרת (המשך)

ב. הוצאה לתקופה (המשך)

2. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח כולל אחר לפני השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר	לשנה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר	לשנה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר	לשנה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר
2018	2018	2019	2018	2019
מבוקר				
בלתי מבוקר				
במיליוני ש"ח				
(1,385)	(671)	^(א) 3,410	368	1,476
הפסד (רווח) אקטוארי נטו לתקופה				
(356)	(270)	(253)	(73)	(109)
הפחתה של סכומים שלא הוכרו - הפסד אקטוארי נטו				
8	-	(4)	-	(1)
שינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ				
(7)	(11)	(31)	-	-
אחר				
(1,740)	(952)	3,122	295	1,366
סך הכל הוכר ברווח כולל אחר				
798	609	616	189	219
סך עלות ההטבה נטו				
(942)	(343)	3,738	484	1,585
סך הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברווח כולל אחר				

(א) כולל התאמות בגין שנים קודמות.

3. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו לדוח רווח והפסד כהוצאה בשנת 2019 לפני השפעת המס

לשלושה חודשים שיסתיימו ביום 31 בדצמבר 2019	לשלושה חודשים שיסתיימו ביום 31 בדצמבר 2019
מבוקר	
בלתי מבוקר	
במיליוני ש"ח	
147	147
הפסד אקטוארי נטו	
147	147
סך הכל צפוי כי יופחת מרווח כולל אחר מצטבר	

3. הנחות^(א)

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו
1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין ההטבה

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר
2018	2018	2019
מבוקר		
בלתי מבוקר		
באחוזים		
2.74	2.27	1.55
שיעור היוון		
1.59	1.66	1.45
שיעור עליית המדד		
0.1-3.7	0.1-3.7	0.1-3.7
שיעור עזיבה		
0-6.3	0-6.3	0-6.3
שיעור גידול בתגמול		

ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

ג. הרכב ההטבות (המשך)

3. הנחות^(א) (המשך)

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו (המשך)
 2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

30 בספטמבר		ליום 31 בדצמבר	
2019	2018	2018	2018
בלתי מבוקר		מבוקר	
באחוזים			
2.37		2.22	
5.50		5.50	
0-6.3		0-6.3	

שיעור היוון

תשואה חזויה לטווח ארוך על נכסי תכנית

שיעור גידול בתגמול

ב. השפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

גידול בנקודת אחוז אחת		קיטון בנקודת אחוז אחת	
30 בספטמבר		31 בדצמבר	
2018	2019	2018	2019
בלתי מבוקר		מבוקר	
במיליוני ש"ח			
(2,592)		3,211	
(638)		712	
242		(211)	
712		(638)	

(א) ההנחות מתייחסות לנתוני בנק בלבד.

גובה ההתחייבות לזכויות עובדים מושפע ממספר משתנים מרכזיים, הכוללים משתני שוק (שיעורי ריביות היוון ההתחייבויות לטווחי הזמן השונים) ומשתנים אקטואריים, כאשר חלק מהמשתנים האקטואריים הינם משתנים התנהגותיים של העובדים. ייתכן כי יתקיים קשר בין שינויים במשתני השוק לבין שינויים במשתנים האקטואריים ההתנהגותיים. לדוגמא, ייתכן כי באם תרחש עליית ריבית חדה במשק הישראלי, אשר בעקבותיה תעלנה גם תשואות האג"ח הממשלתיות (אשר תקטין את גובה ההתחייבויות לפנסיה), יצטמצם גם שיעור העובדים הבוחרים במסלול פנסיה (החלטה אשר גם תצמצם את גובה ההתחייבויות של הבנק לפנסיה).

בהקשר זה יצויין כי ביום 6 בנובמבר 2019 פורסם חוזר על ידי הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון לעניין עדכון ההנחות הדמוגרפיות בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה. לחוזר האמור לא היתה השפעה מהותית על היקף ההתחייבויות לעובדים.

ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

ג. הרכב ההטבות (המשך)

4. נכסי תכנית

א. הרכב השווי ההוגן של נכסי תכנית

ליום 30 בספטמבר		ליום 31 בדצמבר	
2019	2018	2018	2019
בלתי מבוקר		מבוקר	
במיליוני ש"ח			
מזומנים ופקדונות בבנקים	471	183	160
מניות	2,478	2,651	2,326
אגרות חוב ממשלתיות	1,207	831	1,040
אגרות חוב קונצרניות	1,805	2,059	1,714
אחר	1,043	866	995
סך הכל	7,004	6,590	6,235

ב. השווי ההוגן של נכסי תכנית לפי סוגי נכסים ויעד הקצאה לשנת 2019

יעד הקצאה		אחוז מנכסי התכנית	
2019		30 בספטמבר	
2019		31 בדצמבר	
בלתי מבוקר		מבוקר	
באחוזים			
מזומנים ופקדונות בבנקים	2	7	3
מניות	38	35	40
אגרות חוב ממשלתיות	16	17	13
אגרות חוב קונצרניות	32	26	31
אחר	12	15	13
סך הכל	100	100	100

זכויות הפרישה והפנסיה בבנק נקבעות על פי סיווג תקופות ההעסקה השונות בבנק כאשר לעובדים שהחלו עבודתם בבנק מיום 1 בינואר 1999 קיימות הפקדות שוטפות לפיצויים ותגמולים ולגביהם לבנק אין חבות פנסיונית למעט השלמה לפיצויי פיטורין, וככלל לעובדים שהחלו את עבודתם בבנק לפני 1 בינואר 1999 הפורשים מעבודתם בבנק, בהתקיים תנאים מסויימים, הזכות לבחור בין קבלת פיצויי פרישה וכספי התגמולים או הסדר ביטחון סוציאלי, או שילוב של החלופות, הכל בהתאם ובכפוף להוראות ההסכמים השונים החלים על העובדים. עבור עובדים אלה מופקדים כספים לתגמולים ולפיצויים בקופת גמל לתגמולים ופיצויים של עובדי הבנק אשר מנוהלת על ידי חברה מנהלת המוחזקת על ידי עמיתי הקופה. בהמשך להתקשרות שנעשתה בעבר, התקשר הבנק עם גוף מוסדי נוסף להעברת כספי תגמולים וכספי פיצויים של עובדים שנצברו או ייצברו בקופת התגמולים והפיצויים של עובדי הבנק, שבחרו או יבחרו בעת פרישה במסלול של הסדר ביטחון סוציאלי, לקופה משלמת. כמו כן התקשר הבנק בהסכם לרכישת פוליסת ביטוח לפורשים ממקורותיו העצמיים. בכוונת הבנק להתקשר בהסכמים דומים עם גופים מוסדיים נוספים.

יודגש, כי אין כל ודאות במועד זה כי הבנק אכן יתקשר עם גופים מוסדיים נוספים, ואין ודאות לגבי הסכומים שיועברו לקופה משלמת כאמור או לעיתוי בו יועברו הסכומים.

ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

ג. הרכב ההטבות (המשך)

5. תזרימי מזומנים

א. הפקדות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	תחזית ^(א)		
2018	2018	2019	2018	2019	2019
בלתי מבוקר					
במיליוני ש"ח					
149	115	407	46	341	34
הפקדות					

(א) אומדן ההפקדות שהבנק צופה כי יפקדו לתכנית להטבה מוגדרת במהלך התקופה שנותרה עד לסוף שנת 2019.

ב. הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד^(א)

שנה	במיליוני ש"ח
2019	192
2020	750
2021	706
2022	776
2023	809
2024-2028	4,847
2029 ואילך	13,370
סך הכל	21,450

(א) בערכים מהוונים.

ביאור 9א - הון

שינויים בהון הבנק

בהתאם לתכנית התגמול של הבנק, התנאי להבשלת השלישי והאחרון של יחידות ה-PSU (אשר הוקצו ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל ולנושאי משרה אחרים בבנק (להלן - "נושאי משרה בבנק") כחלק מאישור המענק השנתי מותנה הביצועים בגין מחצית המענק לשנת 2016) (להלן - "יחידות ה-PSU 2016") וכן להבשלת השלישי השני של יחידות ה-PSU אשר הוקצו לנושאי משרה בבנק כחלק מאישור המענק השנתי מותנה הביצועים בגין מחצית המענק לשנת 2017) (להלן - "יחידות ה-PSU 2017") למניות, התקיים, ולפיכך השלישי השלישי והאחרון של יחידות ה-PSU 2016 והשלישי השני של יחידות ה-PSU 2017 הבשילו למניות. בהתאם, ביום 6 במרס 2019 הוקצו לנושאי המשרה בבנק מניות בהתאם למספר יחידות ה-PSU 2016 ויחידות ה-PSU 2017 אשר הבשילו למועד זה.

לפרטים נוספים ראה [ביאור 25 לדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2018](#).

על פי הקבוע במדיניות התגמול, המניות המוקצות בשל הבשלת יחידות ה-PSU 2016 ויחידות ה-PSU 2017 כאמור, הופקדו בידי הנאמן לתכנית התגמול, איסוף שירותי ניהול ונאמנות בע"מ (להלן - "הנאמן לתכנית").

המניות שהוקצו בגין הבשלת יחידות ה-PSU 2017 כמפורט לעיל, היו חסומות עד תום שנתיים ממועד הקצאת יחידות ה-PSU 2017, דהיינו עד 5 באפריל 2019.

הבשלת יחידות ה-PSU 2016 וה-PSU 2017 בכל אחד ממועדי ההבשלה תותנה בכך שהבנק עמד ביחס הלימות ההון הנדרש על פי ההוראות המפקח על הבנקים בהתאם לדוחות הכספיים האחרונים שפרסם הבנק בסמוך לפני כל אחד ממועדי ההבשלה. לא עמד הבנק ביחס כאמור, תידחה הבשלת המנה הרלוונטית למועד הבא שבו יעמוד הבנק ביחס הלימות ההון הנדרש כאמור, בהתאם לדוחות הכספיים שפרסם.

לפרטים נוספים ראה [ביאור 25 לדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2018](#).

ביאור פא - הון (המשך)

תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק

ביום 26 במאי 2019 אישר דירקטוריון הבנק תכנית לרכישה עצמית של מניות הבנק בהיקף שלא יעלה על 700 מיליון ש"ח, החל מיום 28 במאי 2019 ועד ליום 27 במאי 2020. תכנית הרכישה תבוצע במסגרת המסחר בבורסה ו/או בעסקאות מחוץ לבורסה, באמצעות חבר בורסה חיצוני ובלתי תלוי שיפעל על פי ייפוי כוח בלתי חוזר, בהתאם למנגנון הגנת נמל מבטחים שפרסמה רשות ניירות ערך. אישור הפיקוח על הבנקים לביצוע תכנית הרכישה, כנדרש בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 332, התקבל ביום 19 במאי 2019, בכפוף לעמידה במגבלות וביעדי ההון, ובכלל זאת התנאי לפיו התכנית תופסק לאלתר אם במהלך תקופת התכנית יתברר כי על פי הדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו הבנק אינו עומד ביחס הון עצמי רובד 1 של 10.9% לפחות.

תכנית הרכישה התבצעה בשני שלבים נפרדים, שכל אחד מהם היה בלתי הדיר, בהתאם לתנאי מנגנון נמל מבטחים (להלן: "שלב א'" ו-"שלב ב"). ביצוע שלב א' החל ביום 28 במאי 2019, והסתיים ביום 2 באוגוסט 2019, ובמסגרתו רכש הבנק (כאמצעות חבר בורסה בלתי תלוי עמו התקשר) 11,961,092 מניות הבנק בהיקף של כ-301 מיליון ש"ח מכוח התכנית האמורה.

בהמשך לאמור בדוח לרבעון השני לשנת 2019, ביום 15 באוגוסט 2019 החל ביצוע שלב ב' של התכנית, אשר הסתיים ביום 21 בנובמבר 2019 ובמסגרתו רכש הבנק (כאמצעות חבר הבורסה החיצוני האמור) 15,962,567 מניות הבנק בהיקף של כ-399 מיליון ש"ח. סך הכל נרכשו על פי התכנית האמורה 27,923,659 מניות בהיקף כספי כולל של 700 מיליון ש"ח.

נכון למועד פרסום הדוח, בבעלות הבנק 58,336,237 מניות רדומות.

תשקיף מדף והנפקת אגרות חוב

ביום 25 במאי 2018 פרסם הבנק תשקיף מדף בהתאם להיתר שהתקבל מרשות לניירות ערך.

על פי דוח הצעת מדף מיום 30 בינואר 2019, הנפיק הבנק, בתאריך 31 בינואר 2019 סך של כ-1.69 מיליארד ש"ח אגרות חוב סדרה 180. אגרות החוב עומדות לפירעון בשני תשלומים שווים ביום 28 בפברואר 2023 וביום 28 בפברואר 2025, ונושאות ריבית שנתית בשיעור של 2.02% לשנה, אשר תשולם אחת לשנה ביום 28 בפברואר של כל אחת מהשנים 2020 עד 2025 (כולל). אגרות החוב סדרה 180 אינן מוכרות לצורך הון פיקוחי.

על פי דוח הצעת מדף מיום 30 בינואר 2019, הנפיק הבנק, בתאריך 31 בינואר 2019 סך של 664.2 מיליון ש"ח כתבי התחייבות נדחים סדרה 403.

על פי דוח הצעת מדף מיום 12 במרס 2019, בוצעה בתאריך 13 במרס 2019 הרחבה של סדרה 403, במסגרתה הנפיק הבנק, סך של 777 מיליון ש"ח ע.נ. כתבי התחייבויות נדחים, בתמורה לכ-798.4 מיליון ש"ח.

כתבי התחייבות הנדחים סדרה 403 עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 28 בפברואר 2030 עם אופציה למנפיק לפירעון מוקדם לא לפני יום 31 בינואר 2025, ולא יאוחר מיום 28 בפברואר 2025. כתבי התחייבות צמודים למדד המחירים לצרכן, נושאים ריבית שנתית קבועה בשיעור של 2.42% לשנה, עד ליום 28 בפברואר 2025. במועד זה, בהינתן אי מימוש זכותו של הבנק לפדיון מוקדם, תעודכן הריבית הנקובה באגרת בהתאם להפרש בין ריבית העוגן (כהגדרתה בדוח הצעת המדף) במועד ההנפקה לבין זו שבמועד עדכון הריבית.

בהתקיים נסיבות לאירוע מכונן (אירוע מכונן לאי קיימות או אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן, המוקדם מבניהם), יומרו כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה 403 למניות על פי מוצע שיערי הסגירה שנקבעו למניות הבנק בבורסה ב-14 ימי המסחר העוקבים האחרונים לפני היום בו נמסרה הודעת ההמרה או על פי שער הרצפה שנקבע (11.53 ש"ח למניה, כפוף להתאמות), כגובה מבניהם.

על פי דוח הצעת מדף מיום 4 ביולי 2019 אשר תוקן ביום 9 ביולי 2019, הציע הבנק שתי הצעות רכש חליפין כדלקמן: (1) הצעה לכלל מחזיקי שטרי ההון הנדחים (סדרה 201) לרכוש מהם את כל כמות שטרי ההון סדרה 201 המוחזקים על ידם, בדרך של הצעת רכש חליפין שאינה מוגבלת בכמות, בתמורה להנפקה של יחידות בנות 50,000 ש"ח ע.נ. כל אחת של כתבי התחייבות נדחים (סדרה 404) של הבנק, נושאי ריבית שנתית של 1.95%, לפי יחס החלפה של 50,000 : 49,262, והכל כמפורט בדוח הצעת המדף. (2) הצעה לכלל מחזיקי כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה יד') לרכוש מהם את כל כמות כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה יד' המוחזקים על ידם, בדרך של הצעת רכש חליפין שאינה מוגבלת בכמות, בתמורה להנפקה של יחידות בנות 50,000 ש"ח ע.נ. כל אחת של כתבי התחייבות נדחים (סדרה 404) של הבנק, נושאי ריבית שנתית של 1.95%, לפי יחס החלפה של 50,000 : 44,445, והכל כמפורט בדוח הצעת המדף.

בהתאם להיענות המשקיעים להצעות רכש החליפין הנ"ל, ביום 15 ביולי 2019 הוחלפו כ-139.9 מיליון ש"ח ע.נ. סדרה 201 בתמורה לכ-142 מיליון ש"ח ע.נ. סדרה 404, וכן הוחלפו כ-976.9 מיליון ש"ח ע.נ. סדרה יד' בתמורה לכ-1,099 מיליון ש"ח ע.נ. סדרה 404, כך שבסך הכל הונפקו כ-1,241 מיליון ש"ח ע.נ. סדרה 404. כתוצאה מההחלפה נרשם הפסד חשבונאי של כ-54 מיליון ש"ח.

ביאור פא - הון (המשך)

כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה 404 עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 30 בספטמבר 2029 עם אופציה למנפיק לפירעון מוקדם לא לפני יום 19 בספטמבר 2024, ולא יאוחר מיום 30 בספטמבר 2024. כתבי ההתחייבות צמודים למדד המחירים לצרכן, נושאים ריבית שנתית קבועה בשיעור של 1.95% לשנה, עד ליום 30 בספטמבר 2024. במועד זה, בהינתן אי מימוש זכותו של הבנק לפדיון מוקדם, תעודכן הריבית הנקובה באגרת בהתאם להפרש בין ריבית העוגן (כהגדרתה בדוח הצעת המדף) במועד ההנפקה לבין זו שבמועד עדכון הריבית.

בהתקיים נסיבות לאירוע מכונן (אירוע מכונן לאי קיימות או אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן, המוקדם מביניהם), יומרו כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה 404 למניות על פי ממוצע שערי הסגירה שנקבעו למניות הבנק בבורסה ב-14 ימי המסחר העוקבים האחרונים לפני היום בו נמסרה הודעת ההמרה או על פי שער הרצפה שנקבע (12.54 ש"ח למניה, כפוף להתאמות, כגובה מביניהם).

כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה 403 וסדרה 404 כשירים להיכלל ברובד 2 החל ממועד ההנפקה.

למידע בעניין הנפקת כתבי ההתחייבות סדרה 401 ו-402 במהלך שנת 2018, ראה [ביאור 25 לדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2018](#).

פדיון מוקדם של שטרי הון נדחים

ביום 10 בפברואר 2019 החליט דירקטוריון הבנק לפדות במהלך אפריל-מאי 2019 בפדיון מוקדם מלא 1 מיליארד ש"ח ע.נ. שטרי הון נדחים (לא סחירים) צמודים למדד אשר הונפקו בשנת 2009. בהתאם לכך, במהלך החודשים אפריל ומאי 2019 נפדו שטרי ההון בסכום כולל של כ-1.2 מיליארד ש"ח.

מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 20 בנובמבר 2017 אישר דירקטוריון הבנק מדיניות חלוקת דיבידנד, לפיה מדי רבעון יחולק דיבידנד בגובה של עד 40% מהרווח הנקי של הבנק בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לרבעון שחלף. בכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון שלו, גם לאחר חלוקת הדיבידנד.

ביום 6 במרס 2019 אישר דירקטוריון הבנק שינוי במדיניות חלוקת הדיבידנד לפיו מדי רבעון יחולק דיבידנד בגובה של עד 50% מהרווח הנקי של הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לרבעון שחלף. זאת, בכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון שלו, גם לאחר חלוקת הדיבידנד. חלוקת הדיבידנד בפועל כפופה להחלטות פרטניות של הדירקטוריון בטרם כל חלוקה, ובכפוף להוראות הדין שחלות על חלוקת דיבידנד ובכלל זה הוראות חוק החברות והוראות בנק ישראל.

ביום 26 בנובמבר 2019 אישר הדירקטוריון בגין הרבעון השלישי של שנת 2019 דיבידנד בגובה של 40% מהרווח הנקי של הרבעון. סכום הדיבידנד שאושר הסתכם לסך של כ-306 מיליון ש"ח, המהווה 20.87% לכל מניה בת 1 ש"ח ע.נ. הדירקטוריון קבע את יום 11 בדצמבר 2019 כיום הקובע לעניין תשלום דיבידנד ואת יום 22 בדצמבר 2019 כיום התשלום.

פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד ההכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
		באגורות	במיליוני ש"ח
21 בנובמבר 2017	21 בדצמבר 2017	21.51	328
6 במרס 2018	28 במרס 2018	22.41	342
24 במאי 2018	19 ביוני 2018	19.18	292
14 באוגוסט 2018	6 בספטמבר 2018	23.96	361
12 בנובמבר 2018	10 בדצמבר 2018	25.08	375
6 במרס 2019	3 באפריל 2019	18.40	275
26 במאי 2019	23 ביוני 2019	29.27	437
13 באוגוסט 2019	8 בספטמבר 2019	24.95	369

ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות

כללי

במאי 2013 תיקן המפקח על הבנקים את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211-201 בנושא מדידה והלימות הון, על מנת להתאימן להנחיות באזל 3.

יודגש, כי הוראות באזל 3 קובעות שינויים משמעותיים בחישוב דרישות ההון הרגולטורי, בין היתר, בכל הקשור לנושאים הבאים:

1. רכיבי ההון הפיקוחי
2. ניכויים מההון והתאמות פיקוחיות
3. טיפול בחשיפות לתאגידים פיננסיים
4. טיפול בחשיפות לסיכון אשראי בגין חובות פגומים
5. הקצאת הון בגין סיכון CVA

התיקונים להוראות הנ"ל נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר.

בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן זכויות המיעוט שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי מנוכים מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. נכון לשנת 2019 תקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 30%.

בנוסף, ביום 29 באוגוסט 2013 פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא דרישות הגילוי של באזל הנוגעות להרכב ההון אשר קבע דרישות גילוי מעודכנות שיידרשו הבנקים לכלול כחלק מאימוץ הוראות באזל 3.

רכיבי הון הנתונים לתנדטיות

התקינה בדבר זכויות עובדים אשר יושמה לראשונה בינואר 2015, הינה גורם המשפיע באופן מהותי על הון עצמי רובד 1 של לאומי, בעיקר בשל העובדה שמדידת ההתחייבות הינה בהתאם לריביות שוק שהינן ברמות נמוכות היסטוריות וכן בשל התנדטיות הרבה שמדידה מעין זו הביאה להון הפיקוחי של הבנק.

בהקשר זה, ביום 12 ביולי 2016 קיבל הבנק אישור פרטני מאת בנק ישראל לעניין אופן חישוב ריבית ההיוון שתשמש לחישוב ההתחייבות לזכויות עובדים לצורך מדידת ההון הפיקוחי. בהתאם לאישור, ריבית ההיוון מחושבת על פי ממוצע נע של תשואות השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח. השינוי מיושם החל מהדוחות הכספיים לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2016 ועד לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020 (כולל). שינוי השיטה ממתן באופן משמעותי את התנדטיות הנובעת משינויים בריבית להיוון.

ביום 15 בנובמבר 2016 החליט דירקטוריון הבנק בהתבסס על המלצת וועדת הביקורת לחשב את ההתחייבויות הפנסיוניות לעובדים, על בסיס מרווח קבוע של אגרות חוב בדירוג בינלאומי AA.

לצורך ההון הרגולטורי ההתחייבות הפנסיונית הינה בסך 17,804 מיליון ש"ח והון עצמי רובד 1 36,882 מיליון ש"ח וזאת לעומת ההתחייבות הפנסיונית בספרים בסך של 20,062 מיליון ש"ח והון עצמי רובד 1 32,927 מיליון ש"ח.

ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

30 בספטמבר		31 בדצמבר	
2018		2018	
2019		2018	
בלתי מבוקר		מבוקר	
במיליוני ש"ח			
א. נתונים			
הון לצורך חישוב יחס ההון			
הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים ^(א)	36,882	35,451	35,190
הון רובד 2, לאחר ניכויים	12,009	10,827	11,033
סך הכל הון כולל	48,891	46,278	46,223
יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
סיכון אשראי ^(ב)	285,798	288,449	288,837
סיכויי שוק	5,313	4,059	6,295
סיכון תפעולי	23,205	22,485	22,713
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	314,316	314,993	317,845
יחס ההון לרכיבי סיכון			
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	11.73%	11.25%	11.07%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	15.55%	14.69%	14.54%
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ^(א)	10.26%	10.25%	10.25%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ^(א)	13.76%	13.75%	13.75%
ב. חברות בת משמעותיות			
בנק לאומי ארה"ב			
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	13.90%	13.53%	14.06%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	14.78%	14.43%	14.97%
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי השלטונות המקומיים ^(א)	7.00%	6.38%	6.38%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי השלטונות המקומיים ^(א)	10.50%	9.88%	9.88%

(א) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 הינם 9% ו-12.5% בהתאמה והחל מיום 1 בינואר 2017 הינם 10% ו-13.5% בהתאמה. ליחסים אלה, החל מיום 1 בינואר 2015, מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שנדרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 30 בספטמבר 2019, לפי נתוני מועד הדיווח, הינו 10.26% ו-13.76% בהתאמה.

(ב) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית ההתייעלות), הפוחתות בהדרגה עד ליום 30 ביוני 2021 וליום 30 ביוני 2022 בהתאמה. ביוני 2019 אושרה בדירקטוריון תכנית התייעלות נוספת. בהתאם למכתב המפקחת, ההקלות שניתנו לצרכי ההון הפיקוחי ויחס המינוף בגין תכנית זו, פוחתות בהדרגה עד ליום 30 בספטמבר 2024. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תכניות ההתייעלות ראה [סעיף 7.1](#) להלן. לסך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון התווספו סך של 194 מיליון ש"ח בשל התאמות בגין תכנית ההתייעלות (127 מיליון ש"ח ליום 30 בספטמבר 2018, 157 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018).

(ג) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית הינו 4.5% ו-8%, בהתאמה. ליחסים אלה מתווספת כרית לשימור הון של 2.5% נכון ליום 30 בספטמבר 2019.

ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ג. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר	30 בספטמבר		
2018	2018	2019	
מבוקר	בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח
1. הון עצמי רובד 1			
35,305	34,760	35,144	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
399	387	262	הבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1 - זכויות מיעוט
(577)	128	1,188	התאמות בגין המעבר בין העקום החשבונאי לעקום 8 רבעונים ^(א)
35,127	35,275	36,594	סך הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
התאמות פיקוחיות וניכויים:			
(178)	(179)	(129)	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים
(251)	(135)	(149)	מיסים נדחים לקבל
(17)	(45)	(11)	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
(446)	(359)	(289)	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1
509	535	577	סך ההתאמות בגין תכנית ההתייעלות
35,190	35,451	36,882	סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
2. הון רובד 2			
7,790	7,690	8,896	הון רובד 2: מכשירים לפני ניכויים
3,243	3,137	3,113	הון רובד 2: הפרשות להפסדי אשראי, לפני ניכויים
11,033	10,827	12,009	סך הון רובד 2 לפני ניכויים
ניכויים:			
-	-	-	סך הכל ניכויים - הון רובד 2
11,033	10,827	12,009	סך הכל הון רובד 2
46,223	46,278	48,891	סך הכל הון כולל

(א) בהתאם לאישור פרטני מהפיקוח על הבנקים.

הערה: סך הכל הון כולל מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211, 299 בדבר "מדידה והלימות הון", החל מיום 1 בינואר 2014.

ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ד. השפעת הוראות המעבר והתאמות בגין תכנית התייעלות על יחס הון עצמי רוברד 1

30 בספטמבר		31 בדצמבר
2018		2018
2019		2018
יחס ההון לרכיבי סיכון		
יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכנית התייעלות ^(א)		
11.56%	11.09%	10.92%
התאמות בגין תכנית התייעלות ^(ב)		
0.17%	0.16%	0.15%
יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון		
11.73%	11.25%	11.07%

(א) לרבות השפעת אימוץ כללי החשבונאות המוקבלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים.
 (ב) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית" של המערכת הבנקאית בישראל". בהתאם למכתב כאמור, ההקלות שניתנו לצרכי ההון הפיקוחי בגין תכניות התייעלות שאושרו על ידי הדירקטוריון ביוני 2016 וביוני 2017 פוחתות בהדרגה עד ליום 30 ביוני 2021 וליום 30 ביוני 2022 בהתאמה. ביוני 2019 אושרה בדירקטוריון תכנית התייעלות נוספת. בהתאם למכתב המפקחת, ההקלות שניתנו לצרכי ההון הפיקוחי ייחס המינוף בגין תכנית זו, פוחתות בהדרגה עד ליום 30 בספטמבר 2024.

ה. יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף. ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שקוף שאינו מבוסס סיכון אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון אשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבוטא באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רוברד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה של הבנק היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו כן, הבנק לא מורשה להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערביות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן הותר ספציפית בהתאם להוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רוברד 1 (בהתאם להוראה 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה הבנק מחשב את החשיפה בגין נגזרים בהתאם לנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, ואת החשיפות בגין פריטים חוץ מאזניים על ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 6%.

תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף המזערי החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, לא ירד מהסף שנקבע על פי ההוראה. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה אינו עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, נדרש להגדיל את יחס המינוף בשיעורים רבועים קבועים עד ליום 1 בינואר 2018.

ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

	ליום 30 בספטמבר	ליום 31 בדצמבר	
	2019	2018	2018
א. בנתוני המאוחד^(*)			
הון רובד 1	36,882	35,451	35,190
סך החשיפות	497,819	502,536	499,289
יחס המינוף			
יחס המינוף	7.41%	7.05%	7.05%
יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	6.00%	6.00%	6.00%
ב. חברות בת משמעותיות			
בנק לאומי ארה"ב			
יחס המינוף	12.03%	11.86%	11.72%
יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	5.00%	5.00%	5.00%

(א) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". בהתאם למכתב כאמור, ההקלות שניתנו לצרכי ההון הפיקוחי בגין תכניות ההתייעלות שאושרו על ידי הדירקטוריון ביוני 2016, ביולי 2017, פוחתות בהדרגה עד ליום 30 ביוני 2021 וליום 30 ביוני 2022 בהתאמה. ביוני 2019 אושרה בדירקטוריון תכנית התייעלות נוספת. בהתאם למכתב המפקחת, ההקלות שניתנו לצרכי ההון הפיקוחי ויחס המינוף בגין תכנית זו, פוחתות בהדרגה עד ליום 30 בספטמבר 2024. ההשפעה של ההקלה בגין תכניות ההתייעלות על יחס המינוף הסתכמה בכ-0.12% ליום 30 בספטמבר 2019 (0.1%-י 0.11% ליום 31 בדצמבר 2018 וליום 30 בספטמבר 2018, בהתאמה). לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תכנית ההתייעלות ראה [סעיף 7](#) לעיל. כמו כן, בחישוב יחס המינוף הובאו בחשבון התאמות מיישום ריבית ההיוון המחושבת על פני ממוצע נע של תשואת השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח, בקשר להתחייבויות אקטואריות מסוימות.

1. יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

ביום 28 בספטמבר 2014 פורסם חוזר במסגרתו נוספה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא יחס כיסוי נזילות אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה. במסגרת הוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם וכן את תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים (המכנה).

תרחיש הקיצון שנקבע בהוראה כולל זעזוע המשלב זעזוע ספציפי לתאגיד וזעזוע מערכת וזעזוע במוסדו הוגדרו שיעורי משיכה סטנדרטיים לתזרימים יוצאים ושיעורי קבלה של תזרימים נכנסים בהתאם לקטגוריות של היתרות השונות.

יחס כיסוי הנזילות מונהג החל מיום 1 באפריל 2015.

בהתאם להוראות המעבר, החל מיום 1 באפריל 2015 הדרישה המזערית נקבעה על 60% ותגדל ל-80% ב-1 בינואר 2016 ול-100% ביום 1 בינואר 2017 ואילך. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימאליות אלו.

בנוסף, ביום 28 בספטמבר 2014 פורסם חוזר בנושא הוראת שעה - יישום דרישות גילוי לפי נדבך 3 של באזל - גילוי בגין יחס כיסוי נזילות (להלן: "החוזר"). במסגרת החוזר תוקנו הוראות הדיווח לציבור כדי לשלב את דרישות הגילוי שיידרשו הבנקים לכלול כחלק מאימוץ יחס כיסוי הנזילות.

בהתאם לכך, נקבע בין היתר, כי החל מיום 1 באפריל 2015 התווספו דרישות הגילוי על יחס כיסוי הנזילות במאוחד ובסולו (בכפוף לתחולה) במסגרת ביאור לדוחות הכספיים אשר שמו ישונה ל"ביאור הלימות הון ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים".

יחס כיסוי הנזילות של הבנק חושב על בסיס ממוצע תצפיות יומיות ויחס כיסוי הנזילות המאוחד חושב על בסיס ממוצע תצפיות חודשיות לתקופה.

ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

30 בספטמבר		31 בדצמבר
2019	2018	2018
בלתי מבוקר		
באחוזים		
א. בנתוני המאחד		
121	121	121
יחס כיסוי הנזילות		
100	100	100
יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים		
ב. בנתוני הבנק		
120	120	122
יחס כיסוי הנזילות		
100	100	100
יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים		

הערה: בנק לאומי ארה"ב אינו נדרש ביחס כיסוי נזילות.

ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

30 בספטמבר		31 בדצמבר
2019	2018	2018
בלתי מבוקר		מבוקר
במיליוני ש"ח		
(1) חוזי שכירות לזמן ארוך - דמי שכירות של בניינים, ציוד וכלי רכב ודמי אחזקה בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות		
201	246	259
בשנה ראשונה		
151	190	199
בשנה שניה		
122	165	141
בשנה שלישית		
106	129	130
בשנה רביעית		
98	112	116
בשנה חמישית		
665	1,070	1,078
מעל 5 שנים		
1,343	1,912 ^(א)	1,923 ^(ב)
סך הכל חוזי שכירות לזמן ארוך		
587	768	674
(2) התחייבויות לרכישת ניירות ערך		
95	51 ^(א)	38 ^(ב)
(3) התחייבויות להשקעה בבניינים ובציוד ורכישתם		

(א) כולל יתרות חוזי שכירות בסך 444 מיליון ש"ח והתחייבויות להשקעה בבניינים וציוד בסך 24 מיליון ש"ח, בגין נכסים המוחזקים למכירה.

(ב) כולל יתרות חוזי שכירות בסך 441 מיליון ש"ח והתחייבויות להשקעה בבניינים וציוד בסך 24 מיליון ש"ח, בגין נכסים המוחזקים למכירה.

30 בספטמבר		31 בדצמבר
2019	2018	2018
בלתי מבוקר		מבוקר
במיליוני ש"ח		
(4) פעילות מכירת אשראי		
624	77	503
הערך בספרים של האשראי שנמכר		
639	77	503
תמורה שהתקבלה במזומן		
15	-	-
סך הכל רווח נטו ממכירת אשראי		

ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. תביעות משפטיות

במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק וחברות מאוחדות מסוימות תובענות משפטיות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות.

[בביאור 26 לדוחות הכספיים השנתיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2018](#), נכלל מידע לגבי כל התביעות המהותיות למועד הדוחות כאמור. בביאור להלן נכלל מידע לעניין תביעות מהותיות שהוגשו בתקופת הדוח ולאחר תקופת הדוח, ככל שהוגשו, וכן שינויים שחלו לגבי תביעות מהותיות שהוגשו בתקופת דיווח קודמות, ואינו כולל מידע אודות תביעות שדווחו [בביאור 26 לדוח השנתי](#) ולא חל לגביהן שינוי.

לדעת הנהלת הבנק והחברות המאוחדות, המתבססות על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תובענות אלו, לרבות הבקשות לאישור תביעות ייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי נזקים כתוצאה מהתובענות כאמור.

לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק ונגד החברות המאוחדות בנושאים שונים, שסכום כל אחת מהן עולה על 2 מיליון ש"ח ואשר אפשרות התממשותן אינה קלושה, מסתכם בסך של כ-160 מיליון ש"ח.

1. למועד פרסום הדוחות הכספיים לא חלו שינויים מהותיים ביחס למפורט [בביאור 26 לדוח השנתי](#), למעט כמפורט להלן:

- 1.1 ביום 28 באוגוסט 2013, הוגשה בקשה לאשר תובענה כייצוגית נגד הבנק ונגד בנקים אחרים. המפקח על הבנקים, נגיד בנק ישראל והממונה על הגבלים עסקיים צורפו כמשיבים פורמאליים. עניינה של הבקשה היא טענה בדבר גבייה, כביכול, של עמלות שלא כדין, בקשר לפעילות של המרה ומשלוח של מטבע חוץ, מבלי שניתן לכך גילוי נאות. הנזק שלטענת המבקשים נגרם ללקוחות (כפי שעודכן בבקשה "מקוצרת" שהוגשה על ידי המבקשים), עומד על כ-2.6 מיליארד ש"ח (המבקשים טוענים לנזקים נוספים שלא כמתוו). ביום 20 בינואר 2015, החליט בית המשפט על העברת הדיון בבקשה לאישור תובענה ייצוגית שהוגשה בעניין דומה, בסכום של 200 מיליון ש"ח, גם כנגד חברות כרטיסי האשראי (לרבות כנגד חברת לאומי קארד) לבית המשפט הדין בבקשה המתוארת בסעיף זה.
- 1.2 ביום 1 במרס 2018 ניתן פסק הדין של בית המשפט המחוזי, שדחה את הבקשות לאישור תובענה ייצוגית וחייב את המבקשים בתשלום הוצאות למשיבים. ביום 1 באפריל 2019 ניתן פסק דין של בית המשפט העליון שדחה את הערעור שהוגש ביום 18 למרס 2018 על ידי המבקשים על פסק הדין.
- 1.2 ביום 2 בדצמבר 2013 הוגשה בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד הבנק בנושא עמלת פירעון מוקדם של הלוואות שלא לדיוור. לטענת המבקשת, חישוב עמלת פירעון מוקדם על ידי הבנק, הן ביחס להלוואות לגביהן חלים עקרונות חישוב הקבועים בהוראות ניהול בנקאי תקין והן ביחס להלוואות לגביהן חלים כללים שקבע הבנק, לא נעשה כדין. לטענת המבקשת, אין באפשרותה להעריך את סכום התביעה הכולל. ביום 3 בנובמבר 2019 ניתנה החלטה על ידי בית המשפט המחוזי בתל אביב שאישרה באופן חלקי את הבקשה לאישור תובענה ייצוגית, ביחס לסוגיה של דרך חישוב עמלת הפירעון המוקדם בהלוואות שאינן מפקחות.
- 1.3 ביום 17 במרס 2014 הגיש המנהל המיוחד של חברה בפירוק, בקשה למתן הוראות נגד הבנק, במסגרתה ביקש שבית המשפט יצהיר כי הבנק יישא בתשלום לחברה (קופת הפרוק) בסך מצטבר של 1,200 מיליון ש"ח, מתוכו סך של 635 מיליון ש"ח לכיסוי כל חובות החברה לנושיה וסך של 565 מיליון ש"ח בגין החזר מלוא שווי נכסי החברה. לטענת המנהל המיוחד, על הבנק לשאת באחריות אישית לחבויות החברה. יציין כי במסגרת הבקשה שמר המנהל המיוחד על זכות להגיש הליכים נוספים נגד הבנק ו/או נושאי משרה נוספים בחברה ו/או יחידים מטעם הבנק ועורכי דין שיעצו לבנק. ביום 4 באוגוסט 2019 אישר בית המשפט הסדר נושים לחברה שבפירוק וביום 12 בנובמבר 2019 הורה בית המשפט על דחיית הבקשות שהוגשו נגד הבנק, לאחר שהתקיימו כל תנאיו של הסדר הנושים. בכך הסתיימו ההליכים.
- 1.4 ביום 21 ביוני 2015 הוגשה נגד הבנק בקשה לאישור תובענה ייצוגית בטענה לפיה הבנק מחייב, כביכול, לקוחות המבקשים לבצע העברת מט"ח מחשבונם לזכות חשבון מט"ח על שמם בבנק אחר, בעמלת חליפין, על אף שמדובר באותו מטבע ולא בוצעה כל פעולת חליפין. בנוסף טען המבקש כי הבנק מחייב, כביכול, את הלקוחות בעמלת קורספונדנט אשר שיעורה נקוב באירו, לפי שער שנבנה מהשער היציג, וכי הבנק גובה, כביכול, מלקוחותיו, בעת סגירת חשבון, עמלות שעולות על סכומי העמלות המירביים אותם ניתן לגבות לפי הדין בעת סגירת חשבון. המבקש העריך את סכום התביעה הקבוצתי במיליון ש"ח. ביום 7 בינואר 2019 אישר בית המשפט הסדר הסתלקות בהליך זה, בכך הסתיימה התובענה.

ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

- 1.5 ביום 11 בפברואר 2016 הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ונגד ארבעה בנקים נוספים, בטענה שהבנקים נותנים הטבות לסטודנטים, אולם מגבילים את גילם של הסטודנטים. סכום התביעה הכולל הוערך על ידי התובע ב-219 מיליון ש"ח. ביום 4 בנובמבר 2019 הגישה המבקשת ערעור לבית המשפט העליון על פסק הדין של בית המשפט המחוזי מיום 26 בספטמבר 2019 שדחה את הבקשה לאישור תובענה ייצוגית.
- 1.6 ביום 7 במרס 2016 הוגשה לבית המשפט בארצות הברית תביעה, על ידי מספר רב של תובעים, כנגד עשרות נתבעים, וביניהם: הבנק, בנק לאומי USA ובנק הפועלים, בטענה שהנתבעים תומכים בהתנחלויות, באופן שפוגע בתושבים פלסטינאים, ברכושם ובזכויותיהם, בין היתר, באמצעות ביצוע העברות בנקאיות. סכום התביעה הנטען נגד כל הנתבעים יחדיו היה במקור 34.5 מיליארד דולר ובהמשך הופחת לסך של 1 מיליארד דולר ארה"ב. ביום 29 באוגוסט 2017 ניתן אישור על ידי בית המשפט בארצות הברית לבקשה לסילוק על הסף של התובענה. ביום 8 בספטמבר 2017 הגישו התובעים ערעור על החלטה זו, וביום 19 בפברואר 2019 קיבל בית המשפט את הערעור שהגישו התובעים וביטל את ההחלטה שאישרה את הסילוק על הסף.
- 1.7 ביום 15 במאי 2017 הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק (במקביל לתביעות דומות שמתנהלות נגד בנקים אחרים, ולתביעה בעילה זהה שהוגשה נגד הבנק ביום 12 בפברואר 2017 שעודנה תלויה ועומדת). לטענת המבקשים, הבנק אינו מסווג עסקים כ"עסקים קטנים" וכתוצאה מכך גובה מהם, שלא כדין, עמלות שלא לפי התעריפון שחל על עסק קטן. סכום הנזק הנטען נאמד על ידי המבקש, לכל המשיבים גם יחד, בסך של כ-462 מיליון ש"ח. ביום 17 באפריל 2018 ניתנה החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב על מחיקת הבקשה לאישור תביעה ייצוגית מיום 15 במאי 2017. בית המשפט קבע כי התביעה שתמשיך להתנהל נגד הבנק תהיה הבקשה לאישור תביעה ייצוגית שהוגשה ביום 12 בפברואר 2017 בה סכום הנזק הנטען 100 מיליון ש"ח. ביום 21 במאי 2019 נדחה הערעור שהגישו המבקשים לבית המשפט העליון על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב מיום 17 באפריל 2018.
- 1.8 ביום 5 ביוני 2019 הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ונגד בנקים אחרים. לטענת המבקש, הפרשי המרת מט"ח מהווים "עמלה" המחייבת גילוי נאות על ידי הבנקים ולפיכך, בין היתר, גביתה נעשית שלא כדין, וכן הבנק גובה עמלה ביתר. הנזק שלטענת המבקש נגרם לכל חברי הקבוצה אותה הוא מתיימר לייצג עומד על כ-8 מיליארד ש"ח (המבקש טוען לנזקים נוספים שלא כומתו), מתוכם מיוחס לבנק סך של כ-2.2 מיליארד ש"ח.
2. למועד פרסום הדוחות הכספיים לא מתנהלות תביעות מהותיות נגד חברות בנות של הבנק. ביום 25 בפברואר 2019 הושלמה מכירת לאומי קארד בע"מ.

ג. כרטיסי אשראי

בהתאם לחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017, החל מחדש בפברואר 2019 מחויב הבנק לתפעל הנפקה של כרטיסי אשראי חדשים המונפקים ללקוחות הבנק, באמצעות שני מתפעלי הנפקה, לכל הפחות, כאשר חלקו של מתפעל הנפקה כלשהו לא יעלה על 52% מהכרטיסים החדשים כאמור שיופקו על ידי הבנק.

לצורך יישום האמור לעיל, חתם הבנק במהלך שנת 2018 על הסכמי הנפקה ותפעול הנפקה של כרטיסי חיוב עם חברות כרטיסי האשראי הבאות: ישראל כרטיס בע"מ ויורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ (מקבוצת ישראל כרטיס), כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ודיינרס קלוב ישראל בע"מ (מקבוצת כאל) ולאומי קארד בע"מ (אשר שינתה את שמה לאחר מועד החתימה על ההסכם ל"מקס איט פיננסים בע"מ"). נכון למועד פרסום הדוח הכספי, מנפיק הבנק כרטיסי חיוב עם חברות כרטיסי האשראי האמורות - כאל, לאומי קארד וישראל כרטיס.

לתיאור מפורט בנושא כרטיסי האשראי ולעניין ההסכמים האמורים ראה [ביאור 26. כדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. התחייבויות תלויות והתקשרויות שונות

1. הליכים אחרים

ביום 2 בנובמבר 2017 התקיימה ישיבת סקופינג (scoping) עם מחלקת האכיפה של ה-Financial Conduct Authority ("FCA"), להליך ב-Bank Leumi UK ("BLUK"), בנושא בקרות ומערכות ליישום רגולציית איסור הלבנת הון. ההליך שננקט במסגרת מכלול הסמכויות שמוקנות ל-FCA. ביום 11 ביולי 2019 התקבל אישור מה-FCA בדבר סיום ההליך ללא נקיטת צעדים כלפי BLUK.

2. עיצום כספי לפי סעיף 38 לחוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995

ביום 11 באוגוסט 2019 התקבלה בבנק דרישה מאת רשות ניירות ערך, לתשלום עיצום כספי בסך של 220 אלפי ש"ח. סכום העיצום הכספי הינו לאחר הפחתה של 45% עליו החליטה הרשות, בין היתר בשל פעולות שנקט כבר הבנק למניעת הישנות ההפרה. העיצום הכספי הוטל בשל מקרה שבו יועץ השקעות שוחח עם לקוח שפנה לסניף לשם מתן ייפוי כח למנהל תיקים, באופן שנחשב לפי הכרעת הרשות כניסיון להניא את הלקוח מלהתקשר עם מנהל התיקים וזאת בניגוד להוראות הרשות בדבר הפניית לקוחות לקבלת שירותי ניהול תיקים.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)		
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
במיליוני ש"ח		
(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים		
א) חוזי ריבית		
55,345	53,420	1,925
חוזי Forward-I Futures		
28,515	28,515	-
אופציות שנכתבו		
26,698	26,698	-
אופציות שנקנו		
330,773	296,566	34,207
Swaps ^(א)		
441,331	405,199	36,132
סך הכל ^(ב)		
3,947	-	3,947
מזה: נגזרים מגדרים ^(ג)		
ב) חוזי מטבע חוץ		
196,817	166,433	30,384
חוזי Forward-I Futures ^(ד)		
39,897	38,179	1,718
אופציות שנכתבו		
46,622	44,396	2,226
אופציות שנקנו		
20,625	19,911	714
Swaps ^(א)		
303,961	268,919	35,042
סך הכל		
-	-	-
מזה: נגזרים מגדרים ^(א)		
ג) חוזים בגין מניות		
140,780	140,190	590
חוזי Forward-I Futures		
104,704	102,825	1,879
אופציות שנכתבו		
104,636	102,932	1,704
אופציות שנקנו ^(ה)		
52,313	52,048	265
Swaps		
402,433	397,995	4,438
סך הכל		
ד) חוזי סחורות ואחרים		
994	994	-
חוזי Forward-I Futures		
2,933	2,933	-
אופציות שנכתבו		
2,932	2,932	-
אופציות שנקנו		
634	634	-
Swaps		
7,493	7,493	-
סך הכל		
ה) חוזי אשראי		
-	-	-
הבנק ערב		
-	-	-
הבנק מוטב		
-	-	-
סך הכל		
1,155,218	1,079,606	75,612
סך כל הסכום הנקוב		

(א) מזה: SWAPS שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 174,709 מיליון ש"ח.

(ב) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 17,341 מיליון ש"ח.

(ג) הבנק מבצע את הגידור על ידי עסקאות החלפת ריבית IRS.

(ד) מזה: חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט בסך 7,196 מיליון ש"ח.

(ה) מזה: נסחרים בכורסה בסך 102,619 מיליון ש"ח.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

30 בספטמבר 2018 ⁽¹⁾ (בלתי מבוקר)		
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
במיליוני ש"ח		
(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים		
(א) חוזי ריבית		
85,568	81,460	4,108
Forward-I Futures חוזי		
20,835	20,835	-
אופציות שנכתבו		
18,177	18,177	-
אופציות שנקנו		
279,051	242,040	37,011
Swaps ^(א)		
403,631	362,512	41,119
סך הכל ^(ב)		
2,280	-	2,280
מזה: נגזרים מגדרים ^(ג)		
(ב) חוזי מטבע חוץ		
204,341	163,483	40,858
Forward-I Futures ^(ד) חוזי		
41,629	40,592	1,037
אופציות שנכתבו		
42,095	41,058	1,037
אופציות שנקנו		
23,948	23,168	780
Swaps ^(א)		
312,013	268,301	43,712
סך הכל		
-	-	-
מזה: נגזרים מגדרים ^(ג)		
(ג) חוזים בגין מניות		
109,287	108,782	505
Forward-I Futures חוזי		
85,994	83,485	2,509
אופציות שנכתבו		
85,840	83,538	2,302
אופציות שנקנו ^(ה)		
46,697	46,578	119
Swaps		
327,818	322,383	5,435
סך הכל		
(ד) חוזי סחורות ואחרים		
469	469	-
Forward-I Futures חוזי		
877	877	-
אופציות שנכתבו		
876	876	-
אופציות שנקנו		
94	94	-
Swaps		
2,316	2,316	-
סך הכל		
(ה) חוזי אשראי		
-	-	-
הבנק ערב		
-	-	-
הבנק מוטב		
-	-	-
סך הכל		
1,045,778	955,512	90,266
סך כל הסכום הנקוב		

(א) מזה: SWAPS שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 141,057 מיליון ש"ח.

(ב) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 18,690 מיליון ש"ח.

(ג) הבנק מבצע את הגידור על ידי עסקאות החלפת ריבית IRS.

(ד) מזה: חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט בסך 13,391 מיליון ש"ח.

(ה) מזה: נסחרים כבורסה בסך 83,337 מיליון ש"ח.

(ו) סווג מחדש בגין יישום לראשונה של כללי החשבוונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מכשירים נגזרים ונידור (ASU 2017-12) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם. ראה [ביאור 1.2.1](#).

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2018 ⁽¹⁾ (מבוקר)		
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
במיליוני ש"ח		
(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים		
(א) חוזי ריבית		
74,586	69,935	4,651
חוזי Forward-I Futures		
39,682	39,682	-
אופציות שנכתבו		
37,097	37,097	-
אופציות שנקנו		
259,059	233,740	25,319
Swaps^(א)		
410,424	380,454	29,970
סך הכל^(ב)		
2,246	-	2,246
מזה: נגזרים מגדרים^(ג)		
(ב) חוזי מטבע חוץ		
214,830	179,038	35,792
חוזי Forward-I Futures ^(ד)		
42,361	41,180	1,181
אופציות שנכתבו		
42,726	41,545	1,181
אופציות שנקנו		
24,175	23,363	812
Swaps^(א)		
324,092	285,126	38,966
סך הכל		
-	-	-
מזה: נגזרים מגדרים^(ג)		
(ג) חוזים בגין מניית		
115,944	115,095	849
חוזי Forward-I Futures		
22,488	20,726	1,762
אופציות שנכתבו		
22,831	20,929	1,902
אופציות שנקנו ^(ה)		
47,968	47,787	181
Swaps		
209,231	204,537	4,694
סך הכל		
(ד) חוזי סחורות ואחרים		
1,006	1,006	-
חוזי Forward-I Futures		
667	667	-
אופציות שנכתבו		
667	667	-
אופציות שנקנו		
211	211	-
Swaps		
2,551	2,551	-
סך הכל		
(ה) חוזי אשראי		
-	-	-
הבנק ערב		
-	-	-
הבנק מוטב		
-	-	-
סך הכל		
946,298	872,668	73,630
סך כל הסכום הנקוב		

(א) מזה: SWAPS שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 130,341 מיליון ש"ח.

(ב) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 18,744 מיליון ש"ח.

(ג) הבנק מבצע את הגידור על ידי עסקאות החלפת ריבית IRS.

(ד) מזה: חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט בסך 13,967 מיליון ש"ח.

(ה) מזה: נסחרים כבורסה בסך 20,869 מיליון ש"ח.

(ו) סווג מחדש בגין יישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מכשירים נגזרים ונידור (ASU 2017-12) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם. ראה [ביאור 1.ב.1](#).

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
במיליוני ש"ח					
(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים					
6,094	5,749	345	5,845	5,715	130
257	-	257	3	-	3
3,994	3,910	84	3,281	3,116	165
-	-	-	-	-	-
2,923	2,850	73	2,920	2,860	60
276	276	-	276	276	-
-	-	-	-	-	-
13,287	12,785	502	12,322	11,967	355
-	-	-	-	-	-
13,287	12,785	502	12,322	11,967	355
366	366	-	192	192	-

(א) מזה: שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משובצים בסך 1 מיליון ש"ח, שווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך 36 מיליון ש"ח.

30 בספטמבר 2018 ⁽²⁾ (בלתי מבוקר)					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
במיליוני ש"ח					
(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים					
4,290	4,028	262	4,331	3,996	335
1	-	1	97	-	97
3,111	2,943	168	3,516	3,292	224
-	-	-	-	-	-
1,893	1,845	48	1,914	1,852	62
66	66	-	66	66	-
-	-	-	-	-	-
9,360	8,882	478	9,827	9,206	621
-	-	-	-	-	-
9,360	8,882	478	9,827	9,206	621
325	325	-	514	507	7

(א) מזה: שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משובצים בסך 7 מיליון ש"ח, שווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך 45 מיליון ש"ח.
 (ב) סוג מחדש בגין יישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בכנקים בארה"ב בנושא מכשירים נגזרים וגידור (ASU 2017-12) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם. ראה [ביאור 1.2.1](#).

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2018 ^(ב) (מבוקר)					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סך הכל	נגזרים למסחר	שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים למסחר	שאינם למסחר
במיליוני ש"ח					
(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים					
3,629	3,345	284	3,725	3,592	133
(א) חוזי ריבית					
17	-	17	48	-	48
מזה: נגזרים מגדרים					
3,886	3,767	119	4,443	4,345	98
(ב) חוזי מטבע חוץ					
-	-	-	-	-	-
מזה: נגזרים מגדרים					
4,509	4,475	34	4,507	4,491	16
(ג) חוזים בגין מניות					
81	81	-	81	81	-
(ד) חוזי סחורות ואחרים					
-	-	-	-	-	-
(ה) חוזי אשראי					
12,105	11,668	437	12,756	12,509	247 ^(א)
סך הכל נכסים/התחייבויות בגין נגזרים ברוטו ^(א)					
-	-	-	-	-	-
סכומים שקוזזו במאזן					
12,105	11,668	437	12,756	12,509	247
יתרה מאזנית					
920	920	-	354	352	2
מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או להסדרים דומים					

(א) מזה: שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משוכצים בסך 6 מיליון ש"ח, שווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משוכצים בסך 16 מיליון ש"ח.
 (ב) סוג מחדש בגין יישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מכשירים נגזרים ונידור (ASU 2017-12) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם. ראה [ביאור 1.ב.1](#).

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. גידור חשבונאי

1. השפעת חשבונאות גידור שווי הוגן על הרווח (הפסד)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019	
	(בלתי מבוקר)	
	במיליוני ש"ח	
2	1	סך כל ההכנסות (הוצאות) ריבית שהוכרו בדוח רווח או הפסד ^(א)
		ההשפעה של גידורי שווי הוגן:
		א. רווח (הפסד) מגידורי שווי הוגן
		חוזי ריבית
279	77	פריטים מגודרים
(277)	(76)	נגזרים מגדרים
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018	
	(בלתי מבוקר)	
	במיליוני ש"ח	
1	1	סך כל ההכנסות (הוצאות) ריבית שהוכרו בדוח רווח או הפסד ^(א)
		ההשפעה של גידורי שווי הוגן:
		א. רווח (הפסד) מגידורי שווי הוגן
		חוזי ריבית
(73)	(20)	פריטים מגודרים
74	21	נגזרים מגדרים
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018		
	(מבוקר)	
	הכנסות (הוצאות) ריבית במיליוני ש"ח	
7		סך כל ההכנסות (הוצאות) ריבית שהוכרו בדוח רווח או הפסד ^(א)
		ההשפעה של גידורי שווי הוגן:
		א. רווח (הפסד) מגידורי שווי הוגן
		חוזי ריבית
(10)		פריטים מגודרים
17		נגזרים מגדרים

(א) עד ליום 1 בינואר 2019 סכומים רווח (הפסד) שסווגו מחדש מרווח (הפסד) כולל אחר מצטבר נכללו בסעיף הכנסות (הוצאות) ריבית או בסעיף הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בכפוף לאפקטיביות הגידור. החל מיום 1 בינואר 2019 סכומים אלה נכללים בסעיף הכנסות (הוצאות) ריבית.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. גידור חשבונאי (המשך)

2. השפעת גידור השקעה נטו בפעילות חוץ על רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ועל דוח רווח או הפסד

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019	
(בלתי מבוקר)			
רווח (הפסד) שסוג מחדש	סכומים שנזקפו לרווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)	רווח (הפסד) שסוג מחדש	סכומים שנזקפו מרווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)
במיליוני ש"ח			
פיקדונות ששימשו עבור גידורי השקעה, נטו			
פיקדונות במטבע חוץ		51	-
162			
-			

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018	
(בלתי מבוקר)			
רווח (הפסד) שסוג מחדש	סכומים שנזקפו לרווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)	רווח (הפסד) שסוג מחדש	סכומים שנזקפו מרווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)
במיליוני ש"ח			
פיקדונות ששימשו עבור גידורי השקעה, נטו			
פיקדונות במטבע חוץ		14	-
(112)			
-			

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	
(מבוקר)	
רווח (הפסד) שסוג מחדש מרווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ^(א)	סכומים שנזקפו לרווח (הפסד) כולל אחר
במיליוני ש"ח	
פיקדונות ששימשו עבור גידורי השקעה, נטו	
פיקדונות במטבע חוץ	
(182)	
-	

(א) עד ליום 1 בינואר 2019 סכומים רווח (הפסד) שסוגו מחדש מרווח (הפסד) כולל אחר מצטבר נכללו בסעיף הכנסות (הוצאות) ריבית או בסעיף הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בהתאם לאפקטיביות הגידור. החל מיום 1 בינואר 2019 כל הסכומים נכללים בסעיף הכנסות (הוצאות) ריבית.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. גידור חשבונאי (המשך)

3. השפעת נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים על דוח רווח או הפסד

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019	
	(בלתי מבוקר)	
רווח (הפסד) שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים ^(א)	רווח (הפסד) שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים ^(א)	
	במיליוני ש"ח	
נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים		
(223)	(49)	חוזי ריבית
(1,045)	(238)	חוזי מטבע חוץ
125	13	חוזים בגין מניות
5	3	חוזי סחורות ואחרים
(1,138)	(271)	סך הכל
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018	
	(בלתי מבוקר)	
רווח (הפסד) שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים ^(א)	רווח (הפסד) שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים ^(א)	
	במיליוני ש"ח	
נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים		
(35)	21	חוזי ריבית
1,742	20	חוזי מטבע חוץ
(21)	62	חוזים בגין מניות
1	-	חוזי סחורות ואחרים
1,687	103	סך הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018		
(מבוקר)		
רווח (הפסד) שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים ^(א)		
	במיליוני ש"ח	
נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים		
(100)		חוזי ריבית
2,730		חוזי מטבע חוץ
(147)		חוזים בגין מניות
1		חוזי סחורות ואחרים
2,484		סך הכל

(א) נכלל בסעיף הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)					
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים	בנקים	בורסות
במיליוני ש"ח					
12,322	3,272	139	2,093	6,656	162
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ^{(א)ב}					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
8,634	1,861	-	1,507	5,266	-
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים					
2,459	592	102	546	1,219	-
הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל					
1,229	819	37	40	171	162
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
23,751	9,919	84	3,757	9,452	539
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ^{(ד)ה}					
10,404	3,448	-	1,623	5,333	-
הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני					
13,347	6,471	84	2,134	4,119	539
סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים					
14,576	7,290	121	2,174	4,290	701
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים					
13,287	5,376	-	1,729	6,014	168
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ^{(א)ג}					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
8,634	1,861	-	1,507	5,266	-
מכשירים פיננסיים					
2,224	1,410	-	210	604	-
בטחון במזומן ששועבד					
2,429	2,105	-	12	144	168
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					

30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)					
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים	בנקים	בורסות
במיליוני ש"ח					
9,827	2,313	56	1,503	5,818	137
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ^{(א)ב}					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
6,008	1,062	36	1,130	3,780	-
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים					
1,913	110	20	358	1,425	-
הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל					
1,906	1,141	-	15	613	137
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
20,190	8,115	49	2,657	9,086	283
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ^{(ד)ה}					
7,187	3,793	19	748	2,627	-
הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני					
13,003	4,322	30	1,909	6,459	283
סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים					
14,909	5,463	30	1,924	7,072	420
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים					
9,360	3,753	36	1,174	4,268	129
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ^{(א)ג}					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
6,008	1,062	36	1,130	3,780	-
מכשירים פיננסיים					
1,131	834	-	42	255	-
בטחון במזומן ששועבד					
2,221	1,857	-	2	233	129
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					

ראה הערות [בעמוד הבא](#).

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)						
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים	בנקים	בורסות	במיליוני ש"ח
12,756	6,740	19	1,162	4,631	204	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ^{(א)(ב)}
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
6,025	1,214	19	1,076	3,716	-	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
4,899	4,125	-	68	706	-	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
1,832	1,401	-	18	209	204	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
16,749	6,998	73	2,817	6,415	446	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ^{(ד)(ה)}
5,558	1,010	44	1,663	2,841	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
11,191	5,988	29	1,154	3,574	446	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
13,023	7,389	29	1,172	3,783	650	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
12,105	2,358	101	2,279	7,113	254	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ^{(א)(ג)}
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
6,024	1,214	18	1,076	3,716	-	מכשירים פיננסיים
3,922	93	83	1,197	2,549	-	בטחון במזומן ששועבד
2,159	1,051	-	6	848	254	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

(א) הבנק לא קיזז הסכמי התחשבות נטו.

(ב) מתוך זה יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 12,321 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2018 - 9,820 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2018 - 12,750 מיליון ש"ח).

(ג) מתוך זה יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 13,251 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2018 - 9,315 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2018 - 12,089 מיליון ש"ח).

(ד) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) לפני הפחתת סיכון אשראי, כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

(ה) ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.

הערה:

בתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2019, בתקופה המקבילה אשתקד ובדצמבר 2018 לא הוכרו הפסדי אשראי בגין מכשירים נגזרים.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ד. פירוט מועדי פירעון - סכומים נקובים: יתרות

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)					
	מעל עד שלושה חודשים	מעל שנה ועד חמש שנים	מעל שלושה ועד שנה שנים	מעל שלושה ועד שנה שנים	מעל שלושה ועד שנה שנים
סך הכל	מעל חמש שנים	מעל חמש שנים	מעל שנה ועד חמש שנים	מעל שלושה ועד שנה שנים	מעל שלושה ועד שנה שנים
במיליוני ש"ח					
חוזי ריבית:					
שקל - מדד	17,341	3,046	6,467	5,443	2,385
אחר	423,990	80,147	216,722	82,545	44,576
חוזי מטבע חוץ	303,961	5,074	13,482	121,643	163,762
חוזים בגין מניות	402,433	-	1,939	70,585	329,909
חוזי סחורות ואחרים	7,493	-	38	632	6,823
סך הכל	1,155,218	88,267	238,648	280,848	547,455
סך הכל 30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)	1,045,778	79,739	193,055	228,919	544,065
סך הכל 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)	946,298	80,296	188,305	214,764	462,933

ביאור 12 א - מגזרי פעילות פיקוחיים

כללי

מידע בדבר מגזרי פעילות פיקוחיים הובא [בביאור 29 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

סיווג לקוחות

בהתאם לחזור, סיווג הלקוחות למגזרי הפעילות יעשה על פי מחזור הפעילות שלהם או מאפייניהם (לקוחות פרטיים ופרטיים אחרים). כאשר לתאגיד בנקאי אין מידע לגבי מחזור ההכנסות של לקוח עסקי, אשר אין לו חבות כלפי הבנק (לרבות מסגרת אשראי וכו'), הבנק רשאי לסווג אותו למגזר הפעילות הפיקוחי הרלבנטי לפי סך הנכסים הפיננסיים לאחר הכפלתם במקדם של 10. כמו כן כאשר לדעת הבנק מחזור ההכנסות אינו מייצג את היקף הפעילות של הלקוח יסווג הלקוח כדלקמן: לקוח שחבותו נמוכה מ-100 מיליון ש"ח בהתאם לסך הנכסים במאזן העסק כפי הכללים שפורטו בקובץ שאלות ותשובות ולקוח שחבותו עולה על 100 מיליון ש"ח יסווג למגזר עסקים גדולים.

במהלך התקופה בוצעו פעולות להשלמת מידע שחסר בעיקר בנוגע למחזור הפעילות של הלקוחות העסקיים. במקרים בהם המידע טרם הושלם, סווגו הלקוחות בהתאם להערכות ומידע נוסף שנמצא בידי הבנק. הבנק פועל להשלמת המידע.

ביאור 12 א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)			
פעילות ישראל			
משקי בית			
סך הכל	מזה: הלוואות לדיור	מזה: כרטיסי אשראי	בנקאות פרטית
במיליוני ש"ח			
642	273	17	1
31	-	-	35
611	273	17	(34)
37	(54)	-	66
648	219	17	32
237	14	48	36
885	233	65	68
49	2	3	-
766	57	59	23
1	1	-	-
767	58	59	23
69	173	3	45
21	52	1	14
48	121	2	31
-	-	-	-
48	121	2	31
-	-	-	-
48	121	2	31
100,842	73,835	4,564	386
-	-	-	-
99,352	71,701	4,605	380
100,324	72,212	4,446	368
307	-	-	-
857	807	-	-
110,591	24	8	24,685
109,331	-	-	24,564
108,614	-	-	24,571
69,986	45,513	4,118	789
70,355	45,916	4,194	764
69,082	-	-	48,457
544	219	17	-
104	-	-	32
-	-	-	-
648	219	17	32

(א) יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(ד) כולל הלוואות לדיור ללקוחות עסקיים עם יתרת אשראי לסוף תקופה בסך 11,848 מיליון ש"ח.

פעילות חו"ל								
סך הכל	סך פעילות חו"ל	סך פעילות ישראל	מגזר אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים ⁽¹⁾	עסקים בינוניים ⁽¹⁾	עסקים קטנים וזעירים ⁽¹⁾
2,526	317	2,209	-	344	11	450	200	561
434	71	363	-	33	88	72	68	36
2,092	246	1,846	-	311	(77)	378	132	525
-	(27)	27	2	(276)	117	(12)	78	15
2,092	219	1,873	2	35	40	366	210	540
1,132	79	1,053	(69)	419	40	127	74	189
3,224	298	2,926	(67)	454	80	493	284	729
181	20	161	-	(15)	(4)	59	(2)	74
1,936	188	1,748	257	60	61	92	122	367
-	(4)	4	-	3	-	-	-	-
1,936	184	1,752	257	63	61	92	122	367
1,107	94	1,013	(324)	406	23	342	164	288
324	21	303	(93)	122	5	104	47	83
783	73	710	(231)	284	18	238	117	205
(8)	-	(8)	-	(8)	-	-	-	-
775	73	702	(231)	276	18	238	117	205
10	10	-	-	-	-	-	-	-
765	63	702	(231)	276	18	238	117	205
463,632	31,714	431,918	10,030	164,089	736	67,383	28,375	60,077
672	-	672	-	672	-	-	-	-
282,237	24,156	258,081	-	-	739	68,429	28,735	60,446
282,950	22,783	260,167	-	-	1,608	68,196	28,824	60,847
2,385	403	1,982	-	-	-	714	251	710
1,033	102	931	-	-	-	15	-	59
427,435	25,122	402,313	9,886	44,391	66,488	51,875	37,923	56,474
367,700	24,235	343,465	-	-	66,425	49,439	37,775	55,931
358,921	22,589	336,332	-	-	61,300	48,898	37,955	54,994
314,441	31,925	282,516	18,473	24,832	757	83,745	30,313	53,621
314,316	30,256	284,060	18,424	23,715	647	85,156	30,860	54,139
1,086,886	17,295	1,069,591	-	57,126	750,887	69,519	25,100	49,420
2,146	282	1,864	2	350	1	330	155	482
(403)	(74)	(329)	-	(652)	38	36	55	58
349	11	338	-	337	1	-	-	-
2,092	219	1,873	2	35	40	366	210	540

ביאור 12 א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018 ^(ה) (בלתי מבוקר)			
פעילות ישראל			
משקי בית			
סך הכל	מזה: הלוואות לדיור	מזה: כרטיסי אשראי	בנקאות פרטית
במיליוני ש"ח			
933	495	93	2
82	-	-	53
851	495	93	(51)
(165)	(294)	(1)	78
686	201	92	27
417	13	227	42
1,103	214	319	69
78	15	15	-
894	56	193	30
(1)	-	-	-
893	56	193	30
132	143	111	39
58	51	51	13
74	92	60	26
-	-	-	-
74	92	60	26
15	-	17	-
59	92	43	26
103,182	67,920	12,269	394
-	-	-	-
103,891	68,247	12,286	389
104,784	69,284	11,924	395
372	-	36	-
859	806	-	-
108,825	17	126	25,152
108,739	-	79	25,151
106,777	-	84	24,856
76,434	44,414	11,018	830
76,415	44,253	11,279	777
71,694	-	-	46,070
601	201	92	2
85	-	-	25
-	-	-	-
686	201	92	27

(א) יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(ד) כולל הלוואות לדיור ללקוחות עסקיים עם יתרת אשראי לסוף תקופה בסך 11,172 מיליון ש"ח.

(ה) סווג מחדש, לרבות סווג מחדש המפורט **בביאור 6** ובגין מהלך טיוב שבוצע בשנת 2018.

(ו) כולל יתרה ממוצעת של נכסים שסווגו כמוחזקים למכירה בסך 8,166 מיליון ש"ח.

(ז) כולל יתרה ממוצעת של התחייבויות שסווגו כמוחזקות למכירה בסך 79 מיליון ש"ח.

פעילות חו"ל								
סך הכל	סך פעילות חו"ל	סך פעילות ישראל	מגזר אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים ⁽⁷⁾	עסקים בינוניים ⁽⁷⁾	עסקים קטנים וזעירים ⁽⁷⁾
2,811	351	2,460	-	281	7	448	202	587
615	66	549	-	129	129	118	41	(3)
2,196	285	1,911	-	152	(122)	330	161	590
-	(14)	14	1	(74)	170	19	35	(50)
2,196	271	1,925	1	78	48	349	196	540
1,483	64	1,419	14	465	51	150	77	203
3,679	335	3,344	15	543	99	499	273	743
198	36	162	-	(4)	(4)	47	(4)	49
2,045	219	1,826	165	61	64	115	125	372
-	-	-	-	1	-	-	-	-
2,045	219	1,826	165	62	64	115	125	372
1,436	80	1,356	(150)	485	39	337	152	322
515	14	501	(18)	199	6	102	43	98
921	66	855	(132)	286	33	235	109	224
35	-	35	-	35	-	-	-	-
956	66	890	(132)	321	33	235	109	224
20	7	13	(3)	(1)	-	1	-	1
936	59	877	(129)	322	33	234	109	223
45,732	33,156	418,576	9,316	159,216	1,609	58,321	26,039	60,499
880	-	880	-	880	-	-	-	-
277,614	25,014	252,600	-	-	1,617	59,052	26,391	61,260
279,364	25,239	254,125	-	-	1,253	60,439	26,631	60,623
2,941	706	2,235	-	-	-	971	149	743
947	7	940	-	-	-	-	-	81
416,786	26,100	390,686	11,944	34,491	63,585	51,531	37,293	57,865
359,858	24,999	334,859	-	-	62,018	47,934	36,026	54,991
358,959	26,139	332,820	-	-	65,176	47,892	35,928	52,191
313,485	33,202	280,283	18,414	22,060	869	78,784	29,196	53,696
314,993	33,370	281,623	18,310	21,084	757	81,468	29,010	53,802
1,028,700	17,865	1,010,835	-	44,387	703,102	72,440	24,340	48,802
2,485	305	2,180	1	610	4	316	153	493
(460)	(64)	(396)	-	(671)	44	31	43	47
171	30	141	-	139	-	2	-	-
2,196	271	1,925	1	78	48	349	196	540

ביאור 12 א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)			
פעילות ישראל			
משקי בית			
סך הכל	מזה: הלוואות לדיור	מזה: מרטיסי אשראי	בנקאות פרטית
במיליוני ש"ח			
2,634	1,528	53	3
262	-	-	149
2,372	1,528	53	(146)
(422)	(884)	-	242
1,950	644	53	96
726	39	152	112
2,676	683	205	208
127	5	-	-
2,302	182	173	77
1	1	-	-
2,303	183	173	77
246	495	32	131
80	164	11	45
166	331	21	86
-	-	-	-
166	331	21	86
-	-	-	-
166	331	21	86
99,532	71,370	4,587	392
-	-	-	-
99,230	70,551	4,628	387
100,324	72,212	4,446	368
307	-	-	-
857	807	-	-
111,469	23	8	25,472
110,350	-	-	25,401
108,614	-	-	24,571
69,807	45,075	4,226	776
70,355	45,916	4,194	764
68,838	-	-	47,003
1,630	644	53	-
320	-	-	96
-	-	-	-
1,950	644	53	96

- (א) יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
 (ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.
 (ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.
 (ד) כולל הלוואות לדיור ללקוחות עסקיים עם יתרת אשראי לסוף תקופה בסך 11,848 מיליון ש"ח.

פעילות חו"ל								
סך הכל	סך פעילות חו"ל	סך פעילות ישראל	מגזר אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים ⁽⁷⁾	עסקים בינוניים ⁽⁷⁾	עסקים קטנים וזעירים ⁽⁷⁾
8,761	1,040	7,721	-	1,124	30	1,521	620	1,789
2,083	230	1,853	-	423	406	278	197	138
6,678	810	5,868	-	701	(376)	1,243	423	1,651
-	(32)	32	3	(381)	524	(136)	217	(15)
6,678	778	5,900	3	320	148	1,107	640	1,636
3,881	218	3,663	351	1,149	129	409	225	562
10,559	996	9,563	354	1,469	277	1,516	865	2,198
451	42	409	-	(36)	(8)	55	12	259
5,832	613	5,219	599	228	185	302	373	1,153
-	(6)	6	20	(15)	-	-	-	-
5,832	607	5,225	619	213	185	302	373	1,153
4,276	347	3,929	(265)	1,292	100	1,159	480	786
1,444	72	1,372	(69)	476	32	387	161	260
2,832	275	2,557	(196)	816	68	772	319	526
(22)	-	(22)	-	(22)	-	-	-	-
2,810	275	2,535	(196)	794	68	772	319	526
30	30	-	-	-	-	-	-	-
2,780	245	2,535	(196)	794	68	772	319	526
463,080	33,156	429,924	9,656	166,511	303	65,288	28,182	60,060
615	-	615	-	615	-	-	-	-
279,945	24,912	255,033	-	-	310	66,000	28,554	60,552
282,950	22,783	260,167	-	-	1,608	68,196	28,824	60,847
2,385	403	1,982	-	-	-	714	251	710
1,033	102	931	-	-	-	15	-	59
426,889	25,926	400,963	10,230	41,219	64,451	52,729	38,315	57,078
368,970	24,955	344,015	-	-	63,685	49,822	38,179	56,578
358,921	22,589	336,332	-	-	61,300	48,898	37,955	54,994
312,639	33,147	279,492	18,655	24,726	1,110	80,893	30,044	53,481
314,316	30,256	284,060	18,424	23,715	647	85,156	30,860	54,139
1,045,326	17,591	1,027,735	-	52,518	717,467	68,874	24,731	48,304
7,507	911	6,596	3	2,043	7	996	475	1,442
(1,611)	(226)	(1,385)	-	(2,411)	140	111	165	194
782	93	689	-	688	1	-	-	-
6,678	778	5,900	3	320	148	1,107	640	1,636

ביאור 12א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018 ^(א) (בלתי מבוקר)			
פעילות ישראל			
משקי בית			
סך הכל	מזה: הלוואות לדיור	מזה: כרטיסי אשראי	בנקאות פרטית
במיליוני ש"ח			
2,892	1,590	264	5
288	-	-	139
2,604	1,590	264	(134)
(585)	(1,006)	(2)	217
2,019	584	262	83
1,213	40	635	119
3,232	624	897	202
180	19	61	-
2,577	184	525	87
1	1	-	-
2,578	185	525	87
474	420	311	115
158	150	101	41
316	270	210	74
-	-	-	-
316	270	210	74
43	-	43	-
273	270	167	74
101,959	66,545	12,214	382
-	-	-	-
102,814	67,008	12,236	377
104,784	69,284	11,924	395
372	-	36	-
859	806	-	-
106,965	20	145	24,803
106,862	-	76	24,803
106,777	-	84	24,856
75,419	43,611	11,226	817
76,415	44,253	11,279	777
72,015	-	-	45,512
1,766	584	262	3
253	-	-	80
-	-	-	-
2,019	584	262	83

(א) יתרות ממוצעות יחושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(ד) כולל הלוואות לדיור ללקוחות עסקיים עם יתרת אשראי לסוף תקופה בסך 11,172 מיליון ש"ח.

(ה) סווג מחדש, לרבות סיווג מחדש המפורט [בביאור 6](#) ובגין מהלך טיוב שבוצע בשנת 2018.

(ו) כולל יתרה ממוצעת של נכסים שסווגו כמחזקים למכירה בסך 8,155 מיליון ש"ח.

(ז) כולל יתרה ממוצעת של התחייבויות שסווגו כמחזקות למכירה בסך 76 מיליון ש"ח.

פעילות חו"ל								
סך הכל	סך פעילות חו"ל	סך פעילות ישראל	מגזר אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים ^(ד)	עסקים בינוניים ^(ד)	עסקים קטנים וזעירים ^(ד)
8,420	1,003	7,417	-	742	22	1,355	607	1,794
1,804	172	1,632	-	370	393	250	110	82
6,616	831	5,785	-	372	(371)	1,105	497	1,712
-	(30)	30	1	64	497	(130)	78	(112)
6,616	801	5,815	1	436	126	975	575	1,600
3,724	218	3,506	67	641	154	454	241	617
10,340	1,019	9,321	68	1,077	280	1,429	816	2,217
314	34	280	-	8	(4)	34	(153)	215
6,154	650	5,504	513	214	198	355	386	1,174
-	2	(2)	7	(11)	1	-	-	-
6,154	652	5,502	520	203	199	355	386	1,174
3,872	333	3,539	(452)	866	85	1,040	583	828
1,298	74	1,224	(118)	294	18	350	201	280
2,574	259	2,315	(334)	572	67	690	382	548
47	-	47	-	47	-	-	-	-
2,621	259	2,362	(334)	619	67	690	382	548
52	11	41	(3)	(2)	(1)	2	-	2
2,569	248	2,321	(331)	621	68	688	382	546
449,845	32,862	416,983	9,470	160,739	1,392	57,367	25,559	60,115
763	-	763	-	763	-	-	-	-
273,582	24,356	249,226	-	-	1,400	58,000	25,881	60,754
279,364	25,239	254,125	-	-	1,253	60,439	26,631	60,623
2,941	706	2,235	-	-	-	971	149	743
947	7	940	-	-	-	-	-	81
415,748	26,223	389,525	11,828	34,253	66,755	50,923	36,835	57,163
359,399	25,257	334,142	-	-	64,993	47,693	35,553	54,238
358,959	26,139	332,820	-	-	65,176	47,892	35,928	52,191
308,534	32,327	276,207	17,483	21,544	808	77,489	28,723	53,924
314,993	33,370	281,623	18,310	21,084	757	81,468	29,010	53,802
1,012,884	18,284	994,600	-	42,094	690,046	71,208	24,422	49,303
7,552	876	6,676	1	2,079	13	887	463	1,464
(1,344)	(172)	(1,172)	-	(1,951)	112	86	112	136
408	97	311	-	308	1	2	-	-
6,616	801	5,815	1	436	126	975	575	1,600

ביאור 12א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 ⁽¹⁾ (מבוקר)			
פעילות ישראל			
משקי בית			
סך הכל	מזה: הלוואות לדיור	מזה: כרטיסי אשראי	בנקאות פרטית
במיליוני ש"ח			
3,826	2,067	362	6
392	-	-	181
3,434	2,067	362	(175)
(690)	(1,282)	(2)	292
2,744	785	360	117
1,633	53	856	155
4,377	838	1,216	272
273	32	106	-
3,540	255	755	113
3	1	2	-
3,543	256	757	113
561	550	353	159
191	199	117	59
370	351	236	100
-	-	-	-
370	351	236	100
46	-	46	-
324	351	190	100
102,946	66,869	12,214	389
-	-	-	-
103,454	67,485	12,223	384
106,132	70,080	12,051	396
382	-	44	-
934	862	-	-
106,743	20	220	25,023
106,579	-	77	25,022
108,874	-	71	26,128
75,938	44,126	11,239	799
76,689	44,899	11,225	768
71,657	-	-	45,626
2,384	785	360	3
360	-	-	114
-	-	-	-
2,744	785	360	117

(א) יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

(ד) כולל הלוואות לדיור ללקוחות עסקיים עם יתרת אשראי לסוף תקופה בסך 11,156 מיליון ש"ח.

(ה) כולל יתרה ממוצעת של נכסים שסווגו כמוחזקים למכירה בסך 8,461 מיליון ש"ח.

(ו) כולל יתרה ממוצעת של התחייבויות שסווגו כמוחזקות למכירה בסך 77 מיליון ש"ח.

(ז) סווג מחדש.

פעילות חו"ל								
סך הכל	סך פעילות חו"ל	סך פעילות ישראל	מגזר אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים ⁽⁷⁾	עסקים בינוניים ⁽⁷⁾	עסקים קטנים וזעירים ⁽⁷⁾
11,346	1,380	9,966	-	1,080	27	1,829	808	2,390
2,456	263	2,193	-	486	523	313	164	134
8,890	1,117	7,773	-	594	(496)	1,516	644	2,256
-	(37)	37	-	(87)	662	(186)	142	(96)
8,890	1,080	7,810	-	507	166	1,330	786	2,160
4,871	300	4,571	79	714	206	621	331	832
13,761	1,380	12,381	79	1,221	372	1,951	1,117	2,992
519	92	427	-	20	4	7	(156)	279
8,337	890	7,447	664	286	268	472	544	1,560
-	3	(3)	8	(15)	1	-	-	-
8,337	893	7,444	672	271	269	472	544	1,560
4,905	395	4,510	(593)	930	99	1,472	729	1,153
1,619	92	1,527	(278)	291	34	537	271	422
3,286	303	2,983	(315)	639	65	935	458	731
36	-	36	-	36	-	-	-	-
3,322	303	3,019	(315)	675	65	935	458	731
65	19	46	(4)	(3)	(1)	3	2	3
3,257	284	2,973	(311)	678	66	932	456	728
45,1698	33,234	418,464	9,359	160,809	506	58,159	25,886	60,410
758	-	758	-	758	-	-	-	-
275,329	24,530	250,799	-	-	482	58,870	26,202	61,407
282,735	25,753	256,982	-	-	687	61,674	27,515	60,578
2,796	610	2,186	-	-	-	917	116	771
1,054	27	1,027	-	-	-	3	-	90
417,402	26,505	390,897	11,780	35,813	64,874	52,488	36,392	57,784
359,147	25,477	333,670	-	-	63,113	49,136	35,063	54,757
364,662	25,908	338,754	-	-	61,003	49,553	38,867	54,329
310,366	32,587	277,779	17,978	18,635	798	81,229	28,563	53,839
317,845	34,157	283,688	16,265	26,004	1,122	78,982	29,218	54,640
1,016,426	18,220	998,206	-	43,394	693,109	70,805	24,414	49,201
10,085	1,198	8,887	-	2,697	13	1,209	622	1,959
(1,847)	(259)	(1,588)	-	(2,700)	152	121	164	201
652	141	511	-	510	1	-	-	-
8,890	1,080	7,810	-	507	166	1,330	786	2,160

ביאור 12 ב - מגזרי פעילות גישת ההנהלה

כללי

דיווח מגזרי פעילות על פי גישת ההנהלה מציג את תוצאות הבנק בחלוקה לקווי עסקים, בהתאם למבנה הארגוני של הבנק. קווי העסקים מתמחים במתן שירות למגזרי לקוחות בעלי מאפיינים וצרכים דומים.

מידע בדבר מגזרי פעילות גישת הנהלה הובא [בביאור 29 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

להלן תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)											
במיליוני ש"ח											
בנק קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטית	עסקים קטנים	משכנתאות	סך הכל בנקאות	מסחרית	עסקית	נדל"ן	שוקי הון	אחר והתאמות	חברות בנות בארץ	חברות בנות בחו"ל	סך הכל
הכנסות ריבית, נטו:											
300	322	332	954	237	192	188	267	(1)	27	228	2,092
הכנסות (הוצאות) ריבית - מחיצוניים											
238	5	(70)	173	86	(36)	(29)	(191)	3	2	(8)	-
הכנסות ריבית, נטו											
538	327	262	1,127	323	156	159	76	2	29	220	2,092
הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית											
325	109	1	435	102	49	80	385	(65)	67	79	1,132
סך כל ההכנסות (ההוצאות)											
863	436	263	1,562	425	205	239	461	(63)	96	299	3,224
הוצאות (הכנסות) בנין הפסדי אשראי											
60	80	(8)	132	(26)	64	(3)	4	(9)	(1)	20	181
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות											
739	272	66	1,077	170	62	31	89	273	50	184	1,936
רווח (הפסד) לפני מס											
64	84	205	353	281	79	211	368	(327)	47	95	1,107
הפרשה (הטבה) למס											
22	29	71	122	96	27	72	126	(144)	6	19	324
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק											
42	55	134	231	185	52	139	243	(183)	32	66	765

ביאור 12 ב - מגזרי פעילות גישת ההנהלה (המשך)

תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018 ^(א) (בלתי מבוקר)												
במיליוני ש"ח												
בנק קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטית	עסקים קטנים	משכנתאות	סך הכל בנקאית	מסחרית	עסקית	נדל"ן	שוקי הון	אחר והתאמות	חברות בנות בארץ	חברות בנות בחו"ל	סך הכל	
הכנסות ריבית, נטו:												
215	325	583	1,123	258	213	183	30	1	103	285	2,196	הכנסות ריבית - מחיצונים
291	9	(352)	(52)	30	(63)	(49)	154	(1)	(7)	(12)	-	הכנסות (הוצאות) ריבית - בינמגזרי
506	334	231	1,071	288	150	134	184	-	96	273	2,196	הכנסות ריבית נטו
326	118	2	446	96	47	77	320	54	379	64	1,483	הכנסות שאינן מריבית
832	452	233	1,517	384	197	211	504	54	475	337	3,679	סך כל ההכנסות
44	79	12	135	8	5	(7)	1	(2)	22	36	198	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
669	282	61	1,012	157	70	40	79	238	230	219	2,045	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
119	91	160	370	219	122	178	424	(182)	223	82	1,436	רווח (הפסד) לפני מס
40	31	54	125	75	42	61	177	(51)	71	15	515	הפרשה (הטבה) למס
79	60	106	245	144	80	117	250	(131)	172	59	936	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק

(א) סווג מחדש.

ביאור 12 ב - מגזרי פעילות גישת ההנהלה (המשך)

תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)												
במיליוני ש"ח												
בנק קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטיות	עסקים קטנים	משכנתאות	סך הכל בנקאית	מסחרית	עסקית	נדל"ן	שוקי הון	אחר והתאמות	חברות	חברות	סך הכל	
									בנות בארץ	בנות בח"ל		
הכנסות ריבית, נטו:												
664	956	1,815	3,435	719	688	621	346	1	58	810	6,678	הכנסות ריבית - מחיצוניים
962	36	(1,058)	(60)	238	(209)	(155)	208	-	10	(32)	-	הכנסות (הוצאות) ריבית - בינמגזרי
1,626	992	757	3,375	957	479	466	554	1	68	778	6,678	הכנסות ריבית, נטו
970	343	4	1,317	311	153	239	982	403	258	218	3,881	הכנסות שאינן מריבית
2,596	1,335	761	4,692	1,268	632	705	1,536	404	326	996	10,559	סך כל ההכנסות
168	226	(2)	392	56	(8)	8	(32)	(10)	3	42	451	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,113	811	208	3,132	551	202	95	269	820	156	607	5,832	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
315	298	555	1,168	661	438	602	1,299	(406)	167	347	4,276	רווח (הפסד) לפני מס
108	102	190	400	226	150	206	444	(93)	40	71	1,444	הפרשה (הטבה) למס
207	196	365	768	435	288	396	857	(313)	103	246	2,780	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרות ליום 30 בספטמבר 2019												
29,298	25,320	84,425	139,043	40,407	38,248	26,096	6,824	5,947	753	22,360	279,678	אשראי לציבור, נטו
156,991	37,981	-	194,972	50,685	17,440	6,491	66,731	13	-	22,589	358,921	פיקדונות הציבור
180,463	17,721	-	198,184	24,433	20,844	2,148	521,592	21,446	296,427	17,038	1,102,112	נכסים בניהול

ביאור 12 ב - מגזרי פעילות גישת ההנהלה (המשך)

תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018 ^(א) (בלתי מבוקר)												
במיליוני ש"ח												
בנק קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטית	עסקים קטנים	משכנתאות	סך הכל בנקאית	מסחרית	עסקית	נדל"ן	שוקי הון	אחר והתאמות	חברות בנות בארץ	חברות בנות בח"ל	סך הכל	בנק
												קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטית
הכנסות ריבית, נטו:												
737	997	1,878	3,612	785	631	540	(85)	4	298	831	6,616	הכנסות (הוצאות) ריבית - מחיצוניים
772	4	(1,199)	(423)	62	(196)	(155)	761	(4)	(15)	(30)	-	הכנסות (הוצאות) ריבית - בינמגזרי
1,509	1,001	679	3,189	847	435	385	676	-	283	801	6,616	הכנסות ריבית נטו
979	360	6	1,345	298	152	231	477	115	888	218	3,724	הכנסות שאינן מריבית
2,488	1,361	685	4,534	1,145	587	616	1,153	115	1,171	1,019	10,340	סך כל ההכנסות
151	192	21	364	(3)	(61)	(85)	4	(9)	70	34	314	הוצאות (הכנסות) בנין הפסדי אשראי
2,032	812	194	3,038	513	215	102	267	718	649	652	6,154	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
305	357	470	1,132	635	433	599	882	(594)	452	333	3,872	רווח (הפסד) לפני מס
104	122	159	385	217	148	205	303	(159)	125	74	1,298	הפרשה (הטבה) למס
201	235	311	747	418	285	394	584	(435)	330	246	2,569	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרות ליום 30 בספטמבר 2018 ^(א)												
29,608	26,620	80,574	136,802	37,211	34,461	23,580	4,558	5,661	495 ^(ב)	24,913	267,681	אשראי לציבור, נטו
155,197	35,870	-	191,067	44,541	20,454	5,479	70,967	227	- ^(ג)	26,140	358,875	פיקדונות הציבור
178,990	20,010	-	199,000	24,070	19,965	1,090	504,074	27,069	288,867	18,031	1,082,166	נכסים בניהול

- (א) לא כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה בסך 8,310 מיליון ש"ח.
 (ב) לא כולל יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה בסך 84 מיליון ש"ח.
 (ג) סווג מחדש.

ביאור 12 ב - מגזרי פעילות גישת ההנהלה (המשך)

תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)											
במיליוני ש"ח											
בנק קמעונאות, פרימיום ובנקאות פרטיות	עסקים קטנים	משכנתאות	סך הכל בנקאית	מסחרית	עסקית	נדל"ן	שוקי הון	אחר והתאמות	חברות	חברות	סך
									בנות בארץ	בנות בחו"ל	הכל
הכנסות ריבית נטו:											
1,012	1,335	2,441	4,788	1,039	827	748	(23) ^(א)	6	390	1,115	8,890
הכנסות (הוצאות) ריבית - מחיצוניים											
1,043	9	(1,529)	(477)	122	(243)	(207)	848 ^(א)	(3)	(4)	(36)	-
הכנסות ריבית, נטו											
2,055	1,344	912	4,311	1,161	584	541	825	3	386	1,079	8,890
הכנסות שאינן מריבית											
1,322	487	^(א) 10	1,819	408	217	315	492	^(א) 140	1,180	300	4,871
סך כל ההכנסות											
3,377	1,831	922	6,130	1,569	801	856	1,317	143	1,566	1,379	13,761
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי											
213	270	30	513	28	(70)	(170)	23	(10)	113	92	519
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות											
2,733	1,099	274	4,106	713	276	132	363	958	896	893	8,337
רווח (הפסד) לפני מס											
431	462	618	1,511	828	595	894	931	(805)	557	394	4,905
הפרשה (הטבה) למס											
161	172	227	560	308	221	332	^(א) 330	^(א) (381)	158	91	1,619
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות הבנק											
270	290	391	951	520	374	562	607	(424)	383	284	3,257
יתרות ליום 31 בדצמבר 2018											
29,594	26,478	81,524	137,596	38,490	33,533	24,462	5,251	5,860	^(א) 560	25,421	271,173
אשראי לציבור, נטו											
158,593	38,046	-	196,639	49,671	19,592	6,597	65,910	274	- ^(א)	25,908	364,591
פיקדונות הציבור											
167,486	18,354	-	185,840	22,137	19,122	1,008	421,022	21,085	285,016	17,625	972,855
נכסים בניהול											

- (א) לא כולל יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה בסך 8,042 מיליון ש"ח.
 (ב) לא כולל יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה בסך 71 מיליון ש"ח.
 (ג) סווג מחדש.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות^(א) ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)						
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
2,682	483	644	3,809	3	3,812	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופת הדיווח ⁽²⁾
(20)	(5)	(1)	(26)	-	(26)	מימוש השקעה בחברת בת שאוחדה בעבר
2,662	478	643	3,783	3	3,786	יתרה ליום 1 ביולי 2019
147	(2)	38	183	(2)	181	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(285)	(5)	(104)	(394)	-	(394)	מחיקות חשבונאיות
86	-	69	155	-	155	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(199)	(5)	(35)	(239)	-	(239)	מחיקות חשבונאיות נטו
(6)	-	-	(6)	-	(6)	התאמות מתרגום דוחות כספיים
2,604	471	646	3,721	1	3,722	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח ¹
429	-	20	449	-	449	¹ מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)						
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
מסחרי ^(א)	דיוור	פרטי אחר ^(א)	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
2,539	453 ⁽³⁾	609	3,601	1	3,602	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופת הדיווח
114	22 ⁽³⁾	62	198	-	198	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(175)	(2)	(122)	(299)	-	(299)	מחיקות חשבונאיות
110	-	74	184	-	184	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(65)	(2)	(48)	(115)	-	(115)	מחיקות חשבונאיות נטו
(1)	-	-	(1)	-	(1)	התאמות מתרגום דוחות כספיים
(2)	-	(8)	(10)	-	(10)	בניכוי תנועות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ⁽³⁾
2,585	473	615	3,673	1	3,674	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח ¹
439	-	13	452	-	452	¹ מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) למידע נוסף ראה [ביאור 136. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ג) סווג מחדש, לרבות סיווג מחדש המפורט [בביאור 6](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות^(א) ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
2,697	479	637	3,813	3	3,816
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופת הדיווח					
327	14	112	453	(2)	451
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
(776)	(17)	(324)	(1,117)	-	(1,117)
מחיקות חשבונאיות					
391	-	222	613	-	613
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
(385)	(17)	(102)	(504)	-	(504)
מחיקות חשבונאיות נטו					
(15)	-	-	(15)	-	(15)
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
(20)	(5)	(1)	(26)	-	(26)
מימוש השקעה בחברת בת שאוחדה בעבר					
2,604	471	646	3,721	1	3,722
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח ¹					
429	-	20	449	-	449
1 מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
2,510	450	737	3,697	3	3,700
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופת הדיווח					
21 ^(ד)	-	-	21	-	21
שינויים שנזקפו להון ^(ב)					
2,531	450	737	3,718	3	3,721
יתרה ליום 1 בינואר 2018					
130	26	160	316	(2)	314
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
(525)	(4)	(366)	(895)	-	(895)
מחיקות חשבונאיות					
452	-	241	693	-	693
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
(73)	(4)	(125)	(202)	-	(202)
מחיקות חשבונאיות נטו					
8	1	-	9	-	9
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
(11)	-	(157)	(168)	-	(168)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוזקקים למכירה ^(א)					
2,585	473	615	3,673	1	3,674
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח ¹					
439	-	13	452	-	452
1 מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) השפעת היישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 בחברות בנות בחו"ל.

(ג) למידע נוסף ראה [ביאור 36. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ד) סווג מחדש, לרבות סיווג מחדש המפורט [בביאור 6](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות^(א) ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א), ועל החובות^(א) בגינם היא חושבה

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות^(א):					
128,798	-	748	129,546	9,858	139,404
41,827	83,534	28,043	153,404	381	153,785
808 ^(א)	83,335	-	84,143	-	84,143
170,625	83,534	28,791	282,950	10,239	293,189
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א):					
1,688	-	167	1,855	1	1,856
487	471	459	1,417	-	1,417
-	470 ^(ב)	-	470	-	470
2,175	471	626	3,272	1	3,273
320	-	159	479	-	479
30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)					
אשראי לציבור					
מסחרי ^(א)	דיוור	פרטי אחר ^(א)	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות^(א):					
118,710	30	1,075	119,815	9,205	129,020
44,332	79,929	35,288	159,549	738	160,287
1,087 ^(א)	79,481	-	80,568	-	80,568
(1,012)	-	(7,450)	(8,462)	(67)	(8,529)
162,030	79,959	28,913	270,902	9,876	280,778
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א):					
1,693	5	128	1,826	1	1,827
464	468	615	1,547	-	1,547
-	467 ^(ב)	-	467	-	467
(11)	-	(141)	(152)	-	(152)
2,146	473	602	3,221	1	3,222
441	5 ^(ג)	110	556	-	556

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 301 מיליון ש"ח ליום 30 בספטמבר 2019 (30 בספטמבר 2018 - סך של 290 מיליון ש"ח).

(ג) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

(ד) למידע נוסף ראה **ביאור 136. דוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018**.

(ה) סווג מחדש, לרבות סיווג מחדש המפורט **בביאור 6**.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות^(א) ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א), ועל החובות^(א) בגינם היא חושבה (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיור	פרטי אחר	סך הכל ציבור	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות^(א):					
120,192	31	901	121,124	15,091	136,215
44,746	80,859	36,006	161,611	673	162,284
913 ⁽¹⁾	80,432	-	81,345	-	81,345
(655)	-	(7,555)	(8,210)	(35)	(8,245)
164,283 ^(א)	80,890	29,352	274,525	15,729	290,254
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(א):					
1,792 ^(ה)	5	165 ^(ה)	1,962	3	1,965
475 ^(ה)	474	609 ^(ה)	1,558	-	1,558
-	473 ⁽²⁾	-	473	-	473
(11)	-	(157)	(168)	-	(168)
2,256 ³	479	617	3,352	3	3,355
459	4	150	613	-	613

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 295 מיליון ש"ח.

(ג) כולל יתרת הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

(ד) למידע נוסף ראה [ביאור 136. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ה) סווג מחדש.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א)

1. איכות אשראי ופיגורים

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)					
חובות לא פגומים - מידע נוסף		בעייתיים ^(ב)			
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ^(ה)	בפיגור של 90 ימים או יותר ^(ד/ח)	סך הכל	פגומים ^(ג)	לא פגומים	לא בעייתיים
במיליוני ש"ח					
פעילות לווים בישראל					
ציבור-מסחרי					
25	11	23,846	88	97	23,661
בינוי ונדל"ן - בינוי ^(ט)					
41	14	26,902	292	101	26,509
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן ^(ט)					
149	1	15,853	4	5	15,844
שרותים פיננסיים					
144	48	75,018	1,121	1,269	72,628
מסחרי - אחר					
359	74	141,619	1,505	1,472	138,642
סך הכל מסחרי					
651	807	83,321	-	807 ^(ו)	82,514
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור					
153	50	28,390	307	284	27,799
אנשים פרטיים - אחר					
1,163	931	253,330	1,812	2,563	248,955
סך הכל ציבור - פעילות בישראל					
-	-	747	-	-	747
בנקים בישראל					
-	-	17	-	-	17
ממשלת ישראל					
1,163	931	254,094	1,812	2,563	249,719
סך הכל פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור-מסחרי					
11	-	10,965	236	136	10,593
בינוי ונדל"ן					
210	102	18,041	336	577	17,128
מסחרי - אחר					
221	102	29,006	572	713	27,721
סך הכל מסחרי					
-	-	614	1	1	612
אנשים פרטיים					
221	102	29,620	573	714	28,333
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
-	-	8,820	-	-	8,820
בנקים בחו"ל					
-	-	655	-	-	655
ממשלות בחו"ל					
221	102	39,095	573	714	37,808
סך הכל פעילות בחו"ל					
1,384	1,033	282,950	2,385	3,277	277,288
סך הכל ציבור					
-	-	9,567	-	-	9,567
סך הכל בנקים					
-	-	672	-	-	672
סך הכל ממשלות					
1,384	1,033	293,189	2,385	3,277	287,527
סך הכל					

ראה הערות [בעמוד 178](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)					
חובות לא פגומים - מידע נוסף		בעייתיים ^(ב)			
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ^(ה)	בפיגור של 90 ימים או יותר ^(ד)	סך הכל	פגומים ^(ג)	לא פגומים	לא בעייתיים
במיליוני ש"ח					
פעילות לווים בישראל					
ציבור-מסחרי					
34	11	21,464	256	159	21,049
בינוי ונדל"ן - בינוי ^(א)					
23	18	24,800	327	169	24,304
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
2	2	11,395	4	7	11,384
שרותים פיננסיים					
223	50	73,422	1,270	1,354	70,798
מסחרי - אחר ^(א)					
282	81	131,081	1,857	1,689	127,535
סך הכל מסחרי					
635	806	79,465	-	806 ^(ג)	78,659
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור					
228	53	35,760	372	583	34,805
אנשים פרטיים - אחר ^(א)					
(9)	-	(8,462)	(37)	(324)	(8,101)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ט)					
1,136	940	237,844	2,192	2,754	232,898
סך הכל ציבור - פעילות בישראל					
-	-	1,112	-	-	1,112
בנקים בישראל					
-	-	72	-	-	72
ממשלת ישראל					
-	-	(33)	-	-	(33)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ט)					
1,136	940	238,995	2,192	2,754	234,049
סך הכל פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור-מסחרי					
39	-	11,091	117	2	10,972
בינוי ונדל"ן					
247	7	20,870	561	546	19,763
מסחרי - אחר					
286	7	31,961	678	548	30,735
סך הכל מסחרי					
2	-	1,097	34	29	1,034
אנשים פרטיים					
288	7	33,058	712	577	31,769
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
-	-	8,189	-	-	8,189
בנקים בחו"ל					
-	-	570	-	-	570
ממשלות בחו"ל					
-	-	(34)	-	-	(34)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ט)					
288	7	41,783	712	577	40,494
סך הכל פעילות בחו"ל					
1,424	947	270,902	2,904	3,331	264,667
סך הכל ציבור					
-	-	9,234	-	-	9,234
סך הכל בנקים^(ג)					
-	-	642	-	-	642
סך הכל ממשלות					
1,424	947	280,778	2,904	3,331	274,543
סך הכל					

ראה הערות [בעמוד 178](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
חובות לא פגומים - מידע נוסף		בעייתיים ^(ב)			
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ^(ה)	בפיגור של 90 ימים או יותר ^(ד)	סך הכל	פגומים ^(ג)	לא פגומים	לא בעייתיים
במיליוני ש"ח					
פעילות לווים בישראל					
ציבור-מסחרי					
220	11	21,906	233	162	21,511
בינוי ונדל"ן - בינוי					
21	16	25,413	315	159	24,939
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
4	2	10,849	8	7	10,834
שרותים פיננסיים					
169	64	73,852	1,242	1,718	70,892
מסחרי - אחר					
414	93	132,020	1,798	2,046	128,176
סך הכל מסחרי					
694	862	80,417	-	862 ^(ו)	79,555
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור					
183	72	36,320	382	576	35,362
אנשים פרטיים - אחר					
(10)	-	(8,210)	(45)	(323)	(7,842)
בניכוי יתרות שסוגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ז)					
1,281	1,027	240,547	2,135	3,161	235,251
סך הכל ציבור - פעילות בישראל					
-	-	2,703	-	-	2,703
בנקים בישראל					
-	-	74	-	-	74
ממשלת ישראל					
-	-	(33)	-	-	(33)
בניכוי יתרות שסוגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ז)					
1,281	1,027	243,291	2,135	3,161	237,995
סך הכל פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור-מסחרי					
4	-	12,111	217 ^(א')	12	11,882
בינוי ונדל"ן					
330	27	20,807	366 ^(א')	647	19,794
מסחרי - אחר					
334	27	32,918	583	659	31,676
סך הכל מסחרי					
3	-	1,060	33	15	1,012
אנשים פרטיים					
337	27	33,978	616	674	32,688
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
-	-	12,279	-	-	12,279
בנקים בחו"ל					
-	-	708	-	-	708
ממשלות בחו"ל					
-	-	(2)	-	-	(2)
בניכוי יתרות שסוגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ז)					
337	27	46,963	616	674	45,673
סך הכל פעילות בחו"ל					
1,618	1,054	274,525	2,751	3,835	267,939
סך הכל ציבור					
-	-	14,947	-	-	14,947
סך הכל בנקים^(ח)					
-	-	782	-	-	782
סך הכל ממשלות					
1,618	1,054	290,254	2,751	3,835	283,668
סך הכל					

ראה הערות [בעמוד 178](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

הערות:

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים. למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ב) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיר שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ג) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי, ראה [ביאור 13.2.2.1](#) להלן.
- (ד) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.
- (ה) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 922 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2018 - 802 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2018 - 1,103 מיליון ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- (ו) כולל יתרת הלוואות לדיר בסך 87 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2018 - 93 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2018 - 87 מיליון ש"ח) עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פירעונה.
- (ז) 2.2% מהאשראי לנכסים מניבים שניתן באמצעות מערך בינוי ונדל"ן בבנק הינו בשיעורי LTV העולים על 85%.
- (ח) יתרת החובות הלא פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר, נכון ליום 30 בספטמבר 2019, בסך של 931 מיליון ש"ח הינם אשראי שנתן הבנק, מתוכו 124 מיליון ש"ח הינו בגין הלוואות שאינן לדיר ו-807 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיר, כאשר מתוכן סך של 195 מיליון ש"ח הינו בפיגור של עד 149 יום, 155 מיליון ש"ח הינו בפיגור של 150-249 יום והיתרה הינה בגין חוב בפיגור של 250 ימים או יותר.
- (ט) למידע נוסף ראה [ביאור 13.6](#) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.
- (י) בניכוי יתרות בגין בנקים שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה.
- (יא) סוג מחדש, לרבות סיווג מחדש המפורט [בביאור 6](#).

איכות האשראי - מצב פיגור החובות

מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות אשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות ריבית) לאחר 90 ימי פיגור או כל חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי והוחזר לצבור ריבית, כאשר הוא מפגר במשך יום פיגור אחד ביחס לתנאי החוב החדשים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולרוב לאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב. לגבי הלוואות לדיר למעט הלוואות ללא תשלום רבעוני או חודשי, הבנק קובע הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים
א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)					
	יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ב) בגינם לא קיימת	יתרת ^(ב) הפרשה פרטנית ^(ג)	יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ב) בגינם קיימת
במיליוני ש"ח					
<u>פעילות לווים בישראל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
בינוי ונדל"ן - בינוי	324	88	32	11	56
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1,124	292	194	27	98
שרותים פיננסיים	411	4	1	1	3
מסחרי - אחר	3,352	1,121	547	197	574
סך הכל מסחרי	5,211	1,505	774	236	731
אנשים פרטיים - אחר	765	307	2	158	305
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	5,976	1,812	776	394	1,036
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
בינוי ונדל"ן	253	236	-	48	236
מסחרי - אחר	355	336	236	36	100
סך הכל מסחרי	608	572	236	84	336
אנשים פרטיים	3	1	-	1	1
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	611	573	236	85	337
סך הכל ציבור	6,587	2,385	1,012	479	1,373
מזה:					
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	1,965	715	427	1,250	
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים	1,073	383	193	690	

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
(ב) יתרת חוב רשומה.
(ג) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)				
	יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ב) בגינם לא קיימת	יתרת הפרשה פרטנית ^(ג)	יתרת ^(ב) חובות פגומים
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים ^(ה)	סך הכל יתרת ^(ב) חובות פגומים	לא קיימת הפרשה פרטנית ^(ג)	יתרת הפרשה פרטנית ^(ג)	יתרת ^(ב) חובות פגומים
במיליוני ש"ח				
פעילות לווים בישראל				
ציבור-מסחרי				
527	256	179	17	77
בינוי ונדל"ן - בינוי				
1,193	327	203	25	124
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן				
436	4	2	1	2
שרותים פיננסיים				
3,323	1,270	389	286	881
מסחרי - אחר ^(ה)				
5,479	1,857	773	329	1,084
סך הכל מסחרי				
788	372	26	110	346
אנשים פרטיים - אחר				
(37)	(37)	(24)	(3)	(13)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ד)				
^(ו) 6,230	2,192	775	436	1,417
סך הכל ציבור - פעילות בישראל				
פעילות לווים בחו"ל				
ציבור-מסחרי				
288	117	13	49	104
בינוי ונדל"ן				
997	561	384	63	177
מסחרי - אחר				
1,285	678	397	112	281
סך הכל מסחרי				
87	34	18	8	16
אנשים פרטיים				
1,372	712	415	120	297
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל				
7,602	2,904	1,190	556	1,714
סך הכל ציבור				
מזה:				
	2,249	734	492	1,515
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים ^(ה)				
	1,618	705	156	913
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים ^(ה)				

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
 (ב) יתרת חוב רשומה.
 (ג) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.
 (ד) למידע נוסף ראה [ביאור 36](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.
 (ה) סווג מחדש. למידע נוסף ראה [ביאור 6](#).
 (ו) הוצג מחדש.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)				
	יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ב) חובות פגומים	יתרת ^(ג) חובות פגומים	יתרת ^(ג) חובות פגומים
סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	יתרת ^(ב) חובות פגומים	לא קיימת הפרשה פרטנית ^(ג)	יתרת הפרשה פרטנית ^(ג)	קיימת הפרשה פרטנית ^(ג)
במיליוני ש"ח				
פעילות לווים בישראל				
ציבור-מסחרי				
426	233	164	14	69
בינוי ונדל"ן - בינוי				
1,176	315	194	27	121
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן				
422	8	5	1	3
שרותים פיננסיים				
3,234	1,242	369	311	873
מסחרי - אחר				
5,258	1,798	732	353	1,066
סך הכל מסחרי				
801	382	27	152	355
אנשים פרטיים - אחר				
(45)	(45)	(26)	(4)	(19)
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ד)				
^(א) 6,014	2,135	733	501	1,402
סך הכל ציבור - פעילות בישראל				
פעילות לווים בחו"ל				
ציבור-מסחרי				
253	217	5	50	^(ה) 212
בינוי ונדל"ן				
844	366	277	56	^(ה) 89
מסחרי - אחר				
1,097	583	282	106	301
סך הכל מסחרי				
85	33	19	6	14
אנשים פרטיים				
1,182	616	301	112	315
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל				
7,196	2,751	1,034	613	1,717
סך הכל ציבור				
מזה:				
	2,217	697	550	1,520
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים				
	1,645	731	165	914
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים				

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
 (ב) יתרת חוב רשומה.
 (ג) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.
 (ד) למידע נוסף ראה [ביאור 36](#). בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.
 (ה) סווג מחדש.
 (ו) הוצג מחדש.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2018 ^(א)			2019		
מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנרשמו ^(א)	יתרה ^(ב) ממוצעת של חובות פגומים	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנרשמו ^(א)	יתרה ^(ב) ממוצעת של חובות פגומים
בלתי מבוקר					
במיליוני ש"ח					
<u>פעילות לווים בישראל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
-	-	267	2	3	168
בינוי ונדל"ן - בינוי					
1	1	418	3	4	309
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
-	-	6	-	-	8
שרותים פיננסיים					
1	5	1,390	-	1	1,168
מסחרי - אחר					
2	6	2,081	5	8	1,653
סך הכל מסחרי					
-	-	374	-	1	321
אנשים פרטיים - אחר					
-	-	(36)	-	-	-
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ה)					
2	6	2,419	5	9	1,974
סך הכל ציבור - פעילות בישראל					
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
1	1	148	-	-	227
בינוי ונדל"ן					
1	1	509	-	1	273
מסחרי אחר					
2	2	657	-	1	500
סך הכל מסחרי					
-	-	20	-	-	7
אנשים פרטיים					
2	2	677	-	1	507
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
-	-	-	-	-	-
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ה)					
4	8 ^(ד)	3,096	5	10 ^(ד)	2,481
סך הכל ציבור					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

(ג) הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(ד) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים, היו נרשמות הכנסות ריבית בתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2019 בסך 79 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2018 - 96 מיליון ש"ח).

(ה) למידע נוסף ראה [ביאור 136 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ו) סווג מחדש. למידע נוסף ראה [ביאור 6](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
 ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2018 ^(א)			2019		
מזה: ממוצעת של חובות פגומים ^(א)	מזה: הכנסות ריבית שנרשמו על בסיס מזומן ^(א)	מזה: ממוצעת של חובות פגומים ^(ב)	מזה: נרשמו על בסיס מזומן ^(ב)	מזה: הכנסות ריבית שנרשמו ^(ב)	מזה: ממוצעת של חובות פגומים ^(ב)
בלתי מבוקר					
במיליוני ש"ח					
פעילות לווים בישראל					
ציבור-מסחרי					
1	1	264	2	3	156
בינוי ונדל"ן - בינוי					
2	2	406	3	4	306
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
-	-	5	-	-	7
שרותים פיננסיים					
2	9	1,368	3	7	1,161
מסחרי - אחר					
5	12	2,043	8	14	1,630
סך הכל מסחרי					
-	1	368	-	2	319
אנשים פרטיים - אחר					
-	-	(36)	-	-	-
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ה)					
5	13	2,375	8	16	1,949
סך הכל ציבור - פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור-מסחרי					
4	4	142	-	2	133
בינוי ונדל"ן					
3	3	518	2	3	371
מסחרי - אחר					
7	7	660	2	5	504
סך הכל מסחרי					
-	-	20	-	-	12
אנשים פרטיים					
7	7	680	2	5	516
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
12	20 ^(ד)	3,055	10	21 ^(ד)	2,465
סך הכל ציבור					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

(ג) הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(ד) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים, היו נרשמות הכנסות ריבית בתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2019 בסך 264 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2018 - 307 מיליון ש"ח).

(ה) למידע נוסף ראה [ביאור 13. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ו) סווג מחדש. למידע נוסף ראה [ביאור 6](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש

ליום 30 בספטמבר 2018				ליום 30 בספטמבר 2019				
צובר	שאינו צובר	שאינו צובר של 30 ימים ועד 90 ימים ^(ב)	צובר	שאינו צובר	שאינו צובר של 30 ימים ועד 90 ימים ^(ב)	צובר	שאינו צובר	
סך הכל ^(א)	לא צובר ^(ב)	לא צובר ^(ב)	סך הכל ^(א)	לא צובר ^(ב)	לא צובר ^(ב)	סך הכל ^(א)	לא צובר ^(ב)	
בלתי מבוקר								
במיליוני ש"ח								
<u>פעילות לווים בישראל</u>								
<u>ציבור-מסחרי</u>								
203	6	1	196	65	26	2	37	בינוי ונדל"ן - בינוי
242	18	-	224	217	136	2	79	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
2	-	-	2 ^(ה)	3	1	-	2	שרותים פיננסיים
611	47	-	564 ^(ה)	353	103	9	241	מסחרי - אחר
1,058	71	1	986	638	266	13	359	סך הכל מסחרי
331	41	2	288	293	69	5	219	אנשים פרטיים - אחר
(13)	-	-	(13)	-	-	-	-	בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ד)
1,376	112	3	1,261	931	335	18	578	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>								
<u>ציבור-מסחרי</u>								
49	8	-	41	15	-	-	15	בינוי ונדל"ן
183	153	-	30 ^(ה)	127	9	-	118	מסחרי - אחר
232	161	-	71	142	9	-	133	סך הכל מסחרי
10	4	-	6	-	-	-	-	אנשים פרטיים
242	165	-	77	142	9	-	133	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
1,618	277	3	1,338	1,073	344	18	711	סך הכל ציבור

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) צובר הכנסות ריבית.

(ג) נכלל בחובות פגומים.

(ד) למידע נוסף ראה [ביאור 136. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ה) סווג מחדש, לרבות סיווג מחדש המפורט [בביאור 6](#).

ההתחייבויות לתמן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי, במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי, הסתכמו ליום 30 בספטמבר 2019 לסך 0 מיליון ש"ח (ליום 30 בספטמבר 2018 - 1 מיליון ש"ח).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

31 בדצמבר 2018			
סך הכל ^(א)	צובר ^(ב) לא בפיגור	צובר בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים ^(ב)	שאינו צובר הכנסות ריבית
מבוקר			
במיליוני ש"ח			
פעילות לווים בישראל			
ציבור-מסחרי			
201	5	-	196
233	21	1	211
1	-	-	1
613	47	2	564
1,048	73	3	972
335	36	2	297
(18)	-	-	(18)
1,365	109	5	1,251
סך הכל ציבור - פעילות בישראל			
פעילות לווים בחו"ל			
ציבור-מסחרי			
154	108 ^(ה)	-	46
116	49 ^(ה)	-	67
270	157	-	113
10	4	-	6
280	161	-	119
1,645	270	5	1,370

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) צובר הכנסות ריבית.

(ג) נכלל בחובות פגומים.

(ד) למידע נוסף ראה [ביאור 36. דוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ה) סווג מחדש.

ההתחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי, במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי, הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2018 בסך 1 מיליון ש"ח.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

1. ארגונים מחדש שבוצעו

לשלושה חודשים שהסתיימו 30 בספטמבר					
2018 ^(ד)			2019		
יתרת חוב רשומה לפני לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני לאחר ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני לאחר ארגון מחדש	מספר חוזים
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
<u>פעילות לווים בישראל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
21	23	74	9	10	78
בינוי ונדל"ן - בינוי					
7	9	25	3	3	22
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
1	1	6	(א) -	(א) -	5
שרותים פיננסיים					
54	60	361	45	47	405
מסחרי - אחר					
83	92	466	57	60	510
סך הכל מסחרי					
40	45	1,541	44	44	1,268
אנשים פרטיים - אחר					
(6)	(6)	(483)	-	-	-
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ב)					
117	132	1,524	101	104	1,778
סך הכל ציבור - פעילות בישראל					
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
-	-	-	-	-	-
בינוי ונדל"ן					
(א) -	(א) -	1	-	-	-
מסחרי אחר					
-	-	1	-	-	-
סך הכל מסחרי					
-	-	1	-	-	-
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
117	132	1,525	101	104	1,778
סך הכל ציבור					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) למידע נוסף ראה [ביאור 136 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

(ג) יתרות נמוכות מ-1 מיליון ש"ח.

(ד) סווג מחדש, לרבות סיווג מחדש המפורט [בביאור 6](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון חדש (המשך)

1. ארגונים מחדש שבוצעו (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2018			2019		
יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים
בלתי מבוקר					
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
<u>פעילות לווים בישראל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
42	44	273	23	24	245
בינוי ונדל"ן - בינוי					
26	28	121	23	24	78
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
2	2	19	1	1	17
שרותים פיננסיים					
128	138	1,151	170	177	1,207
מסחרי - אחר					
198	212	1,564	217	226	1,547
סך הכל מסחרי					
140	147	5,460	122	126	3,800
אנשים פרטיים - אחר					
(22)	(22)	(1,894)	-	-	-
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ב)					
^(א) 316	^(א) 337	^(א) 5,130	339	352	5,347
סך הכל ציבור - פעילות בישראל					
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
2	3	2	12	12	2
בינוי ונדל"ן					
^(א) 7	^(א) 7	^(א) 3	-	-	-
מסחרי - אחר					
9	10	5	12	12	2
סך הכל מסחרי					
9	10	5	12	12	2
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
325	347	5,135	351	364	5,349
סך הכל ציבור					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) למידע נוסף ראה [ביאור 136. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.](#)

(ג) סווג מחדש, לרבות סיווג מחדש המפורט [בביאור 6.](#)

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

2. ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו^(ב)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
2018		2019	
מספר חוזים	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה ^(ג)	מספר חוזים
יתרת חוב רשומה ^(ג)			
בלתי מבוקר			
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
פעילות לווים בישראל			
ציבור-מסחרי			
3	33	5	40
בינוי ונדל"ן - בינוי			
2	16	7	14
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן			
(7)	2	(7)	4
שרותים פיננסיים			
20	148	27	178
מסחרי - אחר			
25	199	39	236
סך הכל מסחרי			
14	672	13	440
אנשים פרטיים - אחר			
(1)	(289)	-	-
בניכוי יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ה)			
(38)	(582)	52	676
סך הכל ציבור - פעילות בישראל			
פעילות לווים בחו"ל			
ציבור-מסחרי			
(7)	1	3	1
בינוי ונדל"ן			
(10)	1	3	1
מסחרי - אחר			
-	2	6	2
סך הכל מסחרי			
-	-	-	-
אנשים פרטיים			
-	2	6	2
סך הכל ציבור - פעילות חו"ל			
38	584	58	678
סך הכל ציבור			

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ב) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של שלושים ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.
- (ג) יתרת החוב הרשומה לסוף הרבעון בו בוצע הכשל.
- (ד) יתרות נמוכות מ-1 מיליון ש"ח.
- (ה) למידע נוסף ראה [ביאור 136. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).
- (ו) סוג מחדש, לרבות סיווג מחדש המפורט [בביאור 6](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון חדש (המשך)

2. ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו^(ב) (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר (בלתי מבוקר)			
2018		2019	
מספר חוזים	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה ^(ג)	יתרת חוב רשומה ^(ג)
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
פעילות לווים בישראל			
ציבור-מסחרי			
10	85	16	134
בינוי ונדל"ן - בינוי			
11	39	12	38
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן			
- ^(ד)	4	1	10
שרותים פיננסיים			
52	381	84	569
מסחרי - אחר			
73	509	113	751
סך הכל מסחרי			
34	1,747	43	1,475
אנשים פרטיים - אחר			
(4)	(780)	-	-
בניכוי יתרות שסוגו כנכסים מוחזקים למכירה ^(ה)			
^(ו) 103	^(ו) 1,476	156	2,226
סך הכל ציבור - פעילות בישראל			
פעילות לווים בחו"ל			
ציבור-מסחרי			
- ^(ד)	1	3	2
בינוי ונדל"ן			
^(ו) 1	^(ו) 2	3	4
מסחרי אחר			
1	3	6	6
סך הכל מסחרי			
-	1	-	-
אנשים פרטיים			
1	4	6	6
סך הכל ציבור - פעילות חו"ל			
104	1,480	162	2,232
סך הכל ציבור			

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ב) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של שלושים ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.
- (ג) יתרת החוב הרשומה לסוף הרבעון בו בוצע הכשל.
- (ד) יתרות נמוכות מ-1 מיליון ש"ח.
- (ה) למידע נוסף ראה [ביאור 136. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).
- (ו) סוג מחדש, לרבות סיווג מחדש המפורט [בביאור 6](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות^(א) (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור

יתרות לסוף תקופה לפי שיעור המימון (LTV)⁽²⁾, סוג החזר וסוג ריבית

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)					
יתרת הלוואות לדיור					
סיכון אשראי	מזה: ¹	מזה: ¹	מזה: ¹	מזה: ¹	
חוץ מאזני	ריבית	בולט	ובלון	סך הכל ¹	
סך הכל	משתנה				
במיליוני ש"ח					
2,090	34,984	1,712	54,065	עד 60%	שיעור ראשון: שיעור המימון
295	19,747	692	29,447	מעל 60%	
-	19	-	22		שיעור משני או ללא שיעור
2,385	54,750	2,404	83,534		סך הכל
30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)					
יתרת הלוואות לדיור					
סיכון אשראי	מזה: ¹	מזה: ¹	מזה: ¹	מזה: ¹	
חוץ מאזני	ריבית	בולט	ובלון	סך הכל ¹	
סך הכל	משתנה				
במיליוני ש"ח					
1,523	33,801	2,061	51,569	עד 60%	שיעור ראשון: שיעור המימון
230	19,563	725	28,354	מעל 60%	
-	33	1	36		שיעור משני או ללא שיעור
1,753	53,397	2,787	79,959		סך הכל
31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
יתרת הלוואות לדיור					
סיכון אשראי	מזה: ¹	מזה: ¹	מזה: ¹	מזה: ¹	
חוץ מאזני	ריבית	בולט	ובלון	סך הכל ¹	
סך הכל	משתנה				
במיליוני ש"ח					
1,720	34,151	2,002	52,259	עד 60%	שיעור ראשון: שיעור המימון
203	19,594	748	28,595	מעל 60%	
-	33	1	36		שיעור משני או ללא שיעור
1,923	53,778	2,751	80,890		סך הכל

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק להערכת סיכון הלקוח בעת העמדת המסגרת. מידי רבעון נבדקת ההפרשה הקבוצתית המינימאלית בשיעור של 0.35% כנדרש בהוראות בנק ישראל מול ההפרשה בשיעור של 0.75% הנדרשת על אשראי בעל LTV הגבוה מ-60%. יש לציין כי ההפרשה הקבוצתית גבוהה מההפרשה הנדרשת על פי LTV.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

31 בדצמבר		30 בספטמבר			
2018		2018		2019	
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	יתרות החוזים ^(א)	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	יתרות החוזים ^(א)	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	יתרות החוזים ^(א)
מבוקר			בלתי מבוקר		
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לטוף התקופה עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:					
					אשראי תעודות
3	1,362	2	1,302	3	1,112
88	5,231	89	5,275	78	5,204
12	18,667	12	18,163	18	20,915
240	16,471	247	15,961	220	16,521
29 ^(ב)	26,050 ^(ב)	18 ^(ב)	26,039 ^(ב)	13	14,646
25	12,431	24	11,810	25	12,361
63	24,291	56	23,970	77	27,543
17	16,372	20	17,251	15	16,852
-	2,748	-	2,839	-	2,469
-	4,045	-	2,427	-	4,051

1. מזה: חשיפות אשראי בגין מחויבות לספק נזילות למבני איגוח בחסות אחרים שלא נוצלו בסך 209 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2018 - 218 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2018 - 225 מיליון ש"ח) המחויבות לעיל מהוות חלק קטן יחסית מהמחויבויות של אותם גופי איגוח.

- (א) יתרת החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לטוף תקופה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.
- (ב) כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלקת המעוף בסך 62 מיליון ש"ח (ב-30 בספטמבר 2018 וב-31 בדצמבר 2018 סך של 70 מיליון ש"ח ו-67 מיליון ש"ח בהתאמה).
- (ג) כולל יתרת חוזים ויתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין נכסים המוחזקים למכירה (ב-30 בספטמבר 2018 סך של 11,280 מיליון ש"ח ו-16 מיליון ש"ח בהתאמה וב-31 בדצמבר 2018 סך של 11,659 מיליון ש"ח ו-16 מיליון ש"ח בהתאמה).

ביאור 14 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)						
		מטבע חוץ ^(א)			מטבע ישראלי	
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ^(ב)	במטבעות אחרים	באירו	בדולרים של ארה"ב	צמוד למדד המחירים לצרכן	לא צמוד
במיליוני ש"ח						
נכסים						
62,809	150	1,041	2,017	6,477	-	53,124
מזומנים ופיקדונות בבנקים						
85,781	3,293	2,334	3,241	37,637	3,569	35,707
ניירות ערך						
1,006	-	28	58	261	-	659
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר						
279,678	264	4,758	3,850	29,350	43,613	197,843
אשראי לציבור, נטו ^(ג)						
672	-	-	19	636	-	17
אשראי לממשלות						
668	668	-	-	-	-	-
השקעות בחברות כלולות						
2,973	2,973	-	-	-	-	-
בניינים וציוד						
12,321	2,761	100	128	3,233	104	5,995
נכסים בגין מכשירים נגזרים						
16	16	-	-	-	-	-
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין						
8,584	302	24	2	912	5	7,339
נכסים אחרים						
-	-	-	-	-	-	-
נכסים מוחזקים למכירה						
454,508	10,427	8,285	9,315	78,506	47,291	300,684
סך כל הנכסים						
התחייבויות						
358,921	447	5,087	9,968	96,591	14,310	232,518
פיקדונות הציבור						
4,317	-	123	407	2,479	-	1,308
פיקדונות מבנקים						
439	-	-	7	319	-	113
פיקדונות מממשלות						
709	-	28	58	258	-	365
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר						
20,002	-	-	-	-	14,373	5,629
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים						
13,251	2,726	115	123	2,391	312	7,584
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים						
21,266	351	122	25	543	12,934	7,291
התחייבויות אחרות						
-	-	-	-	-	-	-
התחייבויות מוחזקות למכירה						
418,905	3,524	5,475	10,588	102,581	41,929	254,808
סך כל ההתחייבויות						
35,603	6,903	2,810	(1,273)	(24,075)	5,362	45,876
הפרש ^(ד)						
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
-	876	(3,339)	525	21,165	(3,895)	(15,332)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)						
-	(53)	(65)	1,172	2,551	-	(3,605)
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
-	(36)	9	(788)	(1,250)	-	2,065
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
35,603	7,690	(585)	(364)	(1,609)	1,467	29,004
סך הכל כללי						
-	(112)	(69)	1,353	4,505	-	(5,677)
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						
-	(166)	(121)	134	(4,745)	-	4,898
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						

(א) כולל צמודים למטבע חוץ.

(ב) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(ג) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיס הצמדה בהתאם להצמדה של האשראי בגינו נוצר בסך 3,272 מיליון ש"ח.

(ד) הון עצמי כולל זכויות שאינן מקנות שליטה.

ביאור 14 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)						
מטבע ישראלי						
מטבע חוץ ^(א)						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ^(ב)	במטבעות אחרים	באירו	בדולרים של ארה"ב	צמוד למזד המחירים לצרכן	לא צמוד
במיליוני ש"ח						
נכסים						
74,789	118	1,487	1,563	5,982	-	65,639
מזומנים ופיקדונות בבנקים						
76,861	3,348	2,880	2,406	34,431	3,129	30,667
ניירות ערך						
1,465	-	20	46	48	-	1,351
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר						
267,681	164	6,038	4,224	31,071	42,158 ^(ג)	184,026
אשראי לציבור, נטו ^(ד)						
642	-	-	32	539	52	19
אשראי לממשלות						
792	792	-	-	-	-	-
השקעות בחברות כלולות						
2,736	2,736	-	-	-	-	-
בניינים וציוד						
9,820	1,797	143	131	4,382	115	3,252
נכסים בגין מכשירים נגזרים						
17	17	-	-	-	-	-
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין						
7,066	869	29	2	719	4	5,443
נכסים אחרים						
8,806	315	1	23	60	(14)	8,421
נכסים המוחזקים למכירה ^(ה)						
450,675	10,156	10,598	8,427	77,232	45,444	298,818
סך כל הנכסים						
התחייבויות						
358,875	338	6,696	11,894	94,286	17,649	228,012
פיקדונות הציבור						
5,168	-	142	761	2,525	-	1,740
פיקדונות מבנקים						
790	-	-	7	655	-	128
פיקדונות מממשלות						
655	11	23	33	45	-	543
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר						
17,805	50	-	-	-	13,774	3,981
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים						
9,315	1,735	130	96	3,327	248	3,779
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים						
15,376	794	118	37	419	10,736	3,272
התחייבויות אחרות						
7,095	14	-	-	106	11	6,964
התחייבויות המוחזקות למכירה ^(ה)						
415,079	2,942	7,109	12,828	101,363	42,418	248,419
סך כל ההתחייבויות						
35,596	7,214	3,489	(4,401)	(24,131)	3,026	50,399
הפרש^(ו)						
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
-	518	(4,094)	3,860	21,589	(4,180)	(17,693)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)						
-	113	(11)	229	179	-	(510)
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
-	48	10	(28)	229	-	(259)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
35,596	7,893	(606)	(340)	(2,134)	(1,154)	31,937
סך הכל כללי						
-	153	(4)	279	1,023	-	(1,451)
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						
-	138	16	373	1,744	-	(2,271)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						

(א) כולל צמודים למטבע חוץ.

(ב) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(ג) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיס הצמדה בהתאם להצמדה של האשראי ביגונו נוצר בסך 3,221 מיליון ש"ח.

(ד) הון עצמי כולל זכויות שאינן מקנות שליטה.

(ה) למידע נוסף ראה [ביאור 36](#), בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

(ו) סוגו מחדש.

ביאור 14 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)						
מטבע ישראלי						
מטבע חוץ ^(א)						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ^(ב)	במטבעות אחרים	באירו	בדולרים של ארה"ב	צמוד למדד המחירים לצרכן	לא צמוד
במיליוני ש"ח						
נכסים						
81,419	65	2,263	2,032	9,300	-	67,759
מזומנים ופיקדונות בבנקים						
74,571	3,558	1,877	2,523	30,894	2,832	32,887
ניירות ערך						
1,257	-	22	47	189	-	999
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר						
271,173	307	6,007	4,522	31,395	42,113	186,829
אשראי לציבור, נטו ^(ג)						
782	-	-	33	675	53	21
אשראי לממשלות						
623	623	-	-	-	-	-
השקעות בחברות כלולות						
2,853	2,853	-	-	-	-	-
בניינים וציוד						
12,750	4,250	229	262	5,390	95	2,524
נכסים בגין מכשירים נגזרים						
17	17	-	-	-	-	-
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין						
6,642	691	32	3	758	4	5,154
נכסים אחרים						
8,570	344	1	2	89	(15)	8,149
נכסים המוחזקים למכירה ^(ה)						
460,657	12,708	10,431	9,424	78,690	45,082	304,322
סך כל הנכסים						
התחייבויות						
364,591	403	5,885	10,690	101,874	16,696	229,043
פיקדונות הציבור						
5,210	-	604	452	2,334	-	1,820
פיקדונות מבנקים						
709	-	-	9	585	-	115
פיקדונות מממשלות						
541	11	23	43	154	-	310
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר						
17,798	-	-	-	-	13,758	4,040
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים						
12,089	4,223	204	133	4,316	222	2,991
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים						
14,780	757	144	19	551	9,970	3,339
התחייבויות אחרות						
8,778	13	1	-	101	11	8,652
התחייבויות המוחזקות למכירה ^(ה)						
424,496	5,407	6,861	11,346	109,915	40,657	250,310
סך כל ההתחייבויות						
36,161	7,301	3,570	(1,922)	(31,225)	4,425	54,012
הפרש ^(ד)						
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
-	873	(4,351)	820	26,209	(4,233)	(19,318)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)						
-	-	7	388	1,809	-	(2,204)
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
-	4	42	307	1,196	-	(1,549)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
36,161	8,178	(732)	(407)	(2,011)	192	30,941
סך הכל כללי						
-	-	7	517	2,886	-	(3,410)
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						
-	202	44	871	5,901	-	(7,018)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						

(א) כולל צמודים למטבע חוץ.

(ב) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(ג) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיס הצמדה בהתאם להצמדה של האשראי בנינו נוצר בסך 3,352 מיליון ש"ח.

(ד) הון עצמי כולל זכויות שאינן מקנות שליטה.

(ה) למידע נוסף ראה [ביאור 136](#) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018.

ביאור 15א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)					
סך הכל	שווי הוגן			יתרה במאזן	במיליוני ש"ח
	רמה 3 ^(א)	רמה 2 ^(א)	רמה 1 ^(א)		
נכסים פיננסיים					
62,812	2,009	6,464	54,339	62,809	מזומנים ופיקדונות בבנקים
86,255	2,544	30,792	52,919	85,781	ניירות ערך ^(ב)
1,006	-	-	1,006	1,006	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
281,665	190,914	88,500	2,251	279,678	אשראי לציבור, נטו
697	681	16	-	672	אשראי לממשלות
12,321	1,777	8,568	1,976	12,321	נכסים בגין מכשירים נגזרים
2,138	2,092	-	46	2,138	נכסים פיננסיים אחרים
446,894	200,017	134,340	112,537^(א)	444,405	סך כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
356,960	96,070	258,728	2,162	358,921	פיקדונות הציבור
4,319	38	4,281	-	4,317	פיקדונות מבנקים
451	89	362	-	439	פיקדונות מממשלות
709	-	-	709	709	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
20,986	810	-	20,176	20,002	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
13,251	372	10,903	1,976	13,251	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
5,246	646	4,447	153	5,246	התחייבויות פיננסיות אחרות
401,922	98,025	278,721	25,176^(א)	402,885	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
332	332	-	-	332	עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
19,639	19,457	182	-	19,639	בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים ברוטו - פנסיה ופיצויים ^(ד)

(א) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.

רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.

רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(ב) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה [ביאור 5](#).

(ג) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 130,631 מיליון ש"ח ובסך 226,169 מיליון ש"ח. בהתאמה, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [ביאורים 215-115](#).

(ד) ההתחייבות מוצגת בברוטו, אינה מתחשבת בנכסי התכנית המנוהלים כנגדה.

ביאור 15א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)					
סך הכל	שווי הוגן			יתרה במאזן	במיליוני ש"ח
	רמה 3 ^(א)	רמה 2 ^(א)	רמה 1 ^(א)		
נכסים פיננסיים					
74,764	1,830	6,136	66,798	74,789	מזומנים ופיקדונות בבנקים
76,803	3,269	31,715	41,819	76,861	ניירות ערך ^(ב)
1,465	-	-	1,465	1,465	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
266,510	180,851	82,726	2,933 ^(ו)	267,681	אשראי לציבור, נטו
665	655	10	-	642	אשראי לממשלות
9,820	1,108	6,926	1,786	9,820	נכסים בגין מכשירים נגזרים
9,647	9,055	67	525	9,652	נכסים פיננסיים אחרים, לרבות יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה
439,674	196,768	127,580	115,326 ^(א)	440,910	סך כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
357,087	110,174 ^(ה)	244,034	2,879	358,875	פיקדונות הציבור
5,124	225	4,899	-	5,168	פיקדונות מבנקים
798	89	709	-	790	פיקדונות מממשלות
655	-	-	655	655	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
18,738	1,997 ^(ו)	-	16,741 ^(ו)	17,805	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
9,315	362	7,169	1,784	9,315	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
8,632	1,347	5,451	1,834	8,635	התחייבויות פיננסיות אחרות, לרבות יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה
400,349	114,194	262,262	23,893 ^(א)	401,243	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
353	353	-	-	353	עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
16,968	16,784	184	-	16,968	בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים ברוטו - פנסיה ופיצויים ^(ד)

(א) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.

רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.

רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(ב) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה [ביאור 5](#).

(ג) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 113,806 מיליון ש"ח ובסך 211,452 מיליון ש"ח, בהתאמה, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [ביאורים 115-2-115](#).

(ד) ההתחייבות מוצגת בברוטו, אינה מתחשבת בנכסי התכנית המנוהלים כנגדה.

(ה) בתוספת מודל פריסת העו"ש.

(ו) הוצג מחדש.

ביאור 15א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
סך הכל	שווי הוגן			יתרה במאזן	במיליוני ש"ח
	רמה 3 ^(א)	רמה 2 ^(א)	רמה 1 ^(א)		
נכסים פיננסיים					
81,334	1,776	11,615	67,943	81,419	מזומנים ופיקדונות בבנקים
74,554	3,900	29,934	40,720	74,571	ניירות ערך ^(ב)
1,257	-	-	1,257	1,257	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
269,703	182,432	84,608	2,663	271,173	אשראי לציבור, נטו
808	793	15	-	782	אשראי לממשלות
12,750	2,218	7,390	3,142	12,750	נכסים בגין מכשירים נגזרים
9,348	8,835	35	478	9,355	נכסים פיננסיים אחרים, לרבות יתרות שסווגו כנכסים מוחזקים למכירה
449,754	199,954	133,597	116,203 ^(א)	451,307	סך כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
360,881	102,730	255,543	2,608	364,591	פיקדונות הציבור
5,201	472	4,729	-	5,210	פיקדונות מבנקים
719	90	629	-	709	פיקדונות מממשלות
541	-	-	541	541	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
18,434	1,973	-	16,461	17,798	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נידחים
12,089	237	8,706	3,146	12,089	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
10,440	1,213	5,666	3,561	10,445	התחייבויות פיננסיות אחרות, לרבות יתרות שסווגו כהתחייבויות מוחזקות למכירה
408,305	106,715	275,273	26,317 ^(א)	411,383	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
363	363	-	-	363	עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
15,867	15,694	173	-	15,867	בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים ברוטו - פנסיה ופיצויים ^(ד)

(א) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.

רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.

רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(ב) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה [ביאור 5](#).

(ג) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 116,216 מיליון ש"ח ובסך 220,199 מיליון ש"ח. בהתאמה, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה ביאורים [115-ב-115](#).

(ד) ההתחייבות מוצגת בברוטו, אינה מתחשבת בנכסי התכנית המנוהלים כנגדה.

ביאור 215 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)			
מדידות שווי הוגן המשתמשות			
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
במיליוני ש"ח			
נכסים			
אגרות חוב זמינות למכירה:			
36,385	-	2,697	33,688
15,383	-	4,274	11,109
9,832	-	9,793	39
7,713	1,382	6,331	-
128	-	41	87
3,133	-	3,133	-
72,574	1,382	26,269	44,923
מניות וקרנות נאמנות שאינן למסחר:			
2,112	-	-	2,112
ניירות ערך למסחר:			
3,243	-	-	3,243
81	-	-	81
71	-	-	71
190	-	190	-
183	-	183	-
64	-	-	64
148	-	148	-
19	-	-	19
3,999	-	521	3,478
נכסים בגין מכשירים נגזרים:			
201	94	107	-
5,643	911	4,720	12
3,116	698	2,418	-
2,760	63	1,084	1,613
276	11	239	26
325	-	-	325
12,321	1,777	8,568	1,976
אחרים:			
2,401	-	-	2,401
1,006	-	-	1,006
46	-	-	46
3,453	-	-	3,453
94,459	3,159	35,358	55,942

ביאור 15 ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)					
מדידות שווי הוגן המשתמשות					
	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)		
סך הכל שווי הוגן	משמעותיים (רמה 3)	אחרים (רמה 2)	בשוק פעיל (רמה 1)		
התחייבויות					
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:					
				חוזי שקל - מדד	-
311	106	205		חוזי ריבית	12
5,783	-	5,771		חוזי מטבע - חוץ	-
3,802	266	3,536		חוזי מניית	1,613
2,753	-	1,140		חוזי סחורות ואחרים	25
276	-	251		פעילות בשוק המעוף	326
326	-	-		סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	1,976
13,251	372	10,903		אחרים:	
				פקדונות בגין השאלות ניירות ערך	2,161
2,197	6	30		ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	709
709	-	-		אחרים	153
153	-	-		סך הכל אחרים	3,023
3,059	6	30		סך כל ההתחייבויות	4,999
16,310	378	10,933			

ביאור 15 ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)			
מדידות שווי הוגן המשתמשות			
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
במיליוני ש"ח			
נכסים			
אגרות חוב זמינות למכירה:			
30,498	-	2,437	28,061
אגרות חוב ממשלת ישראל			
9,640	-	4,060	5,580
אגרות חוב ממשלות זרות			
12	-	12	-
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל			
11,913	-	11,870	43
אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים			
9,270	2,232	7,038	-
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
187	-	82	105
אגרות חוב אחרות בישראל			
2,871	-	2,871	-
אגרות חוב אחרות זרים			
64,391	2,232	28,370	33,789
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה			
מניות וקרנות זמינות למכירה:			
2,306	-	-	2,306
מניות וקרנות נאמנות			
ניירות ערך למסחר:			
4,567	-	-	4,567
אגרות חוב ממשלת ישראל			
55	-	5	50
אגרות חוב ממשלות זרות			
127	-	-	127
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל			
144	-	144	-
אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים			
264	-	264	-
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
242	-	-	242
אגרות חוב אחרות בישראל			
221	-	221	-
אגרות חוב אחרות בחו"ל			
5	-	-	5
מניות וקרנות נאמנות			
5,625	-	634	4,991
סך הכל ניירות ערך למסחר			
נכסים בגין מכשירים נגזרים:			
257	172	85	-
חוזי שקל - מדד			
4,066	102	3,599	365
חוזי ריבית			
3,376	783	2,592	1
חוזי מטבע - חוץ			
1,785	45	604	1,136
חוזי מניות			
66	6	46	14
חוזי סחורות ואחרים			
270	-	-	270
פעילות בשוק המעוף			
9,820	1,108	6,926	1,786
סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים			
אחרים:			
3,058	-	7	3,051
אשראי ופקדונות בגין השאלות ניירות ערך			
1,465	-	-	1,465
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר			
525	-	-	525
אחר			
5,048	-	7	5,041
סך הכל אחרים			
87,190	3,340	35,937	47,913
סך כל הנכסים			

ביאור 215 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)					
מדידות שווי הוגן המשתמשות					
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	במיליוני ש"ח	
התחייבויות					
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:					
407	165	242	-		חוזי שקל - מדד
3,883	-	3,518	365		חוזי ריבית
2,941	197	2,743	1		חוזי מטבע - חוץ
1,750	-	614	1,136		חוזי מניות
66	-	52	14		חוזי סחורות ואחרים
268	-	-	268		פעילות בשוק המעוף
9,315	362	7,169	1,784		סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
אחרים:					
2,924	6	39	2,879		פקדונות בגין השאלות ניירות ערך
655	-	-	655		ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
1,084	-	-	1,084		אחרים
4,663	6	39	4,618		סך הכל אחרים
13,978	368	7,208	6,402		סך כל ההתחייבויות

ביאור 15 ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)			
מדידות שווי הוגן המשתמשות			
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
במיליוני ש"ח			
נכסים			
אגרות חוב זמינות למכירה:			
30,573	-	2,621	27,952
אגרות חוב ממשלת ישראל			
5,904	-	3,487	2,417
אגרות חוב ממשלות זרות			
9,707	-	9,664	43
אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים			
9,433	2,821	6,612	-
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
242	-	161	81
אגרות חוב אחרות בישראל			
3,517	-	3,517	-
אגרות חוב אחרות זרים			
59,376	2,821	26,062	30,493
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה			
מניות וקרנות זמינות למכירה:			
2,477	-	-	2,477
מניות וקרנות נאמנות			
ניירות ערך למסחר:			
5,677	-	-	5,677
אגרות חוב ממשלת ישראל			
52	-	-	52
אגרות חוב ממשלות זרות			
119	-	-	119
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל			
132	-	132	-
אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים			
271	-	271	-
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
290	-	-	290
אגרות חוב אחרות בישראל			
220	-	220	-
אגרות חוב אחרות בחו"ל			
2	-	-	2
מניות וקרנות נאמנות			
6,763	-	623	6,140
סך הכל ניירות ערך למסחר			
נכסים בגין מכשירים נגזרים:			
235	149	86	-
חוזי שקל - מדד			
3,484	142	2,833	509
חוזי ריבית			
4,235	971	3,264	-
חוזי מטבע - חוץ			
4,264	937	1,195	2,132
חוזי מניות			
81	19	12	50
חוזי סחורות ואחרים			
451	-	-	451
פעילות בשוק המעוף			
12,750	2,218	7,390	3,142
סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים			
אחרים:			
2,734	-	6	2,728
אשראי ופקדונות בגין השאלות ניירות ערך			
1,257	-	-	1,257
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר			
478	-	-	478
אחר			
4,469	-	6	4,463
סך הכל אחרים			
85,835	5,039	34,081	46,715
סך כל הנכסים			

ביאור 15 ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
מדידות שווי הוגן המשתמשות					
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	במיליוני ש"ח	
התחייבויות					
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:					
345	109	236	-	345	חוזי שקל - מדד
3,284	-	2,776	508	3,284	חוזי ריבית
3,627	128	3,499	-	3,627	חוזי מטבע - חוץ
4,297	-	2,165	2,132	4,297	חוזי מניות
81	-	30	51	81	חוזי סחורות ואחרים
455	-	-	455	455	פעילות בשוק המעוף
12,089	237	8,706	3,146	12,089	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
אחרים:					
2,624	3	13	2,608	2,624	פקדונות בגין השאלות ניירות ערך
541	-	-	541	541	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
1,145	-	-	1,145	1,145	אחרים
4,310	3	13	4,294	4,310	סך הכל אחרים
16,399	240	8,719	7,440	16,399	סך כל ההתחייבויות

ביאור 215 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)					
מדידות שווי הוגן המשתמשות					
סך כל הרווח בגין שינויים בשווי בתקופה	סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
					אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
	372	372	-	-	
98	372	372	-	-	סך הכל

30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)					
מדידות שווי הוגן המשתמשות					
סך כל הרווח בגין שינויים בשווי בתקופה	סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
					אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
	585	585	-	-	
114	585	585	-	-	סך הכל

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)					
מדידות שווי הוגן המשתמשות					
סך כל הרווח בגין שינויים בשווי בתקופה	סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
					אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
	464	464	-	-	
228	464	464	-	-	סך הכל

ביאור ג' - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)											
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 30 בספטמבר 2019	שווי הוגן ליום 30 בספטמבר 2019	העברות מרמה 3 ^(א)	העברות אל רמה 3 ^(א)	התאמות מתרגום דוחות כספיים	מכירות סילוקים	רכישות והנפקות	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:		שווי הוגן לתחילת התקופה והפסד ^(א)	ברוח כולל אחר ^(ב)	בדוח רווח הפסד ^(א)
							בדוח רווח הפסד ^(א)	ברוח כולל אחר ^(ב)			
במיליוני ש"ח											
נכסים											
אגרות חוב זמינות למכירה:											
(1)	1,382	2	-	-	(50)	(68)	-	-	(33)	1,531	MBS/ABS
נכסים בגין מכשירים נגזרים:											
(31)	94	2	3	-	-	-	-	-	(1)	90	חוזי שקל - מדד
246	911	-	-	-	(45)	-	-	-	291	665	חוזי ריבית
270	698	-	-	-	-	-	129	-	61	508	חוזי מטבע - חוץ
50	63	-	-	-	-	-	-	-	46	17	חוזי מניות
4	11	-	-	-	-	-	-	-	2	9	חוזי סחורות ואחרים
539	1,777	2	3	-	(45)	-	129	-	399	1,289	סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
538	3,159	4	3	-	(95)	(68)	129	-	366	2,820	סך כל הנכסים
התחייבויות											
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:											
(3)	106	(2)	(4)	-	-	-	-	-	-	112	חוזי שקל - מדד
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חוזי ריבית
56	266	-	-	-	-	-	-	-	61	205	חוזי מטבע - חוץ
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חוזים בגין מניות
53	372	(2)	(4)	-	-	-	-	-	61	317	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
-	6	-	-	-	-	-	-	-	(2)	8	סך הכל אחרים
53	378	(2)	(4)	-	-	-	-	-	59	325	סך כל ההתחייבויות

(א) רווחים (הפסדים) נטו שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.
 (ב) רווחים שטרם מומשו נכללו בדוח על השינויים בהון בסעיף רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.
 (ג) העברה מרמה 2 אל רמה 3 - הועברו עסקאות פרוורד לתקופה של מעל שנה ומתחת ל-5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מתחת לשנה.
 העברה מרמה 3 אל רמה 2 - עסקאות פרוורד מדד לתקופה של מעל 5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מעל שנה ומתחת ל-5 שנים.

ביאור ג15 - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)											
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 30 בספטמבר 2018	שווי הוגן ליום 30 בספטמבר 2018	העברות מרמה ^{(א)3}	העברות אל רמה ^{(א)3}	התאמות מתרגום דוחות כספיים	מכירות סילוקים	רכישות והנפקות	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:		ברוח כולל אחר ^(ב)	בדוח רווח ההפסד ^(א)	שווי הוגן לתחילת התקופה והפסד ^(א)
במיליוני ש"ח											
נכסים											
ניירות ערך זמינים למכירה:											
	2,232	-	288	-	(68)	-	-	(20)	349	1,683	MBS/ABS
נכסים בגין מכשירים נגזרים:											
	172	-	1	-	-	-	-	-	(19)	190	חוזי שקל - מדד
	102	-	-	-	(92)	-	-	-	23	171	חוזי ריבית
	783	-	-	-	-	120	-	-	(320)	983	חוזי מטבע - חוץ
	45	-	-	-	-	-	-	-	(117)	162	חוזי מניות
	6	-	-	-	-	-	-	-	(2)	8	חוזי סחורות ואחרים
	1,108	-	1	-	(92)	120	-	-	(435)	1,514	סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
	3,340	-	289	-	(160)	120	-	(20)	(86)	3,197	סך כל הנכסים
התחייבויות											
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:											
	165	(25)	(50)	-	-	-	-	-	78	162	חוזי שקל - מדד
	-	-	-	-	-	-	-	-	(8)	8	חוזי ריבית
	197	-	-	-	-	-	-	-	13	184	חוזי מטבע - חוץ
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חוזים בגין מניות
	362	(25)	(50)	-	-	-	-	-	83	354	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
	6	-	-	-	-	-	-	-	1	5	סך הכל אחרים
	368	(25)	(50)	-	-	-	-	-	84	359	סך כל התחייבויות

- (א) רווחים (הפסדים) נטו שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.
- (ב) הפסדים שטרם מומשו נכללו בדוח על השינויים בהון בסעיף רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.
- (ג) העברה מרמה 2 אל רמה 3 - הועברו עסקאות פרוורד לתקופה של מעל שנה ומתחת ל-5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מתחת לשנה.
- העברה מרמה 3 אל רמה 2 - עסקאות פרוורד מדד לתקופה של מעל 5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מעל שנה ומתחת ל-5 שנים.

ביאור ג15 - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)												
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 30 בספטמבר 2019	שווי הוגן ליום 30 בספטמבר 2019	העברות מרמה 3 ^(א)	העברות אל רמה 3 ^(א)	התאמות מתרגום דוחות כספיים	מכירות סילוקים	רכישות והנפקות	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:		שווי הוגן לתחילת השנה	בדוח רווח והפסד ^(א)	ברוח כולל אחר ^(ב)	
							רווח	פסד				
במיליוני ש"ח												
נכסים												
אגרות חוב זמינות למכירה:												
												MBS/ABS
(1)	1,382	(1,110)	-	-	(220)	(315)	300	32	(126)	2,821		
נכסים בגין מכשירים נגזרים:												
(96)	94	-	8	-	-	-	-	-	(63)	149		חוזי שקל - מדד
730	911	-	-	-	(54)	-	-	-	823	142		חוזי ריבית
302	698	-	-	-	-	-	401	-	(674)	971		חוזי מטבע - חוץ
(205)	63	-	-	-	-	-	-	-	(874)	937		חוזי מניות
1	11	-	-	-	-	-	-	-	(8)	19		חוזי סחורות ואחרים
732	1,777	-	8	-	(54)	-	401	-	(796)	2,218		סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
731	3,159	(1,110)	8	-	(274)	(315)	701	32	(922)	5,039		סך כל הנכסים
התחייבויות												
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:												
9	106	(2)	34	-	-	-	-	-	(35)	109		חוזי שקל - מדד
-	266	-	-	-	-	-	-	-	138	128		חוזי מטבע - חוץ
9	372	(2)	34	-	-	-	-	-	103	237		סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
2	6	-	-	-	-	-	-	-	3	3		סך הכל אחרים
11	378	(2)	34	-	-	-	-	-	106	240		סך כל ההתחייבויות

(א) רווחים (הפסדים) נטו שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

(ב) רווחים שטרם מומשו נכללו בדוח על השינויים בהון בסעיף רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.

(ג) העברה מרמה 2 אל רמה 3 - הועברו עסקאות פרוורד לתקופה של מעל שנה ומתחת ל-5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מתחת לשנה.

העברה מרמה 3 אל רמה 2 - עסקאות פרוורד מדד לתקופה של מעל 5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מעל שנה ומתחת ל-5 שנים.

ביאור ג' - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)											
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 30 בספטמבר 2018	שווי הוגן ליום 30 בספטמבר 2018	העברות מרמה (א)3	העברות אל רמה (א)3	התאמות מתרגום דוחות כספיים	מכירות סילוקים	רכישות והנפקות	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:		שווי הוגן לתחילת השנה	בדוח רווח ההפסד (א)	ברוח כולל אחר (ב)
							במיליוני ש"ח				
נכסים											
ניירות ערך זמינים למכירה:											
	2,232	-	800	-	(204)	-	-	(26)	293	1,369	MBS/ABS
נכסים בגין מכשירים נגזרים:											
	172	-	26	-	-	-	-	-	(20)	166	חוזי שקל - מדד
	102	-	-	-	(139)	-	-	-	(25)	266	חוזי ריבית
	783	-	-	-	-	-	264	-	(97)	616	חוזי מטבע - חוץ
	45	-	-	-	-	-	-	-	(18)	63	חוזי מניות
	6	-	-	-	-	-	-	-	-	3	חוזי סחורות ואחרים
	1,108	-	26	-	(139)	-	264	-	(157)	1,114	סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
	3,340	-	826	-	(343)	-	264	(26)	136	2,483	סך כל הנכסים
התחייבויות											
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:											
	165	(77)	43	-	-	-	-	-	(56)	255	חוזי שקל - מדד
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חוזי ריבית
	197	-	-	-	-	-	-	-	13	184	חוזי מטבע - חוץ
	362	(77)	43	-	-	-	-	-	(43)	439	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
	6	-	-	-	-	-	-	-	(41)	47	סך הכל אחרים
	368	(77)	43	-	-	-	-	-	(84)	486	סך כל ההתחייבויות

- (א) רווחים (הפסדים) נטו שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.
- (ב) הפסדים שטרם מומשו נכללו בדוח על השינויים בהון בסעיף רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.
- (ג) העברה מרמה 2 אל רמה 3 - הועברו עסקאות פרוורד לתקופה של מעל שנה ומתחת ל-5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מתחת לשנה. כמו כן, הועברו עסקאות מסוג SBA בעקבות ביצוע הקצאה מחדש של יתרת הקרן שטרם שולמה.
- העברה מרמה 3 אל רמה 2 - עסקאות פרוורד מדד לתקופה של מעל 5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מעל שנה ומתחת ל-5 שנים.

ביאור ג' - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)												
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2018	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2018	העברות מרמה 3 ^(ג)	העברות אל רמה 3 ^(ג)	התאמות מתרגום דוחות כספיים	מכירות סילוקים	רכישות והנפקות	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:		שווי הוגן לתחילת השנה	בדוח רווח והפסד ^(א)	ברוח כולל אחר ^(ב)	
							בדוח רווח והפסד ^(א)	ברוח כולל אחר ^(ב)				
במיליוני ש"ח												
נכסים												
ניירות ערך זמינים למכירה:												
												MBS/ABS
(27)	2,821	-	1,274	-	(458)	-	286	(27)	377	1,369		
נכסים בגין מכשירים נגזרים:												
												חוזי שקל - מדד
(22)	149	(2)	29	-	-	-	-	-	(44)	166		
												חוזי ריבית
(109)	142	-	-	-	(158)	-	-	-	34	266		
												חוזי מטבע - חוץ
290	971	-	-	-	-	-	433	-	(78)	616		
												חוזי מניות
935	937	-	-	-	-	-	-	-	874	63		
												חוזי סחורות ואחרים
19	19	-	-	-	-	-	-	-	16	3		
												סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,113	2,218	(2)	29	-	(158)	-	433	-	802	1,114		
												סך כל הנכסים
1,086	5,039	(2)	1,303	-	(616)	-	719	(27)	1,179	2,483		
התחייבויות												
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:												
												חוזי שקל - מדד
41	109	(78)	57	-	-	-	-	-	(125)	255		
												חוזי מטבע - חוץ
(16)	128	-	-	-	-	-	-	-	(56)	184		
												סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
25	237	(78)	57	-	-	-	-	-	(181)	439		
												סך הכל אחרים
1	3	-	-	-	-	-	-	-	(44)	47		
												סך כל ההתחייבויות
26	240	(78)	57	-	-	-	-	-	(225)	486		

- (א) רווחים (הפסדים) נטו שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.
- (ב) הפסדים שטרם מומשו נכללו בדוח על השינויים בהון בסעיף רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.
- (ג) העברה מרמה 2 אל רמה 3 - הועברו עסקאות פרוורד לתקופה של מעל שנה ומתחת ל-5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מתחת לשנה.
- העברה מרמה 3 אל רמה 2 - עסקאות פרוורד מדד לתקופה של מעל 5 שנים, כאשר נכון לתאריך הדוח הכספי התקופה הנותרת לפירעון היא מעל שנה ומתחת ל-5 שנים.

ביאור T15 - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3

מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

30 בספטמבר 2019 (בלתי מבוקר)				
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח	ממוצע ⁽³⁾
במיליוני ש"ח				
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה				
נכסים				
אגרות חוב זמינות למכירה⁽¹⁾				
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)				
1,382	היוון תזרימי מזומנים	מרווח	bp 110-215	bp 163
		הסתברות לכשל	2%-3.8%	2.90%
		שיעור פירעון מוקדם	20%	20%
		שיעור הפסד	30%	30%
נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
72	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	(0.23)%-0.98%	0.38%
22	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	1.06%-100% ^(*)	2.54%
911	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	1.06%-100% ^(*)	2.54%
80	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	(0.23)%-0.98%	0.38%
618	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	1.06%-100% ^(*)	2.54%
63	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	1.06%-100% ^(*)	2.54%
11	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	1.06%-100% ^(*)	2.54%
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
106	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	(0.23)%-0.98%	0.38%
266	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	(0.23)%-0.98%	0.38%
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה				
372	השווי הוגן של הביטחון	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון		

* בגין צד נגדי שכשל.

מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

1. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי הוגן של ניירות ערך מגובי נכסים או מגובי משכנתאות הם שיעור המרווח, ההסתברות לכשל, שיעור הפירעון המוקדם וחומרת ההפסד באירוע כשל. גידול/קטון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, 'בוא לידי ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי.
2. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי הוגן של נגזרים הינם סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ושיעור האינפלציה החזוי. ככל שסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה יהיה גבוה/נמוך, השווי הוגן של העסקה יהיה נמוך/גבוה. שינוי בשיעור האינפלציה החזוי, ישפיע על השווי הוגן של העסקות בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק בעסקות אלו. ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי הוגן של העסקות יקטן (יגדל). ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והצד הנגדי לעסקה מחוייב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי הוגן של העסקות יגדל (יקטן).
3. נתון הממוצע המתייחס לפרמטר הלא נצפה "סיכון צד נגדי לעסקה" משקף ממוצע משוקלל.

ביאור T15 - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3 (המשך)

מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3 (המשך)

30 בספטמבר 2018 (בלתי מבוקר)				
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח	ממוצע ⁽³⁾
במיליוני ש"ח				
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה				
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה⁽¹⁾				
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)				
2,232	היוון תזרימי מזומנים	מרווח	bp 110-215	bp 163
		הסתברות לכשל	2%-3.8%	2.90%
		שיעור פירעון מוקדם	20%	20%
		שיעור הפסד	30%	30%
נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
151	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0%-1.38%	0.57%
21	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.77%-100% ^(*)	1.74%
102	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.77%-100% ^(*)	1.74%
71	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.01%-1.13%	0.57%
712	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.77%-100% ^(*)	1.74%
45	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.77%-100% ^(*)	1.74%
6	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.77%-100% ^(*)	1.74%
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
165	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.01%-1.13%	0.57%
197	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.01%-1.13%	0.57%
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה				
585	השווי הוגן של הביטחון	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון		

* בגין צד נגדי שכשל.

מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

1. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי הוגן של ניירות ערך מגובי נכסים או מגובי משכנתאות הם שיעור המרווח, ההסתברות לכשל, שיעור הפירעון המוקדם וחומרת הפסד באירוע כשל. גידול/קיסון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, יבוא לידי ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי.
2. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי הוגן של נגזרים הינם סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ושיעור האינפלציה החזוי. ככל שסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה יהיה גבוה/נמוך, השווי הוגן של העסקה יהיה נמוך/גבוה. שינוי בשיעור האינפלציה החזוי, ישפיע על השווי הוגן של העסקות בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק בעסקות אלו. ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי הוגן של העסקות יקטן (יגדל). ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והצד הנגדי לעסקה מחייב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי הוגן של העסקות יגדל (יקטן).
3. נתון הממוצע המתייחס לפרמטר הלא נצפה "סיכון צד נגדי לעסקה" משקף ממוצע משוקלל.

ביאור T15 - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3 (המשך)

מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3 (המשך)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)				
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח	ממוצע ⁽³⁾
במיליוני ש"ח				
א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה				
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה⁽¹⁾				
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)				
2,821	היוון תזרימי מזומנים	מרווח	bp 110-215	bp 163
		הסתברות לכשל	2%-3.8%	2.90%
		שיעור פירעון מוקדם	20%	20%
		שיעור הפסד	30%	30%
נכסים בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
130	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0%-1.38%	0.46%
19	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	1.14%-100% ^(*)	2.54%
142	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	1.14%-100% ^(*)	2.54%
57	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.17%-1.09%	0.46%
914	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	1.14%-100% ^(*)	2.54%
937	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	1.14%-100% ^(*)	2.54%
19	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	1.14%-100% ^(*)	2.54%
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים⁽²⁾				
109	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.17%-1.09%	0.46%
128	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.17%-1.09%	0.46%
ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה				
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון				
464	השווי הוגן של הביטחון			

* בגין צד נגדי שכשל.

מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

1. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי הוגן של ניירות ערך מגובי נכסים או מגובי משכנתאות הם שיעור המרווח, ההסתברות לכשל, שיעור הפירעון המוקדם וחומרת הפסד באירוע כשל. גידול/קיסון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, יבוא לידי ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי.
2. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי הוגן של נגזרים הינם סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ושיעור האינפלציה החזוי. ככל שסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה יהיה גבוה/נמוך, השווי הוגן של העסקה יהיה נמוך/גבוה. שינוי בשיעור האינפלציה החזוי, ישפיע על השווי הוגן של העסקות בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק בעסקות אלו. ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי הוגן של העסקות יקטן (יגדל). ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והצד הנגדי לעסקה מחייב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי הוגן של העסקות יגדל (יקטן).
3. נתון הממוצע המתייחס לפרמטר הלא נצפה "סיכון צד נגדי לעסקה" משקף ממוצע משוקלל.

ביאור 16 - נושאים שונים

א. לאומי קארד בע"מ

ביום 25 בפברואר 2019 הושלמה העסקה למכירת לאומי קארד בע"מ לחברת Warburg Pincus Financial Holdings (Israel LTD.). הבנק רשם רווח על מכירת המניות כאמור בסך של 314 מיליון ש"ח (לפני מס).

לפירוט נוסף לעניין מכירת לאומי קארד בע"מ ראה [ביאור 136. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).

ב. בנק לאומי רומניה

ביום 10 ביולי 2019 הושלמה העסקה למכירת החזקות הבנק בלאומי רומניה ל-First Bank S.A שהינו בנק ברומניה בשליטת קרן ההשקעות JC Flowers. להשלמת העסקה אין השפעה מהותית על התוצאות הכספיות של הבנק.

ג. מכירת חלק ממניות הבנק בשב"א

בהתאם להוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 ("החוק"), נדרש הבנק לרדת בשיעור החזקותיו בחברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שב"א" או "החברה"), כך שעד יום 30 בינואר 2021 לא יעלה שיעור החזקות של הבנק בשב"א על 10% מההון המונפק של החברה.

ביום 20 בנובמבר 2018 התקשר הבנק בהסכם עם תאגיד מקבוצת ויזה העולמית ("ויזה") למכירת 10% ממניות החברה לויזה בתמורה לסך של 37 מיליון ש"ח. ביום 13 בדצמבר 2018 הושלמה העסקה האמורה. הבנק רשם רווח על מכירת המניות כאמור בסך של כ-24.6 מיליון ש"ח (לפני מס).

בנוסף, במסגרת ההסכם האמור ובכפוף לתנאיו, תינתן לויזה זכות הצעה ראשונה במקרה שהבנק יבקש למכור מניות נוספות בחברה (שלא בדרך של הצעת מכר על פי תשקיף), ובכפוף למגבלות החזקה על פי החוק כפי שיחולו. ביחס למניות שהבנק מחויב למכור לפי החוק, זכות ההצעה הראשונה כאמור תהיה עד יום 30 ביוני 2019; וביחס למניות שהבנק לא מחויב למכור זכות ההצעה הראשונה תהיה עד שלוש שנים ממועד השלמת ההסכם. כמו כן ניתנו לויזה זכויות הצעה או סירוב ראשונות מסוימות בקשר עם המכירה (ככל שתיעשה) של החזקות הבנק בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ.

לאחר המכירה האמורה לויזה, עמד שיעור החזקות הנוטר של הבנק בחברה על כ-30%.

ביום 29 במאי 2019 נערך על ידי הבנק, בנק הפועלים בע"מ ובנק דיסקונט לישראל בע"מ (ביחד: "המזיעים") מכרז לקבלת התחייבויות מוקדמות ממשקיעים מסוגים ("המכרז המוסדי") בנוגע למכירת מניות של המזיעים בשב"א בשיעורים שהוגדרו במכרז האמור מתוך החזקות המזיעים בשב"א. במסגרת המכרז המוסדי, הוגשו בקשות לרכישת 38,333,500 מניות שב"א, מתוכן החליטו המזיעים לקבל התחייבויות מוקדמות לרכישת 17,440,000 מניות שב"א, במחיר של 7.4 ש"ח למניה.

ביום 5 ביוני 2019 נערך מכרז ציבורי להצעת המכר של מניות המזיעים בשב"א, בשיעורים שהוגדרו במכרז האמור מתוך החזקות המזיעים בחברה. בהתאם לתוצאות המכרז הציבורי, מכרו המזיעים 17,440,000 מניות שב"א, המהוות כ-43.6% מהונה המונפק והנפרע של שב"א, במחיר שך 7.4 ש"ח למניה. חלקו של הבנק בסך המניות שנמכרו כאמור על ידי המזיעים עומד על 8,360,000 מניות שב"א, המהוות כ-20% מהונה המונפק והנפרע של שב"א.

בעקבות תוצאות המכרז המוסדי ביטל נגיד בנק ישראל ביום 30 במאי 2019 את הרישיון שניתן לשב"א כ"חברת שירותים משותפת".

ביום 4 בספטמבר 2019 העביר הבנק לבנק מזרחי טפחות בע"מ ("בנק מזרחי") 520,000 מניות של החברה (שמקורן במניות שהועברו לידי הבנק על ידי בנק מזרחי בשנת 1979), בתמורה לסך של 1,233,860 ש"ח.

בעקבות המתואר לעיל, שיעור החזקות של הבנק בשב"א, נכון למועד זה, עומד על 10% מההון המונפק של החברה.

ביום 29 באוקטובר 2019 פרסמה שב"א דיווח מיידי לגבי פניה שהתקבלה אצלה מרשות התחרות בעניין הזיקות המשותפות של שב"א ומרכז סליקה בנקאי (מס"ב). בהתאם לדיווח האמור, בפניית רשות התחרות נטען כי למרות השינוי במבנה הבעלות בחברה שבוצע כחלק מיישום הוראות החוק, החברה ומס"ב ממשיכות לקיים ביניהן זיקות משמעותיות המהוות לכאורה הסדר כובל. עמדתה של שב"א בדיווח האמור היא, כי שיתוף הפעולה בין החברות אינו בגדר הסדר כובל ואינו עולה כדי הפרה כלשהי והיא בוחנת את פרטי הפנייה ומשמעותה ותגיב בהתאם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו
ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים
תוכן העניינים

עמוד	
א. ממשל תאגידי	
216	שינויים בדירקטוריון
217	המבקרת הפנימית
ב. פרטים נוספים	
217	השליטה בבנק
219	מינויים ופרישות ומבנה ארגוני
219	הסכמים מהותיים
220	חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית
223	דירוג אשראי
ג. נספחים	
224	שיעורי הכנסה והוצאה

שינויים בדירקטוריון

נכון למועד תום תקופת הדוח, הדירקטוריון מונה 10 דירקטורים. במהלך הרבעון השלישי של שנת 2019 חלו שינויים בהרכב הדירקטוריון כמפורט להלן.

במסגרת תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 301, שפורסם ביום 5 ביולי 2017 ("הוראה 301"), נקבע כי עד ליום 1 ביולי 2020, יקטן המספר המקסימאלי של חברי הדירקטוריון בתאגידים הבנקאיים ל-10.

ביום 6 בנובמבר 2018, התקבלה הנחייה מהפיקוח על הבנקים, כי לצורך עמידה בהנחיות הוראה 301, ובהמשך להוראות שניתנו בשנים הקודמות לירידה במספר הדירקטורים, בשנת 2019 תבצע הירידה במספר הדירקטורים ל-10 דירקטורים, וזאת עם סיום הכהונה של דירקטורים המסיימים תקופת כהונה שלישית ואחרונה. ה"ה דוד ברודט (יו"ר הדירקטוריון לשעבר) ויואב נרדי (דירקטור במעמד "דירקטור אחר"), סיימו את כהונתם השלישית והאחרונה בבנק ביום 21 ביולי 2019 והחל מה-22 ביולי 2019 פחת מספר חברי הדירקטוריון לעשרה.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 30 ביוני 2019, נבחר ד"ר סאמר חאג' יחיא לכהן כיושב ראש דירקטוריון הבנק. מינויו של ד"ר סאמר חאג' יחיא נכנס לתוקף ביום 22 ביולי 2019, המועד בו התקבל אישור הפיקוח על הבנקים למינויו. ראו גם דיווחים מיידים בנושא, מיום 30 ביוני 2019 ומיום 22 ביולי 2019 (אסמכתא: 2019-01-066019, 2019-01-075631, 2019-01-075631, בהתאמה).

ביום 8 באפריל 2019 פרסם הבנק הודעה מקדימה אודות הכוונה לזמן אסיפה כללית שנתית ומיוחדת של בעלי מניות הבנק שעל סדר יומה ידונו מספר נושאים וביניהם, מינוי דירקטור אחד במעמד "דירקטור אחר" דירקטור שאינו דירקטור חיצוני כאמור בסעיף 11(2) לפקודת הבנקאות לדירקטוריון הבנק.

בהמשך להודעה המקדימה ולעדכון לה מיום 18 באפריל 2019, שפרסם הבנק כאמור לעיל ובהתאם לקבוע בסעיפים 11(א)(1), (2) ו-3 לפקודת הבנקאות, 1941, קיבל הבנק ביום 6 במאי 2019 הודעה מהוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים שמונתה לפי סעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1981 (להלן: "הוועדה למינוי דירקטורים"), במסגרתה מפורטת רשימת מועמדים לכהונת דירקטורים בבנק לבחירה באסיפות הכלליות השנתיות של הבנק לשנת 2019 (לפירוט ראה דיווח מיידית שפרסם הבנק ביום 6 במאי 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-043441) (להלן: "הודעת הוועדה למינוי דירקטורים").

לפירוט ראה פרק [אסיפה כללית שנתית ובחירת דירקטורים](#) להלן.

באסיפה הכללית השנתית ומיוחדת של הבנק שהתקיימה ביום 18 ביולי 2019 נבחרה הגב' אירית שלומי כדירקטור במעמד "דירקטור אחר" לתקופה של 3 שנים, בכפוף לאישור המפקחת על הבנקים.

לפירוט נוסף בדבר תוצאות האסיפה הכללית השנתית והמיוחדת, ראו דוח מיידית מיום 18 ביולי 2019 (אסמכתא: 2019-01-074368).

ביום 5 בספטמבר 2019 התקבלה הודעה בדבר אי התנגדותה של המפקחת על הבנקים למינויה של הגב' אירית שלומי כדירקטורית במעמד "דירקטור אחר" בכפוף לכך: (1) שהגב' שלומי (באופן אישי ו/או באמצעות החברה שבבעלותה) לא תספק שירותי ייעוץ לקבוצת לאומי, וללקוחות מול גורמים בקבוצת לאומי, במהלך תקופת כהונתה; (2) שהגב' שלומי לא תמונה לתפקיד לפני יום 19 בספטמבר 2019. ביום 19 בספטמבר 2019 החלה כהונתה של הגב' אירית שלומי כדירקטורית בבנק (ראו דיווחים מיידיים מיום 8 בספטמבר 2019 (אסמכתא: 2019-01-093505) ומיום 19 בספטמבר 2019 (אסמכתא: 2019-01-097246)).

ביום 6 בספטמבר 2019 סיימה הגב' אסתר לבנון את כהונתה הראשונה כדירקטורית בבנק (ראו דיווח מיידית בנושא מיום 8 בספטמבר 2019 (אסמכתא: 2019-01-093502)).

על פי הודעת הוועדה למינוי דירקטורים כאמור לעיל, בין המועמדים לבחירה כדירקטורים באסיפות הכלליות של הבנק בשנת 2019 נכלל ד"ר יצחק שריר, דירקטור שכיהן במעמד "דירקטור אחר" עד ליום 7 בנובמבר 2019¹. לאור החלטת ועדת הביקורת של הבנק לפיה מינויו של ד"ר יצחק שריר כיו"ר דירקטוריון כפריית תעשיות בע"מ ("כפריית") יקים לד"ר שריר זיקה שלא ניתן לשלול היוותה כזיקה אסורה בהתאם להוראות פקודת הבנקאות, ולפיכך במקרה של מינויו של ד"ר שריר כיו"ר דירקטוריון כפריית לא יוכל ד"ר שריר להמשיך ולכהן כדירקטור בבנק, הודיע ד"ר שריר ביום 6 לנובמבר 2019 על התפטרותו מדירקטוריון הבנק החל מיום 7 לנובמבר 2019, מועד תחילת כהונתו כיו"ר דירקטוריון כפריית. לאור האמור, אין ד"ר שריר יכול לעמוד לבחירה כדירקטור בבנק. בהמשך לאמור, ביום 7 בנובמבר 2019 סיים ד"ר שריר את כהונתו בבנק. בהמשך לכך, החליט דירקטוריון הבנק ביום 5 בנובמבר 2019 להעמיד לבחירה דירקטור אחד בלבד במעמד "דירקטור אחר" (חלף 2 דירקטורים במעמד זה כפי שפורסם בהודעה המקדימה שפורסמה ביום 26 בספטמבר 2019 (מס' אסמכתא 2019-01-084369) ולעיל ולהלן: "הודעת המפקדימה").

¹ ד"ר שריר היה צפוי לסיים תקופת כהונה ראשונה כדירקטור במעמד "דירקטור אחר" ביום 1 בפברואר 2020.

לאור התפטרותו של ד"ר שריר מכהונתו כדירקטור בדירקטוריון הבנק, קטן המספר הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון הבנק ל-9 דירקטורים. במהלך ינואר-פברואר 2020 צפויה להסתיים כהונתם הראשונה כדירקטורים בבנק של ה"ה אסתר דומיניסיני (דירקטורית במעמד "דירקטור אחר") ויצחק אידלמן (דח"צ) אשר הינם מועמדים לבחירה לתקופת כהונה נוספת בהתאם להודעת הוועדה למינוי דירקטורים, כמפורט לעיל.

ביום 10 בנובמבר 2019, הבנק פרסם זימון לאסיפה כללית מיוחדת שתתכנס ביום 23 בדצמבר 2019, שעל סדר יומה ידוננו, בין היתר, בבחירת 2 דירקטורים לדירקטוריון הבנק (דירקטור אחד במעמד "דירקטור אחר" ודח"צ אחד), מתוך המועמדים שנבחרו על ידי הוועדה למינוי דירקטורים, כאמור לעיל ומועמדים נוספים ככל שיוצעו על ידי מי שזכאי להציע מועמדים לדירקטוריון הבנק על פי דין. (אסמכתא: 2019-01-096531).

הודעה מקדימה לאסיפה השנייה שצפויה להתקיים במהלך הרבעון הרביעי לשנת 2019 כאמור פורסמה ביום 26 בספטמבר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-084369).

לפירוט בדבר האסיפה הכללית המיוחדת, ראה פרק [אסיפה כללית שנתית ובחירת דירקטורים](#) להלן.

המבקרת הפנימית

פרטים בדבר הביקורת הפנימית בקבוצה ובכלל זה, הסטנדרטים המקצועיים לפיהם פועלת הביקורת הפנימית, תכנית העבודה השנתית והרב שנתית והשיקולים בקביעתה ודוח הביקורת הפנימית לשנת 2018 בקבוצת לאומי, נכללו בדוח הכספי לשנת 2018.

דוח הביקורת הפנימית לשנת 2018 בקבוצת לאומי, הוגש לוועדת הביקורת ביום 13 במרס 2019, נדון בוועדה ביום 17 במרס 2019, הוגש לדירקטוריון ביום 19 במרס 2019 ונדון בדירקטוריון ביום 24 במרס 2019.

לקט חצי שנתי של דוחות ותרשומות ביקורת למחצית הראשונה של שנת 2019 הוגש לוועדת הביקורת ביום 14 באוגוסט 2019 ונדון בוועדה ביום 18 באוגוסט 2019, הוגש לדירקטוריון ביום 2 בספטמבר 2019 ודווח בדירקטוריון ביום 5 בספטמבר 2019.

השליטה בבנק

החל מיום 24 במרס 2012 מוגדר הבנק, על פי הקבוע בדין, כתאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה ואין בעל מניות המוגדר כבעל שליטה בבנק.

למידע ענייני מכירת מניות הבנק על ידי מדינת ישראל לעובדי הבנק, כולל הצעת 12,364 מניות ליו"ר הדירקטוריון, ראה פרק [השליטה בבנק בדוח הכספי השנתי של הבנק לשנת 2018](#), דיווח מיידי בדבר כנוס אסיפה כללית שנתית ומיוחדת מיום 5 ביוני 2019 (אסמכתא: 2019-01-056155) וכן דיווח מיידי בדבר תוצאות האסיפה הכללית מיום 18 ביולי 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-074368).

למידע מעודכן לגבי החזקות בעלי עניין בבנק נכון ליום 30 בספטמבר 2019, ראה דוח מיידי על מצבת החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה מיום 10 באוקטובר 2019 (אסמכתא: 2019-01-087405). כן, ראה דיווח מיידי ענייני רשימת בעלי אמצעי שליטה מהותי בבנק ליום 31 במרס 2019 מיום 7 באפריל 2019 (אסמכתא: 2019-01-033928).

אסיפה כללית שנתית ובחירת דירקטורים

בהמשך להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 7 באפריל 2019, ביום 8 באפריל 2019 פורסם דיווח מיידי אודות הכוונה לכנס אסיפה כללית שנתית ומיוחדת של בעלי מניות הבנק (להלן: "ההודעה המקדימה"), אשר על סדר יומה נכללו הנושאים הבאים: (1) דיון בדוחות הכספיים השנתיים; (2) מינוי ואי חשבון מבקרים והסמכה בנוגע לקביעת שכרם; (3) מינוי דירקטור במעמד "דירקטור אחר" - דירקטור שאינו דירקטור חיצוני כאמור בסעיף 11(א)(2) לפקודת הבנקאות 1941 (להלן: "פקודת הבנקאות", "דירקטור במעמד דירקטור אחר") לדירקטוריון הבנק ו-(4) אישור השתתפות יו"ר הדירקטוריון בהצעת מניות על ידי המדינה לעובדי הבנק כמפורט במתאר להצעת מניות שבבעלות המדינה לעובדי הבנק שפורסם ביום 20 בנובמבר 2018 (מס' אסמכתא: 2018-01-111390) (להלן: "מתאר להצעת מניות").

למידע נוסף בדבר ההודעה המקדימה והעדכון לה ראה דיווחים מיידיים מיום 8 באפריל 2019 (אסמכתא: 2019-01-034438) ומיום 18 באפריל 2019 (אסמכתא: 2019-01-036060).

בהמשך להודעה המקדימה ולעדכון לה, שפרסם הבנק כאמור לעיל ובהתאם לקבוע בסעיפים 11(א)(1), (2) ו-(3) לפקודת הבנקאות, קיבל הבנק ביום 5 במאי 2019 הודעה מהוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים שמונתה לפי סעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1981 (להלן: "הוועדה למינוי דירקטורים"), במסגרתה מפורטת רשימת מועמדים לכהונת דירקטורים בבנק לבחירה באסיפות הכלליות של הבנק לשנת 2019 (לפירוט ראה דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 5 במאי 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-043441) (להלן: "הודעת הוועדה למינוי דירקטורים").

ביום 18 ביולי 2019 התקיימה האסיפה הכללית השנתית והמויחדת של הבנק, בהמשך להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 5 ביוני 2019 ולדוח זימון אסיפה שנתית ומויחדת שפורסם על ידי הבנק ביום 5 ביוני 2019, במסגרתה: (1) הוצגו הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018; (2) הוחלט למנות מחדש את משרדי רואי החשבון סומך חייקין (KPMG) וקוסט פורר גבאי את קסירר (EY) כרו"ח מבקרים משותפים של הבנק, לתקופה שתחל ממועד אישור האסיפה הכללית השנתית הנוכחית ועד למועד אישור הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק לשנת 2019 (להלן: "מועד הסיום") ולהסמיך את דירקטוריון הבנק לקבוע את שכרם; (3) הוחלט למנות את משרד סומך חייקין (KPMG) ומשרד ברייטמן אלמגור זר ושות' (Deloitte) כרואי חשבון מבקרים משותפים של הבנק, לתקופה שממועד הסיום, כהגדרתו לעיל, ועד למועד האסיפה הכללית השנתית הבאה של הבנק ולהסמיך את דירקטוריון הבנק לקבוע את שכרם; (4) נבחרה הגב' אירית שלומי כדירקטור במעמד "דירקטור אחר", לתקופה של 3 שנים. כהונתה של הגב' שלומי החלה ביום 19 בספטמבר 2019, לאחר קבלת אישור על אי התנגדותה של המפקחת על הבנקים למינוי. (5) הוחלט לאשר הצעת 12,364 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ערך נקוב של הבנק למר דוד ברודט, יו"ר הדירקטוריון, במסגרת מתאר להצעת מניות כהגדרתו לעיל ובהתאם לתנאיו.

למידע נוסף בעניין האסיפה הכללית וההחלטות שאושרו, ראה דיווח מיידי של הבנק מיום 5 ביוני 2019 אודות כנוס אסיפה כללית שנתית ומויחדת (אסמכתא: 2019-01-056155) ודיווח מיידי של הבנק מיום 18 ביולי 2019 אודות תוצאות האסיפה הכללית (אסמכתא: 2019-01-074368).

למידע נוסף בעניין מינוי הגב' אירית שלומי לדירקטוריון הבנק, ראה פרק [שינויים בדירקטוריון](#) לעיל.

בהמשך להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 26 בספטמבר 2019, פרסם הבנק באותו מועד דיווח מיידי אודות הכוונה לזמן אסיפה כללית מיוחדת של בעלי מניות הבנק (להלן: "ההודעה המקדימה") אשר על סדר יומה צפויים להיכלל הנושאים הבאים: (1) מינוי שני דירקטורים במעמד "דירקטור אחר" לדירקטוריון הבנק; (2) מינוי דירקטור חיצוני אחד בהתאם לקבוע בחוק החברות, תשנ"ט-1999, אשר עומד גם בתנאי הכשירות של דירקטור חיצוני בהתאם להוראה 301, לדירקטוריון הבנק; (3) אישור מדיניות תגמול חדשה לנושאי משרה בבנק; (4) תיקון כתבי התחייבות לשיפוי לדירקטורים בבנק; (5) אישור תנאי כהונה והעסקה של יו"ר הדירקטוריון; ו- (6) אישור תנאי כהונה והעסקה של המנכ"ל.

למידע נוסף בדבר ההודעה המקדימה ראה דיווח מיידי מיום 26 בספטמבר 2019 (אסמכתא: 2019-01-084369).

בין המועמדים לבחירה כדירקטורים באסיפות הכלליות של הבנק בשנת 2019 בהודעת הוועדה למינוי דירקטורים כאמור לעיל, נכלל ד"ר יצחק שריר, דירקטור שכיהן במעמד "דירקטור אחר" עד ליום 7 בנובמבר 2019 ושהיה אמור לסיים כהונה ראשונה כדירקטור בבנק ביום 1 בפברואר 2020. לאור החלטת ועדת הביקורת של הבנק לפיה מינויו של ד"ר יצחק שריר ליו"ר דירקטוריון כפריית תעשיות בע"מ ("כפריית") יקים לד"ר שריר זיקה שלא ניתן לשלול היותה כזיקה אסורה בהתאם להוראות פקודת הבנקאות, ולפיכך במקרה של מינויו של ד"ר שריר ליו"ר דירקטוריון כפריית לא יוכל ד"ר שריר להמשיך ולכהן כדירקטור בבנק, הודיע ד"ר שריר ביום 6 בנובמבר 2019 על התפטרותו מדירקטוריון הבנק החל מיום 7 לנובמבר 2019, מועד תחילת כהונתו כיו"ר דירקטוריון כפריית. לאור האמור, אין ד"ר שריר יכול לעמוד לבחירה כדירקטור בבנק.

בהמשך לכך, החליט דירקטוריון הבנק ביום 5 בנובמבר 2019 להעמיד לבחירה דירקטור אחד בלבד במעמד "דירקטור אחר" (חלף 2 דירקטורים במעמד זה כפי שפורסם בהודעה המקדימה שפורסמה ביום 26 בספטמבר 2019).

ביום 10 בנובמבר 2019, פרסם הבנק זימון לאסיפה כללית מיוחדת שתתכנס ביום 23 בדצמבר 2019, שעל סדר יומה הנושאים הבאים: (1) מינוי דירקטור במעמד "דירקטור אחר" אחד (חלף 2 דירקטורים במעמד הזה, כמפורט לעיל) לדירקטוריון הבנק; (2) מינוי דירקטור חיצוני אחד בהתאם לקבוע בחוק החברות, תשנ"ט-1999, לדירקטוריון הבנק; (3) אישור מדיניות תגמול מעודכנת לנושאי משרה בבנק; (4) תיקון כתבי התחייבות לשיפוי לדירקטורים בבנק; (5) אישור תנאי כהונה והעסקה של יו"ר הדירקטוריון; ו- (6) אישור תנאי כהונה והעסקה של המנכ"ל.

למידע נוסף בעניין האסיפה הכללית, ראה דיווח מיידי של הבנק מיום 10 בנובמבר 2019 אודות כנוס אסיפה כללית מיוחדת (אסמכתא: 2019-01-096531).

מינויים ופרישות

מינויים

מר חנן פרידמן, ראש חטיבת אסטרטגיה, חדשנות וטרנספורמציה וחבר הנהלת הבנק, החל לכהן בתפקיד המנכ"ל, החל מ-1 בנובמבר 2019.

מר אילן בוגנים, ראש מערך CTO/CDO ותשתיות וחבר הנהלת הבנק, מונה לתפקיד ראש חטיבת דאטה החל מ-1 באפריל 2019.

מר אייל בן-חיים, מונה לתפקיד ראש חטיבת תפעול וחבר הנהלת הבנק בדרג סמנכ"ל בכיר, החל מ-1 באפריל 2019.

מר אילון דחשב, מונה לתפקיד ראש החטיבה הבנקאית וחבר הנהלת הבנק בדרג סמנכ"ל בכיר, החל מ-11 באפריל 2019.

סיום תפקיד

גב' רקפת רוסק-עמינח, המנכ"ל, סיימה את תפקידה ב-31 באוקטובר 2019 לאחר כ-15 שנות עבודה בלאומי, מתוכם 7 שנים בתפקיד המנכ"ל.

גב' תמר יסעור, ראש החטיבה לבנקאות דיגיטלית וחברת הנהלת הבנק, סיימה את תפקידה ב-31 במרס 2019, לאחר כ-12 שנות עבודה בלאומי.

מר דני כהן, ראש החטיבה הבנקאית וחבר הנהלת הבנק, סיים את תפקידו ב-31 במרס 2019, לאחר כ-28 שנות עבודה בלאומי.

מבנה ארגוני

חטיבת אסטרטגיה חדשנות וטרנספורמציה

ב-1 בנובמבר 2019, חדלה החטיבה שהייתה בניהולו של מר חנן פרידמן להתקיים ובוצעה חלוקה מחדש של היחידות הכלולות בה.

חטיבת דאטה

ב-1 באפריל 2019, הוקמה חטיבת הדאטה במטרה למנף את נכס הדאטה בלאומי, לרבות על ידי הנגשת הצעת ערך איכותית ללקוחות לאומי במקום ובזמן הנכון. החטיבה תהיה אחראית בנוסף על השיווק ועל חברת פפר פלטפורם.

מזכירות הבנק

ב-1 באפריל 2019, הוכפפה מזכירות הבנק לחטיבת הייעוץ המשפטי.

הסכמים מהותיים

הסכמים קיבוציים עם העובדים

ביום 29 ביולי 2019 חתם הבנק עם ארגון העובדים על הסכם קיבוצי מיוחד לשנים 2019-2022 ועל הסכם קיבוצי מיוחד בעניין העסקת עובדים במקצועות טכנולוגיים.

למידע נוסף בנושא ראה [ביאור 8](#) ודיווח מידי מיום 25 ביוני 2019.

הסדרי פרישה

ביום 14 באוגוסט 2019 התקשר הבנק עם גוף מוסדי נוסף להעברת כספי תגמולים וכספי פיצויים של עובדים שנצברו או ייצברו בקופת התגמולים והפיצויים של עובדי הבנק, שבחרו או יבחרו בעת פרישה במסלול של הסדר ביטחון סוציאלי, לקופה משלמת. כמו כן, התקשר הבנק בהסכם לרכישת פוליסת ביטוח לפורשים ממקורותיו העצמיים.

למידע נוסף בנושא ראה [ביאור 2.4.8](#) ודיווח מידי מיום 14 באוגוסט 2019.

חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית

חלק מהמידע בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו - ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

ראה תאור מפורט [בדוח הכספי לשנת 2018 - עמודים 314-308](#).

בתקופת הדוח פורסמו הצעות לשינויים רגולטורים ושינויים בהוראות דין שונות, אשר עשויה להיות להם השפעה על מאפייני הפעילות של הקבוצה, על היקף הפעילות בחלק מתחומי הפעילות של הקבוצה, על שיעור הרווחיות בחלק מפעילויות הקבוצה ועל סיכוני האשראי והסיכונים התפעוליים והמשפטיים להם חשופה הקבוצה. מרבית ההוראות מצויות בשלבים שונים של דיונים ולפיכך לא ניתן להעריך האם יפורסמו כהוראות מחייבות ואם יפורסמו מה יהיו ההוראות הסופיות שייקבעו. לפיכך, לא ניתן להעריך בשלב זה את ההשפעה שעשויה להיות לאותן הוראות על הפעילות הכוללת של הקבוצה, אם בכלל. בפרק זה מפורטות הוראות אשר נכנסו לתוקף במהלך תקופת הדוח והוראות הצפויות להיכנס לתוקף, אשר השפעתן על הבנק צפויה להיות משמעותית.

הוראות הפיקוח על הבנקים

צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות הפקדת שיק דחוי) (הוראת שעה), התשע"ט-2019

ביום 31 במרס 2019 חתם נגיד בנק ישראל על הצו האמור במסגרתו הוגדר "שירות הפקדת שיק דחוי" כשירות בר פיקוח, שסכום העמלה המרבי בגינו לעניין שיק שהוסב והופקד בדלפק או בשידור יהיה שני ש"ח לשיק. העברת שיק לבנק לשם פירעונו לא תחשב הסבה של שיק.

הצו האמור בא בהמשך לחוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ח-2018, שהוראותיו ביחס לשיקים נכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2019, ומטרתו לעודד את ציבור הלקוחות הקמעונאיים, להפקיד בבנקים שיקים דחויים שהוסבו עוד לפני כניסת החוק לתוקף, על מנת למנוע מצב שבו לא יכובדו בשל הוראות החוק החדש.

הצו האמור היה תקף מיום 15 באפריל 2019 ועד יום 30 ביוני 2019, ביחס ליחידים ועסקים קטנים בלבד.

תיקון כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשע"ט-2019

ביום 1 במאי 2019 פורסם תיקון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשע"ט-2019.

להלן עיקרי התיקון:

- קביעה, כי עסקים קטנים ועוסקים מורשים יצורפו לשירות המסלולים באופן יזום, באותם המקרים בהם נגבו מהם, עמלות בסכום העולה על הסכום אותו היו משלמים בפועל, אילו היו מצטרפים לשירות המסלולים כאמור. כדאיות זו תיבחן בהתאם לכללים שהוגדרו בהוראה; צירוף הלקוחות לשירות המסלולים בוצע לראשונה ביום 1 באוגוסט 2019 ויבוצע החל משנת 2020 מדי שנה ביום 1 במרס.
- הוספת עמלות חדשות עבור השירותים הבאים: ייעוץ פנסיוני, משירת מזומן במכשיר אוטומטי בכרטיס נטען שלא מקושר לחשבון עו"ש, ומשירת מזומן במכשיר אוטומטי באמצעות כרטיס שלא הונפק בארץ.

לתיקונים להוראה צפויה להיות השפעה על הכנסות הבנק מהעמלות האמורות.

תיקונים בהוראות ניהול בנקאי תקין בנושאי בנקאות בתקשורת דיגיטל וחדשנות

ביום 20 במאי 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראה 367 בנושא בנקאות בתקשורת. בין היתר כולל התיקון הקלות שונות בנושאים הבאים: פישוט תהליך הזיהוי והאיתות של לקוחות המבקשים לבצע פעולות מרחוק, הקלות בעת פתיחת חשבון מקוון לקטין, ומחיקת מגבלות ובקורות שנקבעו בעבר לעניין טופסי השיקים בחשבון מקוון.

ביום 20 במאי 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראה 353 בנושא בקרה על הנפקת ערבויות על ידי תאגיד בנקאי. תיקון זה יאפשר לבנק לבצע הנפקה של ערבויות בנקאיות במדיה דיגיטלית.

ביום 24 ביוני 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב הדן בעידוד חדשנות בבנקים ובסולקים. המכתב נועד לעודד הטמעת חדשנות טכנולוגית בבנקאות, וכן לחדד ולהתוות את העקרונות הפיקוחיים בתחום זה, תוך הגדרת הציפיות מהתאגידים הבנקאיים, הן בתחום האימוץ והבחינה של טכנולוגיות חדשות והן בהיבטי ניהול הסיכונים המושפעים מהסביבה המשתנה.

ביום 9 ביולי 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים נייר עמדה בנושא פעילות אפליקציות התשלומים הבנקאיות בבתי עסק. המתווה מאפשר לבנקים לפעול בתחום התשלומים בבתי עסק בצורה מוגבלת בשלוש השנים הקרובות (עד לרף של: 2 מיליארד ש"ח ב-2019; 2.5 מיליארד ש"ח ב-2020 ו-3 מיליארד ש"ח ב-2021). החל משנת 2021 מגבלת הרף לא תחול על עסקים שמתבצע בהם תשלום על בסיס תקן בינלאומי לביצוע עסקאות חכמות (EMV). בנוסף, האפליקציות הבנקאיות לתשלום בבתי עסק לא יפעלו על בסיס תשלום מידי, אם מס"ב תפתח שירות כזה, אלא אם תהיה אפשרות גישה לשירות כאמור גם לגופים חוץ בנקאיים. בהתאם לנייר העמדה, מגבלת רף הפעילות של האפליקציות הבנקאיות נקבעה במטרה ליצור הגנת ינוקא לחברות כרטיסי אשראי וגופים חוץ בנקאיים אחרים הפועלים גם הם בתחום התשלומים.

יישום ההוראות הנזכרות בפסקה זו יאפשר לבנק לאמץ חדשנות במוצרים ובשירותים הבנקאיים וכן להרחיב את השימוש בטכנולוגיות מתקדמות, לשם התאמת פעילות הבנק לסביבה העסקית והטכנולוגית המשתנה. והכול, תוך המשך שיפור חווית הלקוח, ניהול מיטבי של הסיכונים התפעוליים, קידום תהליכי התייעלות וצמצום העלויות.

מתן מענה טלפוני אנושי מקצועי

ביום 25 ביולי 2018 פורסם תיקון לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 - מענה אנושי מקצועי, המחייב תאגיד בנקאי, המספק שירות טלפוני הכולל מערכת אוטומטית לניתוב שיחות, לאפשר ללקוח לקבל מענה אנושי מקצועי למספר סוגי שירותים (טיפול בתקלה, בירור חשבון וסיום התקשרות), בתוך שש דקות מתחילת השיחה. תחילתו של החוק - שנה מיום פרסומו.

ביום 12 ביוני 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 426 המסדירה את יישום התיקון האמור, וכן קובעת הנחיות נוספות לעניין מענה טלפוני.

בין היתר קובעת ההוראה הנחיות בנושאים הבאים: חובה לפיה על תאגיד בנקאי להעניק מענה אנושי מקצועי באמצעות מוקד טלפוני לרבות לסוגי השירותים המפורטים בתיקון לחוק, לכל הפחות ב"שעות הגרעין" (כהגדרתן בהוראה); קביעת החלופות המותרות לחריגה ממשך ההמתנה שנקבע בתיקון לחוק; קביעת עדיפות בקבלת מענה אנושי ללקוחות שהם אזרחים ותיקים שגילם מעל 75, ועוד.

תחילה - ההוראה נכנסה לתוקפה במועד כניסת החוק לתוקף, למעט החובה למתן עדיפות בנתב לאזרחים ותיקים, שתכנס לתוקפה ביום 1 בינואר 2020.

הבנק נערך בהתאם.

נושאים נוספים

יוזמות חקיקה שונות בתחום הגברת התחרותיות בשוק האשראי הקמעונאי

בתקופה האחרונה הושם דגש מיוחד על חקיקה המעודדת את התחרות, בעיקר בכל הנוגע לתחום האשראי הקמעונאי. מגמה זו משתקפת בהוראות ויוזמות חקיקה שונות, שנועדו להקל על כניסתם לשוק של שחקנים חדשים; זאת, בין היתר, באמצעות הגדלת המקורות שיעמדו לרשותם, קביעת מדרגות רגולטוריות מקלות, ומתן הקלה בהתחברות למערכות התשלומים והסליקה.

השינויים הנ"ל, לצד יוזמות שמוביל בנק ישראל, כגון: בניית מאגר נתוני אשראי שפועל החל מאפריל 2019 ואשר מאפשר לגורמים שונים לקבל דוחות וחיוויי אשראי בנוגע ללקוחות ולקוחות פוטנציאליים, עידוד התייעלות המערכת הבנקאית, רפורמת מעבר בין בנקים וקידום רגולציה התומכת במעבר לבנקאות דיגיטלית בערוצים ישירים, צפויים להשפיע בשנים הקרובות על שוק הבנקאות בישראל.

לפירוט נוסף בעניין זה ראה [בדוח הכספי לשנת 2018 - עמודים 312-313](#).

בנוסף ניתן למנות במסגרת זו את הנושאים הבאים:

- בהמשך לכללים שפרסם משרד האוצר למתן מענק ממשלתי להקמת לשכת שירותי מחשוב בנקאיים, בעקבות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017, בחר משרד האוצר בחברת "TCS", חברה-בת של תאגיד "טאטא" ההודי, לצורך הקמת לשכת שירותי מחשוב בנקאיים. מטרת לשכה זו להוות תשתית, שתשרת שחקנים חדשים בענף הבנקאות.
 - ביום 2 ביוני 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת כללים וטיטוט הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים. הטיטוט הנ"ל קובעות הוראות ביצוע ליישום רפורמת מעבר בין בנקים.
 - ביום 18 בנובמבר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים להערות הציבור, טיוטת של הוראות חדשות, העוסקות בהתאמות להוראות המפקח על הבנקים, שיחולו על בנקים חדשים ועל בנקים בשלב של הקמה.
- במסגרת זו פורסמו טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בעניין התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין החלות על בנק חדש ועל בנק בהקמה, וכן טיוטת הוראות דיווח לציבור שיחולו על תאגיד בנקאי חדש.
- ההוראות האמורות קובעות רגולציה מדרגת לבנקים חדשים, ויוצרות מדרגה פיקוחית מוגדרת וידועה למקימי בנק חדש, כאשר לדרישות הפיקוחיות החלות על תאגיד מסוג זה. בנוסף הן מגדירות את הדרישות שיחולו על בנק בהקמה.
- ההתאמות המרכזיות בהוראות האמורות עוסקות בנושאים הבאים: ההון העצמי הנדרש, יחס המינוף, יחס נזילות, הרכב הדירקטוריון ועודותיו, שימוש בשירותי מחשוב ענן, ממשל תאגיד, ופרסום דוחות כספיים לציבור.

ועדת החקירה הפרלמנטרית להתנהלות המערכת הפיננסית בהסדרי אשראי ללווים עסקיים גדולים

ביום 5 ביולי 2017 אישרה מליאת הכנסת את הצעת ועדת הכנסת לעניין הקמתה של ועדת חקירה פרלמנטרית בראשות יו"ר ועדת הכלכלה, ח"כ איתן כבל, אשר תדון בהתנהלות הבנקים, הגופים המוסדיים והרגולטורים בעניין הקצאות אשראי ללווים עסקיים גדולים משנת 2003 ואילך.

ביום 28 באוקטובר 2018 הופיעו יו"ר דירקטוריון הבנק, המנכ"ל וראש חטיבת אסטרטגיה ורגולציה בפני הוועדה, והשיבו על שאלות חברי הוועדה.

ביום 16 באפריל 2019 פרסמה הוועדה את מסקנותיה. ההמלצות מתמקדות בעיקרן בשורה של שינויים הנדרשים לדעת הוועדה בהתנהלות הרגולטורים הפיננסיים. שינויים אלה עשויים להיות רלוונטיים למערכת הבנקאית ולגופים מוסדיים נוספים במשק, במישורין ובעקיפין.

מכירת חלק ממניות הבנק בשב"א

בהתאם להוראות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 ("החוק"), נדרש הבנק לרדת בשיעור החזקותיו בחברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שב"א" או "החברה"), כך שעד יום 30 בינואר 2021 לא יעלה שיעור החזקות של הבנק בשב"א על 10% מההון המונפק של החברה.

ביום 20 בנובמבר 2018 התקשר הבנק בהסכם עם תאגיד מקבוצת ויזה העולמית ("ויזה") למכירת 10% ממניות החברה לויזה בתמורה לסך של 37 מיליון ש"ח. ביום 13 בדצמבר 2018 הושלמה העסקה האמורה. הבנק רשם רווח על מכירת המניות כאמור בסך של כ-24.6 מיליון ש"ח (לפני מס).

בנוסף, במסגרת ההסכם האמור ובכפוף לתנאיו, תינתן לויזה זכות הצעה ראשונה במקרה שהבנק יבקש למכור מניות נוספות בחברה (שלא בדרך של הצעת מכר על פי תשקיף), ובכפוף למגבלות החזקה על פי החוק כפי שיחולו. ביחס למניות שהבנק מחויב למכור לפי החוק, זכות ההצעה הראשונה כאמור תהיה עד יום 30 ביוני 2019; וביחס למניות שהבנק לא מחויב למכור זכות ההצעה הראשונה תהיה עד שלוש שנים ממועד השלמת ההסכם. כמו כן ניתנו לויזה זכויות הצעה או סירוב ראשונות מסוימות בקשר עם המכירה (ככל שתיעשה) של החזקות הבנק בחברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ.

לאחר המכירה האמורה לויזה, עמד שיעור החזקות הנוטר של הבנק בחברה על כ-30%.

ביום 29 במאי 2019 נערך על ידי הבנק, בנק הפועלים בע"מ ובנק דיסקונט לישראל בע"מ (ביחד: "המציעים") מכרז לקבלת התחייבויות מוקדמות ממשקיעים מסווגים ("המכרז המוסדי") בנוגע למכירת מניות של המציעים בשב"א בשיעורים שהוגדרו במכרז האמור מתוך החזקות המציעים בשב"א. במסגרת המכרז המוסדי, הוגשו בקשות לרכישת 38,333,500 מניות שב"א, מתוכן החליטו המציעים לקבל התחייבויות מוקדמות לרכישת 17,440,000 מניות שב"א, במחיר של 7.4 ש"ח למניה.

ביום 5 ביוני 2019 נערך מכרז ציבורי להצעת המכר של מניות המציעים בשב"א, בשיעורים שהוגדרו במכרז האמור מתוך החזקות המציעים בחברה. בהתאם לתוצאות המכרז הציבורי, מכרו המציעים 17,440,000 מניות שב"א, המהוות כ-43.6% מהונה המונפק והנפרע של שב"א, במחיר של 7.4 ש"ח למניה. חלקו של הבנק בסך המניות שנמכרו כאמור על ידי המציעים עומד על 8,360,000 מניות שב"א, המהוות כ-20% מהונה המונפק והנפרע של שב"א.

בעקבות תוצאות המכרז המוסדי ביטל נגיד בנק ישראל ביום 30 במאי 2019 את הרישיון שניתן לשב"א כ"חברת שירותים משותפת".

ביום 4 בספטמבר 2019 העביר הבנק לבנק מזרחי טפחות בע"מ ("בנק מזרחי") 520,000 מניות של החברה (שמקורן במניות שהועברו לידי הבנק על ידי בנק מזרחי בשנת 1979), בתמורה לסך של 1,233,860 ש"ח.

בעקבות המתואר לעיל, שיעור החזקות של הבנק בשב"א, נכון למועד זה, עומד על 10% מההון המונפק של החברה.

ביום 29 באוקטובר 2019 פרסמה שב"א דיווח מיידי לגבי פניה שהתקבלה אצלה מרשות התחרות בעניין הזיקות המשותפות של שב"א ומרכז סליקה בנקאי (מס"ב). בהתאם לדיווח האמור, בפניית רשות התחרות נטען כי למרות השינוי במבנה הבעלות בחברה שבוצע כחלק מיישום הוראות החוק, החברה ומס"ב ממשיכות לקיים ביניהן זיקות משמעותיות המהוות לכאורה הסדר כובל. עמדתה של שב"א בדיווח האמור היא, כי שיתוף הפעולה בין החברות אינו בגדר הסדר כובל ואינו עולה כדי הפרה כלשהי והיא בוחנת את פרטי הפנייה ומשמעותה ותגיב בהתאם.

רגולציה בינלאומית

FATCA והתקן לחילופי מידע אוטומטיים לגבי חשבונות פיננסיים Standards for Automatic Exchange of Financial Account Information - OECD

ביום 14 ביולי 2016 פורסם החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 227), התשע"ו, בנושא יישום הסכם FATCA שנחתם בין מדינת ישראל לארה"ב והסכמים לחילופי מידע בין מדינת ישראל למדינות אחרות, לפי התקן לחילופי מידע אוטומטיים לגבי חשבונות פיננסיים שפרסם ה-OECD, המעניק לשר האוצר סמכות לקבוע בתקנות הוראות ליישום ההסכמים האמורים.

תקנות מס הכנסה (יישום הסכם FATCA), התשע"ו-2016, פורסמו ביום 4 באוגוסט 2016 ומכוחן נדרש הבנק, בין היתר, לבצע הליכי זיהוי לקוחות ולהעביר מידע לרשות המיסים בישראל אודות חשבונות המוחזקים על ידי לקוחות אמריקאים לצורך העברתם לרשות המיסים האמריקאית.

תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים) התשע"ט-2019, פורסמו ביום 6 בפברואר 2019 ומכוחן נדרש הבנק, בין היתר, לבצע הליכים לצורך זיהוי לקוחות תושבי מדינות זרות, ולדווח על לקוחות שזוהו כתושבי מדינות שישראל חתומה עמן על הסכמים לחילופי מידע לרשות המיסים בישראל לצורך העברת המידע לרשות המוסמכת במדינת התושבות שלהם.

הבנק מיישם את הליכי הזיהוי והדיווחים הנדרשים לרשות המיסים בישראל בהתאם להוראות החקיקה האמורה.

רגולציה בינלאומית בנושא הגנת הפרטיות

בהמשך לתיאור בדוח השנתי לשנת 2018 בנוגע לרגולציית ההגנה על הפרטיות האירופאית (GDPR), הבנק בוחן הוראות דומות, המצויות בשלבי חקיקה שונים במדינות נוספות, וייערך להן על פי הצורך.

דירוג אשראי

להלן דירוג האשראי של המדינה והבנק ליום 26 בנובמבר 2019:

חברת דירוג	טווח ארוך	תחזית	טווח קצר
מדינת ישראל	Moody's A1	positive	P-1
	S&P AA-	positive	A-1+
	Fitch A+	stable	F1+
בנק לאומי: מט"ח	Moody's A2	stable	P-1
	S&P A	stable	A-1
	Fitch A	stable	F1+
דירוג מקומי (בישראל)	S&P מעלות	stable	-
מידרוג	Aaa	stable	P-1

- ב-9 בינואר 2019 סוכנות הדירוג Fitch אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.
- ב-24 במרס 2019 סוכנות הדירוג Fitch אישרה את דירוג האשראי ותחזית הדירוג למדינת ישראל.
- ב-5 באפריל 2019 סוכנות הדירוג Moody's אישרה את דירוג האשראי ותחזית הדירוג למדינת ישראל.
- ב-1 במאי 2019 סוכנות הדירוג Fitch אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.
- ב-7 במאי 2019 סוכנות הדירוג Fitch עידכנה כי דירוג הבנק קצר הטווח נכלל ברשימת מעקב חיובית, במסגרת עדכון סולמות הדירוג לטווח קצר. במהלך 6 החודשים מיום הפרסום ייקבע הדירוג הסופי. עד אז הדירוג לטווח קצר יעמוד על Under Observation Criteria (UOC). לא שונה דירוג הבנק לטווח ארוך או בתחזית.
- ב-17 ביוני 2019 סוכנות הדירוג Moody's אישרה את דירוג האשראי ותחזית הדירוג למדינת ישראל.
- ב-10 ביולי 2019 סוכנות הדירוג S&P העלתה את דירוג הבנק לטווח ארוך ולטווח קצר ועידכנה את תחזית הדירוג.
- ב-11 ביולי 2019 סוכנות הדירוג S&P מעלות אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.
- ב-17 ביולי 2019 סוכנות הדירוג Fitch עידכנה כי העלתה את דירוג הבנק קצר הטווח לטווח קצר ל-F1+. לא שונה דירוג הבנק לטווח ארוך או בתחזית.
- ב-13 באוגוסט 2019 סוכנות הדירוג מידרוג אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג. והעלתה את דירוג האיתנות הפנימית הפיננסית של הבנק (BCA) מ-aa1.il ל-aa2.il, ובהתאם את כיוון התפתחות של אופק האיתנות הפיננסית של הבנק מחיובי ליציב.
- ב-5 בנובמבר 2019 סוכנות הדירוג S&P אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.
- ב-7 בנובמבר 2019 סוכנות הדירוג S&P מעלות אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.

נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות^(א) וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

חלק א' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - נכסים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2018			2019		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)
באחוזים		במיליוני ש"ח	באחוזים		במיליוני ש"ח
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור ^(ג)					
3.60	2,180	245,408	3.00	1,865	251,356
בישראל					
4.97	305	24,976	4.74	281	24,128
מחוץ לישראל					
3.73	2,485	270,384	3.15	2,146	275,484
סך הכל ^(ד)					
אשראי לממשלה					
4.54	8	716	4.58	8	711
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
4.54	8	716	4.58	8	711
סך הכל					
פיקדונות בבנקים					
1.02	22	8,659	1.89	52	11,069
בישראל					
1.01	1	398	0.86	1	469
מחוץ לישראל					
1.02	23	9,057	1.85	53	11,538
סך הכל					
פיקדונות בבנקים מרכזיים					
0.11	13	48,954	0.25	29	46,546
בישראל					
1.67	6	1,443	1.47	4	1,097
מחוץ לישראל					
0.15	19	50,397	0.28	33	47,643
סך הכל					
ני"ע שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר					
-	-	1,072	0.45	1	885
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
-	-	1,072	0.45	1	885
סך הכל					
אג"ח לפדיון וזמינות למכירה ^(ה)					
1.40	228	65,462	1.46	253	69,902
בישראל					
2.94	38	5,233	2.51	32	5,145
מחוץ לישראל					
1.51	266	70,695	1.53	285	75,047
סך הכל					
אג"ח למסחר ^(ו)					
0.52	9	6,885	-	-	4,870
בישראל					
5.23	1	78	-	-	-
מחוץ לישראל					
0.58	10	6,963	-	-	4,870
סך הכל					
2.78	2,811	409,284	2.45	2,526	416,178
סך כל הנכסים נושאי ריבית					
6,742			6,013		
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית					
35,706			41,441		
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ^(ז)					
2,811			2,526		
451,732			463,632		
סך כל הנכסים					
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילות					
4.44	351	32,128	4.19	318	30,839
מחוץ לישראל					

ראה הערות [בעמוד 230](#).

חלק ב' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2018			2019		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)
באחוזים		במיליוני ש"ח	באחוזים		במיליוני ש"ח
התחייבויות נושאות ריבית					
פיקדונות הציבור					
(0.64)	(394)	247,916	(0.51)	(332)	259,909
בישראל					
(0.06)	(18)	114,286	(0.13)	(43)	129,367
לפי דרישה					
(1.13)	(376)	133,630	(0.89)	(289)	130,542
לזמן קצוב					
(1.79)	(66)	14,886	(1.79)	(71)	15,951
מחוץ לישראל					
(1.41)	(20)	5,709	(3.08)	(46)	6,035
לפי דרישה					
(2.02)	(46)	9,177	(1.01)	(25)	9,916
לזמן קצוב					
(0.70)	(460)	262,802	(0.59)	(403)	275,860
סך הכל					
פיקדונות הממשלה					
(1.78)	(1)	226	(2.12)	(1)	190
בישראל					
-	-	322	-	-	251
מחוץ לישראל					
(0.73)	(1)	548	(0.91)	(1)	441
סך הכל					
פיקדונות מבנקים מרכזיים					
-	-	3	-	-	47
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
-	-	3	-	-	47
סך הכל					
פיקדונות מבנקים					
(0.44)	(6)	5,439	(0.60)	(9)	6,015
בישראל					
-	-	93	-	-	99
מחוץ לישראל					
(0.43)	(6)	5,532	(0.59)	(9)	6,114
סך הכל					
נ"ע שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי מכר חוזר					
-	-	537	(0.70)	(1)	576
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
-	-	537	(0.70)	(1)	576
סך הכל					
אגרות חוב					
(3.42)	(148)	17,511	(0.40)	(20)	19,938
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
(3.42)	(148)	17,511	(0.40)	(20)	19,938
סך הכל					
(0.86)	(615)	286,933	(0.57)	(434)	302,976
סך כל ההתחייבויות נושאות ריבית					
		97,056			91,840
פקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית					
		6,295			4,209
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית					
		26,502			28,410
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ^(א)					
	(615)	416,786		(434)	427,435
סך כל ההתחייבויות					
		34,946			36,197
סך כל האמצעים ההוניים					
	(615)	451,732		(434)	463,632
סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים					
1.92	2,196		1.88	2,092	
פער הריבית					
תשואה נטו^(א) על נכסים נושאי ריבית					
2.04	1,911	377,156	1.93	1,845	385,339
בישראל					
3.60	285	32,128	3.24	247	30,839
מחוץ לישראל					
2.16	2,196	409,284	2.03	2,092	416,178
סך הכל					
(1.74)	(66)	15,301	(1.75)	(71)	16,301
סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילות מחוץ לישראל					

ראה הערות [בעמוד 230](#)

חלק א' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - נכסים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2018			2019		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)
באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים	באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור ^(ג)					
3.69	6,676	242,243	3.55	6,596	248,710
בישראל					
4.83	876	24,310	4.90	911	24,921
מחוץ לישראל					
3.80	7,552	266,553	3.67	7,507	273,631
סך הכל ^(ט)					
אשראי לממשלה					
4.44	24	724	4.62	25	726
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
4.44	24	724	4.62	25	726
סך הכל					
פיקדונות בבנקים					
1.30	82	8,447	1.87	141	10,093
בישראל					
0.76	2	350	1.35	4	397
מחוץ לישראל					
1.28	84	8,797	1.85	145	10,490
סך הכל					
פיקדונות בבנקים מרכזיים					
0.10	38	49,372	0.25	96	51,039
בישראל					
0.98	16	2,179	1.39	12	1,157
מחוץ לישראל					
0.14	54	51,551	0.28	108	52,196
סך הכל					
ני"ע שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר					
0.13	1	999	0.32	2	826
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
0.13	1	999	0.32	2	826
סך הכל					
אג"ח לפדיון וזמינות למכירה ^(ד)					
1.15	566	65,915	1.69	832	65,667
בישראל					
2.79	106	5,078	2.70	113	5,601
מחוץ לישראל					
1.26	672	70,993	1.77	945	71,268
סך הכל					
אג"ח למסחר ^(ד)					
0.70	31	5,930	0.68	29	5,658
בישראל					
3.72	2	72	-	-	-
מחוץ לישראל					
0.73	33	6,002	0.68	29	5,658
סך הכל					
2.78	8,420	405,619	2.83	8,761	414,795
סך כל הנכסים נושאי ריבית					
6,677			5,906		
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית					
37,549			42,379		
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ^(ה)					
8,420			8,761		
449,845			463,080		
סך כל הנכסים					
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילות					
4.20	1,002	31,989	4.35	1,040	32,076
מחוץ לישראל					

ראה הערות [בעמוד 230](#).

חלק ב' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2018			2019		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)
באחוזים		במיליוני ש"ח	באחוזים		במיליוני ש"ח
התחייבויות נושאות ריבית					
פיקדונות הציבור					
(0.63)	(1,172)	248,119	(0.71)	(1,381)	260,250
בישראל					
(0.05)	(43)	113,377	(0.13)	(120)	126,907
לפי דרישה					
(1.12)	(1,129)	134,742	(1.26)	(1,261)	133,343
לזמן קצוב					
(1.48)	(172)	15,488	(1.93)	(230)	15,923
מחוץ לישראל					
(1.15)	(45)	5,240	(2.00)	(84)	5,611
לפי דרישה					
(1.66)	(127)	10,248	(1.89)	(146)	10,312
לזמן קצוב					
(0.68)	(1,344)	263,607	(0.78)	(1,611)	276,173
סך הכל					
פיקדונות הממשלה					
(1.68)	(3)	239	(1.36)	(2)	197
בישראל					
-	-	258	-	-	328
מחוץ לישראל					
(0.81)	(3)	497	(0.51)	(2)	525
סך הכל					
פיקדונות מבנקים מרכזיים					
-	-	41	-	-	19
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
-	-	41	-	-	19
סך הכל					
פיקדונות מבנקים					
(0.46)	(17)	4,926	(0.52)	(19)	4,921
בישראל					
(2.03)	(1)	66	-	-	55
מחוץ לישראל					
(0.48)	(18)	4,992	(0.51)	(19)	4,976
סך הכל					
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי מכר חוזר					
(0.28)	(1)	484	(0.63)	(2)	421
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
(0.28)	(1)	484	(0.63)	(2)	421
סך הכל					
אגרות חוב					
(3.62)	(438)	16,223	(3.02)	(449)	19,865
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
(3.62)	(438)	16,223	(3.02)	(449)	19,865
סך הכל					
(0.84)	(1,804)	285,844	(0.92)	(2,083)	301,979
סך כל ההתחייבויות נושאות ריבית					
		95,792			92,797
פקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית					
		6,274			3,849
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית					
		27,838			28,264
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ^(א)					
(1,804)		415,748	(2,083)		426,889
סך כל ההתחייבויות					
		34,097			36,191
סך כל האמצעים ההוניים					
(1,804)		449,845	(2,083)		463,080
סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים					
1.94	6,616		1.91	6,678	
פער הריבית					
תשואה נטו^(א) על נכסים נושאי ריבית					
2.07	5,787	373,630	2.05	5,868	382,719
בישראל					
3.47	829	31,989	3.38	810	32,076
מחוץ לישראל					
2.18	6,616	405,619	2.15	6,678	414,795
סך הכל					
(1.46)	(173)	15,812	(1.89)	(230)	16,306
סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילות מחוץ לישראל					

ראה הערות [בעמוד 230](#)

חלק ג' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2018			2019		
שיעור הכנסות (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)	שיעור הכנסות (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)
באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים	באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים
מטבע ישראלי צמוד מדד					
3.86	442	46,512	0.36	42	46,845
(3.01)	(236)	31,725	0.65	48	29,419
0.85			1.01		
מטבע ישראלי לא צמוד					
2.43	1,644	272,542	2.58	1,738	272,436
(0.22)	(107)	194,820	(0.29)	(148)	202,488
2.21			2.29		
מטבע חוץ					
2.60	374	58,102	2.62	428	66,058
(1.84)	(206)	45,087	(1.93)	(263)	54,768
0.76			0.69		
סך פעילות בישראל					
2.63	2,460	377,156	2.31	2,208	385,339
(0.81)	(549)	271,632	(0.51)	(363)	286,675
1.82			1.80		

ראה הערות [בעמוד 230](#).

חלק ג' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2018			2019		
שיעור הכנסות (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	שיעור הכנסות (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾ ריבית
באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים	באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים
מטבע ישראלי צמוד מדד					
4.53	1,547	45,748	3.74	1,293	46,323
(3.42)	(790)	30,946	(2.79)	(627)	30,100
1.11			0.95		
מטבע ישראלי לא צמוד					
2.40	4,880	272,391	2.50	5,125	273,994
(0.22)	(321)	196,045	(0.29)	(438)	202,192
2.18			2.21		
מטבע חוץ					
2.39	991	55,491	2.79	1,303	62,402
(1.61)	(520)	43,041	(1.97)	(788)	53,381
0.78			0.82		
סך פעילות בישראל					
2.66	7,418	373,630	2.70	7,721	382,719
(0.81)	(1,631)	270,032	(0.87)	(1,853)	285,673
1.85			1.83		

ראה הערות [בעמוד 230](#).

חלק ד' - ניתוח השינויים בהכנסות ריבית והוצאות ריבית

2019 לעומת 2018			2018 לעומת 2017		
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
גידול (קיטון) בגלל שינוי ^(מ)			גידול (קיטון) בגלל שינוי ^(מ)		
שינוי נטו	מחיר	כמות	שינוי נטו	מחיר	כמות
במיליוני ש"ח					
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור					
(80)	(252)	172	(315)	(359)	44
בישראל					
35	13	22	(24)	(14)	(10)
מחוץ לישראל					
(45)	(239)	194	(339)	(373)	34
סך הכל					
נכסים נושאי ריבית אחרים					
383	361	22	63	57	6
בישראל					
3	12	(9)	(9)	(7)	(2)
מחוץ לישראל					
386	373	13	54	50	4
סך הכל					
341	134	207	(285)	(323)	38
סך כל הכנסות הריבית					
התחייבויות נושאות ריבית					
פיקדונות הציבור					
209	145	64	(62)	(77)	15
בישראל					
58	52	6	5	-	5
מחוץ לישראל					
267	197	70	(57)	(77)	20
סך הכל					
התחייבויות נושאות ריבית אחרות					
13	(52)	65	(124)	(128)	4
בישראל					
(1)	(1)	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
12	(53)	65	(124)	(128)	4
סך הכל					
279	144	135	(181)	(205)	24
סך הכל הוצאות הריבית					
62	(10)	72	(104)	(118)	14
סך הכל בנטו					

הערות:

- (א) הנתונים בלוחות אלה ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (ב) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס יתונים יומיים, ולפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, חברות בנות בחו"ל על בסיס יתרות לתחילת הרבעונים.
- (ג) לפני ניכוי היתרה הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
- (ד) מהיתרה הממוצעת של אג"ח למסחר ושל אג"ח זמינות למכירה נוכחה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר וכן של רווחים/הפסדים בגין אג"ח זמינות למכירה הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בגין אג"ח שהועברו מהתיק הזמין למכירה בסך של 210 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2018 - 170) מיליון ש"ח.
- (ה) לרבות יתרות מאזניות של מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית, נכסים לא כספיים ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (ו) לרבות יתרות מאזניות של מכשירים נגזרים והתחייבויות לא כספיות.
- (ז) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו, לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית. התשואה נטו בנטרול לאומי קארד לתשעה חודשים ושלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018 הינה 2.12%-1.10%, בהתאמה.
- (ח) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר מחושב על ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.
- (ט) עמלות לתקופה של תשעה חודשים בסך של 298 מיליון ש"ח נכללו בהכנסות ריבית מאשראי לציבור (30 בספטמבר 2018 - 267 מיליון ש"ח).

מילון מונחים

מונח

הגדרה

א

אובליגו	מייצג את סך החבות שהועמדה ללקוח ומהווה את החבות הכוללת לבנק.
איגוח	פעולה של הפיכת הלוואות ואשראי בנקאי להלוואה ארוכת טווח, באמצעות אגרות חוב.
אירוע קיברנטי (סייבר)	אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות ותשתיות משוכצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.
אנשים פרטיים	יחידים שאינם תאגידים (רשומים או לא רשומים) ואינם עוסקים בפעילות עסקית. אנשים פרטיים מוגדרים בהתאם להוראות בנק ישראל כך שבקטגוריה זו נכללות הלוואות ליחידים שאינן למטרות עסקיות אשר מסווגים לענף משק אנשים פרטיים בהתאם להגדרות אחידות של הלמ"ס לרבות משקי בית ובנקאות פרטיות.
ארגון מחדש של חוב בעייתי	חוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של החייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב או בדרך של קבלת נכסים אחרים
אשראי on call	אשראי שניתן למספר ימים ונפרע על פי קריאה בהתאם לתנאי ההסכם בין הבנק ללקוח.
אשראי בהשגחה מיוחדת	אשראי בהשגחה מיוחדת מאזני הוא אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת התאגיד. אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו.
אשראי דוקומנטרי מותנה - SBLC	אשראי דוקומנטרי מותנה הוא ערבות בנקאית בניסוח של אשראי דוקומנטרי מסחרי, אשר מטרתו העיקרית היא להבטיח ביצוע תשלום. אשראי דוקומנטרי מותנה דומה לערבות בכך שהוא מהווה התחייבות של בנק לשלם את הסכום הנקוב בו כנגד מסמך דרישת תשלום מהמוטב, בעוד שלאשראי דוקומנטרי מסחרי בו נדרשת הצגת מסמכים שונים על מנת להפוך את התחייבות הבנק למוחלטת.
אשראי נחות	אשראי אשר מוגן באופן שאינו מספק על ידי השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזני שסווג כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר.

<p>אשראי מאזני הנבחן על בסיס פרטני, ואשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי שהתאגיד הבנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו (תשלומי קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. חוב הנבחן על בסיס פרטני יסווג כפגום בכל מקרה כאשר קרן או ריבית מצויים בפיגור של 90 ימים רצופים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב וכן מצוי בהליכי גביה.</p> <p>אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי פגום אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות ההתחייבות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו.</p> <p>בנוסף, חוב פגום ייחשב גם חוב שנבחן פרטנית ואשר תנאיו שונו בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי.</p>	<p>אשראי פגום</p>
<p>הוראות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים (BCBS), העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם. הוראות ועדת באזל מהווים קנה מידה (benchmark) לסטנדרטים מובילים שנועדו להבטיח יציבות של מוסדות פיננסיים.</p>	<p>ב באזל 2/באזל 3</p>
<p>הון על בסיס מתמשך - going concern capital. הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מהזכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים, והכל כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", ובכפוף להוראות המעבר שבהוראת ניהול בנקאי תקין 299 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר".</p>	<p>ה הון עצמי רובד 1</p>
<p>הון המשמש לחישוב יחס הלימות הון של הבנק ויחסים רגולטוריים נוספים (כגון: יחס מינוף, ריכוזיות אשראי ועוד). רכיבי הון חשבונאי ומכשירי הון פיקוחי כשירים נוספים (כגון כתבי התחייבות נדחים הכשירים להיכלל כהון רגולטורי).</p>	<p>הון רגולטורי</p>
<p>הון רובד 1 נוסף מורכב ממכשירי הון העומדים בקריטריונים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202. במועד הדיווח בקבוצת לאומי לא קיימים מכשירי הון ברובד זה. ככל שיונפקו בעתיד מכשירי הון רובד 1 נוסף, הם יידרשו לעמוד בכל הקריטריונים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין 202. ההיקף הצפוי של חשיפתו של צד נגדי בעת כשל אשראי.</p>	<p>הון רובד 1 נוסף</p>
<p>הסכמי ריפוי אלה הם הסכמים לרכישה או למכירת נייר ערך תמורת מזומנים או ניירות ערך כאשר בעת העסקה מסכימים המוכר והקונה לבצע עסקה חוזרת, הפוכה מזו שבוצעה לראשונה, במועד ובמחיר מוסכמים מראש.</p>	<p>החשיפה בעת הכשל EAD - (Exposure At Default) הסכמי רכש/מכר חוזר (Repurchase agreement or reverse repurchase)</p>

<p>הפרשה פרטנית</p> <p>הפרשה שנקבעת לגבי כל חוב שנבחן פרטנית (ובכלל זה כל חוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי וכפוף לבחינה פרטנית בהתאם למדיניות הבנק). סכום ההפרשה נאמד בהתאם לתזרים המזומנים הצפוי המהווה בשיעור הריבית המקורית של החוב או כאשר החוב מוגדר כחוב מותנה ביטחון, בהתאם לשווי הוגן של הביטחון בניכוי עלויות מימוש ותוך הפעלת מקדמי ביטחון זהירים. לצורך קביעת ההפרשה הנאותה, הבנק בוחן באופן שוטף ובהתאם לנהלים את הלוחים הרלבנטיים. בנוסף, הפרשה פרטנית מבוצעת על כל חוב הכפוף לבחינה פרטנית כאמור לעיל והמצוי בפיגור של 90 יום.</p>	
<p>הפרשה קבוצתית</p> <p>הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, וכן בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.</p>	
<p>ח</p> <p>חבות</p> <p>סך חשיפות האשראי של הבנק כלפי הלווה או קבוצת לווים שכוללת אשראי באחריות הבנק, השקעה בניירות ערך של הלווה, התחייבויות התאגיד הבנקאי לשלם כסף על חשבון הלקוח (לרבות ערבויות ואשראי תעודות) ועסקאות בנגזרים מעבר לדלפק (OTC). חבות מחושבת בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 של הפיקוח על הבנקים.</p>	
<p>חוב בפיגור</p> <p>פיגור של חוב נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. החוב נמצא בפיגור אם הוא (כולו או חלקו) לא נפרע תוך 30 יום מהמועד שנקבע לפירעון. לעניין זה, חוב בחשבון עובר ושב ייחשב כחוב בפיגור, אם חריגות ממסגרות אשראי מאושרות לא תיפרענה תוך 30 יום ממועד היווצרותן או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה שנקבעה על ידי הנהלת הבנק.</p>	
<p>חוזה אופציה</p> <p>מתחלקים לחוזי רכש (CALL) ולחוזי מכר (PUT). חוזה רכש הוא הזכות לקנות כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופית) תאריך מסוים. חוזה מכר הוא הזכות למכור כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופית) תאריך מסוים.</p>	
<p>חישוב אקטוארי</p> <p>כל חישוב הנותן ביטוי לתנאי אי וודאות, כלומר, מותאם לסיכון. לדוגמה, משקף את ניסיון העבר והערכת ההנהלה לגבי מועדי הפרישה הצפויים של עובדי הבנק וההטבות הצפויות עם הפרישה, המיוחסות ליניארית על פני תקופת העבודה הצפויה.</p>	
<p>חשיפות חוץ מאזניות</p> <p>חשיפות אלו נובעות ממחויבות שנטל הבנק כלפי הלווים שלו אך לתאריך הדיווח טרם מומשו/נוצלו על ידי הלווים ולאור זאת חשיפות אלו טרם באות לידי ביטוי ברישום נכס או התחייבות מאזנית. דוגמה לחשיפות אלו הן, בין היתר:</p> <ul style="list-style-type: none"> • התחייבויות למתן אשראי שטרם נוצלו; • מסגרות אשראי לא מנוצלות; • התחייבויות בהתאם להסכמי ערבות; • התחייבויות בהתאם לאישור עקרוני המחייב את הבנק לשמור על ריבית לתקופה מסוימת. • ועוד. 	

<p>החשיפה לסיכון הבסיס מתבטאת בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים ובשערי החליפין, עקב ההפרש בין שווי הנכסים להתחייבויות, כולל השפעת העסקאות העתידיות, בכל אחד ממגזרי ההצמדה. החשיפה לסיכונים הבסיס נמדדת כאחוז מההון החשוף של הקבוצה. ההון החשוף ברמת הבנק, כולל את ההון העצמי ועתודות מסוימות, בניכוי נכסים קבועים והשקעות בחברות מוחזקות.</p>	<p>חשיפת בסיס הצמדה ושער חליפין</p>
<p>י</p>	
<p>יחס בין ההון הרגולטורי הכשיר שברשות הבנק לבין נכסים משוקללים בסיכון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי אשר חושבו בהתאם להוראות בנק ישראל ומשקפים את הסיכון הנשקף מהחשיפות בהם נוקט הבנק במהלך הפעילות.</p>	<p>יחס הלימות ההון</p>
<p>יחס כיסוי הנזילות הינו יחס הבוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופן זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.</p>	<p>יחס כיסוי נזילות</p>
<p>מוגדר כמדידת ההון (המונה) מחולק במדידת החשיפה (המכנה), כאשר היחס מבוטא באחוזים.</p>	<p>יחס מינוף</p>
<p>ד</p>	
<p>מבנים שהוקמו במטרה להעביר לבעלי האג"ח תזרימים הנובעים ממכשירים/נכסים אחרים לצורך כך מוקמת חברה יעודית (Entity SPE - Special Purpose) שקולטת את הנכסים היוצרים תזרימים מזומנים שמועבר על ידי יוצרם (originator) ומסיטה את תקבולי תזרימים המזומנים המסוים ממנה אל בעלי האג"ח זאת בהתאם למבנה שמוסכם עם בעלי האג"ח לפי סדר הקדימויות הגלום בסדרות האג"ח השונות (tranche). המחאת הזכויות כאמור יוצר מבנה משפטי שבו נושי ה-SPE לא יוכלו לרדת לנכסי הישות המעבירה וגם לא יהיו חשופים לסיכונים הגלומים מפעילויות האחרות של הישות, וכי כל מהותה של ה-SPE הוא קבלת תקבולי תזרימים המזומנים המדובר והעברה לבעלי האג"ח.</p>	<p>מבני איגוף</p>
<p>הבנק נעזר במודל ההון הכלכלי, המתבסס על דירוגי הלווים, על מנת להעריך את סיכון האשראי ברמת המכלול של תיק האשראי ובחתיכים שונים מתוכו</p>	<p>מודל ההון הכלכלי</p>
<p>נגזרים משובצים הינם מכשירים נגזרים, אשר משובצים (embedded) במסגרת חוזים ומכשירים פיננסיים אחרים או חוזרים מסחריים לרכישה או מכירה של מוצרים ושירותים (חוזים אלו מכונים בספרות החשבונאית כ"חוזים מארחים" Host Contract).</p> <p>הטיפול החשבונאי מבוצע בהתאם למהות הכלכלית של הפריטים והעסקאות ולא בהתאם לצורתם המשפטית ולאור זאת, מכשירים נגזרים משובצים שעל פי מאפיינים כלכליים אינם קשורים באופן ברור והדוק לחוזה המארח מופרדים ממנו לצורכי המדידה בספרי הבנק.</p>	<p>מכשירים נגזרים משובצים (Embedded Derivative)</p>
<p>משך חיים ממוצע (מח"מ) נמדד בשנים ומשקלל את תשלומי הריבית התקופתיים של המכשיר הפיננסי לאורך חייו עד לפדיון הסופי.</p>	<p>משך חיים ממוצע (מח"מ)</p>

נ

נגזר אשראי

חוזה המעביר סיכון אשראי מקונה למוכר. נגזרי אשראי יכולים ללבוש צורות שונות כמו: אופציות להגנה על כשל אשראי, שטר לכיסוי חלקי של סיכון האשראי, **SWAP** לכיסוי מלא של הסיכון וכו'.

נדבך 1

הקצאת הון מזערי כנגד סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים, בשיטה הקושרת את היקף החשיפות לסיכונים השונים לדרישת ההון הרגולטורית. הוראות נדבך 1 שנקבעו על ידי ועדת באזל אומצו במסגרת הוראות נוהל בנקאי תקין מספר 201 עד 209 והם קובעים שיטה פיקוחית לחישוב נכסים משוקללים בסיכון ואופן החישוב של דרישות ההון בגין נכסי סיכון כאמור.

ניהול נכסים והתחייבויות - ALM

ניהול נכסי בנק והתחייבויותיו במגמה ליצור הקבלה מתאימה ביניהם ולהכביר את הונו של הבנק בטווח הארוך, לטובת בעלי מניותיו.

נכסים משוקללים בסיכון או נכסי סיכון (RWA)

נכסי סיכון משקפים חשיפה מאזנית וחוז' מאזנית שנוצרת בגין פעילויות הבנק משוקללת בסיכון המיוחס לה בהתאם להוראות נוהל בנקאי תקין 203 עד 209 בכל הקשור לסיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי. נכסי סיכון כאמור נועדו לשקף את הסיכון המשוקלל בגינו נדרש הבנק להחזיק דרישת ההון הרגולטורי במסגרת הדרישות להלימות ההון. מאית של אחוז אחד המשמש כמודד לגבי שיעורי ריבית.

נקודת בסיס - Bp

ס

סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שלווה/צד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי, כפי שסוכמו.

סיכון ה-Conduct (התנהלות מול לקוחות)

סיכון ה-Conduct (התנהלות מול לקוחות) הינו הסיכון שהתנהלות מול הלקוחות אשר אינה הוגנת, שקופה ומתאמת לצרכי תוביל להפסדים כתוצאה מנזקים משפטיים, קנסות או נזקי מוניטין.

סיכון נזילות

סיכון הנזילות הוא הסיכון הנוצר בשל אי הוודאות ביחס לאפשרות לגיוס מקורות ו/או למימוש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי.

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הגדרה זו כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון תדמיתי.

סיכון שיורי

הסיכון השיורי, הוא הסיכון שנשאר אחרי שיוך כל הסיכונים הספציפיים. לדוגמה: כאשר אדם רוכש נכס, הוא נחשף לחבילה של סיכונים שונים. רבים מהסיכונים הללו אינם ייחודיים לנכס שנרכש, אלא משקפים תרחישים רחבים יותר, כמו למשל עלייה או ירידה של מניות, העלאה או הורדה של שערי ריבית או שינוי קצב הצמיחה בכלכלה או בתעשייה מסוימת. ניתן לצמצם את החשיפה אליו באמצעות גיוון.

סיכונים בסיס

סיכון הבסיס, אשר מתבטא בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים ובשערי החליפין, עקב הפרש שבין שווי הנכסים להתחייבויות, כולל השפעת העסקאות העתידיות, בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

סיכונים ריבית

סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי הריבית במטבעות השונים.

<p>סיכון עסקי הכולל את ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על הון, רווחים, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של ההחלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים, רגולטורים וטכנולוגיים.</p>	<p>סיכון אסטרטגי</p>
<p>הסיכון שפרסום או גילוי ציבורי של עסקה או נוהג הקשור ללקוחות, כמו גם תוצאות עסקיות ואירועים הקשורים לקבוצה, ישפיע באופן שלילי על אמון הציבור בקבוצה או יגרמו לירידה בבסיס הלקוחות או יגררו עלויות משפטיות גבוהות או ירידה בהכנסות.</p>	<p>סיכון מוניטין</p>
<p>סיכון שוק מוגדר כסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוץ מאזניות הנובע משינוי בשווי הוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי שוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, תנודתיות בשיעורי ריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות ומדדים כלכליים נוספים).</p>	<p>סיכוי שוק</p>
ע	
<p>מרכיב הריבית שמוקצה לשנה שוטפת ומסווג כחלק מהוצאות אחרות.</p>	<p>עלות ריבית</p>
<p>כל מרכיבי עלות ההטבה לעובדים המוקצים לתקופה מסוימת.</p>	<p>עלות שירות</p>
ר	
<p>שכבת הון הנכללת בחישוב ההון הרגולטורי הכשיר. הון רובד 2 הינו הון נחות יותר (gone concern capital) והוא כולל בעיקר מכשירי הון כשירים שהונפקו על ידי הבנק בעבר אשר נכללים בהון זה בהתאם להוראות המעבר ליישום הוראות באזל 3 וכן מכשירי הון החדשים הכשירים שמהווים הון המותנה (contingent convertible - CoCo) שהונפקו על ידי הבנק ושיומרו למניות הבנק בקרות אירוע מכונן (point of non viability). כמו כן, במסגרת הון זה נכללים פריטים נוספים כגון: יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס עד לתקרה של 1.25% מסך נכסי סיכון האשראי.</p>	<p>רובד 2</p>
<p>הרווח הבסיסי למניה יחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי מניות רגילות של החברה האם (המונה), בממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור (המכנה) במהלך התקופה.</p>	<p>רווח בסיסי למניה</p>
<p>חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי המניות הרגילות של החברה האם, ובממוצע המשוקלל של מספר המניות הקיימות במחזור, בהתחשב בהשפעת כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות.</p>	<p>רווח מדולל למניה</p>
<p>בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה של תכניות פנסיה להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.</p>	<p>רווח/הפסד אקטוארי</p>
<p>ריבית הנקבעת לפי בסיס אובייקטיבי חיצוני היינו, שלתאגיד לא תהיה השפעה ישירה בקביעתה, על פי נוסחה קבועה מראש.</p>	<p>ריבית העוגן</p>

ש

שווי הוגן

ערך המשקף את המחיר שלפיו ניתן לממש את הנכס הפיננסי או להעביר את ההתחייבות הפיננסית בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון. שווי זה נקבע בהתאם להיררכיית השווי ההוגן שנקבעה בתקינה החשבונאית:

- רמה 1 - שווי שנקבע בהתאם למחירים הנצפים בשוק;
- רמה 2 - שווי שמוערך תוך שימוש בנתונים נצפים;
- רמה 3 - שווי המוערך תוך שימוש טכניקות הערכה שכוללות גם נתונים לא נצפים.

שיעור התשואה הפנימי (שת"פ)

מדד לבחינת כדאיות ביצוע השקעות. המדד מצביע על יעילותה ואיכותה של השקעה ספציפית לעומת ערך נוכחי נקי המצביע על ערכה וגודלה. שיעור התשואה הפנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים מהמכשיר הפיננסי אל היתרה המאזנית בדוח הכספי.

שיעור התשואה להון

היחס בין התשואה של עסק (רווח נקי) לבין ההון העצמי שלו. שיעור זה מודד את יכולות הבנק ביצירת רווחים מהנכסים נטו, וממחיש עד כמה יעיל הבנק בניצול השקעות נוספות ליצירת גידול בהכנסותיו.

התשואה להון בבנקים מתבטאת ביחסים אלה:

- רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בניכוי דיבידנד למניות בכורה שלא נרשם כהוצאה ברווח והפסד והוכרז בתקופת הדיווח בלבד מחולק בהון עצמי ממוצע;
- רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בניכוי דיבידנד למניות בכורה שלא נרשם כהוצאה ברווח והפסד והוכרז בתקופת הדיווח בלבד מחולק בהון עצמי ממוצע בניכוי יתרה ממוצעת של מניות בכורה שנכללו בהון העצמי.

ת

תאגיד עזר

תאגיד שאינו עצמו תאגיד בנקאי שעיסוקיו הם רק בתחום הפעולה המותר לתאגיד בנקאי השולט בו, למעט עיסוקים שהתייחדו לתאגידים בנקאיים בהתאם לחוק.

**תהליך הסקירה הפיקוחי
SREP - (Supervisory Review Process)**

התהליך נועד להבטיח כי התאגידים הבנקאיים יקצו הון הולם על מנת לתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכמו כן לעודד את התאגידים הבנקאיים לפתח להשתמש בטכניקות משופרות לניהול סיכונים לצורך ניטור וניהול סיכונים. במסגרת התהליך בוחן הפיקוח את פרופיל הסיכון של התאגיד הבנקאי וכן התהליך הפנימי שננקט על ידי הבנק להערכת נאותות כוללת של הלימות ההון הרגולטורי המוחזק על ידי הבנק כנגד החשיפות. תהליך זה נועד לתת לרגולטור כלים להערכה עצמאית של פרופיל הסיכון של הבנק וניהול הסיכונים ולקבוע צעדים להתערבות מוקדמות במטרה למנוע פגיעה ביציבות הבנק ואיתנות הפיננסית שלו.

תכנית הטבה מוגדרת

סכומי קצבה או ביטוח קבועים וידועים מראש המשולמים לזכאים, בין שאלה תלויים בתוצאות ההשקעות של קרן הקצבה או המבטח.

תשואה להון

רווח נקי בניכוי דיבידנד למניות בכורה שלא נרשם כהוצאה ברווח והפסד והוכרז בתקופת הדיווח בלבד מחולק בהון עצמי ממוצע.

	A
נייר ערך שהבטוחות שניתנו לו, או השיעבוד, לגבי תשלומי הריבית והקרן, הינם תשואה על מסמך פיננסי מסוים.	ABS – Assets Back Securities (אגרות חוב מגובי נכסים)
	B
כלי ניהולי למדידת ביצועי הבנק וקווי העסקים שלו במגוון נושאים כמותיים ואיכותיים אותם הגדירה הנהלת הבנק במסגרת התכנית האסטרטגית	BSC – Balanced Score Card
מימון פרויקטיים ציבוריים בו גוף פרטי מקבל זיכיון מגוף ציבורי כדי לממן, לתכנן, לבנות ולהפעיל מתקן ציבורי לתקופה קצובה בסופה עוברת הבעלות על הפרוייקט לממשלה.	B.O.T – Build Operate Transfer
	C
אגרות חוב המגובים על ידי תיק אגרות חוב ו/או הלוואות ברמות "כבירות" (seniority) ובדירוגים שונים.	CDO – Collateralized Debt Obligation
מכשיר פיננסי המעביר חשיפת אשראי למנפיק בין הצדדים לעסקה.	CDS – Credit Default Swap
אגרת חוב המגובה בתיק הלוואות.	CLO – Collateralized Loan Obligation
מודל מובנה של בקרה פנימית. מטרת מסגרת המודל הינה לסייע לעסקים ולישויות אחרות להעריך, לאמוד ולהעצים את מערכות הבקרה הפנימית הפועלות אצלם.	COSO – Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission
מונח המתייחס להסדרי מימון שונים שחוצים גבולות לאומיים, כגון מתן הלוואות לאנשים וגופים במדינה אחרת, מכתבי אשראי, קיבולים בנקאיים וכו'.	Cross Border Activity (“פעילות חוצת גבולות”)
	D
ה-(DFA) הינו חוק פדראלי אמריקאי אשר נכנס לתוקף ב-28 ביולי 2010 ומכיל רפורמה מקיפה ברגולציה הפיננסית, שלה השלכות שונות על קבוצת לאומי, שהעיקרית בהן מתייחסת לעסקאות בנגזרים מעבר לדלפק (OTC) מתחום החלף (Swap).	DFA – Dodd Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act
	E
רגולציה של האיחוד האירופי שנועדה להגדיל את יציבותם של השווקים מעבר לדלפק (OTC) בכל מדינות האיחוד האירופי.	EMIR – European Market infrastructure Regulation
	F
חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.	FATCA – Foreign Accounts Tax Compliance Act
התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות ואחת מרשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב.	FDIC – Federal Deposit Insurance Corporation
סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן לציבור. (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).	FHLMC – Freddie Mac
חברה ציבורית בחסות ממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן בשוק החופשי (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).	FNMA – Fannie Mae
חוזה בין שני צדדים למכירת כמות נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה זה אינו חוזה סטנדרטי ואינו נסחר בשווקי הון מאורגנים אלא נעשה לפי צורכי הלקוח.	FORWARD (חוזה אקדמה)

חוזה בין שני צדדים למכירת כמות נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה עתידי זה הוא חוזה סטנדרטי הנסחר בשוקי הון מאורגים.	FUTURE (חוזה עתידי)
חברה פדראלית למשכנתאות. האג"ח המונפקות על ידה זוכות לערבות של הסוכנות הממשלתית למשכנתאות (Government National Mortgage Association).	G GNMA - Ginnie Mea
תהליך הערכת הלימות ההון משמש לצורך בחינת היקף ההון הדרוש לתמיכה בסיכונים השונים שהקבוצה חשופה אליהם. על מנת לוודא שהון הקבוצה בפועל עולה על דרישות ההון האמורות בכל זמן.	I ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process
השיעור מתוך חשיפת האשראי הכללית של הלווה במועד הכשל (EAD) אשר צפוי לגרום נזק לבנק בקרות אירוע הכשל. השיעור שמהווה המימון של הבנק בעסקת הרכישה ביחס לשווי הנכס הנרכש. שיעור המימון משקף מימד אחד של סיכון ההלוואה, כאשר יחס LTV גבוה משקף סיכון גבוה יותר לבנק נותן האשראי.	L LGD - Loss Given Default (שיעור הפסד בהינתן כשל) LTV (שיעור המימון)
אגרות חוב המגובות בנכסים פיננסיים שבהן תשלומי הריבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מפירעון הלוואות המובטחות בנכסים פיננסיים. הנכסים המגבים עשויים להיות קבוצות של הלוואות, לרבות משכנתאות למגורים, או נכסים פיננסיים אחרים.	M MBS - Mortgage Back Securities (אגרות חוב מגובי משכנתאות)
היחס שבין הכנסות ריבית נטו ליתרה ממוצעת של נכסים נושאי ריבית.	N NIM - Net Interest Margin
ארגון בינלאומי של המדינות המפותחות המקבלות את עקרונות הדמוקרטיה הליברלית והשוק החופשי. הארגון הינו פלטפורמה לדיון במדיניות, השוואת ביצועים, איתור פתרונות לקשיים וגיבוש קודים, עקרונות מנחים וסטנדרטים משותפים לביצוע מדיניות כלכלית וחברתית ברמה הלאומית. במסגרת הארגון כל מדינה חברה יכולה לתרום באופן משמעותי לקביעת מדיניות הארגון וניסוח קווי פעולה משותפים.	O OECD
מונח המתאר את ההסתברות שהלווה יגיע למצב של כשל אשראי בתוך תקופת זמן נתונה ממועד ביצוע הדרוג. המונח מספק הערכה של הסבירות שלווה לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו כפי התנאים החוזיים של חובותיו.	P PD - Probability of Default (כשל תוך שנה מיום הדרוג בתקופה נתונה)
מענק בצורת מניות אשר הינן חסומות ותלויות בביצועים עתידיים של התאגיד הבנקאי.	PSU (יחידות מניה חסומות תלויות בביצוע)

<p>שיטה המשווה תשואות על השקעות שונות הלוקחת בחשבון את הסיכון. התשואה בפועל מתואמת על ידי מדידת חשיפות הנכס לסיכון ומתאמת כלפי מטה את התשואה על נכסים מסוכנים יותר. יעילות השיטה תלויה בדיוק הערכה של הסיכון בנכסים שונים, ועד כמה ה"עונש" המוטל על נכסים מסוכנים יותר אכן משקף את דרגת סלידת הסיכון של כל משקיע נתון. לסוגים חדשים של נכסים, כמו נגזרים פיננסיים הערכת סיכון הוא דבר מאוד לא ודאי, לאור הניסיון בדבר התנהגות מחיריהם בפועל.</p>	<p>R RORAC (תשואה להון מותאמת סיכון)</p>
<p>מניה רגילה שעל פי תנאי ההנפקה שלה לא ניתנת למסחר חופשי במשך פרק זמן מסוים או עד שיקרה או שלא יקרה אירוע מסוים ופרק זמן זה טרם חלף ו/או אירוע זה עוד לא התממש.</p>	<p>RSU (יחידות מניה חסומות)</p>
<p>סוכנות ממשלתית אמריקאית לתמיכה בעסקים קטנים בארה"ב.</p>	<p>S SBA - Small Business Administration</p>
<p>הסכם המגובה על ידי תיק CDS (שהינן נגזרות) ברמות בכירות (Seniority) שונות.</p>	<p>SCDO - Synthetic collateralized Debt Obligation</p>
<p>סדרת חוזים עתידיים או סדרת חוזי אקדמה למספר תקופות ידוע מראש אשר בהם שני הצדדים מסכימים להחליף זרמי תשלומים על קרן מושגית.</p>	<p>SWAP</p>
<p>הינו מודל למדידת ההפסד המקסימאלי הצפוי בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת ביטחון סטטיסטית קבועה מראש. השימוש בשיטה זו מצריך שיערוך שוטף של כל הפוזיציות של התאגיד בהתבסס על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות. מטרת המודל הינן לאמוד את הסיכונים שהמוסדות הפיננסיים חשופים להם, וכן להחזיר הון הולם לכיסוי הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכוני השוק בפעילויות שונות.</p>	<p>V VaR - Value at Risk (ערך בסיכון)</p>

אינדקס

א

אומדנים חשבונאיים קריטיים 3

איגוח 234,231,191

אסטרטגיה עסקית 65

אקטוארי 236,233,130,129,128,126,104,103,102

ארגון מחדש של חובות בעייתיים 181,180,179

ב

באזל 236,235,232,140,136,65,61,30,29,28

ביטחונות 139,52,43

בניינים וציוד 194,193,192,87,86,79,77,21,18,17,12

בקריות 239,236,144,75,74,73,71,41,3

ג

גידור 151,150,104,103,102,101,98,96,91,78,67,61,20

152

ד

דוח מאוחד על הרווח הכולל 78

דוח על השינויים בהון 84,82,80,4

דוח על תזרימי מזומנים 88,87,86,4

דוח רווח והפסד 77,12,4

דיבידנדים 88

ה

הון והלימות ההון 28,21,9,3

הון מניות 84,82,80

הון עצמי רובד 1 138,137,136,134,42,32,31,30,29,28,9,5

232,139

הון רובד 1 נוסף 232,29,28

הון רובד 2 236,138,137,29,28,27

הלבנת הון 144,67,66,41

הלוואות לדיור 58,57,56,55,54,49,48,47,43,42,29,23,22

174,173,164,162,160,158,156,122,121,120,119,60,59

190,178,177,176,175

הנפקה 220,143

הפחתת סיכון אשראי 154,153,139

הפרשה לירידת ערך 97,86

הפרשה למס 11,10,5

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 181,180,179

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 236,233,29

התחייבויות בגין הטבות לעובדים 78

ו

ועדת 235,232,222,218,216,140,127,65,30

ז

חובות בעייתיים 187,186,185,184,122,121,120,70,45,44,23

189,188

חובות פגומים 158,156,136,122,121,120,46,45,44,43,23

185,184,183,182,181,180,179,178,174,173,164,162,160

230,189,188,187,186

ח

יעד הון 29

ירידת ערך 110,95,93,92,86,23,9

ט

לקוחות עסקיים 164,162,160,158,156

מ

מאזן מאוחד 79

מבנה ארגוני 219,215,42,4

מגבלות 220,154,62,61,52,50,49,48,47,30,29

מגזרי פעילות 166,164,162,160,158,156,155,89,38,33,3

170,169,168,167

מגזרי פעילות גישת ההנהלה 170,169,168,167,166

מגזרי פעילות פיקוחיים 164,162,160,158,156,155,38

מדד המחירים לצרכן 8

מדינות זרות 223,67,52,51

מדיניות חשבונאית 70,46,30,3

מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים 138

מוסדות פיננסיים זרים 24

מוסדיים 165,163,161,159,157,132,125,54,53,40,39,38

222

מזומנים ושווי מזומנים 87,86

מימון ממונף 60

מינוף 234,232,139,138,137,136,89,32,5

מיסוי 67

מיסים נדחים 138,86

מכשירי הון 236,232,29

ממשלה 238,227,226,225,224,96,87,8

מסגרות אשראי 233,191

נ

נגזרים 79,70,61,60,59,58,57,54,52,49,48,47,21,17,16,6

151,150,149,148,147,146,145,139,98,97,96,91,89,86

199,198,197,196,195,194,193,192,191,155,154,153,152

230,212,211,210,209,208,207,206,205,203,202,201,200

240,234

נזילות 234,221,191,141,140,65,61,52,51,5

נזירות ערך 54,49,48,47,32,31,26,25,24,23,21,20,19,7,6

104,103,102,101,100,96,89,87,86,79,78,70,68,67,59

118,117,116,115,114,113,112,110,109,108,107,106,105

199,198,197,196,195,194,193,192,144,141,139,134,119

232,227,212,211,210,209,208,206,203,202,201,200

נכסי סיכון 236,235,164,162,160,158,156,137,94,31,30,28

נכסים אחרים 234,231,230,226,224,194,193,192,86,79,54

ס

סייבר 231,66,65,42

סיכון נזילות 235,65,3

סיכון ריבית 62,61

סיכונים אשראי 148,147,146,145,89,60,50,42,25,23,22,3

235,155,154,153,152,151,150,149

סיכונים מוניטין 68,42

סיכונים שוק 236,235,137,61,42,28,3

סיכונים אחרים 66,42,3

סיכונים תפעוליים 65,42,3

ע

עמלות 230,220,143,142,77,66,17,16,15,12,6,5

ענפי משק 60,47,22

ערך בסיכון 240

פ

פחת והפחתות 18

פיקדונות הציבור 6, 21, 26, 35, 36, 37, 39, 40, 59, 79, 89, 96, 125,
156, 158, 160, 162, 164, 168, 169, 170, 192, 193, 194, 195, 196,
197, 225, 227, 230

פנסיה 19, 70, 78, 126, 127, 129, 131, 195, 196, 197, 236

ר

רגולציה 4, 42, 66, 220, 221, 223, 238

רואי החשבון המבקרים 4, 71, 76

רווח למניה 89, 99

ש

שווי הוגן 19, 20, 23, 54, 62, 63, 64, 78, 89, 92, 94, 98, 100, 101,
102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 113, 115, 116,
117, 118, 119, 128, 148, 149, 150, 154, 195, 196, 197, 198, 199,
200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212,
230, 237

ת

תגמול 95, 126, 127, 218

תיאבון הסיכון 50, 57, 61

תיק בנקאי 62, 63, 64

תיק למסחר 23, 24, 25, 26

תשואה להון 5, 9, 10, 11, 237, 240

תשואה להון מותאמת סיכון 240

תשלום מבוסס מניות 80, 82, 84, 86